يَتْلُوْا عَلَيْكُمْ اٰيٰتِهٖ وَيُزَكِّيْكُمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ
وَالْحِكْمَةَ۔

ઉર્દૂ કિતાબ ખુત્બાતે મહમૂદ કા લિપ્યાંતર યઅની
મુફતી મહમૂદ બારડોલી સાહબ કે

દીની બયાનાત

હિસ્સા : ૭

મુફતી મહમૂદ બિન મોલાના સુલૈમાન સાહબ બારડોલી દા.બ.
જામિઅહ ઈસ્લામિયહ તઅલીમુદીન ડાભેલ, સિમલક, ગુજરાત, ઈન્ડીયા

નાશિર
નૂરાની મકાતિબ

بسم اللہ الرحمن الرحیم

કિતાબકી જરૂરી બાતે

કિતાબ કા નામ	:	ઉર્દૂ કિતાબ ખુત્બાતે મહમૂદ કા લિપ્યાંતર યઅની મુફ્તી મહમૂદ બારડોલી સાહબ કે દીની બયાનાત (ગુજરાતી) હિસ્સા : ૭
બયાનાત	:	મુફ્તી મહમૂદ બિન મોલાના સુલૈમાન સાહબ બારડોલી દા.બ.
લિપ્યાંતર	:	મૌ.રીઝવાન મૌલાના ગુલામરસુલ ઘંતિયા (ગોધરા)
પ્રકાશન વર્ષ	:	

ઈસ્લાહે મુઆશરહ (સમાજ સુધારણા) કે મુતઅલ્લિક બાતોં કા ખઝાના

મર્દો ઔર ઔરતોં કે લિયે ફાયદાવાલે બયાનાત

ઇજમાલી ફેહરીસ્ત

તફસીલી ફેહરીસ્ત

તકરીઝ

શૈખે તરીકત હઝરત મૌલાના કમ્રૂઝઝમાં સાહબ ઈલાહાબાદી દા.બ.

બિસ્મીલ્લાહીર્રહમાનીર્રહીમ

અઝીઝમ મૌલાના મુફ્તી મહમૂદ સાહબ બારડોલી સલ્લમહુ કે ખુત્બાતે મહમૂદ કો કીસી કદર પળ્હને કા મોકા નસીબ હુવા, માશાઅલ્લાહ મર્દો, ઔરતોં, જવાનોં, લડકોં, લડકીયોં કો બડી મુહબ્બત ઔર શફકત સે દીન કી બાતોં કો સમજાને કી સઇ બલ્કે જિદ્દો જહદ કી હે, જો ઇન્શાઅલ્લાહ આપકે ખુલુસ કી બરકત સે જરૂર મુફીદ સાબીત હોગી ઔર અલ્લાહ જલ્લશાનુહુ કે નઝદીક મકબુલ હોગી, દીલ સે ઉસ્કે લીયે દુઆ કરુંગા.

અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! આપ સે મુતઅદદ બાર મુલાકાત હુઇ હે ઔર મિલ કર મસર્રત હોતી હે, અલ્લાહ આપ અઝીઝ કો મઝીદ સલાહિય્યત સે મુશર્રફ ફરમાએં. આમીન

ઔર અપની નિસ્બત ઔર મઅરીફત સે નવાઝેં.આમીન

ઇસ ઝમાને મેં ખાસ તૌર સે ઇસ્લાહી મુઆશ્રાહ કી ઝરૂરત હે, ઈસ્લીયે

કે દુશ્મન ઈસી કે દરપે હેં કે બાહમી મુઆશ્રાહ ઈસ્લામી ન રહને પાએં, ઈસ્લીયે હમ સબકો ઈસ બાત કે લીયે કોશાં રહના ચાહીયે કે ગૈર ઈસ્લામી મુઆશ્રાહ કા ઝહર હમારે મુઆશ્રાહ મેં સરાયત ન કર જાએ, મગર અફસોસ કે! અવામ તો અવામ ખવાસ ભી ઈસ કી તરફ તવજ્જુહ નહી કર રહે હેં, બલ્કે બહોત સે લોગ ગૈરો હી કે હમનવા હે, અલઅયાઝુબિલ્લાહ!

અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ હે કે આપ કે ખુત્બાત સે ઇસ્લાહી મુઆશ્રાહ હો ઔર ઈસ્લામી મુઆશ્રાહ કા ઝુહુર હો. وما ذلك على الله بعزيز۔

વસ્સલામ

(હઝરત મૌલાના) મુહંમદ કમ્રૂઝઝમાં ઈલાહાબાદી(દા.બ.)

૨૬ શાબાન હી.૧૪૩૬

પેશે ખિદમત

બિસ્મીલ્લાહીર્રહમાનીર્રહીમ

અપની આદત કે મુતાબીક ખુત્બાત કી સાતવી જિલ્દ કા અજરો સવાબ મેરે દો મુશ્ફીક, મર્હુમ અસાતિઝહ કી રૂહ કો ઇસાલ કરતા હું:

(૧) ઉસ્તાદુ લ્અસાતિઝહ હઝરત મૌલાના નસીર અહમદ ખાન સાહબ રહ.: શૈખુલહદીસ દારૂલ ઉલુમ દેવબંદ.

અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! હઝરત મર્હુમ સે બુખારી શરીફ કા કુછ હિસ્સા પઢને કી ઔર હદીસ શરીફ કી ઇજાઝત લેને કી સઆદત હાસિલ હુઇ હે.

શૈખ નસીર સાહબ રહ. મેરે બહોત સે દુસ્રે અસાતિઝહ કે ભી ઉસ્તાદ થે, મસલનઃ હઝરત શૈખુલ હદીસ મુફતી સઈદ અહમદ સાહબ પાલનપુરી મદ્દઝિલ્લહુલઆલી, હઝરત શૈખુલ હદીસ મુફતી

અહમદ સાહબ ખાનપુરી મદઝિલ્લહુલઆલી, ઉન્કે ભી ઉસ્તાદ હોતે થે.

મર્હુમ બહોત હી ખુબસુરત, પુર રોનક ચેહરા ઔર બાવકાર શખ્સીયત કે હામિલ થે ઔર બોલને કા ભી એક ખાસ અંદાઝ થા.

અલ્લાહ તઆલા ગરીકે રહમત ફરમાએં, આમીન.

દારૂલ ઉલુમ દેવબંદ કે મેરે શનાખ્તી કાર્ડ પર ભી આં મર્હુમ હી કે દસ્તખત થે.

(૨) હઝરત મૌલાના હાફીઝ કારી રશીદ અહમદ બુઝુર્ગ સિમ્લકી રહ.

મેરે ફારસી અવ્વલ કે ઉસ્તાદ હઝરત મૌલાના મુફતી મુસા કછોલવી રહ. કે ઓપરેશન કે ઝમાને મેં કુછ દિનો કે લીયે ફારસી અવ્વલ કી કિતાબેં આં મર્હુમ સે પળ્હને કી સઆદત હાસિલ હુઇ.

મર્હુમ ફરમાયા કરતે થે કેઃ તેરે ચારોં ભાઈ બહન મુજ સે પળ્હે થે; લેકીન તુ બાકી થા, અબ કુછ ફૈઝ તુજકો ભી પહોંચ ગયા.

હઝરત શૈખુલ ઈસ્લામ મદની રહ. ઔર ઉન્કે ખાનદાન કે આશીકેઝાર થે. આં મર્હુમ કે સાથ દેવબંદ ઔર ડાભેલ કે અતરાફ મેં બહોત સારે દીની સફર કરને કી ભી બંદે કો સઆદત હાસિલ રહી.

મર્હુમ પક્કે જમીઅતી થે, હઝરત મૌલાના અબ્દુલ હન્નાન સાહબઃ ઉસ્તાદે હદીસ દારૂલ ઉલુમ માટલીવાલા કી સદારત ઔર હઝરત મુફતી અહમદ દેવલ્વી સાહબ કી ગુજરાત જમીઅત કી નિઝામત કે દૌર મેં જબ જમીઅતે ઉલમા કી શાખ વલસાડ ઝીલ્આ મેં કાઈમ હુઈ તો આપ ઉસ કી આમીલા કે રૂકન રહે, જમીઅત કી તહરીકાત મેં બહોત હિસ્સા લેતે થે.

ગુજરાતી બયાન ઇસ્લાહી મુઆશરાહ કે ઉન્વાન સે બહોત અચ્છા હોતા.

એક મરતબા ફરમાયાઃ (પૈસા ને નબરૂ ના ગમે) યઅની પૈસોં કી વજહ સે મઅમુલી ચીઝ ઇન્સાન પસંદ નહી કરતા, પૈસે હો તો અચ્છા અચ્છા બનાઓ, અચ્છા ખાઓ, અચ્છા ઇસ્તેમાલ કરો, યે ઇન્સાન કા જઝબા બન જાતા હે.

એક મરતબા ફરમાયાઃ આજ મકાન ભી નુમાઈશ કી ચીઝ હો ગઈ, લોગ શાનદાર મકાન બનાતે હે ઔર ફિર દીખાને કે લીયે લોગો કો બુલાતે હે ઔર તઝકીરહ કરતે હે, યે ઇત્ના મહેંગા હે, યે ઇત્ના કીમતી હે, યે સબ નામુનાસીબ બાતેં હેં.

એક મરતબા ફરમાયાઃ જો ઘડી બંદ હોતી હે વો ભી ચોબીસ ઘંટે મેં દો મરતબા સહીહ વકત બતાતી હે; લેકીન આજ કા મુસલમાન ચોબીસ ઘંટે મેં દો અચ્છે કામ કરને કો ભી તૈયાર નહી હોતા.

દર્સગાહ મેં ફુઝૂલ બોલનેવાલે તલબા સે બહોત નારાઝ હોતે. ખાને પીને કા આલા તરીન ઝૌક રખતે થે, બાતેં આહીસ્તા આહીસ્તા મઝેદાર ફરમાતે.

અલ્લાહ તઆલા દોનોં અસાતિઝહ કી કબ્રોં કો નૂર સે મુનવ્વર ફરમાએ, ઔર જન્નતુલ ફીરદૌસ મેં આલા મકામ અતા ફરમાએ. આમીન.

મુકદમા

બિસ્મીલ્લાહીર્રહમાનીર્રહીમ

الحمد للہ رب العالمین و الصلوۃ و السلام علی سیدنا محمد وعلیٰ اٰلہ و صحبہ وعلٰی من تبعھم باحسان الٰی یوم الدین، اما بعد:

તકરીર વ ખિતાબત કે ફવાઇદ

તકરીર વ ખિતાબત ઔર વઅઝો નસીહત યે દીન કી ઇશાઅત કે બેહતરીન ઝરાયેઅ હે, તકરીર કે ઝરીયે બહોત સારે ફવાઇદ વુજુદ મેં આતે હે જીનમેં સે કુછ યહાં ઝિક્ર કીયે જાતે હે:

(૧) મુસલમાનો કો દીની નસીહત કરના અલ્લાહ તઆલા કા હુકમ હે:

وَ ذَكِّرْ فَاِنَّ الذِّكْرٰى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِيْنَ۔ (الذٰریٰت: ۵۵)

(૨) વઅઝો નસીહત કરના નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કી સુન્નત હે.

(૩) વઅઝો નસીહત કરના હઝરાતે ખુલફાએ રાશીદીન કા મુબારક અમલ હે.

(૪) વઅઝો નસીહત કરના બહોત સારે સહાબા રીઝવાનુલ્લાહી તઆલા અલયહીમ અજમઅીન કા મુબારક તરીકા રહા હે.

(૫) વઅઝો નસીહત કરના સલફે સાલીહીન કા મુબારક તરીકા રહા હે.

(૬) અમ્ર બિલ્મઅરૂફ કી ઝિમ્મેદારી અદા હોતી હે.

(૭) નહિ અનિલ્મુન્કર કા ફરીઝા અંજામ દીયા જાતા હે.

(૮) દીન કી તબ્લીગ કા બેહતરીન ઝરીયા હે.

(૯) અલ્લાહ કે બંદો કો અલ્લાહ કી તરફ બુલાને કા ઝરીયા હે.

(૧૦) ઈસ કે ઝરીયે દીન કી ઇશાઅત હોતી હે.

(૧૧) દીન કે બારે મેં પૈદા કીયે જાનેવાલે ફીત્નો સે રોકને કા ઝરીયા હે.

(૧૨) ઈસ કે ઝરીયે ઇલ્મે દીન કે સિખને ઔર સિખાને કા અજ્ર મિલતા હે.

(૧૩) તકરીર કે ઝરીયે દીન કી બાત જબ લોગો કો બતાઈ જાતી હે તો સામીઈન ઈસ પર અમલ કરતે હે ઔર બયાન કરનેવાલે કો અમલ કરનેવાલે કે અજ્ર મે સે હિસ્સા મિલતા હે.

(૧૪) તકરીર કે ઝરીયે સે લોગોં કે ગલત અકીદોં કી ઇસ્લાહ હોતી હે.

(૧૫) ગલત આમાલ, રૂસુમાત ઔર બિદઆત સે લોગો કી

ઇસ્લાહ હોતી હે.

(૧૬) સામીઇન કે દીલો મેં ખુશગવાર દીની તબ્દીલી કા ઝરીયા હે.

(૧૭) વઅઝો નસીહત કી મજાલીસ મેં શામીલ હોનેવાલો કો સાદીકીન ઔર સાલીહીન કી સોહબતે બાબરકત નસીબ હોતી હે.

(૧૮) બયાન કરનેવાલે કી રૂહાનિયત કા હાઝીરીન કે દીલ પર અચ્છા અસર હોતા હે.

(૧૯) જીત્ની દેર લોગ મજલીસે વઅઝ મેં હોતે હે તો ગુનાહો સે હિફાઝત હોતી હે.

(૨૦) દૌરાને વઅઝ "لا اله الا الله، سبحان الله، الحمد لله، الله اكبر، ماشاء الله" યે સબ ઝિક્ર વુજુદ મેં આતા હે ઔર મજલીસે ઝિક્ર કે બડે ફઝાઈલ હે:

عن أبى هريرة و أبى سعيد رضى الله عنهما أنهما شَهِدَا عَلىٰ رَسُوْلِ اللهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ : لَا يَقْعُدُ قَوْمٌ يَّذْكُرُوْنَ اللهَ اِلَّا حَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَ غَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَنَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِيْنَةُ وَ ذَكَرَهُمُ اللهُ فِيْمَنْ عِنْدَهُ۔

તર્જુમાઃ હઝરત અબુ હુરય્રહ ઔર હઝરત અબુ સઇદ રદી. દોનોં હઝરાત ઈસ કી ગવાહી દેતે હે કે હમને હુઝુર સ.અ.વ. સે સુના, ઇરશાદ ફરમાતે થે કેઃ જો જમાઅત અલ્લાહ કે ઝિક્ર મેં મશગુલ હો, ફરીશ્તે ઉસ જમાઅત કો સબ તરફ સે ઘેર લેતે હેં ઔર રહમત ઉનકો ઢાંક લેતી હે ઔર સકીના ઉન પર નાઝીલ હોતી હે

ઔર અલ્લાહ જલ્લ શાનુહુ ઉનકા તઝકીરહ અપની મજલીસ મેં તફાખુર કે તૌર પર ફરમાતે હેં.(ફઝાઈલે ઝિક્ર:૩૨૪)

(૨૧) દૌરાને વઅઝ હઝરત નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કે ઝિક્રે બાબરકત પર ખુદ વાઇઝ ઔર સામીઇન દુરૂદે પાક પળહતે હેં; ઇસ્લીયે વાઇઝ સાહબ કો ભી ચાહિયે કે હાઝીરીન કો નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કે ઝિક્ર કે વકત દુરૂદ કી તાકીદ કરેં.

(૨૨) વઅઝ કે દૌરાન સહાબા ઔર સહાબીયાત કે મુબારક નામોં પર "રદીયલ્લાહુ અન્હુ" યા "અન્હા" યા "અન્હુમ" યા "અન્હુન્ન" કે દુઆઇયા અલ્ફાઝ કા ભી એહતેમામ કરવાના ચાહિયે.

(૨૩) એક બહોત બડા મજમા એક વકત મેં સહાબા કે લીયે દુઆઇયા કલિમાત બોલે યે સઆદત કી બાત હે.

(૨૪) અલ્લાહ કે નેક બંદો કા જબ તઝકિરહ આવે તબ ઉનકે લીયે ભી રહમત ઔર મગફિરત કી દુઆ કા એહતેમામ કરના ચાહિયે, જૈસે ખ્વાજા અજમેરી રહ.

(૨૫) યે ભી ઇન્સાન કી એક સઆદત હે કે વો અલ્લાહ કે નેક બંદો કે લીયે રહમત ઔર મગફિરત કી દુઆએં કરેં.

(૨૬) અગર વઅઝ મસ્જીદ મેં હોતા હે તો એઅતિકાફ કી નિય્યત કા એહતેમામ કરવાલે, જીત્ની દેર તક લોગ મસ્જીદ મેં રહેંગે એઅતિકાફ કા સવાબ મિલેગા.

(૨૭) મજલિસે વઅઝ મેં કુર્આન મજીદ કી બાતેં સુનાઈ જાતી હે તો કુર્આની મજલીસ પર જો ફઝાઈલ હે વો હાસિલ હોતે હે, હદીસ મેં હે:

عن أبی هريرة رضی الله عنه أَنَّ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وآله وسلم قَالَ: مَا اجْتَمَعَ

قَوْمٌ فِی بَیْتٍ مِنْ بُیُوْتِ اللّٰہِ یَتْلُوْنَ کِتَابَ اللّٰہِ وَیَتَدَارَسُوْنَہُ بَیْنَھُمْ اِلَّا نَزَلَتْ عَلَیْھِمُ السَّکِیْنَۃُ وَ غَشِیَتْھُمُ الرَّحْمَۃُ وَ حَفَّتْھُمُ الْمَلَائِکَۃُوَ ذَکَرَھُمُ اللّٰہُ فِیْمَنْ عِنْدَہٗ۔

તર્જુમાઃ હઝરત અબુ હુરય્રહ રદી. ને હુઝુરે અકદસ સ.અ.વ. કા યે ઈરશાદ નકલ કીયા હે કે કોઈ કૌમ અલ્લાહ કે ઘરોં મે સે કીસી ઘર મેં મુજતમેઅ હોકર તિલાવતે કલામે પાક ઔર ઉસકા દૌર નહી કરતી મગર ઉન પર સકીના નાઝીલ હોતી હે ઔર રહમત ઉનકો ઢાંપ લેતી હે, રહમત કે ફરીશ્તે ઉનકો ઘેર લેતે હે ઔર હક્ક તઆલા શાનુહુ ઉનકા ઝિક્ર મલાઈકા કી મજલીસ મેં ફરમાતે હેં.

(ફઝાઈલે કુર્આનઃ૫૧૮)

ગર્ઝ ઈન તમામ નિય્યતો ઔર મકાસીદ કો સામને રખકર મહઝ અલ્લાહ તઆલા કી રઝા જોઈ કે વાસ્તે તકરીર ઔર ખિતાબત ઔર વઅઝો નસીહત હોના ચાહિયે તો ઇન્શાઅલ્લાહ અજરો સવાબ ભી બહોત ઝયાદાહ મિલેગા, ઉસકે અચ્છે અસરાત ભી ઇન્શાઅલ્લાહ મુરત્તબ હોંગે ઔર રઝાએ ઇલાહી કા ઝરિયા બનેગા.

ઈસી તરહ ઈખ્લાસ કે સાથ કીયે હુએ મવાઇઝ મૌજુદાહ મુસલમાનોં કે અલાવા મુસ્તકબીલ મેં આનેવાલે લોગોં કે લીયે ફાઇદામંદ સાબિત હોતે હે.

હમારે કિતને હી અકાબીર વો હે જીન્કે ખુત્બાત જમાશુદા ઔર મતબુઆ હેં ઔર ઉમ્મત ઉસ સે બરાબર ફાઇદા ઉઠા રહી હે; ઈસલીયે તકરીર સે પેહલે અલ્લાહ સે યે દુઆ ભી કરેં કે અલ્લાહ તઆલા ઇસ કો મૌજુદા ઔર કયામત તક આનેવાલે ઇન્સાનોં કે લીયે

ફાઇદે કા ઝરિયા બનાવે.

વઅઝો નસીહત ઔર તકરીર કે બાદ ઇસ્તીગ્ફાર ભી કરેં કે જો કમી ઔર કોતાહી હો ગઇ હો અલ્લાહ તઆલા ઉસ્કો માફ ફરમાદેં.

એક અહમ હિદાયત

આજકલ હમારે બહોત સે મુકર્રીર હઝરાત બડે ઉંચે ઉંચે ઔર ગેહરે ગેહરે મઝામીન બયાન કરતે હે તો દીન કી બાત કરનેવાલોં સે આજીઝાના દરખ્વાસ્ત હે કે અપને હર બયાન મેં કુર્આન મજીદ કી એક આયત કા મઅના ઔર મફહુમ ઔર ઉસ્સે હાસિલ હોનેવાલે નસાઈહ કો ભી ઝરૂર બયાન કરદેં ઔર કોઈ એક હદીસ ભી ઝરૂર બતલા દીયા કરેં ઔર મુખ્તલીફ મૌકો કી જો સુન્નતેં હે ઉન મે સે કમ અઝ કમ દો ચાર સુન્નતેં ભી બયાન કરદેં ઔર અહાદીસ મેં આયે હુએ વઝાઈફ ઔર અઝકાર મેં સે ભી કોઈ બાત બત્લાદેં તો ઈસ્સે બડા ફાઈદા યે હોગા કે લોગ નકદ અમલ શુરૂઅ કર દેંગે ઈસ તરહ કી બાતેં દોહરા દોહરા કર કમ અઝ કમ તીન મરતબા બયાન કરદેં; તાકે લોગોં કો ઝહન નશીન હો જાયેં, બાઝ મખ્સૂસ ઓર મસ્નૂન દુઆએં ઔર વઝાઈફ મજમા સે પળહવા ભી લે; તાકે લોગોં કો અચ્છી તરહ યાદ હો જાએ.

ઈસ તરહ કે છોટે છોટે વઝાઈફ ઔર અઝકાર કે લીયે બંદે કી તાલીફ મસ્નૂન વઝાઈફ કી ચાલીસ હદીસ ઔર મુસલમાનોં કા ખઝાના ઔર મસ્નૂન દુઆએં વગૈરહ કિતાબોં સે આપ કો બડા મવાદ મિલ જાએગા.

એક ઝરૂરી તમ્બીહ

દીની બાત બયાન કરને મેં અવકાત કા લીહાઝ રખના ભી

બહોત ઝરૂરી હે, મેઝબાન હઝરાત સે પેહલે સે માલુમ કરલેં કે કિતની દેર તક બાતેં બયાન કરની હે, ઉસ વકત મેં પૂરા મઝમૂન બયાન કરને કી કોશીશ કરેં, બાઝ મરતબા તો મુન્તઝીમીન કી તરફ સે વકત દીયા જાતા હે યા સરાહતન યા ઈશારતન બતલા દીયા જાતા હે ફીર ભી મુકર્રીરીન હઝરાત વકત કી રીઆયત નહી કરતે જીસ્કી વજહ સે બહોત સારે દુસ્રે નિઝામો મેં ખલલ પડતા હે, ઈસલીયે ઉસ્કા ભી ખુસૂસી ખયાલ રખ્ખેં.

એક મૌલાના સાહબ હમારે યહાં કે એક સાલાના જલ્સે મેં ખિતાબ ફરમા રહે થે, ઉન્કો વકત ભી બતલા દીયા ગયા થા ઔર જલ્સા ગાહ સે સુરત રેલ્વે સ્ટેશન તક પહોંચને મેં કિતના વકત લગેગા વો સબ બતલા દીયા થા ઔર કિતને બજે આપ કી ટ્રેન હે વો ભી બતલા દીયા ગયા થા ઔર અહમદાબાદ મેં આપ કો દુસ્રે પ્રોગ્રામ મેં પહોંચના હે યે સારી તફસીલ બતાદી ગઇ થી, ઉસ્કે બાવજુદ ભી વો એક મોઝુઅ કે ઉપર તકરીર કર રહે થે, મોઝુઅ ભી સમેટ રહે થે, ઉન્કો દીયા હુવા વકત ભી ખતમ હોને કે કરીબ આ ગયા, બસ તકરીર કા વકત ખત્મ હોને મેં દો મિનટ બાકી થે ઔર ઉન્કો એક બદનામે ઝમાના ગુસ્તાખે ઇસ્લામ શખ્સ કી યાદ આ ગઈ તો મૌલાના સાહબ તકરીર મેં ઐસે બેકાબુ હો ગએ કે સબ કુછ ભુલ ભાલ ગએ ઔર મઝીદ તકરીબન એક ઘંટા માઈક ફટ જાવે ઔર કુર્સી ટૂટ જાવે ઐસા બયાન હો ગયા, જીસ કી વજહ સે ટ્રેન ભી છુટ ગઇ ઔર આગે અહમદાબાદ કા પ્રોગ્રામ ભી ગળબળા ગયા.

ઈસ તરહ બહોત સારે મસાઈલ ખડે હોતે હે; ઈસીલીયે મુકર્રીરીન કો વકત કી નઝાકત કા ભી બહોત ખયાલ રખના ચાહીયે, બાઝ મરતબા યે ભી હોતા હે કે દીની મજલીસ કે બાદ જીસ ટ્રેન યા

જીસ હવાઈ જહાઝ સે મુકરીર સાહબ કા સફર હે ઉસ મેં બહોત મુશ્કીલ સે ટિકટ બના હે, અબ અગર વકત કા લીહાઝ ન રખા જાવે ઔર ટ્રેન યા હવાઈ જહાઝ છુટ જાએ તો દુસ્રા નઝમ મુન્તઝીમીન કે લીયે દુશ્વાર ઔર નામુમકીન હોતા હે, ઈસલીયે ઉસકી તરફ ખુસૂસી તવજ્જૂહ રહે, ખાસ તૌર પર જુમ્આ સે પેહલે વાલે ખિતાબ મેં મુકર્રરહ વકત કી રિઆયત નિહાયત અહમ ઔર ઝરૂરી હે, દફતર મેં કામ કરને વાલે હઝરાત ઔર મુખ્તલીફ મશ્ગુલીયાત વાલે લોગ ખુત્બા ઔર નમાઝ કી નિય્યત સે હાઝીર હોતે હે, ઉનકી ખુસૂસી રિઆયત કી જાવેં.

હમ સે દૂર રેહને વાલોં મેં બયાન કે મુતઅલ્લીક એક કામિયાબ તજરૂબા

અલ્લાહ તઆલા કે ફઝલો કરમ સે અબ તક ઝીંદગી મેં ઐસે કઈ મવાકેઅ પૈશ આએ કે જો લોગ હમસે ગૈર માનૂસ સમજે જાતે હેં ઐસે મજમા મેં દીની બાતેં બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ હુઈ, મસલન રઝા ખાની બરેલવી યા દુસ્રે ઈસી તરહ કે ફિરકે સે તઅલ્લૂક રખને વાલે લોગ તો ઐસે મૌકો પર ઈખ્તીલાફી મસાઈલ બયાન કર કે તન્ઝ ઔર તઅનો તશ્નીઅ કા અંદાઝ ઈખ્તીયાર ન કીયા જાએ બલ્કે ઈફહામો તફહીમ, ગલત ફેહમીયોં કા ઇઝાલા, હમારે અકાઈદ ઔર નઝરીયાત મુસ્બત અંદાઝ મેં પેશ કીયે જાએ, કુર્આન ઔર હદીસ કે સાથ પૈશ કીયે જાએ, નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કી સિરતે મુબારકા કે મુખ્તલીફ વાકિઆત કો બયાન કીયા જાવે તો ઉસકે બહોત હી ઝયાદાહ ફાયદે હોતે હેં.

બંદે કો ઈસ તરહ કે મજમોં મેં ઈસ અંદાઝ કે ઇખ્તીયાર કરને પર બિફઝલીલ્લાહી તઆલા બડી કામિયાબી નઝર આઈ હે, બહોત

સે શિયા લોગોં કે ઝહન મેં સહાબા એ કિરામ રીઝવાનુલ્લાહી તઆલા અલયહીમ અજમઅીન કી અઝમત ઔર કુર્આન કી હક્કાનિયત વગૈરહ હકાઇક ઝહન નશીન કરાને કી સઆદત હાસિલ હુઈ હે.

એક મરતબા એક નિકાહ કી નિસ્બત સે એક બહોત બડા મજમા થા જીનમેં એક બહોત બડી તઅદાદ બરેલવી હઝરાત કી થી, ઉસ મૌકે પર હઝરત નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કી હઝરત સફીય્યહ રદી. સે જો શાદી હુઈ ઔર જો રૂખ્સતી હુઈ ઉસકી પૂરી તફસીલાત બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ હુઈ, ઐસે ઐસે રઝાખાની લોગ જો હમકો મુસલમાન તક નહી સમજતે, અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! ઉનકી ગલત ફેહમીયોં કા ઇઝાલા હુવા.

હમ લોગોં કા સહીહ મૌકફ દુસ્રોં કે સામને નહી હે; ઈસલીયે ભી બહોત સારે લોગ હમારે મસલક સે દૂર રેહતે હેં; ઈસલીયે હમારે મસલક કી મુસ્બત અંદાઝ મેં સહીહ તર્જુમાની કરના ભી બહોત હી મુફીદ ચીઝ હે.

મુખ્તલીફ મઝાહીબ કે લોગો મેં ખિતાબ

અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! એક અરસે સે ઐસે પ્રોગ્રામો મેં શિરકત કી સઆદત હાસિલ હોતી હે જીસ મેં મુખ્તલીફ મઝાહીબ કી અવામ ભી હોતી હે ઔર સાથ મેં દુસ્રે મઝાહીબ કે સાધુ સંત, શાસ્ત્રી, પાદરી લોગ ભી મૌજુદ હોતે હેં, ઈસી તરહ મર્કઝી ઔર સુબાઈ હુકુમતોં કી કાબિનાહ કે વુઝરાઅ ઔર હુકુમત કે દીગર ઝિમ્મેદારાન ભી મૌજુદ હોતે હે ઔર ઐસી પાર્ટી કે લોગ ભી હોતે હે જો ઇસ્લામ ઔર મુસલમાનોં કે મુખાલીફ હે યા મુસલમાનોં કે મુઆમલાત મેં

મુતશદ્દીદ હે ઔર ઐસે મજમોં મેં જીન મઝામીન કો બયાન કરને સે બહોત હી અચ્છે અસરાત સામને આએં વો ભી આપકી ખિદમત મેં પેશ કરતા હું, અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! ઈસ સે મિડીયા મેં ભી બડે અચ્છે અસરાત દેખને મેં આએં:

(૧) الحمدلله رب العالمين વાલી આયત પર તકરીર કે અલ્લાહ કી રૂબુબીયત સબ કે લીયે આમ હે, ઈસ કો ખુબ ફૈલા કર કે બયાન કીયા જાએ.

(૨) وما ارسلنک الا رحمة للعالمين વાલી આયત પર તકરીર કે ઈસ મેં હુઝુર સ.અ.વ. કી ગૈર મુસ્લીમોં કે સાથ રવાદારી, શફકત ઔર રહમત કે વાકિયાત કો ખુબ ઝિક્ર કીયા જાવે, ફત્હે મક્કા કે મૌકે કે વાકિયાત નિહાયત હી મુઅસ્સિર સાબિત હોતે હૈં.

(૩) હઝરત નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કે અખ્લાકે આલીયા કા બયાન, ઉસમેં ખાસ કરકે ગૈરો કે સાથ હુસ્ને અખ્લાક કે બરતાવ કે વાકિયાત બયાન કીયે જાવેં, ઈસ મેં અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય કી ઝયાદતીયાં ઔર ઉસકી મૌત કે વકત પર નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કે હુસ્ને સુલૂક કે ઝિક્ર કરને સે ભી બડે ફવાઈદ સામને આતે હૈં.

(૪) ઇસ્લામ મેં ઔરતો કે હુકૂક કે મુતઅલ્લીક જો બાતેં હે, ખાસ કરકે મિરાસ મેં ઔરતો કે હુકૂક કી તફસીલ કો ઝિક્ર કીયા જાએ, તલાક ઇસ્લામ કી નઝર મેં કિત્ની નાપસંદીદાહ ચીઝ હે ઔર કોનસી મજબુરી મેં ઉસકો ઇસ્તીમાલ કરના હે ઉસકી તફસીલાત સે ભી બડે ફાયદે હોતે હે.

(૫) અમને આમ કે મુતઅલ્લીક ઇસ્લામી હિદાયાતઃ ઇન્સાની જાન ઔર માલ કી હિફાઝત કે સિલસિલે મેં કુર્આન ઔર હદીસ મેં આઇ હુઈ બાતોં કો ખુસુસન ઝિક્ર કીયા જાએ.

(૬) નઝાફત ઔર સફાઈ ઔર માહોલીયાત કે મુતઅલ્લીક ઇસ્લામી હિદાયત કો ઉજાગર કીયા જાએ.

(૭) બચ્ચોં કી તાલીમ ઔર તરબીયત ઔર ઉસકા ઇસ્લામી તરીકા ઝિક્ર કીયા જાએ.

(૮) તાલીમ ઔર તરબીયત કી અહમિયત કુર્આન ઔર હદીસ કી રોશની મેં વાઝેહ કી જાએ.

(૯) લફઝે જિહાદ કા લુગ્વી મઅના ઔર ઉસકા વસીઅ તરીન મફહુમ ઝિક્ર કીયા જાએ.

(૧૦) પડોસી કે હુકૂક કર્આન ઔર હદીસ મે સે ઝિક્ર કીયે જાએ.

(૧૧) ખિદમતે ખલ્ક, ખિદમતે વાલીદૈન, ઝઈફોં, બેવા, યતીમ, કમઝોરોં ઔર જાનવરો કે સાથ હમદર્દી કે મુતઅલ્લીક કુર્આન ઔર હદીસ કે વાકિયાત બયાન કીયે જાવેં.

(૧૨) તિજારત કરનેકા ઇસ્લામી તરીકા ઔર જૂઠ, ધોકા, ગસબ વગૈરહ સે બચને કે મુતઅલ્લીક ઇસ્લામી હીદાયાત બયાન કી જાવેં.

(૧૩) ઇસ્બાતે તૌહીદ, રિસાલત ઔર આખિરત અકલી દલાઇલ સે બયાન કીયા જાએ.

(૧૪) મુલ્ક કી આઝાદી મેં મુસલમાનોં કી કુરબાની પૂરી તહકીકી તારીખ ઔર હવાલોં કે સાથ બયાન કી જાએ.

(૧૫) દહશત ગર્દી કે સિલસિલે મેં ઇસ્લામી મૌકફ કો ઉજાગર કીયા જાએ.

ખુલાસા યે હે કે ઈસ તરહ કે મઝામીન ગૈર મુસલમાનોં કે સામને ઝિક્ર કરને સે બહોત હી અચ્છે ફવાઈદ ઔર નતાઈજ કા મુશાહદા કીયા હે ઔર બહોત સી મરતબા ઈસ તરહ કે મઝામીન

સુન કર ગૈર મુસ્લીમ દંગ રેહ જાતે હે ઔર ઇસ્લામ ઔર મુસલમાનોં કે મુતઅલ્લીક નફરતેં ખત્મ હોતી હે ઔર વો ઇસ્લામ સે કરીબ હોતે હે.

મુખ્તલીફ મઝાહીબ કે લોગોં મેં ખિતાબ કે વકત ઝબાન

મુખ્તલીફ મઝાહીબ કે લોગોં કે દરમિયાન ખિતાબ કે વકત ઈલાકાઈ ઝબાન કા ઇસ્તેમાલ બહોત હી મુફીદ હે ઔર અગર મુકર્રીર ઈલાકાઈ ઝબાન સે વાકીફ ન હો તો હમારે મુલ્ક હિન્દુસ્તાન મેં મુલ્કી ઝબાન હિન્દી કો ઇસ્તેમાલ કરના મુનાસીબ હે; લેકીન નિહાયત આસાન અલ્ફાઝ ઔર સહલ તઅબીરાત ઇસ્તેમાલ કી જાએ. કુછ લતાઈફ ઔર ઝરાઈફ ભી શામીલ રહે તો બહોત હી અચ્છા હે.

હકીકી બાત તો યે હે કે હમારા દીને ઇસ્લામ હર એતબાર સે કામીલ ઔર મુકમ્મલ હે, બસ કમી યે હે કે હમ અપને કૌલ ઔર અમલ સે ઉસકો જૈસા પેશ કરના ચાહિયે ઐસા પેશ નહી કર સકે હે, ઈસ સિલસિલે મેં તૈયારી કરના ઔર કરાના આજ કે હાલાત કે પેશે નઝર બહોત હી ઝરૂરી હે.

અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! ઈન તમામ મૌઝુઆત કે મુતઅલ્લીક બંદે કો મુખ્તલીફ મઝાહીબ કે લોગો કે મજમા મેં ખિતાબ કરને કી સઆદત હાસિલ હુઈ ઔર અલ્લાહ કે ફઝલ સે ઉસકે બડે અચ્છે અસરાત સામને આએ; ઈસલીયે આપકે ફાયદે કે લીયે યે બાતેં યહાં લીખ દી હે, બંદે કે ઈસ તરહ કે મૌઝુઆત કે બયાનાત બહોત સારી સીડીઝ મેં ભી મહફુઝ હે ઔર ઇન્ટરનેટ પર ભી મૌજુદ હે વહાં સે ઈસ્તીફાદાહ કર સકતે હેં.

એક દીની ઈદારાહ ઔર ઉસકે લીયે દુઆ કી દરખ્વાસ્ત

અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! અબ તક બહોત સારે મુલ્કો મેં દીની બાત બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ હુઈ હે ઔર મક્કા, મદીના, અરફાત, ઔર મસ્જીદે અકસા જૈસે મકામાતે મુકદસા મેં ભી દીની બાતે સુનાને કી સઆદત હાસિલ હુઈ, અલ્બત્તા અફ્રિકા કે મુલ્ક મલાવી મેં મસ્તુરાત કે બયાન કા જો સિલસિલા હે ઝયાદાતર વહી શાએઅ હો સકા હે, દીગર મૌઝુઆત કે મુતઅલ્લીક બયાનાત કિતાબ કી શકલ મેં શાએઅ હો ઈસ સિલસિલે મેં આપસે દુઆ કી દરખ્વાસ્ત હે, ઈસલીયે કે તકરીર કો તહરીર મેં લાના આસાન કામ નહી હે.

સાથ હી બંદે ને એક ઈરાદાહ કીયા હે, ખુદ ભી દુઆ કરતા હું ઔર આપસે ભી દુઆ કી દરખ્વાસ્ત કરતા હું કુર્આન મજીદ ઔર અહાદીસે મુબારકા મેં જિન જિન ઔરતોં કે વાકિયાત આયે હેં ઉસકો બયાન કરકે કિતાબી શકલ મેં શાએઅ કીયા જાએ, અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! ખુત્બાત કી ઈન સાત જિલ્દો મેં અબ તક બહોત સારી ઔરતોં કે વાકિયાત આ ચુકે હે, બાકી કે લીયે મેં દુઆ ઔર કોશિશ કરતા હું, આપ ભી દુઆ ઔર કોશિશ ફરમાએં.

શુક્રિયાહ

ખુત્બાત કી સાતવી જિલ્દ મેં જિન જિન હઝરાત ને જીસ તરહ હિસ્સા લીયા હે મે ઉન તમામ કા શુક્રિયાહ અદા કરતા હું, અલ્લાહ તઆલા દારૈન મેં ઉનકો અપની રઝા સે માલામાલ ફરમાવે ઔર ઉનકો ઔર ઉનકી નસ્લોં કો અલ્લાહ તઆલા દીન કી ખિદમાત કે

લીયે કબુલ ફરમાવે, ખાસ તૌર પર અઝીઝે મુકર્રમ મૌલાના ઈમરાન ગોધરવી સાહબ(દા.બ.) મુદર્રિસઃ જામેઆ ઇસ્લામીયા તાલીમુદ્દીન ડાભેલ સિમલક–કી કોશિશોં કા ઈસ જિલ્દ મેં બડા દખલ હે, અલ્લાહ તઆલા ઉનકો જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએં.

અલ્લાહ તઆલા અપને ફઝલ સે ઈસ અબ્દે ઝઈફ સે કુર્આન મજીદ કા આસાન ઔર આમ ફહમ તર્જુમા તફસીરી ફવાઈદ કે લિખવાને કા જો કામ કરવા રહે હે ઉસકી કિતાબત ઔર તસીહ જેસી અહમ ખિદમાત ભી મૌસૂફ અપને રૂફકા કી ટીમ કે સાથ અંજામ દે રહે હે, વો ઔર ઉનકી એહલીયા બંદે કે લીયે તઆમ(ખાને) કા બડા ફિક્ર રખતે હેં, અલ્લાહ તઆલા ઉનકો જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ ઔર ઉનકે રૂફકા કો ભી જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ.

નિઝ અઝીઝે મુકર્રમ મુફતી મુઆઝ સાહબ બમ્બવી – મુદર્રીસઃ જામેઆ ઇસ્લામિયા તાલીમુદ્દીન ડાભેલ સિમલક – ઔર મુફતી સુલતાન સમોલ ગોધરવી – ગુજરાતી હફતાવાર અખ્બાર વાહીદ કલમ ગોધરા કે મુદીરે મુકર્રમ – (દા.બ.) કા ભી મમ્નૂન વ મશ્કુર હું કે પ્રુફ રિડીગ કા મરહલા મુકમ્મલ ફરમાયા ઔર મુફતી ઉવૈસ સાહબ ગોધરવી – (દા.બ.) મુદર્રીસઃ જામેઆ ડાભેલ કા ભી શુક્ર ગુઝાર હું કે અહાદીસ કી તખ્રીજ મેં મૌસુફ કા ગિરાંકદર તઆવુન શામિલ રહા. અલ્લાહ તઆલા ઇન તમામ હઝરાત કો જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ.

ઈસ કિતાબ કી ઇશાઅત કે લીયે માલી ઇખ્રાજાત કા બેળા હસ્બે સાબીક મલાવી કે મુસલમાન ભાઈ ઉઠા રહે હેં, અલ્લાહ ઉનકો ભી જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ, ખુસૂસન હઝરત મૌલાના સલીમ સાહબ

કમ્કોતરવી, મૌલાના મુહંમદ સાહબ કાપોદરવી ઔર મોહતરમ આસીફભાઈ મેમણ ઔર હાજી યુનુસ તોતલા વો ભી દીની ઇશાઅતી કામોં મેં હોસ્લા અફઝાઇ કરતે રહતે હેં, અલ્લાહ તઆલા ઈન સબકો જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ.

હમારે નુરાની મકાતીબ કે શોઅબએ નશ્રો ઈશાઅત કે નાઝીમ મૌલાના હાફીઝ અલ્હાજ યુસુફ સીદ્દીક ભાણા આસનવી ઝીદ મજદહુમ કી ખિદમાત ઔર કોશિશોં કો ભી અલ્લાહ તઆલા કબુલ ફરમાએ.

آمین یارب العالمین

ربنا تقبل منا انک انت السمیع العلیم وتب علینا یا مولانا انک انت التواب الرحیم وصلی اللہ تعالی علٰی سیدنا محمد وعلی اٰلہ وأصحابہ وعلی من تبعھم باحسان الی یوم الدین۔

અલ્અબ્દ : મહમૂદ બારડોલી ઉફીય અન્હુ
જામેઆ તાલીમુદીન ડાભેલ સિમલક
૨૪/રબીઉસ્સાની હી.૧૪૩૭

અમ્ર બિલ્મઅરૂફ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર કી હકીકત (૧)

ઈકતીબાસ

ઈબ્ને કસીર નકલ ફરમાતે હે કેઃ હઝરત ઉમર રદી. ને હજ કે મૌકે પર મજમએ આમ મેં યે આયતે કરીમા યઅની كنتم خير” “امة અલલ એઅલાન તિલાવત ફરમાઈ જબ કે વો ખલીફા થે ઔર

ઈરશાદ ફરમાયા કે: એ લોગો! તુમ યે ચાહતે હો કે બેહતરીન ઉમ્મત મેં શામીલ હો જાઓ?

બાઝ રિવાયાત મેં અલ્ફાઝ યું આયે હે કે: અગર તુમ ચાહતે હો કે અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારે અંદર "**خیر امة**" કી બશારત પૈદા ફરમાદે તો તુમ લોગ અપને અંદર વો અવસાફ પૈદા કરો જો અવસાફ આગે અલ્લાહ તઆલા ને બયાન ફરમાએ.

ફિર ફરમાયા: વો કોનસે અવસાફ હે? ફરમાયા કે:

تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنكر وتؤمنون بالله۔(તફસીર ઈબ્ને કસીર)

યે તીન અવસાફ પૈદા કરલો, ફીર તુમ અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે દી ગઈ બશારત "**خیر امة**" કે અંદર શામિલ હો જાઓગે.

ઈસ રિવાયત કો નકલ કરકે અલ્લામા ઉસ્માની રહ. ને એક ઝબરદસ્ત જુમ્લા ઈરશાદ ફરમાયા કે:

ઈસ સે યે નતીજા નિકલતા હે જો આદમી ભી ઈસ આયત કી ફઝીલત કો હાસિલ કરના ચાહે વો ખુદ ભી નેક ઔર અચ્છા બન જાએ ઔર દુસ્રોં કો નેક ઔર અચ્છા બનાને કી ફિકર કરે. ઔર યહી હઝરાતે સહાબા રદી. કા તરીકા રહા હે.

بسم الله الرحمن الرحيم

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ نَحْمَدُهٗ وَ نَسْتَعِيْنُهٗ وَ نَسْتَغْفِرُهٗ وَ نُؤْمِنُ بِهٖ وَ نَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ

وَ نَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّاٰتِ اَعْمَالِنَا ، مَنْ يَّهْدِهِ اللّٰهُ فَلَا

مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَنَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ

وَحْدَهُ لَا شَرِيْكَ لَهُ وَنَشْهَدُ اَنَّ سَيِّدَنَا وَشَفِيْعَنَا وَحَبِيْبَنَا وَاِمَامَنَا

وَمَوْلَانَا مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ، صَلَوَاتُ اللّٰهِ تَبَارَكَ وَتَعَالٰى عَلَيْهِ وَعَلٰى

اٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ وَ ذُرِّيَّاتِهٖ وَاَهْلِ بَيْتِهٖ وَاَهْلِ طَاعَتِهٖ، وَبَارَكَ وَسَلَّمَ

تَسْلِيْمًا كَثِيْرًا كَثِيْرًا۔۔۔۔اَمَّا بَعْدُ!

فَأَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ، بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ۔

كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ

الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ۔ (آل عمران: ١١٠)

તજુર્મા: તુમ(એ ઉમ્મતે મુહમ્મદીયા!) બેહતરીન ઉમ્મત હો જો(આલમ મેં આમ) લોગોં કે ફાયદે કે લીયે ભેજી ગઈ હો, તુમ અચ્છા કામ કરને કે લીયે કેહતે હો ઔર તુમ બુરી બાત સે રોકતે હો ઔર તુમ અલ્લાહ તઆલા પર ઈમાન રખતે હો.

જબ કભી ભી દઅવતો તબ્લીગ કે ઉન્વાન સે બયાન હોતા હે તો આમ તૌર પર સુરએ આલી ઇમરાન કી આયતે કરીમા તિલાવત કી જાતી હે ઔર ઉસી કો સામને રખકર બયાન હોતા હે; બલ્કે ઉસસે એક કદમ આગે ચલકર એક બાત કહું તો શાયદ ગલત ન હો કે અગર ખુત્બે કે બાદ યે આયત પળ્હી જાએ તો લોગ યે સમજ લેતે હે

કે દઅવતો તબ્લીગ કે ઉન્વાન પર બાત હોગી, આમ તૌર પર યહી બાત ઉલમા ઔર અવામ હર એક કે ઝહન મેં બેઠી હુઈ હે.

અલ્ગર્ઝ ! ઝિમ્મેદાર હઝરાત જબ બુધ કે દીન કી દઅવત દેને કે લીયે આએ(૧) તો દીલ મેં યે બાત આઈ કે હઝરાતે મુફસ્સીરીન કે લીખે હુએ અકવાલ કી રોશ્ની મેં ઈસ આયતે કરીમા કી સહીહ તફસીર આપકે સામને ઝિક્ર કરદું; તાકે સબસે પેહલે આપ ઈસ આયતે કરીમા કો સહીહ સમજ લેં ઔર પૂરે આલમ મેં બસનેવાલે હર હર ફર્દ કો આપ ઈસ આયત કા સહીહ મતલબ ઔર મફહુમ સમજાએ, ખુદ ભી ઈસ પર અમલ કરે આલમ મેં ઈસકી દઅવત કો લેકર ચલનેવાલે બનેં ઔર ખુદ મુજે ભી ફાયદા હો જાએ.

દીન કી બાતોં કે મુતઅલ્લીક તીન બુનિયાદી મકાસીદ

દીન કી બાતોં કે યહી તીન મકાસીદ હોતે હેં:

(૧) ખુદ સિખના ઔર સમજના.

(૨) ઉસ પર અમલ કરના.

(૩) તમામ ઇન્સાનોં તક ઉસ્કી દાવત ચલાના.

વફદે અબ્દુલકય્સ વાલી રિવાયત સે ભી દીન કી બાતોં કે યહી મકાસીદ માલુમ હોતે હેં:

(૧) હમારે જામેઆ મેં અલ્હમ્દુલીલ્લાહ દઅવતો તબ્લીગ કે કામ મેં તલબા બહોત બઢ ચઢ કર હિસ્સા લેતે હે, બાકાઈદા પૂરી તરતીબ ઔર મશ્વરે સે કામ હોતા હે ઔર અતરાફ કે મદારિસ મેં જામેઆ કો દઅવતો તબ્લીગ કે એતબાર સે ભી મરકઝીયત કા દરજા હાસિલ હે. બુધ કે દીન અસર કે બાદ તશ્કીલ હોતી હે ઔર જુમેરાત કે દીન અતરાફ મેં એક દીન કે લીયે જમાઅતેં રવાના હોતી હે, બુધ કે દીન કી બાત કે લીયે ઝિમ્મેદાર તલબા વકતન ફ વકતન અસાતિઝ એ જામેઆ કો ભી દઅવત દેતે હેં, ઈસી દઅવત કી તરફ ઈશારહ હે.

યે અમ્ર બિલ્મઅરૂફ કે તીનોં બયાન જામેઆ મેં તલબા કે દરમિયાન હુએ હેં.

عن ابن عباس رضی اللہ تعالی قال : ان وفد عبد

القيس [illegible] مضر، ولا نستطيع [illegible] الحرام۔

فَمُرْ نَابِأَمْرٍ نُخْبِرُ بِهٖ مَنْ وَرَائَنَا، نَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ۔

فأمرهم بأربع ونهاهم عن أربع : أمرهم بالايمان بالله عز وجل وحده۔ قال : هل تدرون ماالايمان بالله وحده؟ قالوا : الله ورسوله أعلم۔ قال : شهادة أن لا اله الا الله ، وأن محمدا رسول الله ، واقام الصلوة ، وايتاء الزكوة ، وصوم رمضان ، وتعطوا الخمس من المغنم۔ الخ

قال : اِحْفَظُوْهُ وَأَخْبِرُوْهُ مَنْ وَرَائَكُمْ۔

وفی رواية: احفظوهن وأبلغوهن من ورائكم۔

(صحیح البخاری: ۷۲۶٦)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ રદી. ફરમાતે હે કે: અબ્દે કય્સ કા વફ્દ આપ સ.અ.વ. કી ખિદમત મેં હાઝીર હુવા તો આપ સ.અ.વ. ને ફરમાયા: મરહબા હે ઈસ કૌમ કો જો ન રૂસ્વા હુઈ ઔર ન શરમિંદા(યઅની ખુશી સે મુસલમાન હો ગયે, લડ કર મુસલમાન નહી હુએ જીસ સે ઉનકો ઝિલ્લત યા નદામત હોતી).

ઉન્હોને અર્ઝ કીયા કે: યા રસુલલ્લાહ! હમારા મુલ્ક બહોત દૂર હે ઔર હમારે ઔર આપ કે દરમિયાન મુઝર કે મુશ્રીકીન કી આબાદીયાં હે, સિર્ફ અશ્હુરે હુરુમ મેં(યઅની રજબ,ઝિલ કઅદહ, ઝિલ હિજ્જહ ઔર મુહર્રમ જીન મેં અરબ લૂટ માર કો હરામ જાનતે

હેં) હમ આપકી ખિદમત મેં હાઝીર હો સકતે હેં;

ઈસલીયે આપ હમકો ઐસા જામેઅ ઔર મુખ્તસર અમલ બતલા દીજીયે કે ઉસ કે કરને સે હમ જન્નત મેં દાખિલ હો સકેં ઔર એહલે શહર કો ભી ઈસી કી દઅવત દેં.

જામેઅ અમલ

આપ સ.અ.વ. ને ફરમાયાઃ ચાર ચીઝોં કા હુકમ દેતા હું ઔર ચાર ચીઝોં સે મના કરતા હું.

(૧) અલ્લાહ તઆલા પર ઈમાન લાઓ ઔર ગવાહી દો કે અલ્લાહ તઆલા કે સિવા કોઈ મઅબૂદ નહી હેં.

(૨) નમાઝ કો કાઈમ કરો.

(૩) ઝકાત અદા કરો ઔર માલે ગનીમત મેં સે પાંચવાં હિસ્સા અલ્લાહ કે લીયે અદા કરો.

(૪) રમઝાન કે રોઝે રખ્ખો.

ઈસ હદીસ શરીફ મેં ઈન અલ્ફાઝ પર ખાસ ધ્યાન દીયા જાવે કે વફદે અબ્દુલ કય્સ કે લોગો ને હઝરત નબીએ કરીમ સ.અ.વ. સે દીન કી બાત સિખાને કી દરખ્વાસ્ત કી ઉસ મેં યે અહમ મકાસીદ અર્ઝ કીયેઃ

હમ ખુદ અમલ કર કે જન્નત મેં દાખિલ હો ઔર હમારે જો ભાઈ યહાં નહી આ સકે હે વો ભી હમારે ઝરિયે ઈન બાતોં કો સિખ કર અમલ કરેં ઔર જન્નત મેં દાખિલ હોનેવાલે બનેં.

નિઝ ખુદ આગે આપ સ.અ.વ. ને ભી યહી ઈરશાદ ફરમાયાઃ

اِحْفَظُوْهُ وَأَخْبِرُوْهُ مَنْ وَرَاءَكُمْ۔

જીસ સે માલુમ હુવા કે ખુદ હુઝુર સ.અ.વ. ને ભી અહમ

મકાસીદ યહી બયાન ફરમાએં.

આયતે કરીમા કા પસમંઝર

અબ જરા ઈસ આયત કા પસમંઝર ભી સમજ લો! યે આયત સુરએ આલી ઈમરાન કે બારવેં રૂકુઅ મેં હે ઔર અલ્લામા શબ્બીર અહમદ ઉસ્માની ને ઈસ આયત કે તહત અજીબો ગરીબ નિકાત ઝિક્ર કીયે હેં.

અફઝલ નબી કી અફઝલ ઉમ્મત

ફરમાતે હે કેઃ ઈસ સુરત કે નવ્વેં રૂકુઅ પર ગૌર કરો તો ઉસમેં અલ્લાહ સુબ્હાનહુ વ તઆલા ને હઝરત નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કી ફઝીલત ઔર આપ કા તમામ નબીયોં સે અફઝલ હોના બયાન ફરમાયા હે, નવ્વેં રૂકુઅ મેં આયત હે.

وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ النَّبِيّٖنَ لَمَا اٰتَيْتُكُمْ مِّنْ كِتٰبٍ وَّ حِكْمَةٍ ثُمَّ جَآءَكُمْ رَسُوْلٌ مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهٖ وَلَتَنْصُرُنَّهٗ ۔(اٰل عمران، آیت: ۸۱)

તર્જુમાઃ ઔર વો વકત ભી યાદ દીલાઓ જબ અલ્લાહ તઆલા ને નબીયોં સે ઈકરાર લીયા થા કે જો કિતાબ ઔર હિકમત(શરીઅત કા ઈલ્મ) મેં તુમ કો અતા કરું ફિર તુમ્હારે પાસ કોઈ ઐસા રસુલ આવે જો તુમ્હારે પાસ(પેહલે સે) મૌજુદ(કિતાબ) કો સચ્ચા બતાતા હો તો તુમ ઝરૂર ઉસ પર ઈમાન લાના ઔર ઝરૂર તુમ ઉસકી મદદ(ભી) કરના.

યહાં આલમે અરવાહ મેં નબીયોં સે અહદ લેને કા તઝકીરહ હે, ઈસ તઝકીરે મેં અલ્લાહ તઆલા ને હઝરત નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કી ફઝીલત કો બયાન ફરમાયા ઔર ઈસ ફઝીલત કો બયાન ફરમા કર કે અલ્લાહ તઆલા ને ઈસ બાત કી તરફ ઈશારા કર દીયા કે

જીસ ઉમ્મત કે નબી સબ સે અફઝલ નબી હોંગે વો ઉમ્મત યકીનન સબ સે અફઝલ ઉમ્મત હોગી, ગોયા કે નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કી અફઝલીયત કે ઝરિયે સે ઉમ્મત કી અફઝલીયત કો અલ્લાહ તઆલા ને બયાન ફરમાયા.

અફઝલ કિબ્લા અફઝલ ઉમ્મત કે લીયે

ફીર આગે ચલેં તો દસવેં રૂકુઅ મેં કિબ્લે કા ઝિક્ર હે કે અલ્લાહ તઆલા ને ઈસ ઉમ્મત કો જો કિબ્લા અતા ફરમાયા વો તમામ કિબ્લોં મેં સબ સે અફઝલ હે, ચુનાંચે ઈરશાદ ફરમાયાઃ

اِنَّ اَوَّلَ بَيْتٍ وُّضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِىْ بِبَكَّةَ مُبٰرَكًا

وَّهُدًى لِّلْعٰلَمِيْنَ۔ (آل عمران، آیت ۹۶)

તર્જુમાઃ યકીની બાત હે કે(દુનિયા કા) સબ સે પેહલા ઘર જો લોગોં કે લીયે મુકર્રર કીયા ગયા વો જો મક્કા મેં હે, (જો શુરૂઅ હી સે) બરકત વાલા હે ઔર તમામ આલમોં કે લીયે હીદાયત કા(મરકઝ) હે.

ઈસ રૂકુઅ મેં ઈસ ઉમ્મત કો જો કિબ્લા(યઅની કઅબતુલ્લાહ) દીયા ગયા ઈસ કે અફઝલ હોને કી તરફ ઈશારાહ હે; ઈસલીયે કે પિછલી ઉમ્મતોં મેં બહોત સો કા કિબ્લા બયતુલ મુકદસ રહા હે ઔર ઈસ ઉમ્મત ને ભી ચંદ દીનોં તક બયતુલ મુકદ્દસ કી તરફ રૂખ કર કે નમાઝ પઢી હે, બાદ મેં ખુદ નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કી ચાહત ઔર મન્શા કે મુતાબીક અલ્લાહ સુબ્હાનહુ વ તઆલા ને આપ કે લીયે બય્તુલ્લાહ કો કિબ્લા બના દીયા, ચુનાંચે ઈરશાદ ફરમાયાઃ

قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِى السَّمَآءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً

تَرۡضٰهَا۔(البقرة:۱۴۴)

તર્જુમાઃ (એ હમારે નબી!) પક્કી બાત યે હે કે હમ તુમ્હારે ચેહરે કો બાર બાર આસમાન કી તરફ ઉઠતા હુવા દેખ રહે હેં, સો(ઈસલીયે) તુમ જીસ કિબ્લે(કાબા) કો પસંદ કરતે હો ઉસકી તરફ હમ ઝરૂર તુમ્હારે રૂખ કો ફેર દેંગે.

આપ સ.અ.વ. પૂરે શૌક ઔર રગ્બત સે બાર બાર આસમાન કી તરફ દેખતે થે કે કબ તહવીલે કિબ્લે કા હુકમ આએ, ચુનાંચે આપ સ.અ.વ. કી યે ચાહત અલ્લાહ તઆલા ને પૂરી ફરમાઈ ઔર આપ કો અફઝલ કિબ્લા“**كعبةالله**” અતા ફરમાયા ગયા.

ઈસ મેં ઈસ બાત કી તરફ ઈશારાહ કર દીયા ગયા કે જીસ ઉમ્મત કા કિબ્લા સબ સે અફઝલ હોગા વો ઉમ્મત યકીનન દુનિયા વ આખિરત મેં સબ સે અફઝલ ઉમ્મત હોગી.

અફઝલ કિતાબ અફઝલ ઉમ્મત કો

ફીર ગ્યારહવેં રૂકુઅ મેં અલ્લાહ તઆલા ને ઈરશાદ ફરમાયાઃ

وَاعۡتَصِمُوۡا بِحَبۡلِ اللّٰهِ جَمِيۡعًا وَّلَا تَفَرَّقُوۡا۔(آل عمران:۱۰۳)

તર્જુમાઃ ઔર તુમ સબ મિલકર અલ્લાહ તઆલા કી રસ્સી(યઅની કુર્આન) કો મઝબુત પકળે રહો ઔર તુમ(આપસ મેં) જુદા ન હો જાઓ.

યહાં પર “**حبل الله**” સે મુરાદ કુર્આન મજીદ ઔર શરીઅતે મુહમ્મદીયા હે.

તો અલ્લાહ તઆલા ને ગ્યારહવેં રૂકુઅ મેં ઈસ ઉમ્મત કો જો કિતાબ(કુર્આન મજીદ) દી ગઈ હે ઉસકા તમામ આસમાની કિતાબોં મેં અફઝલ હોના બયાન ફરમાયા, મુખ્તલીફ અકવાલ કે બિના પર

હઝરાતે મુફસ્સીરીન ફરમાતે હે કેઃ એકસો ચાર(૧૦૪) કે કરીબ છોટી બડી કિતાબેં અલ્લાહ તઆલા ને નાઝીલ ફરમાઈ ઔર ઉન મેં ભી ચાર કિતાબેં બડી બડી હેં, ફીર ઉન ચારોં મેં ભી કુર્આને મજીદ કા મુકામ સબ સે ઉંચા ઔર અફઝલ હેં.

બહરહાલ! ગ્યારહવેં રૂકુઅ મેં ઈસ ઉમ્મત કી કિતાબ(કુર્આન મજીદ) કા તમામ કિતાબોં મેં અફઝલ હોના બયાન કીયા ગયા.

ઔર કિતાબ કયા હોતી હે?

અલ્લાહ તઆલા કે અહકામ ઔર શરીઅત કે કાનૂન કા મજમૂઆ હુવા કરતી હે.

જબ કિતાબ અફઝલ તો શરીઅત ભી અફઝલ, કિતાબ સબ સે અઅલા તો ઉસમેં જો અહકામ બયાન હુએ વો ભી સબ સે અઅલા; ગોયા કે અલ્લાહ તઆલા ને ઈસ ઉમ્મત કી કિતાબ કે અફઝલ હોને કો બયાન ફરમા કરકે ઔર ઈસ ઉમ્મત કો જો શરીઅત દી ગઈ ઉસ શરીઅત કે અફઝલ હોને કો બયાન ફરમા કરકે ઈસ ઉમ્મત કે અફઝલ હોને કો બયાન ફરમાયા.

અફઝલ ઉમ્મત

આખિર મેં સૂરત કે બારહવેં રૂકુઅ મેં યે આયતે કરીમા આઈ "كنتم خير امة" ગોયા કે અબ બરાહે રાસ્ત(DIRECT) ઈસ ઉમ્મત કી ફઝીલત કો તમામ ઉમ્મતોં કે મુકાબલે મેં અફઝલ કરાર દીયા ગયા.

બહરહાલ! યે અફઝલીયત ઔર ફઝીલત મુસલ્સલ ઉપર સે ચલી આ રહી થી; નવ્વેં રૂકુઅ મેં, દસવેં રૂકુઅ મેં, ગ્યારહવેં રૂકુઅ મેં તીન જગહ ઈશારતન ઈસ ઉમ્મત કી ફઝીલત કો સાબિત ફરમાયા ઔર યહાં ચોથે મુકામ પર ઈસ ઉમ્મત કી અફઝલીયત કો સરાહતન

બયાન ફરમાયા ગયા.

كنتم કી તફસીર

અબ આઈયે! ઝરા આયત કે અલ્ફાઝ કો દેખતે હેં :

“كنتم” યે ખિતાબ કીસ કો હે?

હઝરાતે મુફસ્સીરીન કી એક જમાઅત તો ઈસ બાત કી તરફ ગઈ હે કે ઇસ કે મુખાતબ સહાબા એ કિરામ રીઝવાનુલ્લાહી તઆલા અલયહીમ અજમઈન હેં.

લેકીન દુસ્રે હઝરાત ને બાદ વાલી ઉમ્મત પર કરમ ફરમાયા ઔર કહા કેઃ અવ્વલ તો ઈસ ખિતાબ કે મિસ્દાક સહાબા એ કિરામ રીઝ. હે ઔર બાદ મેં પૂરી ઉમ્મતે મુહમ્મદીયા સ.અ.વ. ઈસ કી મિસ્દાક હે.

લેકીન શર્ત લગાઈ કે જો અફરાદ સહાબા એ કિરામ કે નહજ પર ચલ કરકે, સહાબા કે તરીકે કો અપના કરકે હઝરાતે સહાબા વાલા કામ કરેંગે તો વો ઈસ(كنتم) કે મિસ્દાક હોંગે.

ખૈરે ઉમ્મત કા મતલબ

ઈસ કે બાદ દુસ્રા લફઝ હે “خير أمة” તો યે ખૈરે ઉમ્મત કા મતલબ કયા હે?

જબ યે લફઝ આતા હે તો હમ ઉમ્મત કી ફઝીલતેં બયાન કરના શુરૂઅ કરતે હેં, ફઝાઈલ દુસ્રે નંબર પર હે, પેહલે સમજો! ખૈરે ઉમ્મત કા મતલબ કયા હે?

હઝરાતે મુફસ્સીરીન ને બહોત સારે અકવાલ લિખ્ખે હેં, ઉસ્મેં સે ચંદ અકવાલ આપકે સામને પેશ કીયે જાતે હેઃ

કામિલ ઔર મુકમ્મલ તૌહીદ

ઈસ ઉમ્મત કો અલ્લાહ તઆલા ને ઐસી કામિલ ઔર મુકમ્મલ

તૌહીદ અતા ફરમાઈ જો અગલી ઉમ્મતોં મે સે કીસી ઉમ્મત કો નસીબ નહી હુઈ, ઈસી લીયે ફરમાયા:

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلَمْ يَلْبِسُوْٓا اِيْمَانَهُمْ بِظُلْمٍ اُولٰٓئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُّهْتَدُوْنَ۔ (الأنعام: ٨٢)

તર્જુમા: જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર અપને ઈમાન મેં ઉન્હો ને કીસી તરહ કા શિર્ક નહી મિલાયા ઐસે હી લોગોં કે લીયે અમન હે ઔર વોહી લોગ સહીહ રાસ્તે પર હે.

ઈસ આયત મેં "**ظلم**" સે મુરાદ કયા હે? તિરમીઝી શરીફ મેં મૌજુદ હે, ખુદ નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને ઈરશાદ ફરમાયા કે: યહાં ઝૂલ્મ સે મુરાદ શિર્ક હે:

عن عبد الله رضي الله عنه قال: لما نزلت "اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلَمْ يَلْبِسُوْٓا اِيْمَانَهُمْ بِظُلْمٍ" شق ذلك على المسلمين، فقالوا يا رسول الله وأينا لا يظلم نفسه۔ قال: ليس ذلك انما هو الشرك۔ (سنن ترمذی:٣٠٦٧)

તર્જુમા: હઝરત અબ્દુલ્લાહ રદી. ફરમાતે હે કે: જબ આયતે કરીમા "**اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلَمْ يَلْبِسُوْٓا اِيْمَانَهُمْ بِظُلْمٍ**" નાઝીલ હુઈ તો સહાબા કે લીયે મુઆમલા મુશ્કીલ હો ગયા, ઉન્હો ને અલ્લાહ કે રસુલ સ.અ.વ. સે અર્ઝ કીયા કે: યા રસુલલ્લાહ! હમ મેં સે કોન ઐસા હે જો અપને આપ પર ઝૂલ્મ ન કરતા હો. તો આપ સ.અ.વ. ને ફરમાયા: ઈસ આયત મેં ઝૂલ્મ સે મુરાદ શિર્ક હે.

યઅની જો લોગ અપને ઈમાન ઔર તૌહીદ મેં ઝર્રા બરાબર ભી શિર્ક કી મિલાવટ નહી હોને દેંગે ઐસે લોગો કે લીયે ફરમાયા કે: ઉન્કે લીયે દુનિયા ઔર આખિરત મેં અમન હે ઔર વો જહન્નમ સે દૂર હે

ઔર વોહી લોગ સહીહ હિદાયત પર હે.

ઈસ સે અંદાઝા લગાઓ કે! ઈસ ઉમ્મત કો જો તૌહીદ દી ગઈ વો ઐસી કામિલ ઔર મુકમ્મલ હે કે ઈસ મેં રાઈ કે દાને કે બરાબર ભી શિર્ક કા શાઈબા નહી રહા.

અલ્લાહ તઆલા કે સિવા કા સિજદા

હઝરાતે સહાબા રદીયલ્લાહુ અન્હુમ કો નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને જબ દઅવત કા કામ લેકર મુખ્તલીફ મુલ્કો મેં ભેજા તો વહાં ઉન્હોને ઈસાઇયોં કે યહાં એક તરીકા દેખા કે વહાં કે જો બાદશાહ ઔર લીડર હોતે હેં ઉન્કે સામને ઉન્કી અવામ ઔર રિઆયા સજદા કરતી હે તો ઉન સહાબા ને મદીના વાપસી પર નબીએ કરીમ સ.અ.વ. સે દરખ્વાસ્ત કી કે:

"أَنْتَ أَحَقُّ أَنْ يُسْجَدَ لَكَ"

કે એ અલ્લાહ કે નબી! વો તો દુનિયા કે બાદશાહ હે ઔર આપ તો દોનોં જહાંનો કે સરદાર હેં, આપ સજદા કીયે જાને કે ઝયાદા હકદાર હે, આપ હમેં ઈજાઝત મરહમત ફરમાઈયે કે હમ આપકો સજદા કરેં. તો નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને ઈરશાદ ફરમાયા કે:

لَوْ كُنْتُ آمُرُ اَحَدًا اَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا۔ (رواه الترمذى عن أبى هريرة: ١١٥٩)

અગર મેરી શરીઅત મેં અલ્લાહ તઆલા કે સિવા કીસી ઓર કે સામને સજદા કરને કી ગુંજાઈશ હોતી તો મેં બીવી કો ઈજાઝત દેતા કે વો અપને શોહર કે સામને સજદા કરે.

યે રિવાયત તકરીબન બીસ(૨૦) સહાબા રદી. સે મન્કુલ હે,

તવાતુર કે દરજે મેં હે.

હઝરત યુસુફ અલયહિસ્સલામ ઔર સજદા

હાલાં કે આપ હઝરત યુસુફ અલ. કે વાકિએ મેં પળ્હતે હેં :

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوْا لَهُ سُجَّدًا۔ (يوسف:١٠٠)

તર્જુમાઃ ઔર યુસુફ(અલ.) ને અપને વાલીદૈન કો તખ્ત પર ઉંચે બિઠા દીયા ઔર વો(વાલીદૈન ઔર ગ્યારહ ભાઈ) ઉન(યુસુફ અલ.) કે સામને સજદે મેં ગિર પડે.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદી. ફરમાતે હે કેઃ અલ્લાહ તઆલા કે સામને શુક્ર કા સજદા કીયા ગયા થા. ઈબાદત કા સજદા તો હર શરીઅત મેં અલ્લાહ તઆલા હી કે લીયે જાઈઝ થા; અલ્બત્તા કીસી કી તઅઝીમ કે લીયે સજદા કરના પિછલી શરીઅતોં મેં જાઈઝ થા; લેકીન વો શિર્ક કા ઝરિઆ બન સકતા હે; ઈસલીયે ઇસ ઉમ્મત મેં વો નાજાઈઝ કરાર દીયા ગયા, બુખારી શરીફ કી હદીસ મેં ઈસ કી સરાહત મૌજુદ હે.(માખૂઝ અઝ મારીફુલ કુર્આન)

ખૈર! યહાં પર સજદા હો રહા હે જિસ્કો સજદ એ તઅઝીમી કહો, સજદ એ તકરીમ કહો યા સજદ એ એહતેરામ કહો જો ભી કહો યે પિછલી શરીઅત કી બાત હે; લેકીન ઈસ ઉમ્મત કે લીયે અલ્લાહ તઆલા કે અલાવા કીસી ઓર કે સામને કીસી તરહ કે સજદે કી કોઈ ગુંજાઈશ નહી રખ્ખી ગઈ.

જો ચીઝ શિર્ક કે લીયે દૂર સે ભી ઝરિઆ બન સકતી હે અલ્લાહ તઆલા ને ઉસકો ઈસ ઉમ્મત કે લીયે મના ફરમા દીયા.

ઈસ સે માલુમ હુવા કે અલ્લાહ તઆલા ને ઈસ ઉમ્મત કો કામિલ ઔર મુકમ્મલ તૌહીદ અતા ફરમાઈ હે. ખૈરે ઉમ્મત કા એક

મતલબ યે હુવા.

પૂરી એહમિયત કે સાથ તૌહીદ કા હુકમ

ઈસ ઉમ્મત કો તૌહીદ કા એહતેમામ કરના હે ઔર તૌહીદ કે એહતેમામ કે સાથ ઝિંદગી ગુઝારની હે ઉસકા ખુસૂસી હુકમ અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે દીયા ગયા ઔર કેસા એહતેમામ કરના હે, કિતને સખ્ત અંદાઝ મેં ઈરશાદ ફરમાયા ગયા કે:

اِنَّ اللّٰہَ لَا یَغْفِرُ اَنْ یُّشْرَکَ بِہٖ وَیَغْفِرُ مَادُوْنَ ذٰلِکَ لِمَنْ یَّشَاءُ۔

(النساء:١١٦)

તર્જુમા: યકીની બાત હે કે અલ્લાહ તઆલા ઉસકે સાથ કીસી કો શરીક બનાને કો માફ નહી કરતે ઔર ઉસ(શિર્ક) સે કમ દરજે કે(ગુનાહે સગીરહ યા કબીરહ) જીસ કે લીયે ચાહતે હે માફ કર દેતે હે.

ઔર દુસ્રી જગહ ફરમાયા:

اِنَّ الَّذِیْنَ کَذَّبُوْا بِاٰیٰتِنَا وَاسْتَکْبَرُوْا عَنْھَا لَا تُفَتَّحُ لَھُمْ اَبْوَابُ السَّمَاءِ

وَلَا یَدْخُلُوْنَ الْجَنَّۃَ حَتّٰی یَلِجَ الْجَمَلُ فِی سَمِّ الْخِیَاطِ۔ (الأعراف:٤٠)

તર્જુમા: યકીનન જો લોગ હમારી આયતોં કો જુઠલાતે રહે ઔર ઉન(આયતોં) કે મુકાબ્લે મેં તકબ્બુર કરતે રહે ઉનકે લીયે આસમાન કે દરવાઝે નહી ખોલે જાએંગે ઔર વો જન્નત મેં દાખિલ નહી હોંગે યહાં તક કે ઉંટ સુઈ કે નાકે મેં દાખિલ હો જાવે.

યઅની યે તો મુમ્કીન હે કે ઉંટ સુઈ કે સુરાખ મે સે ગુજર જાએ; લેકીન શિર્ક કરનેવાલા જન્નત મેં જાએ યે હો હી નહી સકતા.

ઔર મેઅરાજ કી રિવાયત મેં આતા હે કે નબીએ કરીમ

સ.અ.વ. કો તીન(૩) તોહફે મિલે, ઉસમેં સે એક તોહફા યે મિલા કે આપ સ.અ.વ. કી ઉમ્મત મેં જો ભી શિર્ક સે અપને આપકો બચાએગા અલ્લાહ તઆલા ઉસ કે ગુનાહે કબીરહ કો ભી માફ ફરમા દેંગે, યે એહમિયત બતાઈ ગઈ હે શિર્ક સે બચને કી ઔર તૌહીદ કો પૂરે તોર પર અપનાને કી.

યે ભી "**خير أمة**" કા એક મતલબ હે.

તૌહીદ સબ કે લીયે હે

ઈસ ઉમ્મત કે લીયે તૌહીદ કે મુઆમલે મેં આમ હે કે તૌહીદ ઈસ ઉમ્મત મેં અલ્લાહ તઆલા ને આમ રખ્ખી હે કે ઈસ ઉમ્મત કા હર ફર્દ ચાહે વો બાદશાહ હો યા ફકીર, અમીર હો યા ગરીબ, આમ હો યા ખાસ, હર એક કે લીયે તૌહીદ લાઝમી હે.

હઝરત નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને હઝરત અદી રદી. કો ઈરશાદ ફરમાયા કે:

عن عدى۔۔۔وسمعته يقرأ فى سورة براء ة " اِتَّخَذُوْا أَحْبَارَكُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ"، قَالَ: أما أنهم لكم يكونوا يعبدونهم، ولكنهم كانوا اذا أحلوا الهم شيئا استحلوه، واذا حرموا عليهم شيئا حرّموه۔ (الترمذى)

એ અદી! કયા તુમ યે નહી કરતે થે કે તુમ્હારે ઉલમા, તુમ્હારે અહબાર ઔર તુમ્હારે રૂહબાન જીસ ચીઝ કો હલાલ બતા દેતે થે તુમ ઉસ્કો હલાલ માન લેતે થે ઔર જીસ ચીઝ કો હરામ બતા દેતે થે તુમ ઉસકો હરામ માન લેતે થે ઔર અલ્લાહ તઆલા કી કિતાબ મેં દેખતે ભી નહી થે કે કયા કિતાબ મેં અલ્લાહ તઆલા કા યે હુકમ હે યા

નહી હે, બસ તુમ્હારે ઉલમા ને કેહ દીયા ઔર તુમને માન લીયા.

ઈસ ઉમ્મત મેં યે નહી રખ્ખા ગયા, યહાં હર એક કે લીયે તૌહીદ આમ હે, હર ફર્દ કે લીયે ઝીંદગી કે હર શોઅબે મેં, અમલ મેં ભી તૌહીદ હો, કૌલ મેં ભી તૌહીદ હો.

દીન કા ઇલ્મ, કુર્આન, હદીસ ઔર ફિકહ સબ ચીઝેં તબકાતી નહી રખ્ખી ગઈ, ખાનદાની નહી રખ્ખી ગઈ, હર એક કે લીયે આમ હે, જો ચાહે ઉસકો ઉસકી તરતીબ સે હાસિલ કરે.

બહરહાલ! ઈસ ઉમ્મત કે લીયે તૌહીદ કો આમ રખ્ખા ગયા.

યે ભી "**خیر أمة**" કા એક મતલબ હે.

ઈસ ઉમ્મત કા મિસાલી એઅતેદાલ

અલ્લાહ સુબ્હાનહુ વ તઆલા ને ઈસ ઉમ્મત કે લીયે હર શોઅબે મેં એઅતેદાલ રખ્ખા હે ઔર યે ભી ઈસ ઉમ્મત કી ખુસૂસી સિફત કે તોર પર બયાન કીયા ગયાઃ

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَّسَطًا۔ (البقرة: ۱۴۳)

અલ્લાહ તઆલા ને તુમકો મુઅતદીલ(હર શોઅબે મેં એઅતેદાલ વાલી) ઉમ્મત બનાયા.

પિછલી ઉમ્મતોં મેં યે હાલાત થે કે બાઝ લોગ શાદીયાં હી નહી કરતે થે, તો દુસ્રી તરફ બાઝ ઉમ્મતોં કા હાલ યે થા કે ઇત્ની શાદીયાં કરતે થે કે કપડે સે ઝયાદાહ બીવીયાં બદલતે થે.

અબ ઈસ ઉમ્મત કો અલ્લાહ તઆલા ને એઅતેદાલ અતા ફરમાયા ઔર સરાહત ફરમા દી કે ઝયાદાહ સે ઝયાદાહ ચાર શાદી કરો, ઉસ સે ઝયાદાહ નહી ઔર ચારોં કે હુકૂક ભી બરાબર અદા કરો

ઔર અગર હક અદા નહી કર સકતે તો ઝયાદાહ મત કરો, બસ એક પર હુકૂક કી અદાયગી કે સાથ ઇકતીફા કરો.

પેહલે ઝમાને મેં લોગ રોઝા રખતે તો રખતે હી ચલે જાતે; લેકીન ઈસ ઉમ્મત કે લીયે અલ્લાહ તઆલા ને સાલ મેં એક હી મહિને કે રોઝે ફર્ઝ કીયે ઔર ફિર સુન્નત, મુસ્તહબ રોઝે આએ ઔર ફિર ઉનકી ભી તહદીદ કર દી ગઇ; ગોયા હર ચીઝ મેં એઅતેદાલ.

યે ભી "ખૈરે ઉમ્મત" કા મતલબ હે.

રૂહાની ઔર અખ્લાકી ઇસ્લાહ

રૂહાની ઔર અખ્લાકી ઇસ્લાહઃ યે ઈસ ઉમ્મત કા ફર્ઝે મન્સબી હે કે વો રૂહાની ઇસ્લાહ ભી કરે ઔર અખ્લાકી ઇસ્લાહ ભી કરે, ઈસ કો ઉમ્મતે મુહમ્મદીયા કા ફર્ઝે મન્સબી કરાર દીયા ગયા.

યે ભી "ખૈરે ઉમ્મત" કા મતલબ હે.

કામિલ અમ્ર બિલ્મઅરૂફ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર

ઈસ ઉમ્મત કે લીયે અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે તકમીલ કી ગઈ, આગે જો બાત આ રહી હે "تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنكر" યઅની અમ્ર બિલ્મઅરૂફ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર યે સિર્ફ ઈસ ઉમ્મત કી ખુસૂસિયાત મેં સે હે, પેહલી ઉમ્મતોં કે લીયે અમ્ર બિલ્મઅરૂફ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર થા; લેકીન નાકીસ થા.

મુકમ્મલ ઔર નાકીસ કા કયા મતલબ?

મુફસ્સીરીન લિખતે હેં કેઃ પેહલી ઉમ્મતેં અમ્ર બિલ્મઅરૂફ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર દો ચીઝોં સે કરતી થી :

એક અપની ઝબાન સે.

ઔર એક અપની સોચ ઔર ફિકર સે.

યઅની કીસી કો બુરાઈ કરતે દેખતે તો પેહલે દીમાગ મેં સોચતે

કે યે અલ્લાહ તઆલા કા બંદા બુરા કામ કર રહા હે, ફીર ઉસકો ઝબાન સે રોકતે ઔર ઝબાન સે ભલી બાત કા હુકમ કરતે થે.

પિછલી ઉમ્મતોં કે સિર્ફ યે દો તરીકે થેઃ

ઝહન સે સોચના, ફિક્ર કરના ઔર ઝબાન સે સમજાના, ઝબાન સે ભલી બાત કા હુકમ કરના ઔર બુરી બાત સે રોકના.

જબ કે ઈસ ઉમ્મત મેં અલ્લાહ તઆલા ને અમ્ર બિલ્મઅરૂફ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર કી તકમીલ ફરમાઈ ઔર તીસરી ચીઝ ભી અતા ફરમાઈઃ યઅની હાથ સે રોકના, જિહાદ ઔર કિતાલ કે ઝરિયે યા અપને હાથ સે રોક કર કે અમ્ર બિલ્મઅરૂફ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર કરના ઔર ઉસકી શકલ યહી હે કે કીસી કો તુમ બુરાઈ મેં દેખો તો અપને હાથ સે રોકો, બુરાઈ સે રોકને કે લીયે બહોત સે મવાકેઅ પર કિતાલ મશરૂઅ કીયા ગયા.

ઉસકો હદીસ મેં નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને તફસીલ સે બયાન ફરમાયા હેઃ

مَنْ رَأَىٰ مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَالِكَ أَضْعَفُ الْإِيْمَانَ۔

(رواه مسلم عن أبي سعيد: ٣٠٦٧)

તર્જુમાઃ તુમ મેં સે જો શખ્સ કોઈ ગુનાહ હોતા હુવા દેખે તો ઉસકો ચાહિયે કે અપને હાથ ઔર કુવ્વત સે ઉસકો બદલ દેવે ઔર અગર યે ન કર સકે તો ઝબાન સે બદલે ઔર અગર યે ભી ન કર સકે તો કમ અઝ કમ દીલ મેં ઉસકો બુરા સમજે ઔર યે અદના દરજે કા ઈમાન હે.

“من رأى منكم منكرا فليغيره بيده” યે પેહલા દરજા રખ્ખા, યે

તકમીલ ઈસ ઉમ્મત કી ખુસૂસિયાત મેં સે હે.

દુસ્રા દરજા "**فان لم يستطع فبلسانه**"

તીસરા દરજા "**فان لم يستطع فبقلبه**"

ઈસ હદીસ કે અલ્ફાઝ પર ગૌર કરેં "**فليغيره**"કા હુકમ હે યઅની બુરાઈ કી જગહ ભલાઈ લાની હે, તબ્દીલી કરની હે.

ખૈર! યે તીનોં દરજાત અમ્ર બિલ્મઅરૂફ઼ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર કે હેં જીસ કે ઝરિયે ઈસ કામ કી તકમીલ હુઈ.

યે ભી "ખૈરે ઉમ્મત" કા એક મતલબ હે.

એહતેમામ ઔર તાકીદ

ઈસ ઉમ્મત કો અમ્ર બિલ્મઅરૂફ઼ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર કે એહતેમામ કરને કા હુકમ કીયા ગયા ઔર એહતેમામ ભી ઐસા કે કુર્આન મજીદ મેં મુતઅદદ મકામાત પર ઉસકા તઝકીરાહ આયા ઔર અહાદીસ મેં ઉસકા તઝકીરાહ આયા, ઈસ કદર એહતેમામ ઔર તાકીદ સિર્ફ઼ ઈસ ઉમ્મત કો કી ગઈ.

કામિલ શરીઅત ભી અલ્લાહ તઆલા કી નેઅમત

ખૈરે ઉમ્મત કા એક મતલબ હે તકમિલે શરીઅત યઅની મુકમ્મલ શરીઅત ઈસ ઉમ્મત કો અતા કી ગઈ, ઐસી મુકમ્મલ શરીઅત પિછલી ઉમ્મતોં કો ભી અતા નહી કી ગઈ ઈસી લીયે સન દસ(૧૦) હીજરી મેં જબ નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને ઝીંદગી કા આખરી હજ અદા ફ઼રમાયા તો આયત નાઝીલ હુઈ:

اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيْنَكُمْ وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِيْ وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دِيْنًا۔ (المائدة:٣)

તર્જુમાઃ આજ મૈને તુમ પર તુમ્હારા દીન(હર તરહ સે) મુકમ્મલ કર દીયા ઔર તુમ પર મૈને અપની નેઅમત પૂરી કરદી ઓર મૈને તુમ્હારે લીયે ઈસ્લામ દીન કો(હમેશા કે લીયે) પસંદ કીયા.

ઐસી મુકમ્મલ શરીઅત કે કયામત તક દીન કી લાઈન સે જીતની ભી ઝરૂરીયાત વાબસ્તા હેં વો અલ્લાહ તઆલા ને નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કે ઝરિયે મુકમ્મલ ફરમા દી.

મુકમ્મલ શરીઅત યે ભી "ખૈરે ઉમ્મત" કા એક મતલબ હે.

ઈસ્લામ નયા મઝહબ નહી હે

બાઝ લોગ એક ગલત ફેહમી કા શિકાર રેહતે હેં જીસકા બાઝ મરતબા નુકસાન ભી સામને આતા હે.

ઉન લોગોં કા ખયાલ યે હે કે ઈસ્લામ હઝરત નબીએ કરીમ સ.અ.વ. સે શુરૂઅ હુવા; હાલાં કે શરીઅતે ઈસ્લામી કી ઇબ્તીદા તો હઝરત આદમ અલ. સે હો ચુકી થી.

હાં ! ઈસ્લામ કી તકમિલ હઝરત નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કે ઝરિયે સે હુઈ.

ગોયા ઈસ્લામ કોઈ નયા મઝહબ નહી; બલ્કે કદીમ મઝહબ હે.

ઈસ ઉમ્મત કે લીયે ઉલૂમ ઔર મઆરિફ કે ખઝાને

ઈસ ઉમ્મત કે લીયે ઉલૂમ ઔર મઆરિફ કે દરવાઝે ખોલ દીયે ગએ ઔર ઐસે દરવાઝે અલ્લાહ તઆલા ને ખોલ દીયે જો પિછલી ઉમ્મતોં મેં કીસી કો નસીબ નહી હુએ, આપ અંદાઝા લગાઓ! કે કુર્આન મજીદ કી એક સૂરત કે મઝામીન કે બારે મેં ફરમાયા જાએ:

اِنَّ هٰذَا لَفِى الصُّحُفِ الْأُوْلٰى، صُحُفِ اِبْرَاهِيْمَ وَمُوْسٰى۔ (الأعلى:١٩)

તર્જુમાઃ યકીનન યે(મઝામીન) પિછલી આસમાની સહીફ઼ો મેં મૌજુદ હે, ઈબ્રાહીમ અલ. ઔર મુસા અલ. કે સહીફ઼ો મેં.

હઝરત મુસા અલ. કી કિતાબોં મેં, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી કિતાબોં મેં જો ઉલૂમ ઓર મઝામીન થે વો કુર્આન મજીદ કી એક સૂરત મેં અલ્લાહ તઆલા ને બયાન ફ઼રમાએ.

કહાં પૂરી આસમાની કિતાબેં ઔર કહાં કુર્આન મજીદ કી એક સૂરત! આપ અંદાઝા લગાઓ કેઃ અલ્લાહ તઆલા ને કૈસે ઈલ્મો મઅરિફ઼ત કે દરવાઝે ઈસ ઉમ્મત પર ખોલ દીયે.

યે ભી "ખૈરે ઉમ્મત" કા એક મતલબ હે.

અમ્ર બિલ્મઅરૂફ઼ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર આમ હે

ઈસ ઉમ્મત કે લીયે અલ્લાહ તઆલા ને અમ્ર બિલ્મઅરૂફ઼ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર કા દાયરાહ મહદૂદ નહી રખ્ખા કે એક ઝમાને કે લીયે યા એક અલાકે કે લીયે યા એક કૌમ કે લીયે; બલ્કે અલ્લાહ તઆલા ને ઈસ ઉમ્મત કે લીયે અમ્ર બિલ્મઅરૂફ઼ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર કા દાયરાહ બહોત વસીઅ રખ્ખા હે, પિછલે ઝમાને મેં યે હોતા થા કેઃ યે નબી એક ઝમાને તક, યે નબી એક અલાકે કે વાસ્તે.

ચુનાંચે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. મુલ્કે શામ મેં મેહનત કર રહે હેં ઔર હઝરત લૂત અલ. સદૌમ કે અલાકે મેં મેહનત કર રહે હેં. દોનોં અલાકે મુતઅય્યન, દોનોં કે અલાકે કો અલ્લાહ તઆલા ને મહદૂદ રખ્ખા.

પિછલી બાઝ ઉમ્મતોં કે લીયે અમ્ર બિલ્મઅરૂફ઼ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર કે લીયે દાયરે ભી મુતઅય્યન, અલાકે ભી મુતઅય્યન ઔર કૌમ ભી મુતઅય્યન થી; લેકીન અલ્લાહ તઆલા ને ઈસ

ઉમ્મત કો ઐસા બનાયા કે ઈસ કી મેહનત કા દાયરાહ કીસી કૌમ તક ખાસ નહી, કયામત તક આનેવાલી તમામ અકવામે આલમ ઈસ કી મેહનત કા દાયરાહ ઔર મેદાન હે.

ઇસી તરહ કોઈ ખાનદાન ખાસ નહી, જો ભી હો, કાલા હો યા ગોરા હો, અરબી હો યા અજમી હો, અલ્લાહ તઆલા ને ઈસ ઉમ્મત કે લીયે હર એક કો મેહનત કા મેદાન બનાયા.

તમામ શાખેં હરી ભરી

ઇમાન, આમાલ ઔર તકવા કી તમામ શાખેં અલ્લાહ તઆલા ઈસ ઉમ્મત કી બરકત સે આબાદ ફરમાએંગે.

ઇમાન કી, આમાલ કી ઔર તકવા કી યે તીન ચીઝે મુફસ્સીરીન ને લિખ્ખી હે કે તીનોં શોઅબોં કો અલ્લાહ તઆલા ઈસ ઉમ્મત કી કુરબાનીયોં કી બરકત સે સરસબ્ઝ ઔર શાદાબ ફરમાએંગે.

યે ભી "ખૈરે ઉમ્મત" કા મતલબ હે.

અમલ કમ, સવાબ ઝયાદા

એક ઓર મતલબ મુફસ્સીરીન ને યે લિખ્ખા હે કે તુમ લોગો કા કલીલ અમલ દુસ્રી ઉમ્મતોં કે કસીર અમલ કે મુકાબલે મેં ઝયાદા બેહતર હોગા, યે ઉમ્મત કલીલ અમલ કરેગી, થોડા અમલ કરેગી; લેકીન અજ્ર ઔર સવાબ કે એતબાર સે દુસ્રી ઉમ્મતોં કે ઝયાદા આમાલ સે ઝયાદા અફઝલ ઓર ઝયાદા બેહતર સવાબ પાનેવાલી હોગી.

એક શબે કદ્ર હી કો લે લો, ઈસ ઉમ્મત કે લીયે એક રાત કી ઈબાદત દુસ્રી ઉમ્મતોં કી હઝાર મહિનોં કી ઈબાદત સે બેહતર કરાર દી ગઈ હે.

યે સબ બાતેં હઝરાતે મુફસ્સીરીન ને "ખૈરે ઉમ્મત" કી તફસીર

મેં લિખ્ખી હેં.

ખૈરે ઉમ્મત અહાદીસ કી રોશની મેં

અબ ઈસ સિલસિલે મેં ચંદ રિવાયતેં બયાન કરતા હું :

عن أبى هريرة رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم : كنتم خير أمة أُخرِجَتْ لِلناس، قال : خير الناس للناس تأتون بهم فى السلاسل فى أعناقهم حتى يدخلوا فى الاسلام۔ (البخارى:۴۵۵۷)

હઝરત અબુ હુરય્રહ રદી. અન્હુ સે રિવાયત હે કે નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને ઈરશાદ ફરમાયા:

તુમ દુસ્રો કે હક મેં સબ સે બેહતર હો(ફિર આગે વજહ બયાન ફરમાઈ) ઈસલીયે કે તુમ લોગોં કી ગરદન પકડ પકડ કે ઈસ્લામ કી તરફ બુલાતે હો, ઈસી લીયે અલ્લાહ તઆલા ને તુમકો સબ સે બેહતરીન બનાયા.

મસ્નદે અહમદ મેં હઝરત અલી રદી. સે એક રિવાયત હે જીસમેં નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને અપની ખુસૂસિયાત બયાન ફરમાઈ, ઉસમેં એક ખુસૂસિયત યે બયાન ફરમાઈ કે અલ્લાહ તઆલા ને મેરી ઉમ્મત કો સબ સે બેહતર ઉમ્મત બનાયા.

عن على بن أبى طالب رضى الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: أعطيت مالم يعط احد من الأنبياء۔ فقلنا : يا رسول الله ! ما هو ؟ قال : نصرت بالرعب ، وأعطيت مفاتيح الأرض، وسميت أحمد، وجعل التراب لى طهورا، وجعلت أمتى خير الأمم۔

(مسنداحمد:۷۶۳)

તર્જુમાઃ હઝરત અલી રદી. આપ સ.અ.વ. સે રિવાયત નકલ કરતે હેં કે આપ સ.અ.વ. ને ઈરશાદ ફરમાયા કેઃ મુજે વો નેઅમતેં અતા કી ગઈ જો દુસ્રે અમ્બીયા કો નહીં દી ગઈ.

હમ ને કહાઃ એ અલ્લાહ કે રસુલ! વો કયા હે?

આપ સ.અ.વ. ને ફરમાયાઃ

(૧) રોઅબ કે ઝરિયે મેરી મદદ કી ગઈ.

(૨) મુજે ઝમીન કી કુંજીયાં(યઅની ખઝાને) અતા કી ગઈ.

(૩) મેરા નામ અહમદ રખ્ખા ગયા.

(૪) મેરે લીયે મિટ્ટી પાક કી ગઈ.

(૫) ઔર મેરી ઉમ્મત કો બેહતરીન ઉમ્મત બનાયા ગયા.

(٣) عن درة بنت أبى لهب قالت : قام رجل الى النبى صلى الله عليه وآله وسلم وهو على المنبر فقال : يا رسول الله ! أى الناس خير ؟ فقال صلى الله عليه وآله وسلم : خير الناس أقرؤهم وأتقاهم وآمرهم بالمعروف وأنهاهم عن المنكر، وأوصلهم للرحم۔ (مسند احمد: ٢٧٤٣٤)

તર્જુમાઃ અબુ લહબ કી બેટી હઝરત દુર્રહ રદી. ફરમાતી હેઃ એક મરતબા કીસી ને રસુલે ખુદા સ.અ.વ. સે પુછા–આપ ઉસ વકત મિમ્બર પર થે–કેઃ

હુઝુર! કોનસા શખ્સ બેહતર હે?

આપ સ.અ.વ. ને ફરમાયાઃ સબ લોગો સે બેહતર વો શખ્સ હે જો સબ સે ઝયાદાહ કુર્આન પઢનેવાલા હો, સબ સે ઝયાદાહ પરહેઝગાર હો, સબ સે ઝયાદાહ અચ્છાઈયોં કા હુકમ કરનેવાલા, સબ સે ઝયાદાહ બુરાઈયોં સે રોકનેવાલા, સબ સે ઝયાદાહ રિશ્તે

નાતે મિલાનેવાલા હો.

(۴) عن ابی الدرداء رضی اللہ عنه قال : سمعت رسول اللہ ﷺ یقول : انّ اللہ تعالی قال : یا عیسیٰ انی باعثٌ من بعدک أمة ان أصابهم ما یحبون حمدوا وشكروا ، وان أصابهم ما یکرهون احتسبوا وصبروا ، ولا حلم ولا علم۔ قال : یا ربِّ کیف یکون هذا ولا حلم ولا علم ؟ قال أعطیهم من حلمی وعلمی۔ (حلية الأولياء لأبی نعیم : ۸۰۳)

હઝરત અબુ દરદા રદી. ફરમાતે હેં: મેને અબુલ કાસીમ સ.અ.વ. સે સુના આપ ફરમાતે હે કે: અલ્લાહ તઆલા ને હઝરત ઈસા અલ. સે ફરમાયા કે: મેં તુમ્હારે બાદ એક ઉમ્મત પેદા કરનેવાલા હું જો રાહત પર હમ્દો શુક્ર કરેંગે ઔર મુસીબત પર તલબે સવાબ ઔર સબર કરેંગે; હાલાં કે ઉન્હેં હિલ્મ ઔર ઈલ્મ ન હોગા.

આપ ને તઅજજુબ સે પુછા કે: બગૈર બુર્દબારી ઔર દૂર અંદેશી ઔર પુખ્તા ઈલ્મ કે કૈસે મુમ્કીન હે?

રબ્બુલ આલમીન ને ફરમાયા: મેં ઉન્હેં અપના હિલ્મ ઔર ઈલ્મ અતા ફરમાઉંગા.

(૫) આપ સ.અ.વ. ને ફરમાયા: જબ તક મેં જન્નત મેં દાખિલ ન હો જાઉં અમ્બીયા પર દુખૂલે જન્નત હરામ હે ઔર જબ તક મેરી ઉમ્મત ન દાખિલ હો દુસ્રી ઉમ્મતોં પર દુખૂલે જન્નત હરામ હે.(તફસીર ઇબ્ને કસીર)

(૬) આપ સ.અ.વ. ને ફરમાયા: કસમ હે ઉસ ઝાત કી જીસ કે

કબ્ઝે મેં મુહંમદ કી જાન હે! તુમ એક અંધેરી રાત કી તરહ બેશુમાર એક સાથ જન્નત કી તરફ બઢોગે, ઝમીન તુમસે પૂર હો જાએગી, તમામ ફરીશ્તે પુકાર ઉઠેંગે કે મુહંમદ(સ.અ.વ.) કે સાથ જો જમાઅત આઈ વો તમામ નબીયોં કી જમાઅત સે બહોત ઝયાદાહ હે.(તફસીર ઇબ્ને કસીર)

ઈસ ઉમ્મત કી અફઝલીયત કા અઝલી ફેસલા

બાઝ મુફસ્સીરીન ને તો કમાલ કર દીયા, વો લિખતે હેં કે:

ઈસ ઉમ્મત કા બેહતર હોના અલ્લાહ તઆલા કે યહાં અઝલી ફેસલા થા કે યે ઉમ્મત તમામ ઉમ્મતોં મેં સબ સે અફઝલ ઉમ્મત હોગી ઔર આગે યે લિખ્ખા કે: અલ્લાહ તઆલા ને બાઝ નબીયોં કો ખબર ભી દી કે મેં એક ઉમ્મત પૈદા કરનેવાલા હું જો તમામ ઉમ્મતોં મેં સબ સે અફઝલ ઉમ્મત હોગી.

ઔર ઈમામ ઇબ્ને કસીર રહ. ને એક રિવાયત નકલ કી હે વો સુનાકર આજ ઈસ મઝમુન કો યહાં પર રોકતા હું.

ઇબ્ને કસીર નકલ ફરમાતે હેં કે: હઝરત ઉમર રદી. ને હજ કે મૌકે પર મજમ એ આમ મેં યે આયતે કરીમા યઅની ”**كنتم خير أمة**“ અલલ એઅલાન તિલાવત ફરમાઈ જબ કે વો ખલીફા થે ઔર ઈરશાદ ફરમાયા કે:

એ લોગોં! તુમ યે ચાહતે હો કે બેહતરીન ઉમ્મત મેં શામિલ હો જાઓ?

બાઝ રિવાયાત મેં અલ્ફાઝ યું આયે હેં કે:

અગર તુમ ચાહતે હો કે અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારે અંદર ”**خير أمة**“ કી બશારત પૈદા ફરમાદે તો તુમ લોગ અલ્લાહ તઆલા કી શરતોં કો પૂરા કરો.

ઔર બાઝ રિવાયાત મેં યે ભી હે કે:

તુમ અપને અંદર વો અવસાફ પૈદા કરો જો અવસાફ આગે અલ્લાહ તઆલા ને બયાન ફરમાએ.

ફીર ફરમાયા: વો કોનસે અવસાફ હેં? ફરમાયા કે:

"تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنكر وتؤمنون بالله۔ (તફસીર ઇબ્ને કસીર)

તર્જુમા: તુમ અચ્છા કામ કરને કે લીયે કેહતે હો ઔર તુમ બુરી બાત સે રોકતે હો ઔર તુમ અલ્લાહ તઆલા પર ઈમાન રખતે હો.

યે તીન અવસાફ પેદા કરલો, ફીર તુમ અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે દી ગઈ બશારત "خير أمة" કે અંદર શામિલ હો જાઓગે.

ઈસ રિવાયત કો નકલ કરકે અલ્લામા ઉસ્માની રહ. ને એક ઝબરદસ્ત જુમ્લા ઈરશાદ ફરમાયા કે:

ઈસ સે યે નતીજા નિકલતા હે કે જો આદમી ભી ઈસ આયત કી ફઝીલત કો હાસિલ કરના ચાહે વો ખુદ ભી નેક ઔર અચ્છા બન જાએ ઔર દુસ્રોં કો નેક ઔર અચ્છા બનાને કી ફિકર કરે. ઔર યહી હઝરાતે સહાબા રદી. કા તરીકા રહા હે.

અલ્લાહ સુબ્હાનહુ વ તઆલા હમેં ભી યે તીન શરતેં અપને અંદર પૈદા કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન...

وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمين۔

અમ્ર બિલ્મઅરૂફ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર કી હકીકત (૨)

ઈકતિબાસ

“دروس التاريخ الاسلامی” મેં એક વાકિયા લિખ્ખા હે કે:

એક રૂમિ જાસૂસ સહાબા એ કિરામ રીઝવાનુલ્લાહી તઆલા અલયહીમ અજમઈન કે દરમિયાન રેહને કે લીયે આયા થા તો ઉસને સહાબા રદી. કે દરમિયાન રેહ કરકે અપને બાદશાહ કો પેશ કરને કે લીયે અપની જાસૂસી કી જો રિપોર્ટ તૈયાર કી થી ઉસ મેં ઉસને યે અલ્ફાઝ લિખ્ખે થે કે:

بِاللَّيۡلِ رُهۡبَانٌ وَبِالنَّهَارِ فُرۡسَانٌ، وَلَوۡ سَرَقَ ابۡنُ مَلِكِهِمۡ قَطَعُوۡهُ، وَلَوۡ زَنٰى رُجِمَ لِإِقَامَةِ الۡحَقِّ فِيۡهِمۡ۔

(دروس التاريخ الاسلامی، القسم الثانی: ۳۲)

જબ રાત હોતી હે તો યે લોગ અપને અલ્લાહ કે સામને દુનિયા સે કત્અ તઅલ્લુક હોકર રોનેવાલે ઔર ગિળગિળાનેવાલે હોતે હેં ઔર જબ દિન હોતા હે તો અપની સવારીયોં ઔર અપને ઘોડોં પર બેઠકર કે અલ્લાહ તઆલા કે રાસ્તે મેં નિકલ પડતે હેં ઔર જિહાદ કરતે હેં ઔર અગર નેક બાદશાહ કા લડકા ભી ચોરી કરે તો સબ લોગોં કે દરમિયાન ઇન્સાફ કાઈમ રખને કે લીયે ઉસકે હાથ કાટતે હેં ઔર અગર ઝીના કરે તો ઉસકો રજમ કરતે હેં.

યે એક ઈસાઈ જાસૂસ ને અપની રિપોર્ટ મેં લિખ્ખા થા.

بسم الله الرحمن الرحيم

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ نَحۡمَدُهٗ وَ نَسۡتَعِيۡنُهٗ وَ نَسۡتَغۡفِرُهٗ وَ نُؤۡمِنُ بِهٖ وَ نَتَوَكَّلُ عَلَيۡهِ

[illegible] ۔۔۔! بعلمّا

فَأَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ، بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ۔

کُنْتُمْ خَیْرَ اُمَّۃٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَ تَنْھَوْنَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰہِ۔ (آل عمران: ۱۱)

તર્જુમાઃ તુમ(એ ઉમ્મતે મુહમ્મદીયા!) બેહતરીન ઉમ્મત હો જો(આલમ મેં આમ) લોગો કે ફાયદે કે લીયે ભેજી ગઈ હો, તુમ અચ્છા કામ કરને કે લીયે કેહતે હો ઔર તુમ બુરી બાત સે રોકતે હો ઔર તુમ અલ્લાહ તઆલા પર ઈમાન રખતે હો.

ગુઝીશ્તા મજલીસ મેં ખૈરે ઉમ્મત કા મતલબ આપકો બતલાયા ગયા થા, અબ ઉસકે બાદ આયતે કરીમા મેં લફ્ઝ હે **أخرجت للناس** ઈસકે સિલસિલે મેં જો જો બાતેં કુતુબે તફાસીર મેં લિખ્ખી ગઈ હેં ઉનમે સે ચંદ બાતેં આપકે સામને રખતા હું.

“أخرجت للناس” કા મતલબ

أخرجت” કા એક મતલબ યે હે કેઃ

(૧) ઈસ ઉમ્મત કો ઝાહીર કીયા ગયા હે લોગોં કે વાસ્તે.

(૨) ઔર દુસ્રા મતલબ યે હે કેઃ ઈસ ઉમ્મત કો ભેજા ગયા હે લોગોં કે વાસ્તે.

દોનોં મેં સે જો ભી તર્જુમા લેં તો ઝિમ્મતેદારી કી એહમિયત કી તરફ ઈશારાહ હોતા હે; ઈસલીયે કે જીસ ખાસ કામ કે લીયે કીસી કો ભેજા જાતા હે વો કામ ઉસકે બુનિયાદી મકાસીદ મેં સે હોતા હે.

દઅવત કિસ કો?

ફીર આગે "الناس" કા લફઝ હે તો યે "الناس" કયા હે?

(૧) એક મતલબ યે હે કે લોગોં કે નફા કે લીયે અલ્લાહ તઆલા ને તુમકો ભેજા હે.

(૨) દુસ્રા મતલબ યે હે કે લોગોં કી હિદાયત કે લીયે અલ્લાહ તઆલા ને તુમકો ભેજા હે.

યહાં ગૌર કરને કા મકામ હે કે આયતે કરીમા મેં "ناس" કા લફઝ હે, મુઅમિનીન યા મુસ્લીમીન કા લફઝ નહી હે, ઈસ સે માલુમ હુવા કે દુનિયા મેં બસનેવાલે તમામ ઈન્સાન ચાહે વો મુસલમાન હો, ચાહે ગૈરમુસ્લીમ હો, ઉન સબ કો ફાયદા પહોંચાના ઔર ઉન સબ કી ફિક્ર કરના ઈસ ઉમ્મત કે બુનિયાદી મકાસિદ મેં સે હેં.

અલ્બત્તા યે બાત ઓર રહી કે હમ જીત્ની ફિક્ર અપને ઈમાનવાલે ભાઇયોં કી કરતે હેં ઉસકે મુકાબલે મેં જો લોગ કલિમા હી નહી પઢે હુએ હેં ઉન લોગોં કી હિદાયત ઔર ઉનકો ફાયદા પહોંચાને કી ફિક્ર હમ લોગ કુછ કમ હી કર રહે હેં; હાલાં કે આયત દોનોં કે લીયે આમ હે "الناس" ઈમાનવાલે ભી ઔર ગૈર ઈમાનવાલે ભી, હર એક કી હિદાયત કી ફિક્ર કરના યે હમ સબ લોગોં કી ઝિમ્મેદારીયોં મેં શામિલ હે.

લફઝ "الناس" મેં દો એહતેમાલ

મુફસ્સીરીન ને "الناس" કે લીયે દો એહતેમાલ ઝિક્ર કીયે હેં:

(૧) બાઝ હઝરાત ફરમાતે હેં કે: ઉસકા તઅલ્લુક ખૈર સે હે.

અગર ઇસકા તઅલ્લુક ખૈર સે હો તો આયત કા મતલબ યે

હોગા કે તુમ લોગ તમામ લોગોં કે લીયે ખૈર હી ખૈર હો.

યે ઉમ્મતે મુહમ્મદીયા ઉનકી ઝિમ્મેદારીયાં યાદ દીલાઈ જા રહી હેં કે: એ ઉમ્મતે મુહમ્મદીયા કે લોગોં! તુમ તમામ લોગોં કે લીયે ખૈર હી ખૈર બન કર કે આયે હો, તુમ્હારી ઝાત સે ઉનકો તકલીફ ઔર ઇઝા પહોંચે ઉસકા તો કભી તસવ્વુર હી નહી હો સકતા.

(ર) બાઝ હઝરાત ને "**الناس**" કા તઅલ્લુક "**أخرجت**" સે કીયા હે.

ઈસ સૂરત મેં આયત કા મતલબ યે હોગા કે તુમ લોગોં હી કે લીયે પૈદા કીયે ગયે હો; યઅની તુમકો પૈદા કરને કે મકાસિદ મેં સે એક મકસદ યે હે કે તુમ લોગોં કી ફલાહ, કામિયાબી ઔર હિદાયત કી ફિક્ર કરને કે લીયે બરપા કીયે ગયે હો; ઈસલીયે લોગોં કી હિદાયત ઔર ઉનકી ફલાહ ઔર કામિયાબી કી ફિક્ર ઔર કોશીશ કરો.

નાસ કે લફઝ કા મફહુમ

"**الناس**" કે લીયે જબ હમ લુગત દેખતે હેં કે યે લફઝ કિસ સે મુશતક હે તો ઉસકા એક માદ્દ એ ઇશ્તીકાક **ن،و،س**" નઝર આતા હે "**نَوْس**" જીસકે મઅના આતે હેં ઇઝતીરાબ જીસકા સિધા સાદા તર્જુમા હમ કરતે હેં બેચૈની.

ગોયા કે ઈસ સે યે મતલબ નિકલતા હે કે ઇન્સાનિયત કી હિદાયત કી ફિક્ર ઐસી હો જો હર વકત ઇન્સાન કો બેચૈન રખ્ખે ઔર પૂરી બેચૈની કે સાથ ઇન્સાન ઈસ કામ કો અંજામ દેનેવાલા બને.

ઉસકી તાઈદ મેં શમાઈલ કી એક હદીસ પેશ કરતા હું:

عن الحسن بن علی رضی اللہ عنہما قال: سمعت خالی ھند بنَ

أبي هالة وكان وصافاً فقلت صف لي منطق رسول الله صلى الله عليه وسلم قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم

مُتَوَاصِلَ الأَحْزَانِ، دَائِمَ الفِكْرَةِ (الشمائل المحمدية صلى الله عليه وسلم)

ઈસ મેં નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કે અવસાફ ઝિક્ર કીયે ગયે હેં "**دائم الفكرة**" કે આપ સ.અ.વ. હમેશા ફિક્ર મેં રેહતે થે, "**متواصل الاحزان**" મુસલ્સલ ગમ મેં રેહતે થે.

વો કયા ચીઝ થી જો નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કો હર વકત મુતફક્કીર, ગમગીન ઔર બેચૈન કીયે રખતી થી?

સિર્ફ એક હી ફિક્ર ઔર ગમ થા કે પૂરી ઇન્સાનિયત અપને માલીક કો રાઝી કર કે જન્નત મેં જાવે.

યે વહી લફઝ "**نوس**" હે જો ખુદ ઈસ બાત કી દઅવત દે રહા હે કે તુમ્હારે અંદર બેચૈની ઔર ફિક્ર હો.

ચુનાંચે હમારે અસ્લાફ કી ઝિંદગીયોં મેં બેચૈની કૂટ કૂટ કર ભરી હુઈ થી.

હઝરતજી મૌલાના મુહંમદ ઇલ્યાસ સાહબ રહ. કી ઉમ્મત કે લીયે બેચૈની

હઝરત મૌલાના ઇલ્યાસ રહ. કે હાલાત મેં લિખ્ખા હે કે જબ હઝરત કી રૂખ્સતી હુઈ ઔર આપ અપની નઈ નવેલી દુલ્હન કે પાસ પહોંચે હે તો ઉસ ખલ્વત કી રાત મેં જબ દુલ્હોં કે ખ્વાબોં મેં પતા નહી કયા–કયા ચીઝેં હોતી હેં; હઝરત અપની દુલ્હન કે પાસ પહોંચે તો ઉસસે ફરમાયા કેઃ ઉઠો, મુસલ્લા બિછાઓ ઔર અલ્લાહ તઆલા કે સામને રોનેવાલી બન જાઓ, ફીર ફરમાયા કેઃ ઈસ ઉમ્મત કે લીયે અલ્લાહ તઆલા કે સામને રોનેવાલી આજ તક ઇલ્યાસ કી દો આંખે થી, આજ સે મેરી તુમ્હારી મિલાકર ચાર આંખે

રોયા કરેગી. જીસ શખ્સ કી શબે ઝુફાફ કા યે હાલ હો તો ઉસકી દુસ્રી રાતોં કા કયા હાલ હોતા હોગા?

રોનેવાલે દો(૨) બુઝુર્ગ

હઝરત શૈખ ઝકરીયા રહ. ને આપ બીતી મેં લિખ્ખા હે કે મૈને અપને અકાબિર મેં અપને વાલીદ(હઝરત મૌલાના યહયા સાહબ કાંધલ્વી) ઔર હઝરત મદની કો અખિર શબ મેં બહોત હી આવાઝ સે રોતે સુના, બસા અવકાત ઉન અકાબિર કે રોને સે મુજ જૈસે કી આંખ ભી ખુલ જાતી થી જીસકી આંખ સોને કે બાદ બડી મુશ્કીલ સે ખુલતી હે.

હઝરત મદની કે રોને કા મંઝર અબ તક કાનોં ઔર દીલ મેં હે, જૈસે કોઈ બચ્ચે કો પિટ રહા હો ઔર વો રો રહા હો.(આપ બીતીઃ૩૪૧)

ઈસ કદર યે હઝરાત બેચૈની કે સાથ અલ્લાહ તઆલા કે સામને રોનેવાલે થે.

એક મરતબા હમારે જામેઆ મેં હઝરત મદની રહ. કે ખલીફાઃ મૌલાના અઝહર સાહબ રાંચીવાલે તશરીફ લાયે થે, ઉન્હોને પુરાને મિમ્બર પર બેઠકર બયાન કીયા થા.

ફરમાયા કેઃ મેં તહજ્જુદ કે વકત હઝરત મદની રહ. કે પાસ એક તોલીયા(રૂમાલ) રખ દેતા થા, છોટા સા તોલીયા(રૂમાલ) જીસકો નેપકીન કેહતે હેં, હઝરત જબ તહજ્જુદ મેં રોતે થે તો ઇન્સાનિયત કે લીયે ઈત્ની બેચૈની હોતી થી કે આંસુઓ કી કતાર બન જાતી થી, ઉસ તોલીયે(રૂમાલ) કે ઝરિયે હઝરત અપને ચેહરે કો પોંછા(સાફ) કરતે થે, ઉસ મેં ઈત્ને આંસુ જમા હો જાતે કે જબ ઉસ તોલીયે કો નિચોરા જાતા તો ઉસમેં સે બડી મિકદાર મેં આંસુઓ કે

કત્રે નિકલા કરતે થે.

આપ અંદાઝા લગાઓ કે! ઈત્ના ઝયાદાહ રોના કે તોલીયા(રૂમાલ) તર હો જાએ ઔર ઉસકો નિચોરને સે ઉસમેં સે કત્રે નિકલે, યે કિસ કદર બેચૈની ઔર ઇઝતિરાબ કી બાતેં હોગી!

અલ્લાહ તઆલા હમેં ભી ઉમ્મત કી ફિક્ર કા કુછ હિસ્સા નસીબ ફરમાએ.

સહાબા એ કિરામ રદી. કી ઝિંદગીયાં ગૈરો કી નઝર મેં

ચુનાંચે હઝરાતે સહાબા એ કિરામ રીઝવાનુલ્લાહી તઆલા અલયહીમ અજમઈન કી સિફાત મેં ભી યહી ચીઝ મિલતી હે.

"دروس التاریخ الاسلامی" મેં એક વાકિયા લિખ્ખા હે કે:

એક રૂમી જાસૂસ સહાબા એ કિરામ કે દરમિયાન રેહને કે લીયે આયા થા તો ઉસને સહાબા કે દરમિયાન રેહકર કે અપને બાદશાહ કો પેશ કરને કે લીયે અપની જાસૂસી કી જો રિપોર્ટ તૈયાર કી થી ઉસમેં ઉસને યે અલ્ફાઝ લિખ્ખે થે કે:

بِاللَّيْلِ رُهْبَانٌ وَبِالنَّهَارِ فُرْسَانٌ،وَلَوْ سَرَقَ ابْنُ مَلِكِهِمْ قَطَعُوْهُ،وَلَوْ زَنٰى رُجِمَ لِاِقَامَةِ الْحَقِّ فِيْهِمْ۔ (دروس التاريخ الاسلامی،القسم الثانی: ٣٢)

જબ રાત હોતી હે તો યે લોગ અપને અલ્લાહ કે સામને દુનિયા સે કત્અ તઅલ્લુક હોકર રોનેવાલે ઔર ગિળગિળાને વાલે હોતે હે ઔર જબ દીન હોતા હે તો અપની સવારીયોં ઔર અપને ઘોડોં પર બેઠકર કે અલ્લાહ તઆલા કે રાસ્તે મેં નિકલ પડતે હેં ઔર જિહાદ કરતે હેં ઔર અગર ઉનકે બાદશાહ કા લડકા ભી ચોરી કરે તો સબ

લોગોં કે દરમિયાન ઇન્સાફ઼ કાઈમ રખને કે લીયે ઉસકે હાથ કાટતે હેં ઔર અગર ઝિના કરે તો ઉસકો રજમ કરતે હેં.

યે એક ઇસાઇ જાસૂસ ને અપની રિપોર્ટ મેં લિખ્ખા થા.

દિન મેં મેહનત, રાત મેં ઈબાદત

બહરહાલ! હમારે અંદર ભી યે સિફ઼ાત પૈદા હો; ઈસલીયે કે દિન કી મેહનત ઔર રાત કા રોના ઈન દોનોં મેં જોડ હે કે દિન મેં મખ્લુક મેં ચલ ફ઼ીરકર મેહનત કરેં ઔર રાત કો અલ્લાહ તઆલા કે સામને રોએ.

યહી ચીઝ હમેં નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કી સીરત મેં મિલેગી, અલ્લાહ તઆલા હઝરત નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કો હુકમ દે રહે હે કે :

يَاأَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ قُمِ اللَّيْلَ اِلَّا قَلِيْلًا نِصْفَهُ أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيْلًا أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْتِيْلًا۔ (المزمل: ۴، ۳، ۲، ۱)

તર્જુમાઃ એ ચાદર મેં લિપટનેવાલે! રાત કા થોડા હિસ્સા છોડકર બાકી રાત મેં(ઈબાદત કે લીયે) ખડે હો જાયા કરો, રાત કા આધા હિસ્સા(ઈબાદત કે લીયે ખડે હો) યા આધે સે કુછ કમ કરલો, યા ઉસ સે કુછ ઝયાદાહ કરલો ઔર કુર્આન કો ઇત્મીનાન સે સાફ઼ સાફ઼ પળ્હા કરો.

ઈસ આયત મેં તીન કેફ઼િયતેં આ ગઈ.

“قم الليل” ઈસ મેં મુત્લક હે.

(૧) “الا قليلا” ઈસ મેં કલીલ ઇસ્તીસ્ના કીયા, ઈસ સે અકસર રાત મેં તહજ્જુદ કા હુકમ આયા.

(૨) "اُنْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا" ઈસ મેં સે કુછ કમ કર દો.

(૩) "أَوْ زِدْ عَلَيْهِ" યા ઈસ સે ઉપર કુછ બળ્હા દો.

યે આપ સ.અ.વ. કો અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે હુકમ મિલા ઔર હુઝુર સ.અ.વ. કી ઝિંદગી કા યહી હાલ થા; યઅની રાતોં કો અલ્લાહ તઆલા કે સામને તહજ્જુદ પળ્હના, અલ્લાહ તઆલા કે સામને ખડે હોકર રોના ઔર દિન મેં દીન કી ખાતિર મેહનત કરના.

ઈન્સાનોં કો માનૂસ કરો

ઔર યે નાસ કા લફ્ઝ "أُنس" સે ભી બહોત કરીબ હે, ઉન્સ ઔર નાસ દોનોં કરીબ કરીબ હે.

કયા મતલબ?

યઅની અલ્લાહ તઆલા કે બંદો(નાસ) કો ઉન્સ પહોંચાઓ, ઉનકો માનૂસ કરો ઓર ઉનકો અલ્લાહ તઆલા કા કલિમા પહોંચાઓ, અલ્લાહ તઆલા કા દીન પહોંચાઓ ઔર અલ્લાહ તઆલા કે દીન કી તરફ ઉનકો દઅવત દેનેવાલે બનો ઔર જીસ કદર હમ ઉનકો માનૂસ કર કે દીન સિખ્લાએંગે ઉત્ના ઝયાદાહ ઉનકી ઝિંદગી મેં ફાયદા હોગા ઔર વો દીન જલ્દી કબુલ કરેંગે.

ઈસ ઉમ્મત કે લીયે ઈજતીમાઈયત ભી મતલૂબ હે

આગે આયતે કરીમા મેં "أُمَّة" કા જો લફ્ઝ હે વો ઈજતીમાઈયત કો બતલા રહા હે કે ઈસ ઉમ્મત કો ઈજતીમાઈયત ભી મતલૂબ હે.

ઈજતીમાઈયત યઅની આપસ મેં અંદર મિલ જુલ કર કે કામ કરના. યે ઉમ્મત કા લફ્ઝ હમેં ઈજતીમાઈયત કી દઅવત દેતા હે.

ઈન્ફીરાદી ઔર ઈજતીમાઈ મેહનત

દીન કે કામ મેં દોનોં હિસ્સે હેં: ઈજતીમાઈ મેહનત ભી હો ઔર ઈન્ફીરાદી મેહનત ભી હો.

ઔર કુર્આન ને હમ કો હઝરત નૂહ અલ. કી દઅવત સે યે દોનોં ચીઝેં સિખલાઈ:

ثُمَّ اِنِّیۡ اَعۡلَنۡتُ لَھُمۡ وَ أَسۡرَرۡتُ لَھُمۡ اِسۡرَارًا۔ (النوح: ۹)

તર્જુમાઃ ફીર મૈને ઉનકો અલાનિયા ઔર ચુપકે ચુપકે ઉન કો દઅવત દી.

દોનોં ચીઝેં અલાનિયા દઅવત ભી ઔર છુપ કર કે દઅવત ભી, ઈસ મેં મજમ એ આમ કી દઅવત ભી આ ગઈ ઔર ઈન્ફીરાદી દઅવત ભી આ ગઈ.

હદીસ શરીફ મેં ઈસ ઈજતીમાઈયત પર અલ્લાહ તઆલા કી મદદ કા વાદા હે.

عن ابن عباس رضی اللہ عنہ قال: قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم: یَدُاللہِ مَعَ الۡجَمَاعَۃِ۔ (الترمذی: ۲۳۴)

તર્જુમાઃ અલ્લાહ તઆલા કી મદદ જમાઅત કે સાથ શામિલે હાલ રેહતી હે.

યઅની જહાં ઈજતીમાઈયત હોગી, જહાં તુમ જમાઅત કી શકલ મેં કામ કરોગે અલ્લાહ તઆલા કી મદદ ઉસ જમાઅત પર આયેગી.

મેરે હઝરત રહ. કી એક કલેકટર સાહબ કો નસીહત
(જીત્ની બડી ફઝીલત ઉત્ની હી ઝયાદાહ ઝિમ્મેદારીયાં)

ઈસ હદીસ સે એક બાત આપકો સુનાદું :

એક મરતબા દેવબંદ કી છત્તા મસ્જીદ મેં જહાં હમારે પીરો મુરશીદ, ઉસ્તાદે મુશ્ફીક, હઝરત અકદસ મુફતી મહમૂદુલ હસન ગંગોહી રહ. કા કયામ થા, વહાં પર ઝિલ્આ મુઝફ્ફર નગર કે

કલેકટર સાહબ હઝરત રહ. કી મુલાકાત કે લીયે આએ, ઉન્હોં ને આકર હઝરત રહ. કી મુલાકાત કી ઔર અપની તરક્કી (PROMOTION) કે લીયે દુઆ કી દરખ્વાસ્ત કી.

તો હઝરત રહ. ને એક અજીબ બાત ઈરશાદ ફરમાઈ કે :

કલેકટર સાહબ! એક આપકી ફઝીલત હે કે આપ કલેકટર હેં ઔર ઈસ ફઝીલત કે સાથ આપકો બહોત સારી સહુલતેં (FACILITIES) ભી મિલી હુઈ હેં; જૈસા કે લાલ લાઈટવાલી કાર આપકો મિલી હુઈ હે, સરકારી બંગલા ઔર શાનદાર એરકંડીશન ઓફીસ આપકો મિલી હુઈ હે, ઈસી તરહ લમ્બા ચૌળા સ્ટાફ ભી મિલા હુવા હે ઔર અપને ઝિલે મેં બહોત સારી ચીઝેં જારી વ સારી કર સકતે હેં, આપકો યે સબ સહુલતેં મિલી હુઈ હેં.

ઈરશાદ ફરમાયા કેઃ યે દો ચીઝેં હુઇઃ

(૧) એક તો આપકી ફઝીલત કે આપ કલેકટર કે ઓહદે પર ફાઈઝ હેં.

(૨) ઔર ઉસકે સાથ સહુલિયાત કે આપકો બહોત સારી ફેસીલીટીઝ હૂકુમત ને દે રખ્ખી હે.

લેકીન ઈસ કે બદલે મેં હૂકુમત કી તરફ સે આપકો એક બહોત બડી ઝિમ્મેદારી ભી દી ગઈ હે કે આપ પૂરે ઝિલે કે લોગોં કે લીયે હૂકુમત કી તરફ સે ઝિમ્મેદાર હો.

ફીર ફરમાયા કેઃ યે જો આપકો ઓહદા ઔર ફઝીલત મિલી ઔર ઉસકે સાથ સહુલતેં મિલી ઉસકો સહી ઇસ્તેમાલ કર કે આપ ને મખ્લૂકે ખુદા કી ખિદમત કી ઔર જો ઝિમ્મેદારી હે વો પૂરે તોર પર અમાનતદારી કે સાથ નિભાઈ તો અલ્લાહ તઆલા આપકો ઝરૂર

તરક્કી અતા ફરમાએંગે. ઈત્ના ફરમાકર કે હઝરત રહ. ને ઉનકો રવાના ફરમાયા.

બહરહાલ! યે બાત હમ સબ કે લીયે બડી સબક કી હે કે હમ ઉમ્મતે મુહમ્મદીયા કે લોગ હેં, ખૈરે ઉમ્મત કા લકબ હમકો મિલા હુવા હે, યે હમારી ફઝીલત હો ગઈ; લિહાઝા હમારી ઝિમ્મેદારીયાં ભી ઉત્ની હી ઝયાદાહ બનતી હે.

અબ અગર કોઈ શખ્સ સિર્ફ સહુલતેં ઔર ઇખ્તીયારાત ઇસ્તેમાલ કરેં ઔર ઉસકે બદલે ઝિમ્મેદારીયોં કો ન નિભાએ તો યે કિત્ની બડી કોતાહી હે, સહુલતેં ઔર ઇખ્તીયારાત ઝિમ્મેદારીયોં કે સાથ હે.

ઈસ ઉમ્મત કે લીયે આસાનીયાં

ઈસ કે સાથ બહોત સારી સહુલતેં હમારે લીયે હેં; ઈસલીયે કે પિછલી ઉમ્મતોં કો જો સખ્ત અહકામ દીયે ગએ થે વો અહકામ અલ્લાહ તઆલા ને ઈસ ઉમ્મત કો નહીં દીયે.

તફસીર કી કિતાબોં મેં બડી તફસીલાત હે કે પિછલી ઉમ્મતોં કો કૈસે મુશ્કીલ ભરે અહકામ દીયે ગએ ઔર ઈસ ઉમ્મત કો અલ્લાહ તઆલા ને કિત્ની સહુલતેં અતા ફરમાઈ.

સિર્ફ એક મિસાલ(EXAMPLE) દેતા હું જીસ સે આપકો અંદાઝા હો જાએગા કે અલ્લાહ તઆલા ને ઈસ ઉમ્મત કો કીસ કદર સહુલતેં અતા કી હેં:

ચુનાંચે પિછલી ઉમ્મતોં મેં બાઝ પર યે હાલાત થે કે રાત કો કોઈ આદમી ગુનાહ કરતા તો સુબ્હ ઉસકે દરવાઝે પર અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે વો ગુનાહ લિખ દીયા જાતા કે આજ રાત ઈસ આદમી ને યે ગુનાહ કીયા હે.

લેકીન હઝરત નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કી ઉમ્મત મેં હોને કી બરકત સે હમારે લીયે યે સહુલત હો ગઈ કે હમ ગુનાહ કરતે હેં; લેકીન અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર સત્તારી ફરમાતે હેં, પરદા ડાલ દેતે હેં, અલ્લાહ તઆલા ઉસકો હમારે દરવાઝે પર નહીં લિખતે.

અગર બારી તઆલા સત્તારી ન ફરમાતે તો!

જબ મેં યે હદીસ સુનાતા હું તો સાથ હી યે જુમલા ભી કહા કરતા હું કેઃ અગર ઈસ ઉમ્મત મેં ભી યે સિલસિલા જારી હોતા તો પતા નહી હમકો કિત્ને બડે દરવાઝે બનવાને પડતે? ઈસલીયે કે હમારે ગુનાહ ઇત્ને સારે હેં કે હમારે યે પાંચ ફુટ કે દરવાઝે નાકાફી હોતે ઔર હમેં મકાન કે આગે લાલ કિલ્એ કે સદર ગેટ સે ભી બડા ગેટ બનવાના પડતા.

ઔર અગર હમારે ગુનાહ ઝાહીર હોતે તો લોગ હમ પર થુકના ભી ગવારા ન કરતે; લેકીન અફઝલ નબી કી ખૈરે ઉમ્મત હોને કે નાતે હમેં યે સહુલત મિલ ગઈ કે અલ્લાહ તઆલા ને હમારે ઈન ગુનાહોં પર સત્તારી ફરમા દી.

ઝિમ્મેદારીયોં કા ખુલાસા

અબ હમેં અપની ઝિમ્મેદારી નિભાની હે.

કોનસી ઝિમ્મેદારી?

“تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنكر” વાલી ઝિમ્મેદારી હમકો નિભાની હે ઔર જો આદમી ઈસ ઝિમ્મેદારી કો નિભાએગા અલ્લાહ તઆલા ઉસકો દુનિયા ઔર આખિરત મેં તરક્કી અતા ફરમાએંગે.

ઔર યે ઝિમ્મેદારી કૈસે નિભાની હે?

તો યહા મુઝારેઅ કે સૈગે ઇસ્તેમાલ કીયે ગયે હેં:

(૧) تأمرون

(૨) تنهون

(૩) تؤمنون

યે તીનોં મુઝારેઅ કે સૈગે હૈં.

ઔર ઈસી સે ઉપર વાલે રૂકુઅ મેં હે:

وَلْتَكُنْ مِّنْكُمْ أُمَّةٌ يَّدْعُوْنَ اِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ۔ (آل عمران: ١٠٤)

તર્જુમાઃ ઔર(ઝરૂર) તુમ્હારે દરમિયાન(એક ઐસી) જમાઅત હોની ચાહિયે જો ભલાઈ કી દઅવત દીયા કરે ઔર અચ્છી બાતેં સિખ્લાયા કરે ઔર બુરી ચીઝોં સે રોકા કરે ઔર વહી લોગ કામિયાબ હોનેવાલે હૈં.

યહાં પર તીન સૈગે મુઝારેઅ કી આયે હૈં:

(૧) "يدعون"

(૨) "يأمرون"

(૩) "ينهون"

ઔર હમ સબ અરબી અવ્વલ સે પળહતે આ રહે હૈં કે મુઝારેઅ કા સૈગા ઈસ્તીમ્રાર પર દલાલત કરતા હે, તો ઉસસે યે નતીજા નિકલતા હે કે યે ઝિમ્મેદારી હમકો મુસલસલ નિભાની હે, ઝિંદગી કી આખરી ઘડી તક ઔર મરતે દમ તક યે ઝિમ્મેદારી હમેં નિભાની હે, તબ જાકર અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે જો ફઝીલતેં ઔર બશારતેં આઈ હૈં અલ્લાહ તઆલા વો હમ સબ કો અતા ફરમાએંગે.

અલ્લાહ તઆલા મુજે ઔર આપ સબ કો ઈસ ઝિમ્મેદારી કા એહસાસ નસીબ ફરમાએ ઔર ઈસ ઝિમ્મેદારી કો ઉસકે હક્ક કે મુતાબીક નિભાને કી તૌફીક અતા ફરમાએ, આમીન.

ઈસી લીયે ભાઈઓ! યે તય કરલો કે તીનોં કામ "تأمرون بالمعروف" ઔર "تنهون عن المنكر" ઔર **تؤمنون بالله** હમકો ઝિંદગી કી આખરી ઘડી તક નિભાને હેં ઔર મુસલસલ ઔર લગાતાર હમેં યે કામ કરતે રેહના હે.

એક અહમ બાત

અલ્લામા શબ્બીર અહમદ ઉસ્માની રહ. ને એક બડી અહમ બાત ઈરશાદ ફરમાઈ હેઃ

તકવા, કુર્આન પર મઝબુતી સે અમલ કા કામ, ઇત્તીહાદ ઔર ઇત્તીફાક, કૌમી ઝિંદગી, ઇસ્લામી મુવાખાત યે સબ ચીઝેં ઉસ વકત બાકી રેહ સકતી હેં જબ કે મુસલમાનોં મેં એક જમાઅત ખાસ દઅવત ઔર ઈરશાદ કે લીયે કાઈમ રહે, ઉસકા વઝીફા યહી હો કે અપને કોલ ઔર અમલ સે દુનિયા કો કુર્આન ઔર સુન્નત કી તરફ બુલાએ ઔર જબ લોગોં કો અચ્છે કામોં મેં સુસ્ત યા બુરાઈયોં મેં મુબ્તલા(મશ્ગુલ) દેખે ઉસ વકત ભલાઈ કી તરફ મુતવજ્જેહ કરને ઓર બુરાઈ સે રોકને મેં અપની તાકત કે મુવાફીક કોતાહી ન કરે.

ઝાહીર હે કે યે કામ વહી હઝરાત કર સકતે હેં જો મઅરૂફ ઔર મુન્કર કા ઈલ્મ રખ્ખેં ઔર કુર્આન ઔર સુન્નત સે બાખબર હોને કે સાથ અકલમંદી કે સાથ મૌકા દેખનેવાલા હો, વરના બહોત મુમ્કીન હે કે એક જાહીલ આદમી મઅરૂફ કો મુન્કર ઔર મુન્કર કો મઅરૂફ ખયાલ કર કે બજાએ ઇસ્લાહ કે સારા નિઝામ હી ખરાબ કર દે યા એક મુન્કર કી ઇસ્લાહ કા ઐસા તરીકા ઇખ્તીયાર કરે જો ઉસસે ભી ઝયાદાહ મુન્કરાત કે પૈદા હોને કા સબબ હો જાએ યા નરમી કી જગહ સખ્તી ઔર સખ્તી કે મૌકે મેં નરમી બરતને લગે.

શાયદ ઈસી લીયે મુસલમાનોં મેં સે એક મખ્સૂસ જમાઅત કો

ઈસ મન્સબ પર મામૂર કીયા ગયા જો હર તરહ ભલાઈ કી દઅવત, અમ્ર બિલ્મઅરૂફ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર કી અહલ હો.

નહિ અનિલ્મુન્કર કો છોડને પર વઈદ

હદીસ મેં હે કે જબ લોગ મુન્કરાત મેં ફસ જાએ ઔર કોઈ રોકનેવાલા ન હો તો આમ અઝાબ આને કા અંદેશા હે. (તફસીરે ઉસ્માની પેજ:૮૧)

હદીસ કે અલ્ફાઝ ઔર તર્જુમા દેખિયે:

والذی نفسی بیده لتأمرون بالمعروف ولتنهون عن المنكر أو ليوشكن الله أن يبعث عليكم عتابا من عنده ثم لتدعنه فلا يستجيب لكم۔(رواه الترمذی عن حذیفة رضی الله عنه معارف القرآن، ج:٢، ص:١٣٧)

તર્જુમા: કસમ હે ઉસ ઝાત કી જીસ કે કબ્ઝે મેં મેરી જાન હે! તુમ ઝરૂર બિઝઝરૂર ભલાઈ કા હુકમ ઔર બુરાઈ સે રોકતે રહો, વરના કરીબ હે કે અલ્લાહ તઆલા ગુનેહગારોં કે સાથ તુમ સબ પર ભી અપના અઝાબ ભેજ દે, ફીર તુમ ઉસકે દૂર હોને કી દુઆ કરોગે ઔર તુમ્હારી દુઆ કબુલ ન હોગી.

ભલાઈ કા હુકમ ઔર બુરાઈ સે રોકના કિસ પર ઝરૂરી હે?

અલ્બત્તા તમામ શરીઅત કે અહકામ કી તરહ ઈસ મેં ભી હર શખ્સ કી કુદરત ઔર ઇસ્તીતાઅત પર અહકામ લાગુ હોંગે, જીસ્કો જીત્ની કુદરત ઔર તાકત હો ઉત્ના હી અમ્ર બિલ્મઅરૂફ કા ફરીઝા ઉસ પર આઈદ હોગા.

અભી જો હદીસ આપને દેખી હે ઉસ મેં તાકત પર હી મદાર રખ્ખા ગયા હે, ફીર ઇસ્તીતાઅત ઔર કુદરત હર કામ કી જુદા હોતી

હે.

અમ્ર બિલ્મઅરૂફ કી કુદરત પેહલે તો ઈસ પર મૌકૂફ હે કે વો મઅરૂફ ઓર વો મુન્કર ઉસ શખ્સ કો પૂરી તરહ સહીહ સહીહ માલૂમ હો, જીસકો ખુદ હી મઅરૂફ ઔર મુન્કર કી તમીઝ ન હો યા ઉસ મસ્અલે કા પૂરા ઈલ્મ ન હો વો અગર દુસ્રોં કો ભલાઈ કી તરફ બુલાએં યા બુરાઈ સે રોકને લગે તો ઝાહીર હે કે ઇસ્લાહ હોને કી જગહ ફસાદ હોગા.

ઔર બહોત મુમ્કીન હે કે વો અપની નાવાકીફીયત કી બિના પર કીસી મઅરૂફ કો મના કરને લગે યા મુન્કર કા હુકમ કરને લગે; ઈસ લીયે જો શખ્સ ખુદ મઅરૂફ ઓર મુન્કર સે વાકીફ નહીં ઉસ પર યે ફરીઝા તો ઝરૂરી હે કે વો વાકીફીયત પૈદા કરે ઔર શરીઅત કે અહકામ કે ભલાઈ ઔર બુરાઈ કા ઈલ્મ હાસિલ કરે ઔર ફીર ઉસકે મુતાબિક ભલાઈ કા હુકમ ઔર બુરાઈ સે રોકને કી ખિદમત અંજામ દે; લેકીન જબ તક ઉસકો માલૂમાત નહીં ઉસકા ઈસ ખિદમત કે લીયે ખડા હોના જાઇઝ નહીં.

જૈસે ઈસ ઝમાને મેં બહોત સે જાહીલ બયાન યા તકરીર કરને કે લીયે ખડે હો જાતે હેં, ન ઉન્હેં કુર્આન કા ઈલ્મ હે, ન હદીસ કા.

યા બહોત સે અવામ સુની સુનાઈ ગલત બાતોં કો લેકર લોગોં સે ઝઘડને લગતે હેં કે ઐસા કરો, ઐસા ન કરો. યે તરીકે કાર બજાએ મુઆશરે કે દુરુસ્ત કરને કે ઔર ઝયાદાહ હલાકત ઔર જંગ ઔર લડાઇયોં કા સબબ હોતા હે.

બહરહાલ! યે ઝિમ્મેદારી હમકો મુસલસલ નિભાની હે, ઝિંદગી કી આખરી ઘડી તક ઔર મરતે દમ તક યે ઝિમ્મેદારી હમેં નિભાની હે.

હઝરત અબુ ઐયુબ અન્સારી રદી. કી વફાત કા અજીબ વાકિયા

હઝરત અબુ ઐયુબ અન્સારી રદી. કે હાલાત આપકો માલુમ હેં કે વો હુઝુર સ.અ.વ. કે મેઝબાન હેં, આપ સ.અ.વ. છે(૬) મહિને મુસલસલ ઉનકે ઘર મેં રહે, ઉનકે હાલાત પળ્હને ચાહિયે.

હાફીઝ ઇબ્ને હજર અસ્કલાની રહ. ને ઉનકે મુતઅલ્લીક લિખ્ખા હે કે:

ઝિંદગી કે આખરી દિનોં મેં જબ કે ઉમ્ર અસ્સી(૮૦) સાલ હો ચુકી થી તો અલ્લાહ તઆલા કે રાસ્તે મેં તશરીફ લે ગયે.

કહાં?

ઈસ્તમ્બુલ યઅની અરબ કી હુદુદ સે નિકલ કર યુરોપ તશ્રીફ લે ગએ.

ઈસ્તમ્બુલ દુનિયા કા એક ઐસા શહર હે જો આધા યુરોપ મેં હે ઔર આધા એશિયા મેં હે ઔર વહાં પુરાને ઝમાને મેં ઈસાઈયોં કા મરકઝ કુસ્તુન્તુય્નીયા થા જીસ કે બારે મેં નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને ફતહ કી બશારત(ખુશખબરી) દી થી.

ઔર નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને ફરમાયા કે: વો બેહતરીન લશ્કર હોગા જો કુસ્તુન્તુય્નીયા ફતહ કરેગા.

ઈસ બશારત કો હાસિલ કરને કી લાલચ મેં હઝરત અબુ ઐયુબ અન્સારી રદી. બુળ્હાપા હોતે હુએ ભી વહાં તશ્રીફ લે ગયે, વહાં જાકર આપ રદી. બિમાર હો ગએ.

ચુનાંચે જીસ ખૈમે(તંબુ) મેં આપ રેહ રહે થે વહાં લશ્કર કા અમીર યઝીદ ઇબ્ને મુઆવીયા આપ કી ઇયાદત કે લીયે તશ્રીફ લાયે

ઔર આપ સે સવાલ કીયા કેઃ

મેં આપકી કયા ખિદમત કર સકતા હું, આપ તો અલ્લાહ તઆલા કે નબી સ.અ.વ. કે મૈઝબાન હે?

હઝરત અબુ ઐયુબ અન્સારી રદી. ને જવાબ દીયા કેઃ મેરી બસ એક ખ્વાહીશ હે કે જબ મેં મર જાઉં તો મરને કે બાદ મેરી લાશ કો જહાં મેરી મૌત આયે વહાં દફન મત કરના; બલ્કે મેરી લાશ કો એક ઘોડે પર રખ કર સામને ઈસાઈયોં કા કિલ્આ હે વહાં જીત્ના અંદર લે જા સકો લે જાના ઔર વહાં મેરી લાશ કો દફન કર દેના.

હઝરત અબુ ઐયુબ અન્સારી રદી. ને યે આખરી વસીયત ફરમાઈ, ચુનાંચે ઉનકી વસીયત પુરી કર દી ગઇ, આપ રદી. કી વફાત કે બાદ યઝીદ ઇબ્ને મુઆવીયા ને આપકી લાશ કો એક ઘોડે પર રખ્ખા ઔર દુશ્મન કે ઈલાકે મેં જીત્ના અંદર તક લે જાના મુમ્કીન થા લે જાયા ગયા ઔર વહી પર ઉનકો દફન કર દીયા ગયા.(અલઈસાબહઃ ૪૦૫/૧ હવાલા જહાને દીદહ)

આપ રદી. અપની વસીયત કે ઝરિયે યે સબક દેના ચાહતે થે કે મહશર મેં અલ્લાહ તઆલા કે પાસ કેહ સકું કેઃ અલ્લાહ તઆલા જબ તક મેં ઝિંદા રહા તેરે દીન કે લીયે ચલતા રહા ઔર મરને કે બાદ ભી મેરી લાશ તેરે રાસ્તે મેં ચલતી રહી, યહી આપકી વસીયત કા ખુલાસા નિકલતા હે.

આપ રદી. કી કબ્ર મુબારક પર અન્વારાત કી બારીશ

અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! અબ તક દો મરતબા તુર્કી કા સફર હુવા, જબ મેરી હાઝરી તુર્કી મેં હુઇ તો હમ હઝરત અબુ ઐયુબ અન્સારી રદી. કે મઝાર પર પહોંચે તો વલ્લાહ! યે બાત ખુદા કે ઘર મેં કેહ રહા હું કે કબ્ર પર અન્વારાત કી બારીશ હો રહી થી ઔર ઐસી પુર

નૂર કબ્ર કે અંધે સે અંધો કો ભી નૂર મહસૂસ હો.

હકીકત મેં કુસ્તુન્તુન્નીયા તો દૌરે રિસાલત કે બાદ પાંચ યા છે સદીયોં કે બાદ ફતહ હુવા; લેકીન હમ યે કેહ સકતે હેં કેઃ કુસ્તુન્તુન્નીયા કી ફતહ કી બુનિયાદ હઝરત અબુ ઐયુબ અન્સારી રદી. ને રખ દી થી.

હઝરત મુફતી મુહંમદ તકી ઉસ્માની સાહબ દા.બ. ને જહાને દીદહ મેં જીસ જગહ ઉસકા ઝિક્ર કીયા હે, વહાં યે અજીબ જુમ્લા લિખ્ખા હે કેઃ

વફાત કે બાદ સદીયોં તક કીસી કો આપકી આખરી આરામગાહ કા ઈલ્મ ભી ન થા; લેકીન દેખા જાએ તો કુસ્તુન્તુન્નીયા કે અસલ ફાતેહ આપ હી હેં, આપ હી કે ઝરિયે ઈસ સરઝમીન પર પેહલી બાર ઈસ્લામ કા કલિમા પહોંચા ઔર આપ હી કે વસીલે સે ઉસ ખાક કો એક સહાબીએ રસુલુલ્લાહ સ.અ.વ. કા મદફન બનને કી સઆદત હાસિલ હુઈ, રદી.(જહાને દીદહઃ૩૬૩)

યે વો હઝરાત હે જીન્હોને ઇસ્તીમરાર કે સૈગોં કે તકાઝે કો પુરા કીયા "**تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنكر**" કા જઝબા લેકર આખરી ઘડી તક ચલતે રહે.

ઈસી કો હમારે બાઝ બુઝુર્ગ યું તઅબીર ફરમાતે હેં :

કરતે કરતે મરના હે ઔર મરતે મરતે કરના હે.

દીન કે કામોં કે લીયે ઐસી મુબારક આરઝુએં, તમન્નાએં, જઝબાત ઔર ઈરાદે હોને ચાહિયે ઔર ઉસકી દુઆ કા ભી એહતેમામ કરના ચાહિયે.

હમારી નાશુક્રી નેઅમત સે મહરૂમી કા સબબ ન બન જાવે

હમેં ભી અપની ઝિંદગી કે લીયે યે ફૈસલા કરના હે તો આપ સબ

સે એક ખાસ દુઆ કરને કી દરખ્વાસ્ત કરતા હું કે હમેશા અપને લીયે ઔર મેરે લીયે ભી યે દુઆ માંગા કરો કે અલ્લાહ તઆલા ઝિંદગી કી આખરી ઘડી તક અપને દીન કી મકબુલ ખિદમાત કે લીયે હમેં કબુલ ફરમાએં, કહી એૈસા ન હો કે હમારી નાશુક્રી કી વજહ સે હમ મહરૂમ કર દીયે જાએં; ઈસલીયે કે વો તો બડે બેનિયાઝ હેં :

وَاِنْ تَتَوَلَّوْ يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَ كُمْ ثُمَّ لَا يَكُوْنُوْا اَمْثَالَكُمْ۔ (محمد:۳۸)

તર્જુમા: ઔર અગર તુમ(અલ્લાહ તઆલા કે દીન સે) મુંહ ફિરાઓગે તો વો તુમ્હારી જગહ દુસ્રી(ગૈર) કૌમ કો બદલ દેંગે ઓર વો તુમ્હારે જૈસે(બખિલ, નાફરમાન ઔર સૂસ્ત) નહી હોંગે.

ઈસલીયે ઝિંદગી કી આખરી ઘડી તક હમેં કામ કરના હે.

ઈસલીયે કેહતે હેં :

કરતે કરતે મરના હે ઔર મરતે મરતે કરના હે.

ઔર યહી ઇસ્તીમરાર કે સૈગોં કા તકાઝા હે.

અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઈસ કી તૌફીક ઔર સઆદત અતા ફરમાએ.

ઈસલીયે જમાઅત કે કામ મેં ખુબ હિસ્સા લો, ચોબીસ(૨૪) ઘંટે જાઓ, ઝયાદાહ વકત કી જમાઅતોં મેં ભી જાઓ, અલ્લાહ તઆલા ઈસ કામ ઔર દુસ્રે દીની કામોં કે લીયે હમેં કબુલ ફરમાએ.આમીન.

وآخر دعوانا ان الحمدلله رب العالمين۔

અમ્ર બિલ્મઅરૂફ ઔર

નહિ અનિલ્મુન્કર કી હકીકત (૩)

ઈકતીબાસ

હમકો મદરસોં મેં કિતાબોં કે ઝરિયે જો અચ્છી બાતેં સિખ્લાઈ જાતી હેં ઔર બુરી બાતોં સે રોકા જાતા હે તો યે ભી ઈસ આયત કા મિસ્દાક હે. તલબા ઔર તાલીબાત કી ઈસ્લામી તરબીયત કી જાતી હે યે ભી ભલાઈ કી તરફ બુલાના હી હે.

હમ ખાનકાહ મેં જાતે હેં, અલ્લાહવાલોં કી સોહબત મેં જાતે હેં, વો હમકો અચ્છી બાત સિખ્લાતે હેં, બુરી બાત સે રોકતે હેં તો વો ભી "تأمرون بالمعروف" કે મિસ્દાક હેં.

ઇસ્લાહે મુઆશ્રરાહ કી જો મેહનત હોતી હે ઔર ઈસ મેહનત કે ઝરિયે અચ્છી બાતેં સિખ્લાઈ જાતી હેં ઔર બુરી બાતોં સે રોકા જાતા હે વો ભી ઈસ આયતે કરીમા કે મિસ્દાક હેં.

મુસન્નીફીન, મુઅલ્લીફીન કિતાબેં લિખતે હેં ઔર મઝામિન લિખતે હેં, રિસાલે લિખતે હેં ઔર ઉસમેં અચ્છી બાતેં સિખ્લાતે હેં ઔર બુરી બાતોં સે રોકતે હેં તો વો ભી ઈસ આયતે કરીમા કે મિસ્દાક હેં.

જો હઝરાત નસીહત કે ઝરિયે, બયાનાત કે ઝરિયે અચ્છી બાતેં સિખ્લાતે હેં ઔર બુરી બાતોં સે રોકતે હેં વો ભી ઈસ આયતે કરીમા કા મિસ્દાક હેં.

ઈસલીયે હમેં કુશાદાહ દિમાગ રખના હે, અપની સોચ ઔર ફિકરોં કો કુશાદાહ ઔર વસીઅ રખના હે, એક ખાસ દાયરે મેં મહદૂદ ઔર તંગ કરકે નહીં રખના હે; ઈસલીયે કે યહી ચીઝ ફસાદ ઔર ઝઘડે કા સબબ બનતી હે.

بسم اللہ الرحمن الرحیم

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ نَحْمَدُہٗ وَ نَسْتَعِیْنُہٗ وَ نَسْتَغْفِرُہٗ وَ نُؤْمِنُ بِہٖ وَ نَتَوَکَّلُ عَلَیْہِ وَ نَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَ مِنْ سَیِّاٰتِ اَعْمَالِنَا ، مَنْ یَّھْدِہِ اللّٰہُ فَلَا مُضِلَّ لَہٗ وَ مَنْ یُّضْلِلْہُ فَلَا ھَادِیَ لَہٗ وَ نَشْھَدُ اَنْ لَّا اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ وَحْدَہٗ لَا شَرِیْکَ لَہٗ وَ نَشْھَدُ اَنَّ سَیِّدَنَا وَ شَفِیْعَنَا وَ حَبِیْبَنَا وَ اِمَامَنَا وَ مَوْلَانَا

[illegible] ! اَمَّا بَعْدُ

فَأَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ، بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ۔

كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ۔ (آل عمران: ١١)

તર્જુમાઃ તુમ(એ ઉમ્મતે મુહમ્મદીયા!) બેહતરીન ઉમ્મત હો જો(આલમ મેં આમ) લોગોં કે લીયે ફાયદે કે લીયે ભેજી ગઈ હો, તુમ અચ્છા કામ કરને કે લીયે કેહતે હો ઔર તુમ બુરી બાત સે રોકતે હો ઔર તુમ અલ્લાહ તઆલા પર ઈમાન રખતે હો.

તફસીર કી કિતાબોં મેં ભલાઈ કી તરફ બુલાના ઔર બુરાઈ સે રોકને કી તફસીલાત

ઈસ આયત કે સિલસિલે મેં જબ તફસીર કી કિતાબોં કો ઉઠાના ઔર દેખના શુરૂઅ કીયા તો બિલા મુબાલગા આપસે કેહતા હું કે ઈત્ના મવાદ કિતાબોં મેં લિખ્ખા ગયા હે કે અગર એક સાલ તક મુસલ્સલ હર બુધ કો આધા ઘંટા બયાન કરું તબ જાકર ઈસકી તફસીલાત મુકમ્મલ હો સકે; લેકીન આજ કી મજલીસ મેં ઈન્શાઅલ્લાહ ઈસ મઝમૂન કો પુરા કર હી દેતા હું; તાકે આપ હઝરાત કો હર બુધ કો તાખિર કી ઝહમત ગવારા ન કરની પડે.

શરીઅત મેં અમ્ર બિલ્મઅરૂફ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર કિસે કેહતે હેં?

આજ મુખ્તસરન યે બતલાના હે કે શરીઅત મેં અમ્ર બિલ્મઅરૂફ

ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર કિસે કેહતે હેં? યે લફ્ઝ કુર્આન મેં મુતઅદ્દદ મકામાત પર આયા હે; ઈસલીયે ઈસકો બહોત અચ્છી તરહ સમજને કી ઝરૂરત હે.

મઅરૂફ કા મતલબ

મઅરૂફ કી એક તઅરીફ મુફસ્સીરીન ને યે કી હે કે:

વો તમામ નેકીયાં ઔર ભલાઈયાં જીસ્કા દીને ઇસ્લામ ને હુકમ દીયા હે, ઉન કો મઅરૂફ કેહતે હે.

દુસ્રી તઅરીફ યે કી હે કે:

મઅરૂફ ઉન તમામ નેકીયોં કો કહા જાતા હે જીસ્કો હર હર નબી ને અપને અપને ઝમાને મેં ફૈલાને કી કોશીશ કી હે.

તિસ્રી તઅરીફ યે કી હે કે:

શરીઅત કી નઝર મેં જો અચ્છી બાત હોગી ઔર જો અચ્છા કામ હોગા ઉસકો મઅરૂફ કહા જાએગા.

ચોથી તઅરીફ યે કી હે કે:

જો બાત ઔર જો કામ કુર્આન ઔર સુન્નત કે મુતાબિક હો, કુર્આન ઔર હદીસ કે મુતાબિક હો ઉસકો મઅરૂફ કેહતે હેં.

પાંચવી તઅરીફ યે કી હે કે:

જિત્ની તાઆત ઔર ઈબાદાત હેં ઉન તમામ ઈબાદતોં ઔર તાઅતોં કો મઅરૂફ કહા જાતા હે.

લફ્ઝે મઅરૂફ કે ઇસ્તેમાલ કી વજહ

મુફસ્સીરીન એક બડે નૂકતે કી બાત લિખતે હેં કે: હમારી કમઝોર સમજ યે કેહતી હે કે યહાં વાજીબ ઔર જાઇઝ કા લફ્ઝ ઇસ્તેમાલ હોના ચાહિયે; લેકીન ઈસ કે બજાએ "મઅરૂફ" કા લફ્ઝ કયું ઇસ્તેમાલ હુવા?

હિકમત યે સમજ મેં આતી હે કે "મઅરૂફ" કા મતલબ આમ બોલચાલ મેં જાની પેહચાની ચીઝ કો કહા જાતા હે, જો શખ્સ જાના પેહચાના હોતા હે હમ ઉસકો કેહતે હેં કેઃ યે મઅરૂફ શખ્સિયત હે.

બહરહાલ! જાની પેહચાની ચીઝ કો મઅરૂફ કેહતે હેં.

આયતે કરીમા મેં લફઝ "મઅરૂફ" કો ઇસ્તેમાલ કરને સે યે નૂકતા નિકલતા હે કે ઈસ નેકી યઅની અમ્ર બિલ્મઅરૂફ કા નેકી હોના ઔર ભલાઈ હોના ઈસ ઉમ્મત કી નઝર મેં મઅરૂફ ઔર જાના પેહચાના હે; યઅની ઉમ્મત ઈસકો જાનતી હે કે યે નેકી કા કામ હે ઔર ભલાઈ કા કામ હે.

મુન્કર કા મતલબ

ઈસ કે મુકાબ્લે મેં મુન્કર કી તઅરીફ ભી સુનલો! હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને અબ્બાસ રદી. ઈરશાદ ફરમાતે હેં કેઃ

મુન્કર હર ઐસે કામ કો કેહતે હેં જો શરીઅત કી નઝર મેં બુરા હો.

દુસ્રી તઅરીફ યે હે કેઃ

જીસ કામ કે હરામ ઔર નાજાઈઝ હોને પર તમામ ઉલમા કા ઇત્તિફાક હો ઉસકો મુન્કર કેહતે હેં.

તિસ્રી તઅરીફ યે કી હે કેઃ

કુફ્ર ઔર શિર્ક, બિદઆત ઔર રૂસુમાત, ફિસ્ક વ ફુજુર ઔર હર કિસમ કી બદઅખ્લાકી કો મુન્કર કહા જાતા હે.

ચોથી તઅરીફ યે કી ગઈ હે કેઃ

જો કામ કુર્આન ઔર હદીસ કે ખિલાફ હો વો મુન્કર હે.

ઔર એક તઅરીફ યે ભી હે કેઃ

તમામ મઅસિયત ઔર ગુનાહ કે કામ મુન્કર હે.

ઇન તમામ તઅરીફાત કા ખુલાસા બાઝ મુફસ્સીરીન ને યે ફરમાયા હે કેઃ જીસ કામ કા નાજાઈઝ હોના કુર્આન ઔર હદીસ સે માલુમ હો, ઉન તમામ કામોં કો મુન્કર સે તઅબીર કીયા જાતા હે.

અસલ મેઅયાર શરીઅત હે

અબ ઈન તઅરીફાત કી રોશ્ની મેં યે બાત વાઝેહ હો ગઈ કે જિત્ને કામ શરીઅત કી નઝર મેં નેકી કેહલાતે હેં ઔર જિત્ને કામ શરીઅત કી નિગાહ મેં અચ્છે કેહલાતે હેં વો મઅરૂફ હેં ઔર જિત્ને કામ શરીઅત કી નઝર મેં બુરે કેહલાતે હેં ઉનકો મુન્કર કહા જાતા હે.

એક ઈમાનવાલે કી નઝર મેં અસલ મેઅયાર શરીઅત હી હે; ઈસલીયે કે દુનિયા મેં બહોત સારે કામ ઐસે હેં કે એક આદમી ઉસકો અચ્છા સમજતા હે ઔર દુસ્રા આદમી બુરા સમજતા હે.

તો અગર ઇન્સાન કી રાય સે મઅરૂફ ઔર મુન્કર કા ફેસલા કરના પડતા તો દુનિયા મેં બડે ઇખ્તીલાફાત ઔર બડે ઝઘડે પૈદા હો જાતે કે એક ઇન્સાન એક ચીઝ કો અચ્છા કેહતા હે ઔર દુસ્રા ઉસકો બુરા કેહતા હે; ઈસી લીયે સબ સે બડા મેઅયાર શરીઅત હે કે જો ચીઝ શરીઅત કી નઝર મેં અચ્છી હે વો મઅરૂફ ઔર જો ચીઝ શરીઅત કી નઝર મેં બુરી હે વો મુન્કર, ઈસ લિહાઝ સે યે મફહુમ તો બહોત આમ હે.

ઔર લફઝ "تأمرون" ઈસ કા એક મઅના આતા હે "હુકમ દેના" ઔર દુસ્રા મઅના આતા હે સિખલાના કે તુમ અચ્છી બાત સિખલાતે હો ઔર અચ્છે કામ કા હુકમ દેતે હો ઔર બુરી બાત સે રોકતે હો.

દીન કે તમામ શોઅબે(વિભાગ) અમ્ર બિલ્મઅરૂફ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર મેં દાખિલ હેં

યે જો સારી તઅરીફાત બયાન કી ગઈ ઉસકા એક ખાસ મકસદ યે થા કે હમેં અપની સોચ ઔર ફિકર કો વસીઅ ઔર કુશાદાહ બનાને કી ઝરૂરત હે કેઃ

ઉમ્મત કા જો આદમી, જો ઈદારાહ, જો ફર્દ લોગોં કો અચ્છી બાતેં સિખલાતા હો વો ઈસ આયતે કરીમા કા મિસ્દાક હે, ઉસકો ઈસ આયત મેં આઇ હુઇ બશારત મિલેગી.

હમકો મદરસોં મેં કિતાબોં કે ઝરિયે જો અચ્છી બાતેં સિખલાઈ જાતી હેં બુરી બાતોં સે રોકા જાતા હે તો યે ભી ઈસ આયત કા મિસ્દાક હે. તલબા ઔર તાલીબાત કી ઈસ્લામી તરબિયત કી જાતી હે યે ભી અમ્ર બિલ્મઅરૂફ હી હે.

હમ ખાનકાહ મેં જાતે હેં, અલ્લાહવાલોં કી સોહબત મેં જાતે હેં, વો હમકો અચ્છી બાત સિખલાતે હેં, બુરી બાત સે રોકતે હેં તો વો ભી "تأمرون بالمعروف" કે મિસ્દાક હેં.

ઇસ્લાહે મુઆશ્રાહ કી જો મેહનત હોતી હે ઔર ઈસ મેહનત કે ઝરિયે અચ્છી બાતેં સિખલાઈ જાતી હેં ઔર બુરી બાતોં સે રોકા જાતા હે વો ભી ઈસ આયતે કરીમા કે મિસ્દાક હે.

મુસન્નીફીન, મુઅલ્લીફીન કિતાબેં લિખતે હેં ઔર મઝામિન લિખતે હેં, રિસાલે લિખતે હેં ઔર ઉસમેં અચ્છી બાતેં સિખલાતે હેં ઔર બુરી બાતોં સે રોકતે હેં તો વો ભી ઈસ આયતે કરીમા કે મિસ્દાક હેં.

જો હઝરાત નસીહત કે ઝરિયે, બયાનાત કે ઝરિયે અચ્છી બાતેં સિખલાતે હેં ઔર બુરી બાતોં સે રોકતે હેં વો ભી ઈસ આયતે કરીમા કે મિસ્દાક હેં.

બલ્કે હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના અશરફ અલી થાનવી

૨૯. લિખતે હેં કે: અમ્ર બિલ્મઅરૂફ યઅની અચ્છી બાત સિખલાના ઔર બુરી બાત સે રોકના ઈસ કા બેહતરીન ઝરિયા વઅઝ ઔર નસીહત હે કે ઈસ કે ઝરિયે આદમી એક બહોત બડે મજમા કો એક વકત મેં અચ્છી બાત સિખલા સકતા હે ઔર બુરી બાત સે રોક સકતા હે.

ઈસલીયે હમેં અપની ઝેહની સોચ કો તંગ નહી રખના હે, વુસ્અત પૈદા કરને કી ઝરૂરત હે.

મૈને પેહલી મજલીસ મેં કહા થા કે: અબ યે હો ગયા હે કે જમાઅતવાલે જબ ભી ખડે હોંગે તો વો "كنتم خير أمة الخ" પર હી બયાન કરેંગે.

કોઈ ઈસ આયત પર બયાન કરને ખડા હો ગયા તો લોગ ભી યહી સમજતે હેં કે યે તબ્લીગી હે.

યે સોચ, યે નઝરીયાત ગલત હેં, જો ભી આદમી જીસ શકલ મેં ભી અચ્છી બાત સિખલાએ ઔર બુરી બાત સે રોકે વો ઈસ આયત કી બશારત કા મિસ્દાક હોગા ઔર ઉસ શખ્સ કો ઈસ આયત કી ફઝીલત હાસિલ હોગી.

ઈસલીયે હમેં કુશાદાહ દીમાગ રખના હે, અપની સોચ ઔર ફિકરોં કો કુશાદાહ ઔર વસીઅ રખના હે, એક ખાસ દાયરે મેં મહદૂદ ઔર તંગ કરકે નહી રખના હે; ઈસલીયે કે યહી ચીઝ લડાઈ ઔર ઝઘડે કા સબબ બનતી હે.

અમ્ર બિલ્મઅરૂફ ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર કો ઈમાન બિલ્લાહ પર મુકદ્દમ કરને કી વજહ

આખિર મેં ફરમાયા: "وتؤمنون بالله" કે તુમ અલ્લાહ તઆલા પર ઈમાન રખતે હો.

યહાં એક ઇલ્મી ઇશ્કાલ(સવાલ) પૈદા હોતા હે કે ઈમાન બિલ્લાહ તો અસલ ચીઝ હે ફિર યહાં ઈસકો મુઅખ્ખર(અખિર મેં) કયું કીયા ગયા ઔર "تأمرون بالمعروف" "وتنهون عن المنكر" કો મુકદ્દમ(પેહલે) કયું કીયા ગયા?

ઔર હમ સબ જાનતે હેં કે ઈમાન કે બગૈર કોઈ અમલ કાબિલે કબુલ નહી, અમ્ર બિલ્મઅરૂફ ભી નહી ઔર નહિ અનિલ્મુન્કર ભી નહી, ઈમાન કે બગૈર કોઈ અમલ કાબિલે કબુલ હોતા હી નહી, ફીર આયતે કરીમા મેં ઈસકો મુઅખ્ખર(અખિર મેં) કયું કીયા ગયા?

તો ઈસકા જવાબ યે હે કેઃ યે કુર્આન મજીદ કા એક તર્ઝ ઔર એક ખાસ અંદાઝ હે કે જબ કીસી ચીઝ કી એહમિયત કો ઔર ઉસકી અઝમત કો બયાન કરના હો તો ઉસ ચીઝ કો મુકદ્દમ કીયા જાતા હે.

ઔર જીસ ચીઝ કો સબ જાનતે હેં કે યે બાત તો સબ સે અહમ હી હે તો ઉસકો મુઅખ્ખર(અખિર મેં) કર દીયા જાતા હે.

ઔર સારી દુનિયા જાનતી હે કે ઈમાન બિલ્લાહ સબ સે અહમ ચીઝ હે ઔર ઈમાન કી એહમિયત મેં કોઈ દો રાઇ હો હી નહી સકતી.

ઈસલીયે જો ચીઝ એહમિયત મેં મુસલ્લમ હે યઅની "تؤمنون بالله" ઈસકો મુઅખ્ખર કીયા ગયા ઔર જીસકી એહમિયત સમજાની હે, જીસકી એહમિયત બતલાની હે ઉસકો મુકદ્દમ(પેહલે) કીયા ગયા યઅની "تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنكر"

આયતે કરીમા કા લુબ્બે લુબાબ ઔર ખુલાસા

ફરમાયાઃ "كنتم خير أمة" તુમ બેહતરીન ઉમ્મત હો "أخرجت للناس" અલ્લાહ તઆલા ને તુમકો લોગોં કે લીયે ઝાહિર કીયા હે "تأمرون بالمعروف" તુમ લોગોં કો અચ્છી બાતેં સિખલાતે હો "وتنهون عن المنكر"

ઔર બુરી બાતોં સે રોકતે હો "وتؤمنون باالله" ઔર તુમ અલ્લાહ તઆલા પર ઈમાન રખતે હો. યહી ઈસ આયતે કરીમા કા લુબ્બે લુબાબ ઔર ખુલાસા નિકલતા હે.

ઐસા નહી હોના ચાહિયે

બસ આખિર મેં એક આયત સુના દેતા હું, કુર્આન મજીદ મેં અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયા:

كَمَاأَنْزَلْنَاعَلَى الْمُقْتَسِمِيْنَ، اَلَّذِيْنَ جَعَلُوْاالْقُرْآنَ عِضِيْنَ۔(الحجر:۹۰)

તર્જુમા: (જૈસા આપ પર સુરએ ફાતિહા ઔર કુર્આને અઝીમ ઉતારા) ઐસે હી તકસીમ કરનેવાલોં(યહુદો નસારા) પર ભી હમને(પેહલી કિતાબેં) ઉતારી થી, જિન્હોં ને(કુર્આન કો) ટુકડે ટુકડે કરકે રખ દીયા.

ઈસ આયત કી ઉલમાને મુતઅદ્દદ(બહોત સારી) તફાસિર કી હેં, ઉસમેં સે એક તફસીર યે હે કે: કાફીર લોગ કુર્આન મજીદ કો ઇસ્તેહઝા કે તૌર પર તકસીમ કરતે થે, બાંટ લેતે થે, કુર્આન કી આયતોં કો બોટીયોં કી તરહ છોટે ટુકડે કર ડાલતે થે.

જબ કુર્આન મજીદ કી કોઈ આયત નાઝીલ હોતી થી ઔર ઉસમેં "માઇદાહ" કા ઝિક્ર હોતા તો એક કાફીર દુસ્રે કાફીર કો કેહતા: બિલ્ફર્ઝ કયામત આ ગઈ તો "માઇદાહ યઅની દસ્તરખ્વાન" તુ લેના.

ઔર જબ "બકરહ" કા નુઝુલ હોતા તો એક કાફીર દુસ્રે કાફીર કો કેહતા તુ "બકરહ યઅની ગાય" લેના.

ઔર જબ "ઝકકુમ" કા નુઝુલ હોતા તો એક કાફીર દુસ્રે કાફીર કો કેહતા તુ "ઝકકુમ" ખાના. ઈસ તરહ વો લોગ કુર્આન મજીદ કો

બાંટ લીયા કરતે થે.

ઈસ આયતે કરીમા કે ઝરિયે એક લતીફ ઈશારાહ યે નિકલતા હે કે એ ઉમ્મતે મુહમ્મદીયા! તુમ ઈન કાફીરોં કી તરહ કુર્આન મજીદ કી આયતોં કો આપસ મેં મત બાંટના; યઅની એક તબ્કે કે લોગ એક આયતે કરીમા કો અપને મતલબ કે લીયે ઇસ્તેમાલ કરેં ઔર દુસ્રે તબ્કે કે લોગ ઉસસે બિલ્કુલ ગાફિલ ઔર બેખબર રહેં કે યે આયત હમારે લીયે નહી હે, યે તો ફલાં જમાઅત યા તબ્કે કે લોગોં કે લીયે હે, હમ મુખાતિબ નહી હેં, ઐસા ન સમજે, પૂરે કુર્આન કી પૂરી તાલીમાત પૂરી ઉમ્મત કે લીયે હેં.

જૈસે આજકલ યે માહોલ હો ગયા હે કે:

قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الَّذِيْنَ يَعْلَمُوْنَ وَالَّذِيْنَ لَايَعْلَمُوْنَ۔ (الزمر: ۹)

તર્જુમા: (એ નબી!) તુમ કેહદો કે: કયા જો લોગ જાનતે હેં ઔર જો લોગ જાનતે નહી હેં વો બરાબર હો સકતે હેં?

યે સિર્ફ એહલે ઈલ્મ કે લીયે હેં.

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ تَزَكّٰى۔ (الأعلى: ۱۴)

તર્જુમા: જો શખ્સ(ઝાહિરી ઔર બાતીની નાપાકી સે) પાક હો ગયા તો યકીનન ઉસને કામિયાબી હાસિલ કરલી.

યે સિર્ફ ખાનકાહ વાલોં કે લીયે હે.

كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ۔ (آل عمران: ۱۱۰)

તર્જુમા: તુમ(એ ઉમ્મતે મુહમ્મદીયા!) બેહતરીન ઉમ્મત હો જો(આલમ મેં આમ) લોગોં કે ફાયદે કે લીયે ભેજી ગઈ હો, તુમ

અચ્છા કામ કરને કે લીયે કેહતે હો ઔર તુમ બુરી બાત સે રોકતે હો ઔર તુમ અલ્લાહ તઆલા પર ઈમાન રખતે હો.

યે સિર્ફ તબ્લીગ વાલોં કે લીયે હે.

અગર હમારી ઝહનિયત ઔર સોચ યે રહી તો અલ્લાહ તઆલા હી હિફાઝત મેં રખ્ખે, કહી હમ ઉસ આયત કે મિસ્દાક ન બન જાયેં જીસ મેં ઉન મુશ્રીકોં કે બારે મેં વઈદ બયાન કી ગઈ હે જિન્હોં ને કુર્આન કી આયતોં કો તકસીમ કીયા ઔર ઉસકો એક ખાસ નઝરીયાત પર મુન્તબીક કીયા.

ઈસ આયતે કરીમા કી તફસીર મેં એક બાત યે ભી આઈ હે કે બાંટનેવાલોં સે મુરાદ હુઝુર સ.અ.વ. કે ઝમાને મેં યહુદ ઔર નસારા હેં જીન કા કામ યે થા કે કુર્આન કા જો મઝમૂન ઉનકી તહરીફાત, ઉનકી ખુદ રાઈ ઔર ખ્વાહીશ કે મુતાબિક હો તો ઉસકો માન લો ઔર જો ઉનકી અપની ચાહત કે ખિલાફ બાત હો ઉસકો ન માનો.

ઈસ તરહ કુર્આન ઔર દીન કો અપની ચાહત કે તાબેઅ બનાનેવાલોં કે લીયે ઈસ આયત મેં તમ્બીહ કી ગઈ હે.

હમ કેહને કો તો કેહ દેતે હેં કેઃ કુર્આને કરીમ પૂરી ઇન્સાનિયત કે લીયે હે, પૂરી ઉમ્મત કે લીયે હે, ફીર હમ ઉસકો ઈસ તરહ બાંટ કરકે અપને લીયે કયું નુકસાન કા સામાન તૈયાર કરતે હેં.

દીન કા હર શોઅબા હક્ક પર હે

બહરહાલ આપકો પિછલી મજલીસ મેં બતલાયા ગયા થા કે યે તમામ સૈગે મુઝારિઅ કે હેં "تأمرون،تنهون،تؤمنون" યે સબ ઇસ્તીમ્રાર કો બતલાતે હેં; ઈસલીયે હમેં મુસલસલ યે દઅવતો તબ્લીગ કા કામ યઅની અચ્છી બાતોં કા હુકમ દેના ઔર બુરી બાતોં સે રોકના યે કામ કરતે રેહના હે.

ઔર યે આયતે કરીમા જો ઇત્ની તફસીર કે સાથ બયાન કી ગઈ ઉસકા એક મકસદ યે ભી થા કે આજ ઉમ્મત મેં જો ગૂલુ(હદ સે ઝયાદાહ) હો રહા હે ઔર ઉમ્મત મેં જો ફિરકા બંદી હો રહી હે ઉસ ગૂલુ ઔર ફિરકા બંદી સે હમેં ખુદ ભી બચના હે ઔર દુસ્રોં કો ભી બચાના હે ઔર વુસ્અતે ઝરફી(ખુલે દીલ સે) કામ લેના હે; ઈસલીયે કે દીન કા હર કામ હક ઔર સહીહ હે, તબ્લીગ કા કામ ભી હક, ખાનકાહ ભી હક, મદારિસ ઔર મકાતીબ ભી હક, હર કામ કી ઉમ્મત કો ઝરૂરત હે, હર સિલસિલા(શોઅબા) હક પર હે ઔર ફાયદામંદ હે.

કોઈ યે ન કહે કે: યે દઅવત ઔર તબ્લીગ કા કામ ઈસ ઝમાને મેં નૂહ કી કશ્તી હે કે જો ઈસમેં બેઠેગા, વહી નજાત પાએગા ઔર જો નહી બેઠેગા વો ડૂબ જાએગા, ઐસી ગલત તઅબીર અપની ઝબાન પર ભુલ સે ભી મત લાના, યાદ રખ્ખો! દીન કા હર શોઅબા હક પર હે, હર એક સે નફા હાસિલ હોતા હે.

અલ્લાહ તઆલા ઐસી વુસ્અતે ઝહની(ખુલી સોચ) કે સાથ હમેં ઝિંદગી ગુઝારને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

ઈસી લીયે ખુબ ઈસ તબ્લીગ કે કામ મેં લગો, મેહનત કરો.

અલ્લાહ તઆલા મુજે ઔર આપ સબકો ઉસ કી તૌફીક ઔર સઆદત અતા ફરમાએ, આમીન.

وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمين۔

દુનિયા કી સબસે પેહલી

ખાતુન માં હવ્વા રદી.

(૧)

ઈકતીબાસ

અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયાઃ ઈસ દરખ્ત કે પાસ ભી મત જાના.

સમજ મેં આયા કે જો ગુનાહ કી ચીઝ હો તો ઉસકે પાસ ભી મત જાઓ, જો આદમી ગુનાહ કે પાસ જાએગા વો ગુનાહ મેં પડ જાએગા ઔર જો ગુનાહ સે દૂર રહેગા અલ્લાહ તઆલા ગુનાહ સે ઉસકી હિફાઝત કરેંગે.

ઈસી લીયે દેખો! કુર્આને મજીદ કી એક દુસ્રી આયત મેં અલ્લાહ તઆલા ને કિત્ના ખુલ્લમ ખુલ્લા(Open) ફરમાયાઃ

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَا اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً وَّ سَاءَ سَبِيْلًا۔ (بنی اسرائیل: ۳۲)

યઅની ઝિના કે પાસ ભી મત જાઓ. કયા મતલબ?

કોઈ અજનબી મર્દ અજનબી ઔરત કે પાસ ન જાએ, બાત ન કરે, પરાયા મર્દ પરાઈ ઔરત સે બાત ભી ન કરે, પાસ મેં ભી ન જાવે; ઈસલીયે કે પાસ જાએંગે તો બાત કરને કી ખ્વાહીશ હોગી, બાત કરેંગે તો કરીબ ઔર બેતકલ્લુફ હોને કા દીલ ચાહેગા, બેતકલ્લુફ હોંગે તો આહિસ્તા–આહિસ્તા ઝિના હોગા.

યે ભી અલ્લાહ તઆલા કી બહોત બડી મહેરબાની હે, જૈસે બચ્ચા ચુલ્હે કે કરીબ જાતા હે તો અંદર ગિરને કા ખત્રા રેહતા હે, એક શફીક(પ્યાર કરનેવાલે) બાપ ઔર માં બચ્ચે કો આગ કે કરીબ જાને સે ભી રોકતે હેં, અલ્લાહ તઆલા તો માં સે ભી ઝયાદાહ મહેરબાન હેં.

بسم اللہ الرحمن الرحیم

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ نَحْمَدُهٗ وَ نَسْتَعِيْنُهٗ وَ نَسْتَغْفِرُهٗ وَ نُؤْمِنُ بِهٖ وَ نَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَ نَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّاٰتِ اَعْمَالِنَا ، مَنْ يَّهْدِهِ اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهٗ وَمَنْ يُّضْلِلْهُ فَلَا هَادِىَ لَهٗ وَ نَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ وَ نَشْهَدُ اَنَّ سَيِّدَنَا وَ شَفِيْعَنَا وَ حَبِيْبَنَا وَ اِمَامَنَا وَ مَوْلَانَا مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَ رَسُوْلُهٗ ، صَلَوٰاتُ اللّٰهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ عَلٰى اٰلِهٖ وَ اَصْحَابِهٖ وَ ذُرِّيَّاتِهٖ وَ اَهْلِ بَيْتِهٖ وَ اَهْلِ طَاعَتِهٖ ، وَ بَارَكَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيْمًا

كَثِيْرًا كَثِيْرًا۔۔۔۔اَمَّا بَعْدُ!

فَأَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ، بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ۔

وَ قُلْنَا يٰٓاٰدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَ كُلَا مِنْهَا رَغَداً حَيْثُ شِئْتُمَا وَ لَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُوْنَا مِنَ الظّٰلِمِيْنَ {٣٥} فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطٰنُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيْهِ، وَقُلْنَا اهْبِطُوْا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ، وَلَكُمْ فِى الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَّ مَتَاعٌ إِلٰى حِيْنٍ {٣٦} فَتَلَقّٰىٓ اٰدَمُ مِنْ رَّبِّهٖ كَلِمٰتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهٗ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ {٣٧} قُلْنَا اهْبِطُوْا مِنْهَا جَمِيْعاً فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّىْ هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَاىَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ {٣٨} وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَآ اُولٰٓئِكَ أَصْحٰبُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ {٣٩} (البقرة: ٣٩)

તર્જુમા: ઔર હમને કહા: એ આદમ! તુમ ઔર તુમ્હારી બીવી જન્નત મેં રહો ઔર તુમ દોનોં ઈસ(જન્નત) મેં સે(જો ચાહો) જહાં સે ચાહો ખુબ જી ભર કર ખાઓ ઔર(એ આદમ ઔર હવ્વા!) તુમ દોનોં ઉસ ખાસ દરખ્ત કે કરીબ મત જાના વરના તુમ દોનોં નુકસાન ઉઠાનેવાલોં મેં સે હો જાઓગે(૩૫) ઉન દોનોં(આદમ ઔર હવ્વા) કો શૈતાન ને ઉસ(દરખ્ત) કી વજહ સે ફુસ્લા(બેહકા) દીયા, લિહાઝા વો દોનોં(આદમ ઔર હવ્વા) ઈસ(જન્નત) મેં(ઈઝઝત ઔર રાહત સે) જીસ મઝે મેં રેહતે થે ઉસસે ઈસ(શૈતાન) ને ઉન દોનોં કો નિકાલ દીયા ઔર હમને હુકમ દીયા કે તુમ સબ(આદમ, હવ્વા ઔર શૈતાન નીચે દુનિયા મેં) ઉતર જાઓ, તુમ આપસ મેં એક દુસ્રે કે દુશ્મન

બનકર રહોગે ઔર તુમ્હારે લીયે ઝમીન મેં એક મુદ્દત(કયામત) તક કે લીયે ઠેરના ઔર ફાયદા ઉઠાના(તય કર દીયા ગયા) હે(૩૬) ફીર આદમ ને(પૂરે શૌક કે સાથ) અપને રબ સે(તૌબા કે) ચંદ કલિમાત સિખ લીયે (લિહાઝા આદમ ને ઉન કલિમાત કે ઝરિયે સે તૌબા કી) તો ઉસ(અલ્લાહ તઆલા) ને ઉનકી તૌબા કબુલ કરલી, યકીનન વહી(અલ્લાહ) બહોત બડે તૌબા કબુલ કરનેવાલે, બહોત મહેરબાન હેં(૩૭) હમને હુકમ દીયા કે તુમ સબ(જન્નત સે) નીચે(દુનિયા મેં) ઉતર જાઓ, લિહાઝા મેરી તરફ સે તુમ્હારે પાસ જો હિદાયત આવે તો જો ભી મેરી(ભેજી હુઈ) હિદાયત પર ચલેગા તો ઉન પર કોઈ ખૌફ નહી હોગા ઔર વો ગમગીન(ભી) નહી હોંગે(૩૮) ઔર જિન લોગોં ને કુફ્ર કીયા ઔર હમારી આયતોં કો જુઠલાયા વહી લોગ આગ મેં જાનેવાલે હેં, ઉસ(આગ) મેં વો લોગ હમેશા રહેંગે(૩૯).

યે સુરએ બકરહ જો કુર્આન મેં દુસ્રે નંબર કી સૂરત હે જીસકો હમ "الم" કી સૂરત કેહતે હેં, ઉસકી આયત નંબર ૩૫,૩૬,૩૭,૩૮ હે.

નેક ખ્વાહીશ(તમન્ના)

મેરી દીની બેહનો! એક નિય્યત કી હે, આપ ભી દુઆ કરેં, મેં ભી અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ કરતા હું, અલ્લાહ તઆલા ઈસ નિય્યત કો અપને ફઝલ સે પુરા ફરમાએ ઔર પૂરી દુનિયા કી કયામત તક આનેવાલી તમામ મુસલમાન બેહનોં ઔર તમામ મુસલમાન ભાઈયોં કે લીયે અલ્લાહ તઆલા ઉસકો ફાયદે કા ઝરિયા બનાએ, આમીન.

કુર્આન મજીદ મેં બહોત સારી ઔરતોં કે અલ્લાહ તઆલા ને કિસ્સે બયાન ફરમાએ હેં તો અભી યે નિય્યત કી હે કે કુર્આન મેં

જિત્ની ભી ઔરતોં કે કિસ્સે આયે હેં ઉન તમામ ઔરતોં કે કિસ્સે મેં આપકો એક કે બાદ એક સુનાઉં.

અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! પિછલે સાલોં મેં ઉસમેં સે બાઝ કિસ્સે હો ચુકે હેં જો સી.ડી.(C.D.) મેં ભી મહફુઝ હેં, ઔર અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! ઉસમેં સે બહોત સારે કિસ્સે બયાનાત કે જો છે(૬) હિસ્સે ઉર્દુ, ગુજરાતી મેં આયે હેં, ઉસમેં ભી મૌજુદ હેં.

જો પેહલે બયાન હો ચુકે ઔર કિતાબ મેં છપ ગએ ઉન કે અલાવા અભી જિન–જિન ઔરતોં કે કિસ્સે કુર્આન મેં સે બાકી હેં વો ઇન્શાલ્લાહ મેં આપકો એક કે બાદ એક સુનાતા હું.

ઔર જબ કુર્આન કે કિસ્સે પુરે હો જાએંગે તબ ઇન્શાઅલ્લાહ હદીસે પાક મેં આયે હુએ ઔરતોં કે કિસ્સે આપકો સુનાએંગે.

દુનિયા કી સબ સે પેહલી ખાતુન

યે કિસ્સા જો આજ હમ શુરૂઅ કર રહે હેં વો હેક ઐસી ઔરત કા કિસ્સા હે:

જો ઈસ દુનિયા મેં ઇન્સાનોં મે સબ સે પેહલી ઔરત હે.

તમામ ઔરતોં કી માં હેં.

એક મર્દ કે સિવા તમામ મર્દો કી માં હેં.

એક ઇન્સાન કે સિવા તમામ ઇન્સાનોં કી માં હેં.

ઉનકા પ્યારા નામ હે હઝરત હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા.

યે વો ખુશનસીબ ઔરત હેં કે જીનકી પૈદાઈશ આસમાનોં પર હુઈ, બાકી તમામ ઔરતોં કી પૈદાઈશ ઝમીન પર હુઈ ઔર કયામત તક હોતી રહેગી.

બાઝ તફસીર કી રિવાયતોં સે પતા ચલતા હે કે માં હવ્વા કી પૈદાઈશ જન્નત મેં હુઈ ઔર બાઝ રિવાયતોં સે પતા ચલતા હે કે

જન્નત કે બાહર કીસી જગહ પર આસમાનોં મેં ઉનકી પૈદાઈશ હુઈ.

માં હવ્વા વો ખુશનસીબ ઔરત હેં કે ઉનકી પૈદાઈશ મેં કોઈ ઔરત નહી હે. દુનિયા મેં યે હોતા હે કે કીસી ઔરત સે દુસ્રી લડકી યા દુસ્રા લડકા પૈદા હોતા હે; લેકીન માં હવ્વા વો ઔરત હેં કે બગૈર કીસી ઔરત કે અલ્લાહ તઆલા ને ઉનકો એક મર્દ સે પૈદા ફરમાયા હે, વો હેં હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ.

સબ સે પેહલે ઇન્સાન ઔર નબી

ઉનકે શોહર(Husband) હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ હેં.

હઝરત આદમ અલ. પેહલે ઇન્સાન હેં ઔર પેહલે નબી હેં.

સબ સે પેહલે ઇન્સાન આદમ અલ. જિન્કો અલ્લાહ તઆલા ને જુમ્આ કે દિન પૈદા ફરમાયા, જુમ્આ દિન જન્નત મેં દાખિલ ફરમાયા ઔર જુમ્આ હી દિન જન્નત સે રવાના કર કે દુનિયા મેં ભેજા.

યે જિસ્માની એતબાર સે રિવાયત હે, વરના આલમે અર્વાહ કે એતબાર સે અવ્વલ હમારે નબી હઝરત મુહંમદ સ.અ.વ. હેં.

હઝરત આદમ અલ. અલ્લાહ તઆલા કે નબી ભી હેં ઔર રસુલ ભી હેં.

હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ કા શર્ફ

હઝરત આદમ અલ. કો અલ્લાહ તઆલા ને ખુદ અપને હાથોં સે પૈદા ફરમાયા ઔર અલ્લાહ તઆલા ને ઉનમેં અપની રૂહ ફુંકી, કુર્આન મેં હે:

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ۔ (الحجر: ٢٩)

લિહાઝા જબ મેં ઉસ(ઇન્સાન) કો પૂરી તરહ બનાલું ઔર

અપની જાન ઉસમેં ફુંક દું તો તુમ સબ(ફરીશ્તે) ઉસ(ઇન્સાન) કે આગે સજદે મેં ગિર જાના.

અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હેં કેઃ આદમ અલ. કો પૈદા કરને કે બાદ મૈને ખુદ આદમ અલયહિસ્સલામ મેં અપની રૂહ ફુંકી, યે ઉનકે લીયે બહોત બડી શરાફત કી બાત થી.

ઔર ખુદ અલ્લાહ તઆલા કા ફરમાન હે : "ان اللہ اصطفی آدم"

અલ્લાહ તઆલા ને અપની મખ્લુકાત મેં હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ કો એક ખાસ મકામ અતા ફરમાયા, ઈલ્મી ઔર રૂહાની કમાલાત અતા ફરમાએ, ઈલ્મી કમાલ ઝાહીર કરને કે લીયે ફરીશ્તોં કો હઝરત આદમ અલ. કે સામને સજદે કા હુકમ દીયા, બહોત સારી ચીઝોં કે નામ અલ્લાહ તઆલા ને હઝરત આદમ કો સિખાએ જો ફરીશ્તે નહી જાનતે થે.

તફસીર કી એક અજીબ બાત

મેં આપકો એક અજીબ તફસીર કી બાત બતલાઉં, ઇમામ ઇબ્ને જરીર તબ્રી રહ. ને – જો બહોત બડે મુફસ્સીર હેં – હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને મસ્ઉદ ઔર હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને અબ્બાસ રદીયલ્લાહુ તઆલા અન્હુમા સે નકલ કીયા હે કેઃ

અલ્લાહ તઆલા ને આદમ અલ. કો જન્નત મેં પૈદા ફરમાયા, આપ જન્નત મેં રેહતે થે, જન્નત મેં હર કિસમ કી નેઅમતેં થીઃ ખાના, પીના, મકાન; લેકીન હઝરત આદમ અલ. કો જન્નત મેં વહશત(ડર) ઔર ગભરાહઠ હોતી થી, અકેલાપન લગતા થા; ઈસલીયે કે વહાં પર ઉનકા સાથ દેને કે લીયે કોઈ નહી થા, ઉનકી બીવી નહી થી, વો અકેલાપન મહસૂસ કરતે થે.

નીદ નેઅમતોં સે મહરૂમી કા સબબ(ઝરિયા) હે

એક મરતબા હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ સો ગયે.

ઔર દીની બેહનો! યાદ રખના આદમ અલ. જબ જન્નત મેં થે તબ ઉન્હોં ને સો લીયા, નીદ નિકાલ લી, અબ કયામત કે બાદ જબ દુસ્રી મરતબા અલ્લાહ તઆલા હમકો જન્નત મેં દાખિલ કરેંગે તબ જન્નત મેં સોના નહી મિલેગા, નીદ નહી મિલેગી; ઈસલીયે કે જીત્ની દેર આદમી સોતા હે ઉત્ની દેર નેઅમતોં સે મહરૂમ રેહતા હે; ઈસલીયે જન્નત નીદ કી જગહ નહી હેઃ

اَلَّذِیْٓ اَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهٖ، لَا یَمَسُّنَا فِیْهَا نَصَبٌ وَّ لَا یَمَسُّنَا فِیْهَا لُغُوْبٌ۔ (الفاطر:۳۵)

તર્જુમાઃ જીસ(અલ્લાહ તઆલા) ને હમકો અપને ફઝલ સે હમેશા આબાદ રેહને કે ઘર મેં ઉતારા હે જીસમેં હમકો કોઈ તકલીફ નહી પહોંચેગી ઔર ઉસમેં કોઈ થકન ભી હમકો નહી લગેગી.

જન્નત મેં થકન નહી હોગી, જન્નત મેં આદમી થકેગા નહી ઔર જબ થકેગા નહી તો નીદ કી ઝરૂરત ભી નહી પડેગી.

હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા કી સબ સે પેહલી બાત ચીત

હઝરત આદમ અલ. સો ગએ, જબ નીદ સે બેદાર હુએ(ઉઠે) તો ઉનકે સર કે પાસ એક ઔરત બેઠી હુઈ થી.

આદમ અલ. ને ઉસ ઔરત કો પુછા : તુમ કોન હો?

તો વો ઔરત કેહને લગી : મેં એક ઔરત હું.

આદમ અલ. ને પુછા : તુમકો કયું પૈદા કીયા ગયા હે?

તો ઉસ ઔરત ને જવાબ મેં કહા કે : મુજે ઈસલીયે પૈદા કીયા ગયા હે; તાકે તુમ મુજસે રાહત, સુકુન ઔર અપનાપન હાસિલ

કરો.

ઔરતોં કે લીયે એક અહમ(ઝરૂરી) સબક

મેરી દીની બેહનો! ઈસ સે આપ તમામ કો યે સબક મિલા કે પેહલી ઔરત જીસકો અલ્લાહ તઆલા ને જન્નત મેં પૈદા કીયા થા વો ઔરત ખુદ અપને શૌહર કો બતલાતી હે કે ઔરત કો અલ્લાહ તઆલા ને ઈસલીયે પૈદા કીયા; તાકે મર્દ કો રાહત મિલે, શૌહર કો સુકુન મિલે, શૌહર કો અપનાપન મિલે.

ઈસલીયે અપને શૌહર કો રાહત પહોચાઓ, અપનાપન કા એહસાસ દિલાઓ, સુકુન પહોચાઓ.

ખુદ અલ્લાહ તઆલા ને કુર્આન કી એક આયત મેં ઈરશાદ ફરમાયાઃ

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجاً لِّتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُوْنَ۔

(الروم: ٢١)

તર્જુમાઃ ઔર ઉસ(અલ્લાહ તઆલા) કી કુદરત કી નિશાનીયોં મેં સે યે હે કે તુમ્હારે(ફાયદે કે) લીયે તુમ હી મેં સે બીવીયાં બનાઈ; તાકે તુમ ઉનકે પાસ જાકર સુકુન(ચૈન) હાસિલ કરો ઔર ઉસ ને તુમ મિયા બીવી કે દરમિયાન મુહબ્બત ઔર રહમત(હમદર્દી કે જઝબાત) પૈદા કર દીયે, યકીનન ઈસ મેં જો લોગ ધ્યાન કરતે હેં ઐસી કૌમ કે લીયે બડી નિશાનીયાં હેં.

ખુદ યે આયત બતલાતી હે કે ઔરત કો અલ્લાહ તઆલા ને પૈદા હી ઈસલીયે કીયા; તાકે મર્દ ઉસ ઔરત સે સુકુન હાસિલ કર સકે.

હઝરત હવ્વા રદી. કી પૈદાઈશ કા અજીબ કિસ્સા

અબ કૈસે પૈદાઈશ હુઇ? બડા અજીબ કિસ્સા હે, મેં આપકો સુનાતા હું :

રિવાયતોં મેં આતા હે કે હઝરત આદમ અલ. મિઠી નીદ સોયે હુએ થે, તો યે જો હમારા સિના(Chest) હોતા હે, હમારી પસલીયાં યે સિને(Chest) કે અંદર એક તો સીધી તરફ(Right Side) હેં, વહાં અઠારહ(૧૮) પસલીયાં હેં ઔર દુસ્રી બાઈ તરફ(Left Side) હેં ઔર વહાં સત્રહ(૧૭) પસલીયાં હેં.

ઔર યે જો Chest કી પસલી હોતી હે ઉસમેં જો બાઈ તરફ કી પસ્લી હોતી હે ઉસ પસ્લી મેં સે અલ્લાહ તઆલા ને હઝરત હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા કો પૈદા ફરમાયા ઔર પસ્લી મેં નરમી હોતી હે; ઈસલીયે આમ તૌર પર ઔરતોં કે મિઝાજ મેં ભી નરમી દેખને કો મિલતી હે.

હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ કી બાઈ પસ્લી મેં સે થોડા સા માદ્દાહ નિકાલા ઔર માદ્દાહ નિકાલકર અલ્લાહ તઆલા ને ઉસ મેં સે માં હવ્વા રદી. કો પૈદા ફરમાયા.

ઔરત પસ્લી સે બની હે ઈસલીયે!!!

ઈસ સે હમકો કુછ બાતેં ઔર ભી સિખને કો મિલીઃ

(૧) પસ્લી બદન મેં કમઝોર હડ્ડી હે, માલૂમ હુવા કે ઔરત કમઝોર હડ્ડી સે બની હે; ઈસલીયે ઉસે મારને સે પર્હેઝ કીયા જાએં, બોકિસંગ(Boxing) કી મશ્ક કી ગેંદ(Ball) નહી હે કે ઉસ કી મારપિટ કી જાવે.

(૨) પસ્લી દીલ કે કરીબ હોતી હે, માલૂમ હુવા કે ઔરત કી મુહબ્બત દીલ મેં રેહની ચાહિયે.

(૩) ઔરત કે મિઝાજ મેં પસ્લી કી તરહ ટેળ્હાપન(વાંકાપન) હે, ઉસકે ટેળ્હેપન(વાંકેપન) કે બાવજુદ ઉસકે સાથ નિભાવ કર લેવે યે મર્દ કા કમાલ હે.

અલ્બત્તા બિલ્કુલ ટેળ્હેપન પર છોડે ન રખ્ખે, વરના ટેળ્હાપન(વાંકાપન) બળ્હતા જાએગા, હિકમત સે ઇસ્લાહ કી કોશીશ ભી કરે.

માં હવ્વા દુનિયા કી સબ સે ઝયાદાહ ખુબસુરત ઔરત

માં હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા બહોત ખુબસુરત થી; ઈસલીયે કે અલ્લાહ તઆલા ને ઉનકો જન્નત મેં પૈદા કીયા ઔર કયામત તક આનેવાલી તમામ ઔરતોં ઔર મર્દો કી માં થી; ઈસલીયે અલ્લાહ તઆલા ને ઉનકો બહોત ખુબસુરત પૈદા ફરમાયા.

પૈદા ફરમા કર કે અલ્લાહ તઆલા ને માં હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા કો એક તરફ બિઠા દીયા. હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ મિઠી નીદ સોયે હુએ થે, ઉનકો કુછ પતા હી નહી ચલા કે મેરે જીસ્મ(Body) મેં સર્જરી(Surgery) હુઈ, મેરી પસ્લી મેં સે અલ્લાહ તઆલા ને કુછ નિકાલ કર કે ઔરત કો પૈદા કીયા.

મર્દ કા અપની બીવી સે મુહબ્બત કરને કા રાઝ

મુફસ્સીરીન લિખતે હેં કેઃ અગર આદમ અલયહિસ્સલામ કો પતા ચલતા કે મેરી પસ્લી મેં સે કુછ નિકાલા જા રહા હે ઔર આદમ અલ. કો તકલીફ હોતી તો કયામત તક દુનિયા મેં કોઈ મર્દ અપની ઔરત સે મુહબ્બત નહી કરતા; લેકીન યે અલ્લાહ તઆલા કી કુદરત હુઈ કે આદમ અલ. મિઠી નીદ સુલા દીયે ગએ ઔર નીદ મેં ઉનકી પસ્લી મેં સે અલ્લાહ તઆલા ને થોડાસા માદ્દાહ નિકાલા ઔર ઉસકી જગહ ગોશ્ત રખ દીયા ગયા ઔર આદમ અલ. કો પતા ભી નહી

ચલા, તકલીફ ભી નહીં હુઈ, ઈસી કી બરકત સે મર્દ અપની ઔરત સે મુહબ્બત કરતે હૈં ઔર સાથ મેં બડી બાત યે હે કે અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે મિયાં બીવી મેં મુહબ્બત કે જઝબાત ભી પૈદા કીયે ગએ હૈં.

નિકાહ સે પેહલે મર્દ ઔર ઔરત કા મિલના જાઈઝ નહીં

ચુનાંચે હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ જબ નીદ મેં સે બેદાર હુએ(જાગ ગએ) ઔર ઇધર ઉધર દેખા તો આજ તક જન્નત મેં અકેલે થે અબ જન્નત મેં કોઈ સાથી ભી નઝર આયા, કોઈ સાથ(Company) દેનેવાલા નઝર આયા ઔર વો થી એક ઔરત માં હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા.

જબ ઉનકો દેખા તો હઝરત આદમ અલ. ને ઉનકે પાસ જાનેકા ઈરાદા કીયા કે પાસ મેં જાએં; મગર જૈસે હી કરીબ જાનેકા ઈરાદા કીયા તો અલ્લાહ તઆલા કે ફરીશ્તોં ને આવાઝ લગાઇ ઔર કહા:

"یاآدم!مَهْوَ أَدِّمَهْرَهَا۔

એ આદમ! રૂક જાઓ, ઠહેર જાઓ, પેહલે ઉસ ઔરત કા મહર અદા કરો, નિકાહ પળ્હો ઉસકે બાદ ઉસ ઔરત કે પાસ જાના.

પ્યારી બેહનો! યે કિસ્સા જન્નત મેં હો રહા હે, જન્નત મેં જહાં આદમ અલ. કે લીયે માં હવ્વા કો પૈદા કીયા ગયા વહાં પર ભી ફરીશ્તોં ને નિકાહ ઔર મહર કે બગૈર હઝરત આદમ અલ. કો માં હવ્વા કે પાસ જાને સે રોક દીયા.

ઈસ સે યે બાત સમજ મેં આઇ કે કોઈ ઔરત, કોઈ બહેન કીસી પરાયે(અજનબી) મર્દ કે પાસ ન જાએં, કીસી અજનબી મર્દ કો અપને પાસ આને ન દે, નિકાહ પેહલે હો જાએ, ઉસકે બાદ કીસી મર્દ કો અપને પાસ આને દે યા ખુદ કીસી મર્દ કે પાસ જાએં.

નિકાહ કા મહરઃ હઝરત મુહંમદ સ.અ.વ. પર દુરૂદ

હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ને ફરીશ્તોં સે પુછાઃ

وَمَامَهْرُهَا؟

ફરીશ્તે! બતાઓ, કયા મહર દેના હોગા?

સુબ્હાનલ્લાહ! અજીબ જવાબ મિલા!

ફરીશ્તોં ને જવાબ દીયાઃ અલ્લાહ તઆલા કો પુછ કર આએ હોંગે–ખુદા કો પુછ કર કે ફરીશ્તોં ને મહર કી રકમ બતાઇ.

કયા બતાઇ?

أَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى حَبِيْبِيْ مُحَمَّدٍ ثَلٰثَ مَرَّاتٍ وَفِيْ رِوَايَةٍ عِشْرِيْنَ مَرَّةً۔

(شرح الزرقانی علی مواهب اللدنية: ۱/۱۰۲)

કયા જવાબ મિલા? અલ્લાહુ અકબર!

કહાઃ એ આદમ! અગર તુમકો હવ્વા સે નિકાહ કરના હે તો ઉસ નિકાહ કા મહર યે હે કે – જબ યે દુનિયા શુરૂ હોગી ઔર તુમ દુનિયા મેં જાઓગે તો તુમ્હારી અવલાદ મેં હમારે આખરી નબી આએંગે જીનકા નામ હઝરત મુહંમદ રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહી વસલ્લમ હોગા. હમારે પ્યારે હબીબ, આખરી નબી પર તીન(૩) મરતબા યા બીસ(૨૦) મરતબા દુરૂદ પળહલો, યે તુમ્હારે નિકાહ કા મહર હોગા.

ઈસલીયે દુનિયા મેં હઝરત આદમ અલ. કી કુન્નિયત(પેહચાન) અબુલ બશર હે યઅની તમામ ઇન્સાનોં કે અબ્બા ઔર આખિરત મેં આપ કી કુન્નિયત(પેહચાન) અબુ મુહંમદ હોગી ઔર યે આપકા એઝાઝ(નવાઝના) હોગા કે સિર્ફ આપકો ઈસ કુન્નિયત(પેહચાન) સે પુકારા જાએગા.

મેરી દીની બેહનો! સોચને કા મકામ હે કે હઝરત આદમ અલ. કી હઝરત હવ્વા રદી. સે શાદી હો રહી હે ઔર દુરૂદે પાક પળ્હના વહાં મહર બનાયા ગયા.

અલ્લાહ તઆલા હમ સબ કો ઝયાદાહ સે ઝયાદાહ દુરૂદ પળ્હને કી તૌફીક અતા ફરમાએ, આમીન.

ખુબ દુરૂદ પળ્હો, ઇન્શાઅલ્લાહ ઉસકી બડી બરકતેં દુનિયા ઔર આખિરત મેં આપકો નઝર આએંગી.

નિકાહ કે વકત લૈન દૈન(લેના દેના)

દુસ્રી એક અહમ(Important) બાત યે હે કે જબ નિકાહ, શાદી, મંગની હો તો ઉસ વકત સિર્ફ મહર કી બાત કરની ચાહિયે કે મહર કયા હોગા?

બાકી કિતને જોડી કપડે દેંગે?

કિતને જુતે(ચપ્પલ) દેંગે?

ઈન સબ ચીઝોં કે ચક્કર મેં નહી પડના ચાહીયે, એક હી બાત નિકાહ મેં સામને રખની ચાહીયે કે મહર કિતના દેના હે? ઔર મહરે ફાત્મી તય(નક્કી) કરો તો બહોત હી અચ્છી બાત હે, જીસકી મિકદાર પંદરહસો એકત્તીસ(૧૫૩૧) ગ્રામ ચાંદી કી હોતી હે, ઉતની મિકદાર મેં સોના યા ચાંદી યા નકદ(Cash) રૂપિયે ઉસ રોઝ કી ચાંદી કી કિમત કા હિસાબ લગાકર તય(નક્કી) કરલો.

નિકાહ ખુદ અલ્લાહ તઆલા ને પળ્હાયા

ચુનાંચે હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ને દુરૂદે પાક પળ્હા, જબ દુરૂદ પળ્હ લીયા તો અલ્લાહ તઆલા ને ખુદ નિકાહ કરાયા ઔર નિકાહ મેં ગવાહ ભી રખ્ખે. નિકાહ મેં ગવાહ હોના ઝરૂરી હે.

અલ્લાહ તઆલા કે અર્શ કો ઉઠાનેવાલે ફરીશ્તે નિકાહ કે ગવાહ

કિસ કો ગવાહ બનાયા?

આગે રિવાયત મેં હે, અલ્લાહ તઆલા ને નિકાહ કરાતે હુએ ઈરશાદ ફરમાયાઃ

اشهدوا يَامَلَائكتی و حَمَلَةَ عَرْشِیْ أَنِّیْ زَوَّجتُ أَمَتِیْ حَوَّاءَ مَعَ عَبْدِیْ آدم۔ (شرح الزرقانی علی مواهب اللدنية: ١٠٢/١)

અલ્લાહ તઆલા ને નિકાહ પળ્હાતે હુએ ઈરશાદ ફરમાયાઃ

એ મેરે અર્શ કે ઉઠાનેવાલે ફરીશ્તો!

ઔર મેરે દુસ્રે ફરીશ્તો!

સુનો! મેંને અપની બંદી હવ્વા કા નિકાહ અપને બંદે આદમ કે સાથ કરવા દીયા.

ઈસ વકત ચાર ફરીશ્તે ખુદા કે અર્શ કો ઉઠાતે હેં ઔર કયામત કે દિન આઠ ફરીશ્તે ઉઠાએંગે.

યે ખુદા કે અર્શ કો ઉઠાનેવાલે ફરીશ્તે બહોત હી અચ્છે(Top Quality) ઔર બહોત ઉંચે દર્જે કે ફરીશ્તે હેં, અલ્લાહ તઆલા ને ઉન ફરીશ્તોં કો નિકાહ મેં ગવાહ બનાયા ઔર દુસ્રે આમ ફરીશ્તે ભી વહાં ગવાહ કે તૌર પર મૌજુદ થે.

શૌહર સે બીવી કી પૈદાઈશ

યહાં મેં આપકો એક નૂકતે(Point) કી સહીહ ઔર સચ્ચી બાત બત્લાઉં:

હમેશા યાદ રખના! હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ શૌહર હે, બાપ નહી હે ઔર માં હવ્વા ઉનકી બીવી હે.

દેખો ઈસ રિવાયત કો કે અલ્લાહ તઆલા ને ઔરત કો શૌહર મેં સે પૈદા કીયા હે, ઔરત પૈદા હુઈ અપને શૌહર મેં સે, હઝરત

આદમ અલયહિસ્સલામ શૌહર થે, ઉન સે અલ્લાહ તઆલા ને ઉનકી બીવી હઝરત હવ્વા રદી. કો પૈદા ફરમાયા, યે નૂકતે કી બાત હમેશા ઝહન ઔર દીમાગ મેં રખના.

યે બાત કુર્આન કી એક દુસ્રી આયત મેં ભી અલ્લાહ તઆલા ને બયાન ફરમાઇ હે:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِىْ خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَّخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيْرًا وَّنِسَاءً۔ (النساء: ١)

તર્જુમા: એ લોગો! તુમ તુમ્હારે ઉસ રબ સે ડરો જિસને તુમકો એક નફસ(યઅની હઝરત આદમ અલ.) સે પૈદા કીયા ઔર ઉસમેં સે ઉસકે જોડે(બીવી હઝરત હવ્વા રદી.) કો બનાયા ઔર ઉન દોનોં મેં સે બહોત સે મર્દ ઔર ઔરતેં ફૈલાદી.

યઅની ઈસી આદમ અલયહિસ્સલામ મેં સે અલ્લાહ તઆલા ને જોડે કો પૈદા ફરમાયા.

યે બાત હમેશા ઝહન(દીમાગ) મેં રખના; તાકે અપને શૌહર કા અદબ, ઈકરામ, એહતેરામ ઔર ખિદમત કરને કી તૌફીક હો કે ઔરત ઝાત શૌહર સે પૈદા હોકર કે આઈ હે.

બીવી રેહને મેં શૌહર કે તાબેઅ(હાથ નીચે) હે

જબ દોનોં પૈદા હો ચુકે તો અલ્લાહ તઆલા ને ઈરશાદ ફરમાયા કે:

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ۔ (البقرة: ٣٥)

તર્જુમા: ઔર હમને કહા: એ આદમ! તુમ ઔર તુમ્હારી બીવી જન્નત મેં રહો.

યઅની આદમ ઔર હવ્વા! તુમ્હારા ઘર અબ જન્નત કે અંદર હોગા, જન્નત મેં તુમકો રેહના હે.

ઈસ આયત મેં ગૌર(ધ્યાન) કરો! પેહલે અલ્લાહ તઆલા ને આદમ અલ. કો કહાઃ

"انت" : આદમ! તુમ.

ફીર દુસ્રે નંબર પર ફરમાયા : "وزوجک الجنة"

તુમ્હારી બીવી જાકર જન્નત મેં રહો.

ઈસ સે એક મસ્અલા યે નિકલતા હે કે શૌહર અપની બીવી કો જહાં લે જાકર કે રખના ચાહે ઔરત કો વહાં જાકર કે રેહના ચાહીયે.

શૌહર કહે કેઃ ચલો! મદીના જાકર રહેંગે તો ઔરત કો ખુશી ખુશી તૈયાર હો જાના ચાહીયે કે મદીના જા કે રહેંગે.

મતલબ! બીવી રેહને મેં શૌહર કે તાબેઅ હે, શૌહર જહાં લે જાકર કે રખના ચાહે બીવી કો વહાં જાકર કે રેહના ચાહીયે, ઈસ આયત સે યે નૂકતા(Point) ઔર સબક સિખને કો મિલતા હે.

હઝરત આદમ ઔર હવ્વા કોન સી જન્નત મેં રેહતે થે?

ખૈર! દોનોં જન્નત મેં રેહને ચલે ગએ.

કોન સી જન્નત મેં ગએ? અલગ અલગ જન્નત હેં.

કુછ તફસીરોં મેં લિખ્ખા હે કે "جنة المأوى" જિસ કે બારે મેં સુરએ નજમ મેં અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હેં.

وَلَقَدْ رَاٰهُ نَزْلَةً أُخْرٰى، عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى، عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوٰى۔

(النجم:١٣،١٤،١٥)

તર્જુમાઃ ઔર પક્કી બાત હે કે ઉસ રસુલ ને ઉસ(ફરીશ્તે)

કો(અસલી શકલ મેં) એક ઔર મરતબા ભી દેખા હે, સિદરતુલ મુન્તહા કે પાસ(યઅની ઉસ બેરી કે દરખ્ત કે પાસ જો હદ કી ઇન્તેહા કે પાસ વાકેઅ હે) ઉસ(બેરી) કે પાસ (આરામ સે) રેહને કી જગહ હે.

યે "جنة المأوى" યઅની રેહને કી જન્નત મેં જાકર કે હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ઔર માં હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા રેહને લગે.

દુસ્રી રિવાયતોં મેં આતા હે કે "جنة الخلد" યઅની ખુલ્દ નામ કી એક જન્નત હે, વહાં જાકર કે માં હવ્વા ઔર હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ રેહને લગે.

જન્નત મેં કયામ કી હિકમત

અલ્લાહ તઆલા ને હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ કો જન્નત મેં બસાયા, જન્નત મેં બસાને કી હિકમત બાઝ મુફસ્સીરીન ને યે લિખ્ખી હે કે: આપ પેહલે ઇન્સાન થે; ઈસલીયે આબાદતરીન શહર જન્નત મેં બસાયા ગયા, તાકે અમન ઔર સુકુન કા તરીકા સિખ લેવે ઔર ઝિંદગી ગુઝારને કા મલકા ઔર ઇસ્તેદાદ હાસિલ હો જાએ, નિઝ ચુંકે અલ્લાહ તઆલા અપની મઅરિફત ભી કરવાના ચાહતે થે; ઈસલીયે એક દરખ્ત કે ખાને સે મના ફરમા દીયા.

માલુમ હુવા કે મુહર્રમાત ઔર મમ્નુઆત(પ્રતિબંધ) સે બચના આસાની સે અલ્લાહ તઆલા કે કરીબ(નઝદીક) હોને કા ઝરિયા(રાસ્તા) હે.

"હવ્વા" નામ રખને કી વજહ

માં હવ્વા કા નામ "હવ્વા" રખ્ખા ગયા હે, યે કયું રખ્ખા ગયા?

યે ભી એક સોચને કી બાત હે.

હવ્વા કે દો તર્જુમે(Meaning) હોતે હેં:

એક મતલબ હોતા હે "જમા હોના" ઈસલીયે કે દુનિયા ભર કે તમામ ઇન્સાન આદમ અલયહિસ્સલામ કે સિવા માં હવ્વા મેં જમા હો જાતે હેં; ચુંકે હઝરત હવ્વા રદી. સબ કી માં હેં; ઈસલીયે જમા હોને કી વજહ સે ઉનકા "હવ્વા" નામ રખ્ખા ગયા.

ઔર દુસ્રા મતલબ હવ્વા કા આતા હે: હયાત.

لِأَنَّهَا أُمُّ كُلِّ حَيّ او لأنها خلقت من حي۔

હયાત સે ઉનકા નામ બન ગયા હવ્વા; ચુંકે વો તમામ ઝિંદા ઇન્સાનોં કી માં હેં; ઈસલીયે ઉનકા નામ હવ્વા રખ્ખા ગયા.

રિવાયતોં મેં હે કે ફરીશ્તોં ને હઝરત આદમ અલ. સે ઉનકા નામ પુછા તો ખુદ હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ને "હવ્વા" નામ બતાયા ઔર વજહ યે બતાઈ કે વો એક ઝિંદા યઅની મુજ સે પૈદા હુઈ હે.

જન્નત મેં રેહને કી મુદ્દત

હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ઔર માં હવ્વા જન્નત મેં રેહને લગે.

કિત્ના રહે?

રેહને કા વકત અલગ અલગ બતાયા જાતા હે.

બાઝ હઝરાત કેહતે હેં કે ઉસકી કોઈ ગિન્તી હમકો માલુમ નહી.

બાઝ રિવાયતોં મેં આતા હે કે: માં હવ્વા ઔર હઝરત આદમ અલ. દોનોં જન્નત મેં છ(૬) હઝાર સાલ તક રહે હેં, ફીર દુનિયા મેં આયે.

બાઝ તફસીરો મેં લિખ્ખા હે કેઃ માં હવ્વા ઔર હઝરત આદમ અલ. એક મિનટ કે લીયે જન્નત મેં રહે ઔર જન્નત કી એક મિનટ દુનિયા કે એકસો તીસ(૧૩૦) સાલ કે બરાબર હુવા કરતી હે; મતલબ કે એકસો તીસ(૧૩૦) સાલ રહે.

એક રિવાયત મેં હે કેઃ ઝોહર ઔર અસર કે દરમિયાન મેં જીત્ના વકત હોતા હે ઉત્ને વકત તક જન્નત મેં રહે ઔર જન્નત કી ઝોહર ઔર અસર કે દરમિયાન મેં દોસો પચાસ(૨૫૦) સાલ કા ફાસ્લા(અંતર) હોતા હે; જન્નત કી ઝોહર ઔર અસર કે દરમિયાન કા વકત ઇત્ના લમ્બા(Long) હોતા હે, મતલબ કે દોસો પચાસ સાલ તકરીબન દોનોં જન્નત મેં રહે.

જન્નત મેં ખાને કી આમ ઈજાઝત(Permission)

અબ જન્નત મેં દોનોં રેહ રહે હેં તો અલ્લાહ તઆલા ને આગે ફરમાયાઃ

وَ كُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا۔ (البقرة:٣٥)

તર્જુમાઃ ઔર તુમ દોનોં ઈસ(જન્નત) મેં સે(જો ચાહો) જહાં સે ચાહો ખુબ જી ભર કર ખાઓ.

ખાને,પીને કી બાત ફરમાઇઃ

આદમ ઔર હવ્વા! જન્નત મેં સે જહાં સે ખાના હો ખાઓ, જો ખાના હો ખાઓ ઔર ખુબ જી ભર કે, પેટ ભર કર કે ખાઓ, તીનોં ચીઝોં કી ઈજાઝત દીઃ

(૧) પુરી જન્નત મેં સે ખાઓ.

(૨) જિત્ના ચાહો ઉત્ના ખાઓ.

(૩) ખુબ પેટ ઔર જી ભર કે ખાઓ.

અલ્લાહ તઆલા ને આયત મેં લફ્ઝ ઇસ્તેમાલ ફરમાયા“رَغَدًا”

“رَغَدًا”કા કયા મતલબ હોતા હે?

જન્નત મેં બગૈર તકલીફ કે નેઅમતેં મિલેગી

(૧) અલ્લાહ તઆલા કી જન્નત ઐસી જન્નત હે કે યહાં પર ખાને,પીને કી ચીઝ તુમ હાસિલ કરોગે ઔર હાસિલ કરને મેં તુમકો કોઈ તકલીફ નહી હોગી, બગૈર તકલીફ કે મેં તુમકો જન્નત મેં નેઅમત દુંગા.

દુનિયા મેં કોઈ નેઅમત તકલીફ કે બગૈર નહી મિલતી

મેરી દીની બેહનો! દુનિયા મેં જો નેઅમત હમકો મિલતી હે ઉસ નેઅમત મેં કુછ ન કુછ તકલીફ(પરેશાની) ઉઠાની પડતી હે, મર્દ બેચારાહ કમાને કી તકલીફ ઉઠાતા હે ઔર હમારી દીની બેહનેં બેચારી પકાને કી તકલીફ ઉઠાતી હેં, દુનિયા મેં તકલીફ હે, જન્નત મેં જો નેઅમતેં હેં ઉન નેઅમતોં કે મિલને મેં કોઈ તકલીફ નહી, દીલ મેં ઇરાદાહ કીયા ઔર વો ચીઝ સામને આ જાએગી, વો ખાના સામને આ જાએગા.

અલ્લાહ તઆલા હમકો ઐસી જન્નત અતા ફરમાએ. આમીન.

જન્નત કી નેઅમતેં કભી ખત્મ નહી હોંગી

(૨) જન્નત મેં અલ્લાહ તઆલા જો નેઅમત દેંગે “رغدا” વો કમ ભી નહી હોગી ઔર ખત્મ ભી નહી હોગી.

દુનિયા મેં તો હમેં દેખતે રેહના પડતા હે કે ચાવલ કા ઝખિરાહ(Rice Stock) કમ હો રહા હે તો નયે ચાવલ મંગવાને કી ફિકર કરો, તેલ ખત્મ હો ગયા તો નયા મંગવાને કી ફિકર કરો, જન્નત મેં કોઈ નેઅમત કમ ભી નહી હોગી, ખત્મ ભી નહી હોગી.

અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હેં કેઃ આદમ ઔર હવ્વા! ખાઓ, મેરી નેઅમત કમ ભી નહી હોગી ઔર મેરી નેઅમત ખત્મ ભી નહી હોગી.

ઔરત ખાને પીને મેં મર્દ કે તાબેઅ નહી હે

ઈસ આયત સે એક અજીબ બાત માલુમ હુઇ કે ઔરત રેહને મેં તો મર્દ કે તાબેઅ હે; લેકીન ખાને પીને મેં મર્દ કે તાબેઅ નહી હે, દોનોં કી અપની અપની પસંદ, ઉસમેં શૌહર મજબુર નહી કર સકતા કે તુજે ભી યહી ખાના પડેગા, મર્દ કો એક ચીઝ પસંદ, ઔરત કો દુસ્રી ચીઝ પસંદ હે. તો ખાને પીને મેં દોનોં આઝાદ હે, અપને ઇખ્તીયાર, અપની પસંદ સે જીસકો જો ખાના હો વો ખાવે, ઉસમેં બીવી શૌહર કો પાબંદ નહી બના સકતી ઔર શૌહર બીવી કે ઉપર ઝબરદસ્તી નહી કર સકતા હે, યહી ઈસ આયત સે માલુમ હોતા હે.

રોટી, કપડે ઔર મકાન કા ઇન્તેઝામ મર્દ કી ઝિમ્મેદારી હે

મેરી દીની બેહનો! ઈસ આયતે કરીમા ને એક ઔર અજીબ બાત હમકો સિખાઇ, અલ્લાહ કરે કે વો હમારી બેહનોં કો સમજ મેં આ જાએ, વો બાત યે હે કે ઔરત કે લીયે તીન(૩) ચીઝોં કા ઇન્તેઝામ કરના મર્દ કે ઝિમ્મે વાજીબ ઔર ફર્ઝ હેઃ મકાન, કપડે ઓર ખાના.

(૧) ઘર ઔર મકાન કા ઇન્તેઝામ કરનાઃ ઐસા મકાન જીસમેં એક ગુસલખાના ઔર ઇસ્તિન્જાખાના(Toilet) હો, જીસમેં રેહ સકે, સો સકે ઔર ખાના પકા સકે, કમ સે કમ ઇત્ના ઇન્તેઝામ કરના ઝરૂરી હે.

(૨) દુસ્રી ચીઝ અપની બીવી કે ઝરૂરી કપડોં કા ઇન્તેઝામ કરના.

ઝરૂરી કપડે કેહ રહા હું, આપકી જો ચાહત હોતી હે ઉસકે મુતાબિક હમેશા નયે નયે ફેશનવાલે કપડે ઝરૂરી નહી હે, બદન છુપા સકે ઉત્ને ઝરૂરી ઔર દરમિયાની(Medium) કિસમ કે કપડે.

(૩) તિસ્રી ચીઝ ખાને કા ઇન્તેઝામ.

ઈન તીન ચીઝોં કા ઇન્તેઝામ કરના અલ્લાહ તઆલા ને મર્દ કે ઝિમ્મે રખ્ખા હે.

અલ્લાહ તઆલા ને યે હુકમ કુર્આન કી એક દુસ્રી આયત મેં ઇરશાદ ફરમાયાઃ

فَقُلْنَا يَا آدَمُ! إِنَّ هٰذَا عَدُوٌّ لَّکَ وَلِزَوْجِکَ فَلَا يُخْرِجَنَّکُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقٰى{١١٧} إِنَّ لَکَ أَلَّا تَجُوعَ فِيْهَا وَلَا تَعْرٰى{١١٨} وَأَنَّکَ لَا تَظْمَأُ فِيْهَا وَلَا تَضْحٰى{١١٩}

(طه:١١٧،١١٨،١١٩)

તર્જુમાઃ હમને કહા કેઃ એ આદમ! યકીન રખ્ખો યે(ઇબ્લીસ,શૈતાન) તુમ્હારા ઔર તુમ્હારી બીવી કા દુશ્મન હે, કહી ઐસા ન હો કે તુમ દોનોં કો જન્નત સે નિકલવા દે, લિહાઝા તુમ(મેહનત કર કે ઝરૂરીયાત પુરી કરને કી) મુસીબત મેં પડ જાઓ(૧૧૭) યકીની બાત હે કે ઈસ(જન્નત) મેં તુમ્હારે લીયે ફાયદા યે હે કે તુમ ભુકે ભી નહી હોંગે ઔર તુમ નંગે ભી નહી હોંગે(૧૧૮) ઔર યકીની બાત હે કે ઈસ(જન્નત) મેં તુમ પ્યાસે ભી નહી રહોગે ઔર ધુપ કી તકલીફ ભી નહી ઉઠાઓગે(૧૧૯).

અલ્લાહ તઆલા આદમ અલ. કો હુકમ(Order) દે રહે હેં કે યે શૈતાન તુમ્હારા દુશ્મન હે, તુમકો જન્નત સે નિકાલ ન દે, અગર જો તુમ જન્નત સે નિકલ કે દુનિયા મેં ગએ તો તુમકો તકલીફ મેં પડના પડેગા.

તકલીફ કોનસી?

કમાને કી યા ઝરૂરીયાત કો પુરા કરને કે લીયે મેહનત કરને કી? વગૈરહ વગૈરહ..

જન્નત મેં કમાને કી ઝરૂરત નહી, નોકરી, કારોબાર નહી, જન્નત મેં અલ્લાહ તઆલા બેઠે બિઠાએ ખિલાતે રહે હેં ઔર દુનિયા મેં ગએ તો પૈસે કમાને કી મેહનત કરની પડેગી.

ઔરત કે ઝિમ્મે કમાના નહી હે

ઔર યે ઝિમ્મેદારી અલ્લાહ તઆલા ને અકેલે આદમ અલ. પર ડાલી; યઅની મર્દ ઝિમ્મેદાર હે કે ઔરત કે લીયે મકાન, કપડે, ખાને કા ઇન્તેઝામ કરે, અગર ઇન્તેઝામ નહી કરેગા તો ગુનેહગાર હોગા ઔર દુસ્રી તરફ ઔરત કો અલ્લાહ તઆલા ને હુકમ દે દીયા કે જિત્ની કમાને કી ઝિમ્મેદારી હે વો હમને મર્દ કો હુકમ દીયા હે.

ઔરત કી ઝિમ્મેદારી કયા હે?

ઔર તુમકો કયા કરના હે?

ફરમાયા:

وَقَرْنَ فِیْ بُیُوتِکُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِیَّةِ الْأُوْلٰی وَأَقِمْنَ الصَّلٰوةَ وَاٰتِیْنَ الزَّکٰوةَ وَأَطِعْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَه۔ (الأحزاب:٣٣)

તર્જુમા: (એ ઇમાનવાલી આરતોં!) તુમ તુમ્હારી ઘરોં મેં કરાર સે રહો(યઅની ઠેહરી, રુકી રહો) ઔર પેહલી જાહિલીય્યત કી

તરહ(પરાએ મર્દો કો) અપના બનાવ સિંઘાર(મેક અપ) દિખ્લાતી મત ફીરો ઔર તુમ નમાઝ કાયમ કરતી રહો ઔર તુમ ઝકાત દેતી રહો ઔર તુમ અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસુલ કી ઇતાઅત(ફરમા બરદારી) કરતી રહો.

યઅની એ ઔરતોં!

તુમકો મકાન કી, ઘર કી ઝિમ્મેદારી અલ્લાહ તઆલા ને અતા ફરમાઇ હે.

તુમ્હેં ઘર મેં રેહના હે.

નમાઝ પળ્હની હે.

રોઝે રખને હે.

ઝકાત દેની હે.

અલ્લાહ તઆલા ઔર ઉસકે રસુલ કી બાત માનના હે, અલ્લાહ તઆલા કા હુકમ પુરા કરના હે.

અલ્લાહ તઆલા ને ઘર કે બાહર કી(Outside) ઝિમ્મેદારી મર્દ કો ઔર ઘર કે અંદર(In Home) કી ઝિમ્મેદારી ઔરત કો દી.

દરખ્ત(ઝાડ) કે પાસ જાને કી મમાનિઅત(રોકના)

દોનોં : માં હવ્વા ઔર હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ખુબ મઝે સે રેહતે થે.

અલ્લાહ તઆલા ને એક હુકમ દીયાઃ

وَلَاتَقْرَبَاهٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُوْنَامِنَ الظّٰلِمِيْنَ۔ (البقرة:٣٥)

તર્જુમાઃ ઔર(એ આદમ ઔર હવ્વા!) તુમ દોનોં ઇસ ખાસ દરખ્ત કે કરીબ(પાસ) મત જાના વરના તુમ દોનોં નુકસાન ઉઠાનેવાલોં મેં સે હો જાઓગે.

યઅની પૂરી જન્નત મેં ફીરો, ઘુમો, ખુબ ખાઓ, પિઓ; લેકીન એક દરખ્ત અલ્લાહ તઆલા ને બત્લા દીયા કે ઉસકે પાસ ભી મત જાના, ઉસકે કરીબ ભી મત જાના, અગર તુમ ઉસકે પાસ ગએ તો તુમ ઝાલીમ હો જાઓગે.

દરખ્ત કે પાસ જાને સે રોકને કી વજહ(Reason)

અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ મેં ચું ઔર ચિરાં કી ગુંજાઇશ નહી

મેરી દીની બેહનો! સવાલ પૈદા હોતા હે કે અલ્લાહ તઆલા ને પૂરી જન્નત કી આઝાદી દે દી, કહી ભી જાઓ, કુછ ભી ખાઓ.

લેકીન એક દરખ્ત(ઝાડ) સે અલ્લાહ તઆલા ને કયું મના ફરમા દીયા?

કભી આપને ઈસ નૂકતે(Point) કો સોચા?

ચુનાંચે એક બાત ઇસમેં યે સમજ મેં આતી હે કેઃ અલ્લાહ તઆલા મેરે ઔર આપકે ઔર તમામ ઇન્સાનોં કે માલિક હેં ઔર આદમ ઔર હવ્વા અલ. ઔર તમામ ઇન્સાન અલ્લાહ તઆલા કે બંદે ઔર ગુલામ હેં ઔર અલ્લાહ તઆલા અપને બંદો કો જિસ ચીઝ સે ચાહે રોકે, બંદો કો પુછને કા કોઈ હક્ક નહી હે.

ઈસલીયે મેરી દીની બેહનો! જિત્ની ચીઝેં અલ્લાહ તઆલા ને મના ફરમાદી હમકો કોઈ હક્ક નહી પહોંચતા કે હમ અલ્લાહ તઆલા કો કહેં કેઃ

એ અલ્લાહ! આપ ને કયું મના કીયા?

અભી જો આયત પઢી થીઃ

ولاتبرجن تبرج الجاهلية الأولى۔(الأحزاب:۳۳)

તર્જુમાઃ ઔર પેહલી જાહિલીય્યત કી તરહ(પરાએ મર્દોં કો)

અપના બનાવ સિંઘાર દીખ્લાતી મત ફીરો.

અલ્લાહ તઆલા ને મના ફરમા દીયા કે ખુલી મત ફીરો, ખુલ્લમ ખુલ્લી મત ફીરો, અબ હમકો હક્ક નહીં કે હમ અલ્લાહ તઆલા કો પુછને જાએં કેઃ

એ અલ્લાહ! યે કાફિર ઔરતેં, યે મુશ્રીક ઓરતેં, યે ગૈર મુસ્લીમ ઔરતેં કિત્ની ખુલી ફીરતી હેં, બાલ ખુલા, જિસ્મ ખુલા ઔર હમકો કયું મના કીયા?

હમકો કોઈ હક્ક નહીં કે હમ અલ્લાહ તઆલા કો પુછને જાએં. હમ અલ્લાહ તઆલા કે બંદે ઔર બંદીયાં હેં, અલ્લાહ તઆલા ને મના ફરમા દીયા તો હમકો ઉસકી પાબંદી કરની હે.

હમારી તરબિયત મકસુદ થી

દુસ્રી બાત યે કે અલ્લાહ તઆલા કી બડી મહેરબાની હે, યે અલ્લાહ તઆલા કી શફકત હે, અલ્લાહ તઆલા હમારી તરબિયત ફરમાના ચાહતે હેં; ઈસલીયે કે અભી દુનિયા મેં આના બાકી થા, અગર એક દરખ્ત સે ભી અલ્લાહ તઆલા મના ન ફરમાતે તો ઇન્સાનોં કે મિઝાજ મેં, તબિયત મેં આઝાદી આ જાતી, અલ્લાહ તઆલા ચાહતે થે કે એક ચીઝ સે મના કરું; તાકે યે મેરે બંદે ઔર બંદીયાં કુછ ચીઝોં સે રૂકનેવાલે બને.

ઈસલીયે દુનિયા મેં કુછ કરને કે કામ હેં ઔર કુછ ન કરને કે કામ હેં.

કુછ ખાને કી ચીઝેં હેં, કુછ ન ખાને કી ચીઝેં હેં.

અલ્લાહ તઆલા ને જન્નત હી સે હમારા મિઝાજ બનાયા, હમારી તરબિયત(Training) કી કે પૂરી જન્નત મેં સે ખાઓ, ઘુમો, ફીરો; લેકીન એક દરખ્ત કે પાસ તુમ મત જાના, યે અલ્લાહ

તઆલા હમ પર શફકત ફરમા રહે હેં, હમ પર મહેરબાની કર રહે હેં, હમારી તરબિયત કરતે હેં.

જૈસે એક બહોત શફકત કરનેવાલી માં હોતી હે, વો માં અપને બચ્ચે કો કેહતી હેઃ બેટા! તુ ચોકલેટ(Sweet) ઝયાદાહ મત ખાના, વરના તેરે પેટ મેં કીડે પડેંગે. યે માં કી મુહબ્બત હે કે અપને બચ્ચે કો ગલત ચીઝ સે બચાતી હે.

મેરી દીની બેહનો! અલ્લાહ પાક કી કસમ! અલ્લાહ તઆલા સત્તર(૭૦) માઓં સે ભી ઝયાદાહ મુહબ્બત કરનેવાલે હેં, અલ્લાહ તઆલા હમારી તરબિયત ફરમા રહે હેં, હમ પર શફકત કર રહે હેં, મહેરબાની કર રહે હેં; તાકે યે ઇન્સાન આઝાદ ન હો જાએં, આવારાહ ન હો જાએં.

ઈસલીયે ફરમાયા કેઃ ઈસ દરખ્ત કે પાસ ભી મત જાના.

દરખ્ત કે કરીબ ભી જાને સે રોકને કી વજહ(Reason)

ફીર આગે બાત સોચો! અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયાઃ ઉસ દરખ્ત કે પાસ ભી મત જાના.

ઈસ સે યે બાત માલુમ હુઈ કે પાસ મેં જાઓગે તો ખાઓગે, દૂર રહોગે તો ખાને સે બચે રહોગે.

સમજ મેં આયા કે જો ગુનાહ કી ચીઝ હો તો ઉસકે પાસ ભી મત જાઓ, જો આદમી ગુનાહ કે પાસ જાએગા વો ગુનાહ મેં પડ જાએગા ઔર જો ગુનાહ સે દુર રહેગા અલ્લાહ તઆલા ગુનાહ સે ઉસકી હિફાઝત કરેંગે.

ઇસી લીયે દેખો! કુર્આન મજીદ કી એક દુસ્રી આયત મેં અલ્લાહ તઆલા ને કિત્ના ખુલ્લમ ખુલ્લા(Open) ફરમાયાઃ

وَلَاتَقْرَبُوْاالزِّنَااِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةًوَّ سَاءَسَبِيْلًا۔(بنی

اسرائیل:٣٢)

તર્જુમાઃ ઔર તુમ ઝિના કે પાસ ભી મત જાઓ, યકીની બાત હે કે વો(ઝિના) તો બડી બેહયાઇ હે ઔર બહોત બુરા રાસ્તા હે.

યઅની ઝિના કે પાસ ભી મત જાઓ.

કયા મતલબ?

કોઈ અજનબી(પરાયા) મર્દ અજનબી ઔરત કે પાસ ન જાએ, બાત ન કરે, પરાયા મર્દ પરાઇ ઔરત સે બાત ભી ન કરે, પાસ મેં ભી ન જાવે; ઈસલીયે કે પાસ જાએંગે તો બાત કરને કી ખ્વાહીશ(તમન્ના) હોગી, બાત કરેંગે તો કરીબ ઔર બેતકલ્લુફ(બિન્દાસ) હોને કા દીલ ચાહેગા, બેતકલ્લુફ હોંગે તો આહિસ્તા આહિસ્તા ઝિના હોગા.

યે ભી અલ્લાહ તઆલા કી બહોત બડી મહેરબાની હે, જૈસે બચ્ચા ચુલ્હે કે કરીબ જાતા હે તો અંદર ગિરને કા ખત્રા(ડર) રેહતા હે, એક શફીક(શફકત કરનેવાલા) બાપ ઔર માં બચ્ચે કો આગ કે કરીબ જાને સે ભી રોકતે હેં, અલ્લાહ તઆલા તો માં સે ભી ઝયાદાહ મહેરબાન હેં.

વો કોનસા દરખ્ત(ઝાડ) થા ?

મેરી દીની બેહનો! વો કોનસા દરખ્ત થા જહાં જાને સે અલ્લાહ તઆલા ને હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ઔર હવ્વા રદી. કો મના ફરમા દીયા?

તો ઇસ સિલસિલે મેં અલગ અલગ રિવાયતેં હેં, મેં આપકો વો

રિવાયતેં સુનાતા હું :

એક રિવાયત મેં આતા હે કે વો "ખજુર કા દરખ્ત" થા.

બાઝ રિવાયતોં મેં હે કે વો "લિમુ(લીબુ) કા દરખ્ત" થા.

બાઝ રિવાયતોં મેં હે કે વો "અંજીર કા દરખ્ત" થા.

બાઝ રિવાયતોં મેં હે કે વો "સંતરે કા દરખ્ત" થા.

બાઝ રિવાયતોં મેં હે કે વો "ગેહું કા દરખ્ત" થા.

એક રિવાયત ઐસી હે કે વો કોઈ ઐસા દરખ્ત થા કે જો ભી ઉસકો ખા લેવે ઉસકા વુઝુ ટૂટ જાવે ઔર જન્નત મેં હવા નિકલના, નાપાકી કા હોના યે ઠીક બાત નહીં; ઈસલીયે અલ્લાહ તઆલા આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા કો બચાના ચાહતે થે.

બાઝ રિવાયાત સે પતા ચલતા હે કે યે વો દરખ્ત થા જિસ્કે બારે મેં હદીસ મેં નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને ઇરશાદ ફરમાયા કેઃ

અલ્લાહ તઆલા ને જન્નત મેં એક દરખ્ત પૈદા ફરમાયા, ઐસા અજીબ દરખ્ત હે, ઇત્ના બડા દરખ્ત હે કે ઉસ દરખ્ત કે નીચે એક ઘોડે સવાર યા કોઈ આદમી પૈદલ ચલ કર સો(૧૦૦) સાલ તક ચલે તો ભી ઉસ દરખ્ત કા સાયા ખત્મ નહીં હો સકતા.

કેહતે હેં કેઃ યે વહી દરખ્ત હે જીસ દરખ્ત કે પાસ જાને સે અલ્લાહ તઆલા ને હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ઔર માં હવ્વા કો મના ફરમાયા થા.

દરખ્ત કે ફલ કૈસે થે?

ઔર ઉસ દરખ્ત કે જો ફલ થે વો મખ્ખન(Butter) સે ઝયાદાહ નરમ(મુલાયમ) ઔર શહદ(Honey) સે ભી ઝયાદાહ મીઠે થે.

તમામ ગુનાહ ઝાહિર મેં અચ્છે માલુમ હોતે હેં

મેરી દીની બેહનો! એક બાત યાદ રખના જિતને ભી ગુનાહ

હોતે હેં વો ગુનાહ ઉપર સે મિઠે ઔર નરમ ઔર પ્યારે માલુમ હોતે હેં, જિસ દરખ્ત કે ખાને સે અલ્લાહ તઆલા ને મના કીયા થા ઉસ દરખ્ત કે ફલ અલ્લાહ તઆલા ને નરમ નરમ મિઠે મિઠે બનાએ; તાકે અલ્લાહ તઆલા ઇમ્તિહાન લેવે કે આદમ ઔર હવ્વા રૂકતે હેં યા લલચા કર ખા લેતે હેં.

હર ગુનાહ કા યહી હાલ હે, અલ્લાહ તઆલા ખુદ કુર્આન મેં ફરમાતે હેંઃ

وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ (النمل: ٢٤)

તર્જુમાઃ ઔર શૈતાન ને ઉનકો યે સમજા દીયા હે કે ઉનકે(કુફ્ર કે યે) કામ બહોત અચ્છે હેં.

યઅની શૈતાન બુરે કામોં કો, ગંદે કામોં કો, ગુનાહ કે કામોં કો સજા કર કે ઇન્સાન કો દીખ્લાતા હે; તાકે ઇન્સાન ઉસકી સજાવટ કી વજહ સે ઉસ સે લલચા કર કે ગુનાહ કરનેવાલા બન જાવે.

આપ દેખ લો! જિત્ને ભી ગુનાહ હેઃ ટીવી કિત્ની લલચાને વાલી ચીઝ હે?

મ્યુઝીક કિત્ની લલચાને વાલી ચીઝ હે?

જિત્ને ભી ગુનાહ હેં આપ દેખ લો! તમામ ગુનાહ ઝાહિર મેં મિઠે મિઠે ઔર ઉપર સે નરમ ઔર બહોત પ્યારે ઔર બહોત અચ્છે લગતે હેં; લેકીન અંદર સે અઝાબ કે એતબાર સે વો બહોત કડવે હેં, બહોત ખતરનાક હેં.

અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ગુનાહોં સે બચને કી તૌફીક અતા ફરમાએ, આમીન.

એક ગલત ફહમી(સમજ,સોચ) કા ઇઝાલા (શૈતાન ને માં હવ્વા

કો નહી બેહકાયા થા)

હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. દોનોં ઉસ દરખ્ત સે દૂર દૂર તો રેહતે થે; લેકીન અપના પુરાના દુશ્મન શૈતાન વહાં પર ભી હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. પર મેહનત કરને કે લીયે ગયા.

મેં આપકો યહાં એક બહોત અહમ બાત – જો સબ લોગોં મેં મશ્હુર હે ઔર ગલત મશ્હુર હે – મેં આપકો બત્લાના ચાહતા હું.

આમ તૌર પર લોગ યે કિસ્સા બયાન કરતે હેં :

શૈતાન ને માં હવ્વા કો બેહકાયા થા ઔર ફીર માં હવ્વા ને આદમ અલ. કો બેહકાયા ઔર ફીર દોનોં ને ખા લીયા.

ફીર બાઝ લોગ ઉસકે નતીજે મેં હમારી દીની બેહનોં કો ડાંટતે હેં કે તુમ્હારી વજહ સે જન્નત સે નિકલના પડા વગૈરહ વગૈરહ.

યે બાત બિલ્કુલ ગલત હે, સહીહ નહી હે, મેં આપકી તરફદારી(Favour) કરતા હું, અભી આપકો કુર્આન કી આયત સુનાતા હું, કુર્આન મેં અલ્લાહ તઆલા એક જગહ ફરમાતે હેં:

فَوَسْوَسَ اِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يٰاٰدَمُ هَلْ اَدُلُّكَ عَلٰى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَ مُلْكٍ لَّا يَبْلٰى ـ (طه:١٢٠)

તર્જુમાઃ સો શૈતાન ને ઉન(આદમ અલ.) કે દીલ મેં વસ્વસા(ખયાલ) ડાલા, ઉસ(શૈતાન) ને કહાઃ એ આદમ! કયા મેં તુમકો બતાઉં એૈસા દરખ્ત જીસ(કે ખાને) સે હમેશા કી ઝિંદગી ઔર એૈસી બાદશાહત જો કભી પુરાની ન હો વો હાસિલ હોતી હે?

ઈસ આયત મેં તો યે હે કે શૈતાન ને અકેલે આદમ અલ. કે દીલ મેં યે વસ્વસા(ખયાલ) ડાલા, સિર્ફ આદમ અલ. પર શૈતાન ને

વસ્વસા ડાલા, ગંદે ગંદે ખયાલ ડાલે.

અલ્લાહ તઆલા કી તીન બડી મખ્લુકાત

મેરી દીની બેહનો! શૈતાન ઇન્સાન સે ભી પેહલે પૈદા હુવા હે.

યે બાત યાદ રખ્ખો! અલ્લાહ તઆલા કી તીન બડી બડી મખ્લુક હમ જાનતે હેંઃ

(૧) એક બડી મખ્લુક હે ફરીશ્તે જીનકો અલ્લાહ તઆલા ને બહોત પેહલે પૈદા ફરમાયા.

(૨) દુસ્રી બડી મખ્લુક હેં શૈતાન ઔર ઉસી કે સાથ સાથ હેં જિન્નાત, ઉનકો અલ્લાહ તઆલા ને ઇન્સાનોં સે તકરીબન દો હઝાર(૨૦૦૦) સાલ પેહલે પૈદા ફરમાયા.

(૩) ઔર તિસ્રી બડી મખ્લુક હેં ઇન્સાન.

મેં આપકે ઇલ્મ કે લીયે યે બાત બતાઉંઃ પેહલે અલ્લાહ તઆલા ને ફરીશ્તોં કો પૈદા કીયા, દુસ્રે નંબર પર શૈતાન ઔર જિન્નાત કો પૈદા ફરમાયા ઔર તિસ્રે નંબર પર ઇન્સાન કો પૈદા ફરમાયા.

ઇન્સાન તો સબ સે અખિર(Last) મેં પૈદા હુએ હેં ઔર ઇન્સાનોં કે પૈદા હોને સે પેહલે દુનિયા મેં શૈતાન રેહતા થા, જિન્નાત રેહતે થે.

એક લતિફા(કિસ્સા)

માલુમ હુવા કે જિન્નાત હી દુનિયા મેં પેહલે પૈદા કીયે ગએ, ઇન્સાન બાદ મેં પૈદા કીયા ગયા; ઈસલીયે મેં એક લતિફા(કિસ્સા) કહા કરતા હું કેઃ કુછ લોગ જો યું કેહતે હેં કે તુમ્હારે ઘર મેં જીન ઘુસ ગએ હેં, તો બાત ઉલ્ટી હોની ચાહીયે કે હમ ઇન્સાન જીનોં કે મકાન મેં ઘુસ ગએ હેં. અગર ચે રિવાયતોં મેં આતા હે કે જિન્નાતોં ને જબ ઝમીન પર ફસાદ મચાયા, ખુન બહાયા તો અલ્લાહ તઆલા ને

ફરીશ્તોં કા લશ્કર ભેજા, ઉન્હોં ને જીનોં કો માર માર કર જઝાઇર(ટાપુઓ) કી તરફ ભગાયા ઔર ઇન્સાનોં કી તશ્રીફ આવરી કે લીયે પૂરી ઝમીન ખાલી કરવા ડાલી; ઈસલીયે અબ ભી ઝયાદાહ તર જિન્નાત જઝાઇર યા પહાડોં મેં યા જંગલાત મેં રેહતે હેં.

શૈતાન સબ સે બડા ઈબાદત ગુઝાર થા

ઔર યે જો સબ સે બડા શૈતાન હે ઇબ્લીસ વો બહોત નેક થા, ઇત્ના નેક થા કે પૂરી ઝમીન કે ઉપર કોઈ જગહ ઐસી નહી હે જહાં શૈતાન ને સજદાહ ન કીયા હો, પૂરી દુનિયા મેં શૈતાન ને અલ્લાહ તઆલા કે સામને સજદાહ કીયા હે, શૈતાન ઇત્ના બડા ઇબાદત કરનેવાલા થા.

શૈતાન મેં તીન "ઐન" થે, ચોથા "ઐન" નહી થા.

મેં આપકો એક મુદ્દે કી બાત સમજા જાતા હું, અલ્લાહ કરે કે આસાની સે સમજ મેં આ જાવે!

શૈતાન બહોત બડા આબિદ થા, બડા ઇબાદત કરનેવાલા થા.

શૈતાન બહોત બડા આલીમ થા, બહોત ઇલ્મ ઉસકે પાસ થા.

ઔર શૈતાન બહોત બડા આરીફ ભી થા, અલ્લાહ તઆલા કો પૂરે તૌર પર પેહચાનતા થા.

દેખો! તીન અલ્ફાઝ(Words) હેં: (૧)આબિદ (૨)આલીમ (૩)આરીફ

આબિદ કા મતલબ : ઇબાદત કરનેવાલા.

આલીમ કા મતલબ : ઇલ્મવાલા.

આરીફ કા મતલબ : અલ્લાહ તઆલા કો પેહચાનનેવાલા.

શૈતાન કે આરીફ બિલ્લાહ(અલ્લાહ તઆલા કી પેહચાન) હોને

કી દલીલ

શૈતાન અલ્લાહ તઆલા કો પેહચાનતા હે ઉસકી દલીલ યે હે કે ઇન્સાન કો જબ કીસી સે કોઈ કામ નિકલવાના હોતા હે તો ઉસકે "મુડ"(મિઝાજ) કો દેખા જાતા હે, અચ્છે મુડ(મિઝાજ) કે વકત મેં મુશીકલ કામ ભી આસાની સે હો જાતે હેં ઔર ખરાબ મુડ કે વકત આસાન કામ ભી મુશકીલ હો જાતે હેં, યે ઇન્સાન કા હાલ હે. બારી તઆલા ઈન કેફીયાત સે પાક હેં, યે શૈતાન કો માલુમ થા; ઇસી લીયે તો ઉસી વકત જબ ઉસકો બારગાહે ઇલાહી(અલ્લાહ તઆલા કે દરબાર) સે નિકાલા ગયા ઉસને લંબી ઉમ્ર કી મોહલત(મુદ્દત) માંગી, યે ઈસ બાત કી દલીલ હે કે વો આરીફ બિલ્લાહ ભી થા.

અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાતે હેં:

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصّٰغِرِيْنَ، قَالَ أَنظِرْنِيٓ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ، قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِيْنَ، قَالَ فَبِمَآ أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيْمَ، ثُمَّ لَاٰتِيَنَّهُمْ مِّنْ بَيْنِ أَيْدِيْهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَآئِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِيْن، قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُوْماً مَّدْحُوْراً لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِيْنَ۔ (الأعراف:١٣تا١٨)

તર્જુમાઃ અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયાઃ (એ ઇબ્લીસ!) તુ યહાં(આસમાન) સે નીચે ઉતર, તુજે હક્ક નહી હે કે યહાં રેહકર કે તુ તકબ્બુર(ઘમંડ) કરે, તુ(યહાં સે) નિકલ જા, યકીનન તુ ઝલીલો મેં સે હે(૧૩) ઇબ્લીસ ને કહાઃ (એ અલ્લાહ!) તુ મુજકો ઉસ દિન તક

ઝિંદા રેહને કી મોહલત(મુદ્દત) દે જીસ દિન મુર્દે દોબારાહ ઝિંદા કીયે જાએંગે(૧૪) અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયાઃ યકીનન તુજકો મોહલત દે દી ગઇ હે(૧૫) ઇબ્લીસ ને કહાઃ (એ અલ્લાહ!) જૈસા તુને મુજકો ગુમરાહ કર દીયા, મેં ભી ઉન(ઇન્સાનોં કી તાક(કોશિશ) મેં) તેરે સિધે રાસ્તે પર બેઠ જાઉંગા(૧૬) ફીર ઉન(ઇન્સાનોં) કે આગે સે ઔર ઉનકે પિછે સે ઔર ઉન(ઇન્સાનોં) કી દાહને(જમણી) તરફ સે ઔર ઉન(ઇન્સાનોં) કી બાઈ(ડાબી) તરફ સે બેહકાને કે લીયે(હમ્લા કરને) આઉંગા ઔર તુ ઉનમેં સે અકસર(ઝયાદાહ તર) લોગોં કો શુક્ર કરનેવાલા નહી પાએગા(૧૭) અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયાઃ (એ ઇબ્લીસ!) તુ યહાં સે ઝલીલ, મરદુદ હોકર નિકલ, ઇન્સાનોં મેં સે જો ભી તેરે પિછે ચલેગા મેં ઝરૂર તુમ સબ સે જહન્નમ કો ભર દુંગા(૧૮).

ઈસ આયત મેં એક અહમ(ઝરૂરી) નુકતા(Point)

ઈસ આયત મેં જો શૈતાન ને ગુમરાહ કરને કી બાત કહી, ઉસસે તો તમામ જિહાત(દિશાએં) મુરાદ હે, મતલબ કે સામને દેખકર ચલો તો કિસી પર નઝર પડ જાએગી, દાઈ–બાઈ(જમણી–ડાબી) દેખને મેં કિસી કે મકાન મેં નઝર પડ જાએગી, પિછે મુડ કર દેખને મેં કિસી ગૈર પર નઝર પડ જાએગી; અલબત્તા અલ્લાહ તઆલા ને શૈતાન સે દો જિહતેં(દિશા) ભુલ્વા દી, એક ઉપર, દુસ્રી નીચે ઔર હમ જાનતે હેં કે ઉપર દેખકર ચલને મેં દો ખત્રે હેંઃ

(૧) અબ જો ઉંચી ઇમારતેં(Buildings) બની હુઈ હેં તો કીસી ઇમારત કે બાહર ગેલેરી(લોબી) મેં ખડી કીસી અજનબી ઔરત પર નઝર પડ જાએગી.

(૨) દુસ્રા યે હે કે ઉપર દેખકર ચલનેવાલે કો લોગ થોડા પાગલ

જૈસા સમજતે હેં; ઈસલીયે અબ સલામતી સિર્ફ નીચે દેખકર ચલને મેં હે, ખુદ અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હેં:

قُلْ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ يَغُضُّوْا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوْا فُرُوْجَهُمْ ذٰلِكَ أَزْكٰى لَهُمْ إِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌ بِمَا يَصْنَعُوْنَ، وَقُلْ لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوْجَهُنَّ۔ (النور: ۳۰، ۳۱)

તર્જુમા: (એ નબી!) ઇમાનવાલે મર્દો સે આપ કહો કે: વો અપની નઝરોં કો નીચી રખ્ખા કરેં ઔર અપની શરમગાહોં કી હિફાઝત કીયા કરેં, યહી ઉનકે લીયે બડા પાકિઝા તરીકા હે, યકીનન જો કામ વો કરતે હેં અલ્લાહ તઆલા કો ઉસકી પુરી ખબર હે. ઔર(એ નબી!) આપ ઇમાનવાલી ઔરતોં કો(ભી) કહો કે: વો અપની નઝરોં કો નીચે રખ્ખા કરેં.

બહરહાલ! મેં યે બત્લા રહા થા કે યે તીન અલ્ફાઝ હેં ઔર તીનોં મેં પેહલા "ઐન" હે, આબિદ મેં ભી પેહલા ઐન, આલીમ મેં ભી પેહલા ઐન, આરીફ મેં ભી પેહલા ઐન હે.

શૈતાન મેં તીનોં "ઐન" થે, લેકીન ઉસમેં એક ચોથા "ઐન" નહી થા; ઈસી લીયે વો ગુમરાહ હો ગયા, ભટક ગયા.

શૈતાન બડા ઇબાદત કરનેવાલા, બડા આલીમ, બડા અલ્લાહ કો પેહચાનને વાલા; લેકીન મેરી દીની બેહનો! શૈતાન આશીક નહી થા, અગર અલ્લાહ તઆલા કા આશીક હોતા તો વો કભી ગુમરાહ ન હોતા. અલ્લાહ તઆલા મુજે ઔર આપકો અપના સચ્ચા પક્કા આશીક બના દેવેં.

ઇશ્ક કરને કે લાયક ઝાત અલ્લાહ તઆલા હે, અલ્લાહ તઆલા સે ઇશ્ક કરો, ખુદા સે મુહબ્બત કરો, ખુદ અલ્લાહ તઆલા ને કુર્આન

મેં ફરમાયાઃ

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَشَدُّ حُبًّا لِّلّٰهِ۔ (البقرة:١٦٥)

યઅની ઈમાનવલોં કો અલ્લાહ તઆલા કે સાથ ખુબ ઝયાદાહ મુહબ્બત, બહોત ઝયાદાહ ઈશ્ક ઔર પ્યાર હુવા કરતા હે.

તો શૈતાન મેં તીન "ઐન" થે, ચોથા "ઐન" નહી થા, આશીક નહી થા ઔર ઈન્સાન અલ્લાહ તઆલા કા આશીક હે; ઈસી લીયે યે ઈન્સાન બહોત સારે જન્નતી બનેંગે.

અલ્લાહ તઆલા હમેં ભી અપના ઈશ્ક અતા ફરમાએં, આમીન.

આશીક કિસ કો કેહતે હેં ?

આશીક કિસ કો કેહતે હેં?

અલ્લાહ તઆલા ને જો હુકમ દીયા વો હુકમ સમજ મેં આવે કે ન આવે આંખ બંદ કરકે પુરા કર ડાલે ઉસકો આશીક કેહતે હેં.

અલ્લાહ તઆલા હમ સબકા મિઝાજ, હમારી સોચ, હમારી તબિયત ઐસી બનાવે કે શરીઅત કા જો હુકમ હે, જો કાનુન હે હમકો સમજ મેં આવે કે ન આવે હમ અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ કો આંખ બંદ કરકે પુરા કરનેવાલે બનેં.

અબ યે શૈતાન પહોંચ ગયા ઔર ઉસને વસ્વસા(ખયાલ) ડાલાઃ

فَوَسْوَسَ اِلَيْهِ الشَّيْطَانُ۔ (طه:١٢٠)

તર્જુમાઃ ફીર શૈતાન ને ઉન(આદમ અલ.) કે દીલ મેં ખયાલ ડાલા.

ઈસ આયત સે તો માલુમ હોતા હે કે શૈતાન ને સિર્ફ આદમ અલ. કે દીલ મેં વસ્વસા(ખયાલ) ડાલા.

દુસ્રી જગહ પર કુર્આન મેં હે:

فَوَسْوَسَ لهم الشيطان۔ (الأعراف:٢٠)

શૈતાન ને હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ઔર માં હવ્વા રદી. દોનોં કે દીલ મેં વસ્વસા(ખયાલ) ડાલા, કુર્આન કી ઈસ આયત સે પતા ચલતા હે કે સિર્ફ માં હવ્વા કો ખયાલ(વસ્વસા) નહી ડાલા થા.

ઈસલીયે યે બાત જો ચલ પડી હે વો ગલત હે, જો લોગ ભી કેહતે હેં ગલત હે, ન કુર્આન મેં હે, ન હદીસ મેં હે, ફીર બેચારી હમારી દીની બેહનોં કો બદનામ કરતે હેં કે શૈતાન ને ઔરત કો બેહકાયા, ઔરત ને આદમ અલ. કો બેહકાયા, ફીર જન્નત સે નિકલના પડા, ઐસી બાત નહી હે, યે ગલત બાત હે.

શૈતાન સિર્ફ વસ્વસા(ખયાલ) ડાલ સકતા હે

યાદ રખના દીની બેહનો! શૈતાન કો અલ્લાહ તઆલા ને સિર્ફ એક તાકત દી હે કે વો દીલ મેં ગંદે વસ્વસે(ગંદે ખયાલાત) ડાલ સકતા હે, વસ્વસે કે અલાવા શૈતાન કુછ નહી કર સકતા. આપ ને કભી અપની ઝિંદગી મેં ઐસા દેખા કે કોઈ શૈતાન આપકો હાથ પકડ કર ગુનાહ કરને લે જાવે.

હાં! ઇન્સાનોં કે અંદર જો શૈતાન કે એજન્ટ હેં વો કર સકતે હેં; લેકીન જો અસ્લી શૈતાન હે વો ઐસા કુછ નહી કર સકતા કે કીસી કો પકડ કર ઝબરદસ્તી ગુનાહ કરવાદે, વો સિર્ફ દીલ મેં ગંદે ખયાલાત ડાલતા હે.

વસ્વસે કા મતલબ દીલ મેં ગંદે ગંદે, બુરે બુરે ખયાલ આના.

શૈતાન ને વસ્વસા કૈસે ડાલા?

અબ એક અહમ બાત સોચને કી હે કે શૈતાન ને વસ્વસા કૈસે

ડાલા?

દો બાતેં મુમ્કીન હેં :

(૧) શૈતાન કી નાફરમાની કે બાવજુદ ઉસકે જન્નત મેં આને જાને પર પાબંદી નહી થી; ઈસલીયે કભી કભી વો જન્નત મેં આતા જાતા થા તો ઉસને જન્નત મેં આકર વસ્વસા(ગંદા ખયાલ) ડાલા.

(૨) જન્નત કે બાહર સે દીલ પર વસ્વસા ડાલા, જૈસે આજ કે ઝમાને મેં આવાઝ કી લહર ઔર કિરનોં કે ઝરિયે દૂર દૂર તક આવાઝ પહોંચાઇ જાતી હે, ઈસ તરહ કા કોઈ રાસ્તા ઉસને વસ્વસે કે લીયે અપનાયા હોગા.

વસ્વસા(ગંદે ઔર બુરે ખયાલાત) સે બચને કી ચંદ દુઆએં

આજ આમ તૌર પર હમારે બહોત સે ભાઇ, બહોત સી હમારી દીની બેહનેં ગંદે વસ્વસોં સે પરેશાન હેં.

તો મેં આપકો દો,તીન દુઆએં બત્લાતા હું, યે દુઆએં યાદ કરલો, યે દુઆએં પળ્હો, ઇન્શાઅલ્લાહુ તઆલા ઇસકી બરકત સે અલ્લાહ તઆલા વસ્વસોં સે હિફાઝત કરેંગે, યે બહોત કિમતી(Power full) દુઆએં હેં.

ગંદે ઔર બુરે ખયાલાત સે બચને કી પેહલી દુઆ

પેહલી દુઆ: યે કુર્આન કી દુઆ હે:

رَبِّ أَعُوْذُ بِکَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِيْنَ وَأَعُوْذُ بِکَ رَبِّ أَنْ يَّحْضُرُوْنَ۔ (المؤمنون:۹۷،۹۸)

એ મેરે રબ! શૈતાન જો મેરે દીલ મેં ગંદે ઔર નાપાક ખયાલાત ડાલે, વસ્વસે ડાલે ઉસસે મેં હિફાઝત માંગતા હું, મેરી હિફાઝત ફરમાઇયે ઔર શૈતાન મેરે પાસ આવે એ અલ્લાહ! ઉસસે ભી મેરી

હિફાઝત ફરમાઇયે.

જો મુસલમાન મર્દ યા ઔરત યે દુઆ માંગેગા અલ્લાહ તઆલા શૈતાન કે વસ્વસે સે ભી હિફાઝત કરેંગે ઔર શૈતાન ઉસકે પાસ ભી ન આ સકેગા. ઇન્શાઅલ્લાહ.

વસ્વસે(ગંદે ઔર બુરે ખયાલાત) સે બચને કી દુસ્રી દુઆ

દુસ્રી દુઆઃ શૈતાન બહોત પરેશાન કરતા હો ઔર દીલ મેં ગંદે ગંદે વસ્વસે આતે હોં તો દુસ્રી દુઆ મેં આપકો બત્લાતા હું, યે દુઆ ભી કુર્આન કી હેઃ

بسم اللہ الرحمن الرحیم

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ، مَلِکِ النَّاسِ، إِلٰهِ النَّاسِ، مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ، الَّذِیْ یُوَسْوِسُ فِیْ صُدُوْرِ النَّاسِ، مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ۔ (الناس)

સુરએ નાસ પળ્હને સે ભી શૈતાન કે વસ્વસોં સે અલ્લાહ તઆલા હિફાઝત ફરમાતે હેં.

દેખો કિત્ની પ્યારી બાત! અલ્લાહ તઆલા કી તીન સિફતેં લાકર દુઆ કી ગઇઃ

"ربالناس" લોગોં કે રબ.

"ملکالناس" લોગોં કે માલિક.

"الٰہالناس" લોગોં કે ખુદા, લોગોં કે મઅબુદ.

એ અલ્લાહ! યે જો બુરે ખયાલ ડાલનેવાલે શૈતાન હેં ઉસસે આપ મેરી હિફાઝત ફરમાઇયે, યે વસ્વસા ડાલનેવાલે ઇન્સાન ભી હોતે હેં ઔર જિન્નાત ઔર શૈતાન ભી હોતે હેં, દોનોં તરહ કે ગંદે

ગંદે વસ્વસે ડાલનેવાલોં સે એ અલ્લાહ! આપ મેરી હિફાઝત ફરમાઇયે.

ઈસલીયે અગર ગંદે વસ્વસે આએં તો "قل أعوذ برب الناس" પળ્હ લીયા કરો.

વસ્વસે(ગંદે ઔર બુરે ખયાલાત) સે બચને કી તિસ્રી દુઆ

તિસ્રી દુઆ મેં આપકો બતલાતા હું, ઇમામ ઇબ્ને કસીર રહ. ને અપની તફસીર મેં યે રિવાયત નકલ કી હે કે જીસ મર્દ યા ઔરત કો બુરે ખયાલાત કી બહોત તકલીફ હો તો કુર્આન કી યે આયત પળ્હે:

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ۔ (الحديد:٣)

તર્જુમાઃ વહી(અલ્લાહ તઆલા) સબ સે પેહલે ઔર આખિર મેં હેં, ઝાહિર મેં ભી હેં છુપે હુએ ભી હેં ઔર વહી(અલ્લાહ તઆલા) હર ચીઝ કો પુરી તરહ જાનતે હેં.

ઈસ આયત કો પળ્હા કરો, ઇસકી બરકત સે ભી અલ્લાહ તઆલા બુરે ખયાલાત સે હિફાઝત ફરમાએંગે.

વસ્વસે(ગંદે ઔર બુરે ખયાલાત) સે બચને કી એક દવા

ચોથે નંબર પર એક દવા બત્લાતા હું કે જબ દીલ મેં બુરે ખયાલાત આએં તો ઉસકી તરફ ધ્યાન મત દો, ઉસકી તરફ ખયાલ મત લે જાઓ ઔર "لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ" પળ્હા કરો ઇન્શાઅલ્લાહ વસ્વસે ખત્મ હો જાએંગે, અગર આપ વસ્વસે પર ધ્યાન દેંગે તો દુસ્રા વસ્વસા આએગા, તિસ્રા આયેગા, વસ્વસે પર ધ્યાન હી મત દો, ઇન્શાઅલ્લાહ વસ્વસે સે હિફાઝત હોગી.

આમ તૌર પર જબ આદમી અકેલા બેઠકર સોચતા રેહતા હે તો વસ્વસે આતે હેં; ઈસલીયે જિનકો ઐસી વસ્વસે કી બિમારી હો ઉનકો

કેહતા હું કે ફારીગ(Free) મત બેઠો, ઘર કા કામ કરો યા કુર્આન પળ્હો, તસ્બીહ પળ્હો, તિલાવત કરો, બયાન કી સી.ડી. સુનો, કુર્આન કી સી.ડી. સુનો, તસ્બીહ પળ્હો, બચ્ચોં કે સાથ રહો. અકેલે અકેલે જો બેઠે રેહતે હેં, કુછ કામ નહીં કરતે, ઉનકો આમ તૌર પર ઝયાદાહ વસ્વસે આતે હેં, અપને દીમાગ કો તુમ ખાલી મત રેહને દો તો ઇન્શાઅલ્લાહ ઉસસે ભી વસ્વસે સે હિફાઝત હો જાએગી.

મતલબ કે શૈતાન ને જાકર હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ઔર માં હવ્વા રદી. કે દીલ મેં વસ્વસા ડાલા ઔર ઉનકો દરખ્ત ખાને કી દઅવત દી.

ઇન્શાઅલ્લાહ આગેવાલા વાકિયા આઇન્દા કલ(Tomorrow) કી મજલીસ મેં ઝિક્ર કરેંગે. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો સહીહ સમજને કી, સહીહ અમલ કી ઔર સહીહ ઇશાઅત(Publication) ઔર દઅવત કી તૌફીક અતા ફરમાએં. આમીન.

દુનિયા કી સબસે પેહલી ખાતુન માં હવ્વા રદી.
(૨)

ઈકતીબાસ

યહાં એક કિમતી બાત ઝહન મેં રખના કે બદન સે જન્નત કે નુરાની કપડે કયું ઉતર ગયે? ઈસલીયે કે એક ભુલ હો ગઈઃ અલ્લાહ તઆલા ને કહા થા કેઃ ઉસ દરખ્ત કે પાસ મત જાના, ઉસમેં સે મત ખાના, જિસ ચીઝ કે ખાને સે અલ્લાહ તઆલા ને મના કીયા થા વો ચીઝ ખાલી તો ઉસકા નુકસાન યે હુવા કે બદન પર સે જન્નત કે નુરાની કપડે ઉતર ગયે.

હરામ ખાને સે ઝિંદગી મેં બેહયાઇ ઔર બેશર્મી આતી હે

યે બહોત અહમ બાત હે કે હરામ ખાના જબ પેટ મેં જાતા હે તો ઉસકા અસર યે હોતા હે કે મર્દ ઔર ઔરત બેહયા બન જાતે હેં, ઝિંદગી મેં બેહયાઇ આ જાતી હે.

આપ જિન મુસલમાન ઔરતોં કો બેહયા દેખો કે ઉનકે કપડે કમ હેં, બદન દીખાઇ દે રહા હે ઐસે કપડે પહેને હેં તો મુમ્કીન હે કે ઉસને હરામ ખાના ખાયા હોગા, હરામ ખાના ઉસકે પેટ મેં ગયા હોગા, વો નાજાઇઝ ચીઝ ખાતી હોગી, મુમ્કીન હે કે યે ઉસકા નતીજા હો; ઈસલીયે કે જબ હરામ, નાજાઇજ, ગલત ચીઝ પેટ મેં જાતી હે તો ઝિંદગી મેં બેહયાઇ ઔર બેશર્મી આતી હે.

ઈસલીયે અપને આપકો હરામ, નાજાઇઝ, ગંદી, ગલત ચીઝેં ખાને સે બચાઓ. યે જન્નત કે હવાલે સે બાત કેહ રહા હું.

بسم الله الرحمن الرحيم

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ نَحْمَدُهٗ وَ نَسْتَعِيْنُهٗ وَ نَسْتَغْفِرُهٗ وَ نُؤْمِنُ بِهٖ وَ نَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَ نَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّاٰتِ اَعْمَالِنَا ، مَنْ يَّهْدِهِ اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهٗ وَمَنْ يُّضْلِلْهُ فَلَا هَادِىَ لَهٗ وَ نَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ وَ نَشْهَدُ اَنَّ سَيِّدَنَا وَ شَفِيْعَنَا وَ حَبِيْبَنَا وَ اِمَامَنَا وَ مَوْلَانَا مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَ رَسُوْلُهٗ صَلَوَاتُ اللّٰهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ عَلٰى اٰلِهٖ وَ اَصْحَابِهٖ وَ ذُرِّيَّاتِهٖ وَ اَهْلِ بَيْتِهٖ وَ اَهْلِ طَاعَتِهٖ وَ بَارَكَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيْمًا كَثِيْرًا كَثِيْرًا ـــــ اَمَّا بَعْدُ!

فَأَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ، بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ـ

وَيٰٓاٰدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُوْنَا مِنَ الظّٰلِمِيْنَ {١٩} فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطٰنُ لِيُبْدِىَ لَهُمَا مَا وٗرِىَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْاٰتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهٰكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّآ أَنْ تَكُوْنَا مَلَكَيْنِ أَوْ تَكُوْنَا مِنَ الْخٰلِدِيْنَ {٢٠} وَقَاسَمَهُمَآ إِنِّىْ لَكُمَا لَمِنَ النّٰصِحِيْنَ {٢١} فَدَلّٰهُمَا بِغُرُوْرٍ ، فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفٰنِ

عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَن تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَأَقُل لَّكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُّبِينٌ {۲۲} قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ {۲۳} قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ {۲۴} قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ {۲۵}۔(الأعراف:۹ اتا۲۵)

તર્જુમાઃ ઔર એ આદમ! તુમ ઔર તુમ્હારી બીવી જન્નત મેં રહો ઔર જહાં સે જો ચીઝ તુમ ખાના ચાહો ખાઓ, ઔર ઉસ દરખ્ત કે પાસ(ભી) મત જાના (જો ગએ તો) તુમ દોનોં ઝયાદતી કરનેવાલોં મેં સે હો જાઓગે(૧૯) ફીર શૈતાન ને ઉન દોનોં(આદમ ઔર હવ્વા) કે દીલોં મેં (બેહકાને કે લીયે) વસ્વસા(બુરા ખયાલ) ડાલ દીયા; તાકે ઉન દોનોં કી શરમ કી જગ્હેં જો એક દુસ્રે સે છુપાઇ ગઈ થી વો એક દુસ્રે કે સામને ખોલ દેવે ઔર ઇબ્લીસ કેહને લગાઃ તુમ દોનોં કો તુમ્હારે રબ ને ઈસ દરખ્ત સે સિર્ફ ઈસલીયે મના કીયા કે કહી ઐસા ન હો કે તુમ દોનોં(ઉસકો ખાકર) ફરીશ્તે બન જાઓ યા તુમ દોનોં(જન્નત મેં) હમેશા રહેનેવાલોં મેં સે બન બન જાઓ(૨૦) ઔર કસમ ખાકર ઉન દોનોં સે શૈતાન ને કહાઃ યકીન ઔર ભરોસા રખ્ખો મેં તુમ દોનોં કે લીયે ભલાઈ હી ચાહનેવાલોં મેં સે હું(૨૧) શૈતાન ને ધોકા દેકર ઉન દોનોં કો(અપની બાત માનને કે લીયે) માઈલ(તૈયાર) કર હી લીયા, ફીર જૈસે હી ઉન દોનોં ને ઉસ દરખ્ત કો ચખા તો ઉન દોનોં કી શરમ કી જગહેં એક દુસ્રે કે સામને ખુલ ગઈ ઔર દોનોં અપને(બદન) પર જન્નત કે પત્તે જોડ જોડ કર ચિપ્કાને લગે ઔર ઉસ વકત ઉન દોનોં કે રબ ને ઉન દોનોં કો આવાઝ દી કે કયા મેંને તુમ દોનોં કો ઉસ દરખ્ત કે પાસ જાને સે નહી રોકા થા ઔર મેંને તુમ

દોનોં સે નહી કહા થા કે યકીનન શૈતાન તુમ દોનોં કા ખુલ્લમ ખુલ્લા દુશ્મન હે?(૨૨) દોનોં કેહને લગે: એ હમારે રબ! હમને(આપકે હુકમ કે ખિલાફ કરકે) હમારી જાનોં પર ઝૂલ્મ કીયા હે ઔર અગર(આપ) હમકો માફ ન કરદેં ઔર(આપ) હમ પર રહમ ન ફરમાએં તો હમ ઝરૂર તબાહ ઔર બરબાદ હો જાએંગે(૨૩) અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયા: તુમ સબ યહાં સે નીચે ઉતરો, તુમ સબ આપસ મેં એક દુસ્રે કે દુશ્મન હોંગે ઔર તુમ્હારે લીયે ઝમીન મેં એક મુદ્દત તક રેહને કી જગહ ઔર ફાયદા ઉઠાના હોગા(૨૪) અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયા: ઝમીન મેં તુમકો ઝિંદા રેહના હે ઔર ઝમીન મેં તુમકો મૌત આએગી ઔર ઝમીન હી સે તુમ(કયામત કે દિન) નિકાલે જાઓગે(૨૫)

યે સુરએ અઅરાફ જો આઠવેં(૮) પારહ કી સૂરત હે ઉસમેં આયત નંબર ૧૯ સે ૨૫ હેં જીસમેં અલ્લાહ તઆલા માં હવ્વા રદી. કે બાકી કે કિસ્સે(વાકિયાત) કો બયાન ફરમાયા હે.

દુસ્રી એક જગહ પર હે:

فَقُلْنَا يٰۤاٰدَمُ اِنَّ هٰذَا عَدُوٌّ لَّكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقٰى{۱۱۷} اِنَّ لَكَ اَلَّا تَجُوْعَ فِيْهَا وَلَا تَعْرٰى{۱۱۸} وَاَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا فِيْهَا وَلَا تَضْحٰى{۱۱۹} فَوَسْوَسَ اِلَيْهِ الشَّيْطٰنُ قَالَ يٰۤاٰدَمُ هَلْ اَدُلُّكَ عَلٰى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبْلٰى{۱۲۰} فَاَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفٰنِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصٰۤى اٰدَمُ رَبَّهٗ فَغَوٰى{۱۲۱} ثُمَّ اجْتَبٰهُ رَبُّهٗ فَتَابَ عَلَيْهِ

وَهُدٰى{۱۲۲} قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعاً بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ
عَدُوٌّ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى{۱۲۳} وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي
فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكاً وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى{۱۲۴} قَالَ رَبِّ لِمَ
حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنتُ بَصِيراً{۱۲۵} قَالَ كَذٰلِكَ أَتَتْكَ
آيٰتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذٰلِكَ الْيَوْمَ تُنسٰى{۱۲۶} وَكَذٰلِكَ نَجْزِي مَنْ
أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِن بِآيَاتِ رَبِّهِ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ وَأَبْقَى{۱۲۷}(طٰه:۱۱۷
تا۱۲۷)

તર્જુમા: હમને કહા કે: એ આદમ! યકીન રખ્ખો યે(ઇબ્લીસ) તુમ્હારા ઔર તુમ્હારી બીવી કા દુશ્મન હે, કહી ઐસા ન હો કે તુમ દોનોં કો જન્નત સે નિકલવાદે, ફીર તુમ(મેહનત કરકે ઝરૂરીયાત પુરી કરને કી) મુસીબત મેં પડ જાઓ(૧૧૭) યકીની બાત હે કે ઈસ(જન્નત) મેં તુમ્હારે લીયે ફાયદા યે હે કે તુમ ભુકે ભી નહી હોંગે(યઅની ઐસી ભુખ નહી લગેગી જીસ સે તકલીફ હો) ઔર તુમ નંગે ભી નહી હોંગે(૧૧૮) ઔર યકીની બાત હે કે ઈસ(જન્નત) મેં તુમ પ્યાસે ભી નહી રહોગે ઔર ધુપ કી તકલીફ ભી નહી ઉઠાઓગે(૧૧૯) શૈતાન ને ઉન(આદમ અલયહિસ્સલામ) કે દીલ મેં વસ્વસા(ખયાલ) ડાલા, શૈતાન ને કહા: એ આદમ! કયા મેં તુમકો બતાઉં ઐસા દરખ્ત(જિસકે ખાને સે) હમેશા કી ઝિંદગી ઔર ઐસી બાદશાહત જો કભી પુરાની ન હો વો હાસિલ હોતી હે(૧૨૦) ફીર દોનોં(આદમ ઔર હવ્વા) ને ઉસ દરખ્ત મેં સે(કુછ) ખા લીયા, ઉસ પર ઉન દોનોં કી શરમ કી જગહ ઉનકે સામને ખુલ ગઇ ઔર દોનોં

જન્નત કે પત્તે મિલા મિલા કર અપને ઉપર ચિપ્કાને લગે ઔર આદમ ને અપને રબ કી કહી હુઇ બાત કો ટાલ દીયા, ફીર આદમ(અલયહિસ્સલામ) ગલતી મેં પડ ગએ(૧૨૧) ફીર ઉન(આદમ અલ.) કો ઉનકે રબ ને ચુન લીયા, સો આદમ(અલ.) કી તૌબા કબુલ ફરમાલી ઔર આદમ અલ. કો સહી રાસ્તે પર(હમેશા) કાયમ રખ્ખા(૧૨૨) (અલ્લાહ તઆલા ને) ફરમાયાઃ તુમ સબ ઈસ(જન્નત) સે નીચે(દુનિયા મેં) ઉતર જાઓ, તુમ આપસ મેં એક દુસ્રે કે દુશ્મન હોંગે, પસ અગર તુમ્હારે પાસ મેરી તરફ સે કોઈ હિદાયત પહોંચે ઔર ફીર જો આદમી મેરી હિદાયત પર ચલેગા વો ગુમરાહ ભી નહી હોગા ઔર વો કીસી તકલીફ મેં ભી નહી પડેગા(૧૨૩) ઔર જો આદમી ભી મેરી નસીહત સે મુંહ ફિરાએગા ઉસકો(દુનિયા ઔર કબ્ર મેં) બડી તંગ(બેચૈની વાલી) ઝિંદગી મિલેગી. (મતલબઃ કબ્ર કે અઝાબ કી તકલીફ હે ઔર દુનિયા મેં સુકુન છીન લીયા જાએ, લાલચ બળ્હ જાએ યે ભી બડા અઝાબ હે).

ઔર હમ ઉસકો કયામત કે દિન અંધા કરકે ઉઠાએંગે(૧૨૪) તો વો બોલેગાઃ એ મેરે રબ! તુને મુજકો અંધા કરકે કયું ઉઠાયા? હાલાં કે મેં તો(દુનિયા મેં) આંખો સે દેખનેવાલા થા(૧૨૫) (અલ્લાહ તઆલા) ફરમાએંગેઃ તુને(દુનિયા મેં) ઐસા હી કામ કીયા થા, હમારી આયતેં(દુનિયા મેં) તેરે પાસ પહોંચી થી (જૈસા અમલ વૈસી સજા, દુનિયા મેં અહકામ સે અંધે જૈસા બરતાવ કીયા થા ઈસલીયે આજ યે સજા હે) સો તુ ઉન(આયતોં) કો ભુલ ગયા, (જિસ તરહ તુ ઉન આયતોં કો ભુલ ગયા) આજ ઉસી તરહ તુજે ભુલા દીયા જાએગા(૧૨૬) જો શખ્સ ભી હદ સે આગે નિકલ જાતા હે ઔર અપને રબ કી આયતોં પર ઇમાન નહી રખતા હે હમ ઉસકો ઉસી

તરહ સજા દેતે હેં ઔર આખિરત કા અઝાબ તો બેશક ઝયાદાહ સખ્ત ઔર ઝયાદાહ દેર બાકી રેહનેવાલા હે(૧૨૭) કયા ઉન લોગોં કો ઈસ બાત સે ભી હિદાયત હાસિલ નહીં હુઈ કે હમ ઉનસે પેહલે બહોત સારી ઉમ્મતોં કો હલાક(બરબાદ) કર ચુકે હેં જીનકે રેહને કે મકાનાત(બસ્તીયોં) મેં યે લોગ ચલતે ફિરતે હેં (મુલ્કે શામ જાતે હુએ મક્કાવાલોં કે રાસ્તે મેં બાઝ ઐસી બસ્તીયાં આતી થી) યકીનન ઉસ બાત(યઅની પિછલી ઉમ્મતોં કી બરબાદી) મેં અકલવાલોં કે લીયે બડી નિશાનીયાં હેં(૧૨૮).

યે સુરએ તાહા કી એકસો સત્તર(૧૧૭) સે એકસો સત્તાઇસ(૧૨૭) તક કી આયતેં હેં જીસમેં હઝરત હવ્વા રદી. કે બાકી કે વાકિયાત કો અલ્લાહ સુબ્હાનહુ વતઆલા ને ખુદ બયાન ફરમાયા હે.

શૈતાન કા અજીબ વસ્વસા

કલ બાત યહાં તક પહોંચી થી કે હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. કો શૈતાન ને વસ્વસા ડાલ કર યકીન દીલાયા કેઃ એ આદમ! યે જો દરખ્ત ખાને સે અલ્લાહ તઆલા ને તુમકો મના કીયા હે યે તો ઉસ વકત કી બાત હે જબ તુમ જન્નત મેં નયે નયે થે, તુમહારે અંદર જન્નત કી નેઅમતોં કો હઝમ કરને કી તાકત નહીં થી, ઉસ વકત તુમ્હારી હઝમ કરને કી તાકત ભી કમઝોર થી, ઉસ ઝમાને મેં અલ્લાહ તબારક વતઆલા ને તુમકો મના કીયા થા, અબ તો જન્નત મેં રેહતે રેહતે, જન્નત કી નેઅમતેં હઝમ કરને કી આદત બન ગઇ હે; ઈસલીયે અગર અબ તુમ ખાઓગે તો ઉસમેં કોઈ ગુનાહ ઔર કોઈ બુરાઈ નહીં હોગી.

સફર મેં સિહત કો બાકી રખને કા અજીબ નુસ્ખા

ઐસા હોતા હે કે જબ આદમી સફર કરકે કીસી દુસ્રી જગહ પર જાતા હે, દુસ્રે મુલ્ક યા કીસી દુસ્રે શહર મેં તો શુરૂ શુરૂ મેં વહાં કી આબોહવા(વાતાવરણ) વહાં કા પાની આદમી કી તબિયત ઔર પેટ કો ઝરા ભારી માલુમ પડતા હે.

ઈસી લીયે બાઝ મુફસ્સીરીન ને લિખ્ખા હે કે આદમી જબ સફર મેં જાવે તો વતન સે કમ અઝ કમ એક બોતલ પાની સાથ મેં લેકર જાવે ઔર દુસ્રી જગહ જહાં જાવે તો વહાં કા પાની પીને કે વકત અપને વતન કા થોડા સા પાની ભી ઉસ દુસરી જગહ કે પાની મેં મિલા કે પિના ચાહીયે, ઉસકી વજહ સે સિહત ઔર તંદુરસ્તી અચ્છી રેહતી હે.

શૈતાન કા એક વસ્વસા: મમાનિઅત(રોકના) કુછ વકત કે લીયે ઔર ઇલાજ કે લીયે થી

શૈતાન ને એક અજીબ વસ્વસા(ખયાલ) ડાલા.

ગોયા કે વો મમાનિઅત કુછ વકત કે લીયે હી થી, ઉસકા એક ટાઇમ ફિકસ થા, વો વકત ચલા ગયા, અબ અગર તુમ ઉસ દરખ્ત કો ખાઓગે તો તુમકો કોઈ તકલીફ નહી હોગી, મતલબ કે તુમકો તિબ્બી(ઇલાજ કે તૌર પર) મના કીયા ગયા થા, યે કોઈ શરીઅત કી તરફ સે મમાનિઅત નહી થી. ઐસા શૈતાન ને ઉનકો સબક પળ્હાયા.

શૈતાન કા દુસ્રા વસ્વસા: એક ખાસ દરખ્ત ખાને સે મના ફરમાયા હે

ઔર સાથ મેં ઐસી બાત ભી કહી કે જીસ દરખ્ત કે ખાને સે અલ્લાહ તઆલા ને મના કીયા હે વો એક ખાસ દરખ્ત હે, ઈસ તરહ કા અગર કોઈ દુસ્રા દરખ્ત જન્નત મેં હો તો વહાં સે ખાને મેં કોઈ પરેશાની(Problem) નહી હે, બસ એક મખ્સુસ દરખ્ત હે વહાં સે નહી ખા સકતે ઔર ઈસી તરહ કા અગર કોઈ દરખ્ત દુસ્રી જગહ હો

તો તુમ ખા સકતે હો. ઈસ તરહ કી ગલત ગલત બાતેં શૈતાન ને હઝરત આદમ અલ. ઔર હઝરત હવ્વા રદી. કો સિખાઇ.

શૈતાન કા તિસ્રા વસ્વસાઃ હમેશા કે લીયે જન્નત મિલેગી

સાથ મેં ઐસા ભી કહા કેઃ ઈસ દરખ્ત કો ખાને કા ફાયદા યે હે કે જો ભી ઈસકો ખાતા હે તો ઉસકો જન્નત મેં હમેશા રેહને કા વિઝા મિલ જાતા હે, અભી તુમ લોગ "કામ ચલાવ યઅની કુછ વકત(Temporery) વિઝા" પર જન્નત મેં હો, અભી તુમકો યહાં કા આરઝી(કુછ મુદ્દત કે લીયે) વિઝા મિલા હે; લેકીન અગર ઈસ દરખ્ત કો ખાઓગે તો તુમ જન્નત મેં હમેશા હમેશા રહોગે; ઈસલીયે કે જો ભી ઈસ દરખ્ત કો ખાતા હે તો વો હમેશા જન્નત મેં રેહનેવાલા હો જાતા હે.

ઈમામ તબ્રી રહમતુલ્લાહી અલયહિ કી રિવાયત

ઇમામ ઇબ્ને જરીર તબ્રી રહ. ને યે રિવાયત નકલ કી હે જન્નત કે ઈસ દરખ્ત કી શાખેં(ડાલીયાં) ઔર ઉસકી ટેહનીયાં જન્નત હી મેં એક દુસ્રે સે મિલ કરકે ફૈલી હુઇ થી ઔર ઈસકે ફલોં કો અલ્લાહ કે ફરીશ્તે ખાતે થે ઔર જો ફરીશ્તા ભી ઈસ દરખ્ત મેં સે ખા લેતા થા ઉસકો હમેશાવાલી ઝિંદગી નસીબ હો જાતી થી; ઈસલીયે શૈતાન ને યહી બાત હઝરત આદમ અલ. ઔર હઝરત હવ્વા રદી. કો કહી કે દેખો ફરીશ્તે ખાતે હેં તો ફરીશ્તોં કો હમેશા કી ઝિંદગી મિલ જાતી હે, તુમ ખાઓગે તો તુમકો ભી હમેશા કી ઝિંદગી હાસિલ હો જાએગી.

શૈતાન કા ચોથા વસ્વસાઃ તુમ ફરીશ્તે બન જાઓગે

સાથ મેં યે ભી કહા કેઃ ઈસ દરખ્ત કો ખાને કી બરકત સે તુમ ફરીશ્તે જૈસે બન જાઓગે યઅની જૈસી ખુબીયાં ઔર સિફાત ફરીશ્તોં મેં હેં વો સિફાત તુમ્હારે અંદર આ જાએંગી, જૈસા કે ફરીશ્તે એક

ઐસી મખ્લુક હેં કે ઉનકો ભુક નહી લગતી, ઉનકો પ્યાસ નહી લગતી, એ આદમ ઔર હવ્વા! તુમ ભી અગર ઈસ દરખ્ત મેં સે ખાઓગે તો તુમકો ભી કભી ભુક નહી લગેગી ઔર કભી પ્યાસ નહી લગેગી; ઈસી લીયે હમ તુમ્હેં મશ્વરા દેતે હેં કે તુમ ઈસ દરખ્ત મેં સે ખાલો.

શૈતાન કા એક અજીબ લાલચ દિલાના

ઉસને એક અજીબ લાલચ યે ભી દિલાઇ કે ઈસ દરખ્ત કે ખાને સે તુમકો કભી મૌત નહી આએગી, તુમ્હારી ઝિંદગી લમ્બી હો જાએગી.

યે અજીબ અજીબ તરહ કી ઉસને લાલચેં દિલાઈ ઔર ઈસ તરહ કી ગંદી ગંદી લાલચેં દીલાકર કે શૈતાન ને હઝરત આદમ અલ. ઔર હઝરત હવ્વા રદી. કો દરખ્ત મેં સે ખાને કી દઅવત દી.

લાલચ બડી ખતરનાક(બુરી) ચીઝ હે

મેરી દીની બેહનો! યે લાલચ બહોત ખતરનાક ચીઝ હે, ઈસી લાલચ ને હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. કે સામને શૈતાન કો કામિયાબ કર દીયા; ઈસલીયે અપને આપ કો લાલચ કી ગલત આદત સે બચાઓ, જિત્ના મુકદ્દર(કિસ્મત) મેં લિખ્ખા હુવા હે વો તો ઇન્શાઅલ્લાહ મિલ કરકે રહેગા, લાલચી આદમી કા પેટ કબ્ર કી મિટ્ટી હી ભર સકતી હે, કબ્ર કી મિટ્ટી કે સિવા લાલચ વાલે કા પેટ દુનિયા કી કોઈ ચીઝ નહી ભર સકતી.

લાલચ નેક કામ કી કરની ચાહીયે

અગર લાલચ કરની હો તો નેક કામ કરને કી લાલચ કરેં કે ઝયાદાહ નમાઝેં પળ્હેં, ઝયાદાહ નવાફીલ પળ્હેં, ઝયાદાહ કુર્આન પળ્હેં, ઝયાદાહ તસ્બીહ પળ્હેં. નેકીયોં મેં લાલચ પૈદા કરો, દુનિયા

દુનિયા, પૈસે પૈસે, કપડે કપડે, જુતે ચપ્પલ ઐસી ચીઝોં કી લાલચ મત બનાઓ, લાલચી આદમી બડા ખતરનાક હોતા હે ઔર લાલચ યે બહોત બુરી આદત હે.

અલ્લાહ તઆલા ગલત ઔર ગંદી લાલચ સે હમ સબકી હિફાઝત ફરમાએ, હમારે દીલોં કો દુનિયા કી ગંદી લાલચ સે પાક ઔર સાફ ફરમાએ.

દુનિયા કે ગમોં સે હિફાઝત કી નબવી દુઆ

હદીસે પાક મેં એક દુઆ આઈ હે, મેં આપ સબકો વો દુઆ સિખ્લાતા હું :

اَللّٰهُمَّ لَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّنَا وَلَا مَبْلَغَ عِلْمِنَا۔ (الترمذی به حواله الحزب الاعظم)

તર્જુમાઃ એ અલ્લાહ! દુનિયા કો હમારા મકસુદે આઝમ ઔર મુન્તહાએ ઇલ્મ ન બના.

આજ હમારી ફિકર, હમારા ટેન્શન, હમારી સોચ, હમારી સબસે બડી પ્લાનિંગ દુનિયા કે મુઆમલે મેં હોતી હેઃ

કૈસે માલ ઔર દૌલત ઝયાદાહ મિલે?

કૈસે રૂપિયા, પૈસા ઝયાદાહ મિલે?

કૈસે માલ ઔર સામાન ઝયાદાહ મિલે?

અલ્લાહ કે નબી સ.અ.વ. ને અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ માંગીઃ

એ અલ્લાહ મેરી ફિકર, મેરી સોચ સબસે ઝયાદાહ દુનિયા કે લીયે મત બનાના ઔર હમારા ઇલ્મ, હમારી જાનકારી કી ઇન્તેહા ઈસ દુનિયા કો મત બનાના.

અલ્લાહ તઆલા દુનિયા કી નાપાક મુહબ્બત સે હમારે દીલોં કો

સલામત રખ્ખેં, આમીન.

શૈતાન ને અલ્લાહ કે મુબારક નામ કી જુઠી કસમ ખાઇ

ફીર ઉસ શૈતાન ને કસમ ખાઇ ઔર કસમ ખાકર કે કહા:

وَقَاسَمَهُمَا اِنِّیْ لَكُمَا لَمِنَ النّٰصِحِیْنَ۔

ઔર કસમ ખાકર ઉન દોનોં સે શૈતાન ને કહા: યકીન રખ્ખો મેં તુમ દોનોં કે લીયે ભલાઇ હી ચાહનેવાલોં મેં સે હું.

શૈતાન ને હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. કે સામને અલ્લાહ તઆલા કે નામ કી કસમ ખાઇ ઔર કસમ ખાકર કેહને લગા કે: મેં તો તુમ્હારા ખૈર ખ્વાહ હું, તુમ્હારી ભલાઇ ચાહતા હું, જીસમેં તુમ્હારા નફા, તુમ્હારા ફાયદા ઔર તુમ્હારી ભલાઇ હો મેં ઐસી બાત તુમકો બત્લા રહા હું કે: તુમ ઈસ દરખ્ત મેં સે ખાલો.

અલ્લાહ કે મુબારક નામ કી જુઠી કસમ ખાકર અપને આપકો ખૈર ખ્વાહ બતાયા ઔર ઈસ તરહ હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. કે ઉપર શૈતાન ને મેહનત કી.

અલ્લાહ કા નામ લેકર કોઈ જુઠી કસમ નહીં ખા સકતા

મેરી દીની બેહનો! જબ શૈતાન ને કસમ ખાઇ ઔર યકીન દિલાયા તો હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. દોનોં કે દોનોં શૈતાન કી બાત મેં આ ગએ.

હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. ઇત્ને નેક ઔર ભોલે ભાલે ઔર ઇત્ને સિધે સાદે થે કે ઉન્હોં ને યે સોચા કે યહાં કોઈ અલ્લાહ કા નામ લેકર જુઠી કસમ ખાવે યે તો નામુમ્કીન બાત હે; ઈસલીયે શૈતાન કી બાત કો ઉન્હોં ને સચ માન લી ઔર ઉનકો યકીન આ ગયા.

ઈસ કિસ્સે કા એક બહોત હી અહમ સબક

મેરી દીની બેહનો! મેં ખાસ કરકે અપની જવાન, ગૈર શાદી શુદા બેહનોં કો યે બાત સુનાના ચાહતા હું કે બહોત સે લોગ અલ્લાહ કે નામ કી જુઠી જુઠી કસમ ખાકર તુમકો ફસાને કી કોશિશ કરેંગે કે મેં તેરા બહોત બેહતરીન દોસ્ત હું, મેં તેરે સાથ અચ્છા રહુંગા, મેરી ઔર તેરી ઝિંદગી બહોત અચ્છી રહેગી, અલ્લાહ તઆલા કે નામ કી જુઠી જુઠી કસમ ખાકર વો તુમકો અપને નાપાક ફંદે મેં ફસાને કી કોશિશ કરેંગે.

યાદ રખના કે શૈતાન કી નાપાક ચાલ હે, શૈતાન ને ભી અલ્લાહ કે નામ કી જુઠી કસમ ખાઇ થી ઔર જુઠી કસમ ખાકર કે માં હવ્વા રદી. ઔર હઝરત આદમ અલ. કો ઉસ દરખ્ત કે ખાને કી દઅવત દી થી.

અલ્લાહ તઆલા ઐસી જુઠી કસમ ખાકર ધોકે મેં ડાલને વાલોં સે હમારી હિફાઝત ફરમાવે, ઐસી મિઠી મિઠી બાતેં કરકે ધોકે મેં ડાલને વાલોં સે હિફાઝત ફરમાવે, આમીન. યે ઈસ કિસ્સે કા બહોત હી અહમ નુકતા(Point) હે.

મમાનિઅત(રોકને) કો પ્યાર ઔર હમદર્દી સમજી, કાનૂન નહી સમજા

બાઝ મુફસ્સીરીન ને એક બાત યે ભી લિખ્ખી હે કે હઝરત આદમ અલ. યે સમજે કે અલ્લાહ તઆલા ને ઈસ દરખ્ત કે ખાને સે જો મના ફરમાયા હે વો શફકત કી બાત હે, કાનૂની બાત નહી હે, શરીઅત કી પાબંદી નહી હે ઔર છોટોં કી આદત બહોત સી મરતબા ઐસી હોતી હે કે બડોં કી તરફ સે જો ભી બાત શફકત કે તૌર પર કહી જાએ છોટે ઉસકે ખિલાફ હી કરતે હેં.

પેહચાન ન હો સકી

શૈતાન કો અલ્લાહ તઆલા ને અલગ અલગ શકલ ઇખ્તિયાર કરને કી સલાહિય્યત અતા ફરમાઈ હે; ઈસલીયે યે ભી હો સકતા હે કે શૈતાન ને કોઈ એૈસી શકલ અપનાઇ હો કે હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. ઉસકો પેહચાન હી ન સકે કે યે શૈતાન હે ઔર ન પેહચાનતે હુએ ઉસકી બાત માન લી.

આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. કા દરખ્ત મેં સે ખા લેના

ચુનાંચે જબ ઇત્ની સારી બાતેં આઈ તો હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. ઉસ દરખ્ત કે કરીબ ગએ ઔર ઉન્હોં ને ઉસમેં સે એક ફલ થોડા સા તોડા ઔર તોડકર ઉસકો ખા લીયા.

આપ સોચીયે, ખાસ તૌર સે આમ પર કે જબ હમ આમ કો ઉસકી શાખ સે તોડતે હેં તો આપ દેખેંગે કે વહાં સે ચિકના ચિકના માદ્દાહ નિકલતા હે ઉસકો હમ ગુજરાતી મેં ચિક બોલતે હેં ઔર ઉસકો ધોને કે બાદ ફીર હમ આમ ખાતે હેં. યે ચિકના માદ્દાહ બહોત સે દરખ્તોં મેં હોતા હે.

ફલ તોડકર ખાને કે નુકસાનાત

(૧) ઔરતોં મેં હૈઝ(માસિક) કા ખુન આને કી શુરૂઆતઃ

જબ હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ઔર માં હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા ને ઉસ દરખ્ત પર સે એક ફલ તોડા તો ઉસકા નતીજા કયા હુવા?

રિવાયતોં મેં આતા હે કે જબ ઉન્હોં ને ઉસ દરખ્ત પર સે ફલ કો તોડા ઔર ચિકના ચિકના માદ્દાહ નિકલા તો અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે યે તય(નક્કી) કર દીયા ગયા કે ઔરત ઝાત કે અંદર સે એૈસી ચિકની ચીઝ હર મહિને આતી રહેગી જીસકો હૈઝ(માસિક) કા

ખુન કહા જાતા હે, ઉસકા નિઝામ વહાં સે શુરૂ હુવા, કિસ્મત મેં તો થા કે ઔરત કો હૈઝ આએગા; લેકીન ઉસકી શુરૂઆત ઈસ તરીકે સે હુઈ કે વહાં દરખ્ત પર સે ફલ તોડને કી વજહ સે ચિકના માદ્દાહ નિકલા તો કહા કે ઈસ ઔરત ઝાત કે અંદર હમેશા ચિકના માદ્દાહ આતા રહેગા.

(૨) દુસ્રા રદ્દે અમલ યે હુવા કે અકલ મેં કમી આ ગઈ, નાકિસાતુલ અકલ વદ્દીન.

(૩) તિસ્રા રદ્દે અમલ યે હુવા કે હમલ મેં તકલીફ આના શુરૂ હો ગઈ.

જન્નતી કપડે અપને આપ ઉતર ગએ

ઔર ઉસ દરખ્ત કો ખાતે હી એક બહોત બડા રદ્દે અમલ યે હુવા કે માં હવ્વા રદી. ઔર હઝરત આદમ અલ. કે બદન પર જો કપડે થે વો કપડે અપને આપ કુદરતી તૌર પર નિકલ ગએ, યે કપડે નિકલ જાને કી બાત કુર્આન કી આયત મેં હે.

વો કપડે કિસ ચીઝ કે બને હુએ થે?

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને મસ્ઉદ રદીયલ્લાહુ અન્હુ રિવાયત ફરમાતે હેં કેઃ જન્નત મેં એક ખુશ્બુદાર દરખ્ત થા, ઉસ દરખ્ત સે બને હુએ ખુશ્બુદાર કપડે થે.

બાઝ હઝરાત કેહતે હેં કેઃ વો અલ્લાહ તઆલા કે નૂર કે બને હુએ કપડે થે ઔર ઉસ નૂર કે કપડે સે ઉનકા બદન છુપા હુઆ થા, જૈસે હી ઉન્હોં ને દરખ્ત કો હાથ લગાયા વો નૂરાની કપડે બદન સે ઉતર ગએ ઔર દોનોં કા સતર એક દુસ્રે કે સામને ખુલ ગયા.

હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. ને કભી એક દુસ્રે કા સતર(ઇન્સાન કે બદન કા વો હિસ્સા જીસકો છુપાયા જાતા હે)

નહીં દેખા થા

હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. ઈસ તરહ જન્નત મેં ઝિંદગી ગુઝારતે થે કે ઉન્હોં ને કભી એક દુસ્રે કા સતર નહીં દેખા થા, કયું કે ઉસ વકત જન્નત મેં શહવત નહીં થી ઔર ઇસ્તીન્જા(પાખાના) કા તકાઝા(ઝરૂરત) તો જન્નત મેં હે હી નહીં; ઈસલીયે કપડે ઉતારને કી નૌબત(ઝરૂરત) આઈ હી નહીં; ઈસલીયે સતર વાલે અઅઝા(અંગ)(Parts) સે વાકિફીયત(પેહચાન) ભી નહીં થી.

લેકીન ઈસ કિસ્સે કે પેશ આને પર બદન સે નૂર કે કપડે ઉતર ગએ ઔર દોનોં કા સતર એક દુસ્રે કે સામને ખુલ ગયા, જબ દોનોં કા સતર એક દુસ્રે કે સામને ખુલ ગયા તો ઉન દોનોં કો અપના સતર એક દુસ્રે સે છુપાને કી ફિકર હુઈ.

અંજીર કે દરખ્ત કે પત્તોં સે સતર છુપાયા

ફિકર હુઈ કે સતર કિસ તરહ છુપાએ?

જન્નત મેં ઇધર ઉધર ઉન્હોં ને દેખા તો વહાં કરીબ મેં અંજીર કા દરખ્ત નઝર આયા, અંજીર જીસકો અરબી મેં "તિન" કેહતે હેં, ઉસકે પત્તે ઉન્હોં ને તોડે ઔર તોડકર જલ્દી જલ્દી અપને બદન પર લગાના શુરૂ કીયા ઔર પત્તે લગાકર અપને બદન કો છુપાયા.

શરમ ઔર હયા કા માદ્દાહ ઇન્સાન મેં તબ્ઈ ઔર ફિત્રી હે

મેરી દીની બેહનો! ઈસ સે એક સબક હમકો યે સિખને કો મિલા કે મર્દ ઔર ઔરત દોનોં કી તબિઅતેં, દોનોં કી નઝરેં ઔર દોનોં કા મિઝાજ અલ્લાહ તઆલા ને કુછ ઐસા બનાયા હે કે કોઈ ભી ખુલે હુએ બદન સે રેહના પસંદ નહીં કરતા; હાલાં કે પૂરી જન્નત મેં દુસ્રા કોઈ નહીં થા, સિર્ફ હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. થે,

દોનોં મિયાં બીવી અકેલે થે; લેકીન ઉસકે બાવજુદ ભી જબ ઉનકે કપડે ઉતર ગએ ઔર ઉનકા સતર ખુલ ગયા તો ઉન્હોં ને એક મિનટ કે લીયે ભી નંગા રેહના પસંદ નહી કીયા, ફૌરન(તુરત) દૌળે ઔર જલ્દી જલ્દી દરખ્ત કે પત્તે લગાકર ઉન્હોં ને અપને બદન કો છુપાના શુરૂ કીયા.

એક બહોત કિમતી બાત

યહાં એક કિમતી બાત ઝહન(દીમાગ) મેં રખના કે બદન સે જન્નત કે નૂરાની કપડે કયું ઉતર ગએ?

ઈસલીયે કે એક ભુલ હો ગઈઃ અલ્લાહ તઆલા ને કહા થા કેઃ ઈસ દરખ્ત કે પાસ મત જાના, ઈસ મેં સે મત ખાના, જીસ ચીઝ કે ખાને સે અલ્લાહ તઆલા ને મના કીયા થા વો ચીઝ ખા લી તો ઉસકા નુકસાન યે હુવા કે બદન પર સે જન્નત કે નુરાની કપડે ઉતર ગએ.

હરામ ખાને સે ઝિંદગી મેં બેહયાઇ ઔર બેશરમી આતી હે

મેરી દીની બેહનો! યે બહોત અહમ બાત હે કે હરામ ખાના જબ પેટ મેં જાતા હે તો ઉસકા અસર યે હોતા હે કે મર્દ ઔર ઔરત બેહયા બન જાતે હેં, ઝિંદગી મેં બેહયાઇ આ જાતી હે.

આપ જિન મુસલમાન ઔરતોં કો બેહયા દેખો કે ઉનકે કપડે કમ હેં, બદન દિખાઈ દે રહા હે ઐસે કપડે પેહને હેં તો મુમ્કીન હે કે ઉસને હરામ ખાના ખાયા હોગા, હરામ ખાના ઉસકે પેટ મેં ગયા હોગા, વો નાજાઇઝ ચીઝ ખાતી હોગી, મુમ્કીન હે કે ઉસી કા નતીજા હો; ઈસલીયે કે જબ હરામ, નાજાઇઝ, ગલત ચીઝ પેટ મેં જાતી હે તો ઝિંદગી મેં બેહયાઇ ઔર બેશરમી આતી હે.

ઈસલીયે અપને આપ કો હરામ, નાજાઇઝ, ગંદી, ગલત ચીઝેં ખાને સે બચાઓ. યે જન્નત કે હવાલે સે બાત કેહ રહા હું.

બગૈર ઝરૂરત કે નંગા રેહના યે અલ્લાહ તઆલા કો પસંદ નહીં

એક ઔર ખાસ બાત મેં આપકો સુનાના ચાહતા હું કેઃ હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. દોનોં મિયાં બીવી જન્નત મેં અકેલે થે ઔર કોઈ નહીં થા, ફીર ભી ઉન દોનોં ને નંગે બદન રેહના પસંદ નહીં કીયા.

ઈસ સે માલુમ હુવા કે હમ અકેલે હોં, તન્હાઈ મેં હોં તો ભી મિયાં બીવી કો બગૈર ઝરૂરત કે નંગા નહીં રેહના ચાહીયે.

આજ કલ યે ગુનાહ આમ હો ગયા હે

ઈસલીયે યે બાત સુનલો! મુજે યે કેહના અચ્છા નહીં લગતા; લેકીન યે ગુનાહ આજ આમ હો રહા હે; ઈસલીયે મુજે ખુલકર કેહના પડ રહા હે કે મર્દ હો કે ઔરત, મિયાં બીવી દોનોં રૂમ મેં અકેલે ભી હો તો ભી બગૈર ઝરૂરત કે નંગે બદન રેહના અલ્લાહ તઆલા કો પસંદ નહીં.

દુસ્રી હદીસે પાક મેં આતા હે કે નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને ઇરશાદ ફરમાયાઃ અલ્લાહ તઆલા કા ઝયાદાહ હક્ક હે દુસ્રે લોગોં કે મુકાબ્લે મેં કે હમ ઉસ સે શરમ ઔર હયા કરેં.(તિરમિઝી શરીફઃ ૨૭૯૪, બાબુ મા જાઅ ફી હિફઝીલ અવરતિ)

હમ જબ તન્હાઈ મેં હોતે હેં તો ઉસ વકત ભી અલ્લાહ તઆલા હમકો દેખતે હેં; ઈસલીયે બગૈર ઝરૂરત કે અપને સોને કે કમરે(રૂમ) મેં ભી બિલ્કુલ નંગા નહીં રેહના ચાહીયે.

એક બહોત હી અહમ હદીસ

મેં ઈસ મૌકે પર એક ઔર હદીસ આપકો સુનાદું.

હઝરત આયશા સિદ્દીકા રદીયલ્લાહુ અન્હા – યે બહોત ઉંચે દર્જે(મકામ) કી બાત હે; હાલાં કે આપકો માલુમ હે કે અલ્લાહ કે નબી કી તમામ બીવીયોં મેં સબ સે કમ ઉમ્ર કી, સબ સે પ્યારી ઓર કુંવારી અગર કોઈ બીવી થી તો માં આયશા સિદ્દીકા રદી. થી વો ઇરશાદ ફરમાતી હેં કેઃ પૂરી ઝિંદગી ગુઝર ગઇ; લેકીન મેંને કભી અલ્લાહ કે નબી સ.અ.વ. કા સતર નહીં દેખા ઔર હુઝુર સ.અ.વ. ને મેરા સતર નહીં દેખા.(ઇબ્ને માજાઃ૬૬૨)

યહાં હઝરત આયશા સિદ્દીકા રદી. પૂરી ઝિંદગી કી બાત કરતી હેં ઔર સોચિયે! હઝરત આયશા રદી. જૈસી ઇત્ની પ્યારી, ઇત્ની ચહિતી ઔર કુંવારી બીવી ઐસા ફરમા રહી હેં.

યે બહોત ઝરૂરી મસ્અલા હે, મેં ઇન મસાઈલ કો ઝયાદાહ આપકે સામને પૈશ(રખ) નહીં સકતા, આઇન્દાહ કલ ઝુહર કે બાદ મસ્જીદ મેં ઈસ તરહ કે મસાઈલ મર્દો કો બહોત તફસીલ સે કેહનેવાલા હું, આપ અપને ઘર કે મર્દો કો આઇન્દાહ કલ ઝુહર કી મજલીસ કે લીયે ખાસ તાકીદ કરેં કે કલ ઝુહર કે બાદ કી મજલીસ મેં વો હાઝિર હોં, મેં ઈન સબ મસાઈલ કો વહાં ઇન્શાઅલ્લાહ બહોત તફસીલ(ગેહરાઇ) સે ઝિક્ર કરુંગા.

અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે આવાઝ આઈ

ખેર! હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. ને જલ્દી જલ્દી જન્નત કે પત્તે અપને બદન પર લગા દીયે, અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે આવાઝ આઈ કેઃ

એ આદમ! મેંને તુમકો યે નહીં કહા થા કેઃ ઈસ દરખ્ત સે મત ખાના!

મેંને તુમસે યે નહીં કહા થા કેઃ શૈતાન તુમ્હારા ખુલ્લમ ખુલ્લા

દુશ્મન હે!

કયું તુમને શૈતાન કી બાત માન લી? અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયા:

وَنَادٰهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَأَقُلْ لَّكُمَا إِنَّ الشَّيْطٰنَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ۔ (الأعراف: ٢٢)

તર્જુમા: ઔર ઉસ વકત ઉન દોનોં કે રબ ને ઉન દોનોં કો આવાઝ દી કે કયા મેંને તુમ દોનોં કો ઈસ દરખ્ત કે પાસ જાને સે નહી રોકા થા ઔર મેંને તુમ દોનોં સે નહી કહા થા કે યકીનન શૈતાન તુમ દોનોં કા ખુલ્લમ ખુલ્લા દુશ્મન હે?

એક અહમ નૂકતે(Point) કી બાત

સાથ મેં અલ્લાહ તઆલા ને કિત્ની પ્યારી બાત ફરમાઇ કે:

એ આદમ ઔર હવ્વા! ઈસ જન્નત મેં બહોત સારી નેઅમતેં હેં જીનકે ખાને કી મેંને તુમકો ઇજાઝત દી થી, કયા વો તુમ્હારે લીયે કાફી નહી થી કે એક દરખ્ત જિસકે ખાને સે મેંને તુમકો રોકા થા ઉસકો ખાને કે લીયે તુમ ચલે ગએ?

ઇત્ની સારી હલાલ નેઅમતેં; ફીર ભી હરામ કી તરફ કયું?

યે બહોત અહમ બાત હે કે આજ દુનિયા મેં અલ્લાહ તઆલા ને હઝારોં નેઅમતેં હલાલ કી હેં, કયા વો નેઅમતેં હમારે લીયે કાફી નહી હેં કે હમ હરામ ચીઝ કો ખાને જાવેં?

કિત્ની પીને કી ચીઝેં હલાલ હેં?

તરહ તરહ કે જયુસ હેં, તરહ તરહ કે શરબત હેં, ફીર ભી આદમી શરાબ પીને જાવે?

અલ્લાહ તઆલા ને કિત્ના ખાના હલાલ કીયા હે, ફીર આદમી

કીસી હરામ ચીઝ કે ખાને કે લીયે કયું જાવેં?

હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ઔર માં હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા કો અલ્લાહ તઆલા ને યહી અહમ નૂકતા(Point) બત્લાયા.

ગુનાહ કા કબુલ કરના યહી અબ્દીય્યત કી શાન હે

હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. ને કહા કેઃ એ હમારે અલ્લાહ! બેશક વો નેઅમતેં બહોત થી; લેકીન શૈતાન ને આપકે પાક નામ સે કસમ ખાઇ, હમકો માલુમ નહીં થા કે કોઈ આપકે પાક નામ સે જુઠી કસમ ભી ખા સકતા હે, ઈસલીયે હમને ખા લીયા.

અલ્લાહ તઆલા ને ઇરશાદ ફરમાયા કેઃ એ આદમ ઔર હવ્વા! અબ તો તુમકો જન્નત સે બાહર નિકલના પડેગા, અબ તુમ્હેં દુનિયા મેં જાના હે, હમને તકદીર(કિસ્મત) ઐસી લિખ્ખી થી કે તુમ ઈસ દરખ્ત મેં સે ખાઓગે, જન્નત સે નિકાલ કર દુનિયા મેં ભેજે જાઓગે ઔર હમકો યે દુનિયા આબાદ કરની હે.

હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ કો હિંદુસ્તાન મેં ઉતારા ગયા

ચુનાંચે હઝરત આદમ અલ. કો અલ્લાહ તઆલા ને હિંદુસ્તાન મેં ઉતારા, સરાંદીપ નામ કી એક જગહ હે, આજ ભી વહાં એક પહાડ હે, ઉસ પહાડ પર એક પથ્થર હે જીસ પર પાંવ કે નિશાન હેં, કેહતે હેં કેઃ વો હઝરત આદમ અલ. કે કદમ કે મુબારક નિશાનાત હેં, ઈસી સરાંદીપ કો આજ કલ શ્રીલંકા કેહતે હેં, વો પેહલે હિંદુસ્તાન મેં થા ફીર અલગ હો ગયા, વહાં હઝરત આદમ અલ. કો ઉતારા ગયા.

માં હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા કો જિદ્દાહ મેં ઉતારા ગયા

હઝરત હવ્વા રદી. કો જિદ્દાહ મેં ઉતારા. જિદ્દાહ અરબી મેં દાદી કો કેહતે હેં ઔર હવ્વા રદી. તમામ ઇન્સાનોં કી દાદી હે; ઈસલીયે

જિસ જગહ હઝરત હવ્વા રદી. કો ઉતારા ગયા ઉસ જગહ કા નામ જિદ્દાહ બન ગયા.

મેંને જિદ્દાહ શહર મેં ખુદ અપની આંખ સે વો કબ્રસ્તાન દેખા હે, છોટા સા કબ્રસ્તાન હે, ઉસ મેં લિખા હુવા હે:

هُنَامَقْبَرَةُأُمِّنَاحَوَّاء۔

યઅની યે વો કબ્રસ્તાન હે જીસ મેં હમારી માં હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા કી કબર મૌજુદ હે.

જન્નત સે કયા સાથ લાએ?

તફસીરી રિવાયતોં મેં હે કે હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ઔર માં હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા જબ દુનિયા મેં તશરીફ લાએ તો સાથ મેં ચંદ(કુછ) ચીઝેં લેકર આએ:

(૧) જન્નત કે ખુશ્બુદાર ફુલ પત્તે જો ઝમીન પર ફૈલા દીયે, ઉસકી બરકત સે હિંદુસ્તાન મેં અઅલા તરીન(બેહતર સે બેહતર) ઉદ ઉગતા હે.

(૨) હજરે અસ્વદ વો અંધેરે મેં ચાંદ કી તરહ ચમકતા થા ઔર હરમ કી હદ તક ઉસકી રોશની ફેલતી થી.

(૩) માં હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા સાથ મેં તન્નુર ભી લાઈ, શાયદ ઉસી વજહ સે ઔરતોં મેં કિચન કે સામાન ઔર બરતનોં કી મુહબ્બત ઝયાદાહ નઝર આતી હે.

(૪) લુહારી કે દો તીન ઔઝાર(હથિયાર).

(૫) તકરીબન(લગભગ) દસ(૧૦) ગુના લમ્બા અસા. શાયદ વહી બાદ મેં અસા એ મુસા સે મશ્હુર હુવા.

(૬) તરહ તરહ કે બીજ.

(૭) સોના ચાંદી ભી સાથ આયા, ઉસકે ચશ્મે ઝમીન મેં જારી હો ગએ.

હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. બહોત નરમ દીલ થે

દોનોં કો અલ્લાહ તઆલા ને ઝમીન પર ઉતારા ઔર દોનોં ને કભી અલ્લાહ તઆલા કી નારાઝગી નહીં દેખી થી, હમેશા અલ્લાહ તઆલા કી ખુશી, મુહબ્બત ભરી, પ્યારવાલી, નરમીવાલી બાતેં સુની થીં, અબ અલ્લાહ તઆલા કી કુછ નારાઝગી દેખને ઔર સુનને કો મિલી તો દીલ પર બહોત અસર હુવા, હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. પથ્થર દીલ નહીં થે, બહોત નરમ દીલ થે, ઉનમેં અલ્લાહ તઆલા કી નારાઝગી બરદાશ્ત કરને કી તાકત નહીં થી.

અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઐસા પથ્થર દીલ બનને સે મહફુઝ રખ્ખે.

બાઝ મરતબા ઇન્સાન કા દીલ ગુનાહ કરતે કરતે ઐસા પથ્થર જૈસા બન જાતા હે કે ફીર મર્દ હો યા ઔરત બેફીકર બન જાતે હેં ઔર કેહતે હેં કે:

ગુનાહ કરો, કોન હમારા બિગાડ લેગા?

કિસ કો હિમ્મત હે હમકો રોકને કી?

ઐસે બેખૌફ(બિન્દાસ) હોને સે અલ્લાહ તઆલા હમ સબકી હિફાઝત ફરમાએ, આમીન.

ખાસ તૌર પર દીન કે મુઆમલે મેં, અલ્લાહ કે મુઆમલે મેં ડર ડર કે રેહના ચાહીયે કે કભી ઝર્રા બરાબર(થોડી સી) ભી અલ્લાહ તઆલા કી નાફરમાની ન હો જાવે.

પેહલી મરતબા ગલતી(ભુલ), માફી કૈસે માંગે?

ચું કે હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ઔર માં હવ્વા

રદીયલ્લાહુ અન્હા સે પેહલી મરતબા ગલતી હુઈ થી, કીસી સે આજ તક ગલતી નહી હુઈ થી તો માફી કૈસે માંગની હે વો ભી માલુમ નહી ઔર દીલ મેં યે સોચા કે અગર હમ માફી માંગને જાએ તો કોઈ ઐસી બાત ઝબાન સે ન નિકલ જાએ જો અલ્લાહ તઆલા કી શાન કે ખિલાફ(વિરૂધ્ધ) હો ઔર ખુદા કી શાન મેં બેઅદબી હો જાએ; ઈસલીયે ઉન્હોં ને માફી માંગને મેં જલ્દી નહી કી; બલ્કે ખુદ અલ્લાહ તઆલા સે કહા કેઃ એ અલ્લાહ! માફી માંગને કા તરીકા ભી આપ હી બતાઇયે, કૈસે માફી માંગેં, હમકો તો માફી માંગના ભી નહી આતા.

હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. કિત્ના રોએ?

દોનોં રોને લગે, તકરીબન દો સો(૨૦૦) બરસ રોએ.

ઇત્ના રોએ ઇત્ના રોએ મેરી દીની બેહનો! અગર હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. કે આંસુઓં કો જમા કીયા જાએં તો પૂરી દુનિયા મેં નદી બેહને લગે.

કેહતે હેં કેઃ તમામ ઇન્સાનોં કે આંસુ એક તરફ ઔર હઝરત દાઉદ અલ. કે આંસુ એક તરફ, તમામ ઇન્સાનોં મેં સબ સે ઝયાદાહ હઝરત દાઉદ અલયહિસ્સલામ રોએ ઔર હઝરત દાઉદ અલ. સે ઝયાદાહ હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. રોએ.

ચાલીસ(૪૦) સાલ યા તીનસો(૩૦૦) સાલ તો ઐસે ગુઝરે કે ઉન્હોં ને શરમ કે મારે નીચે સે ઉપર નહી દેખા, ચાલીસ(૪૦) રોઝ(દિન) ખાના નહી ખાયા, ભુકે રહે, સો સાલ હમ બિસ્તરી નહી કી.

અલ્લાહ તઆલા ને બહોત પ્યારી દુઆ સિખાઈ

આખિર અલ્લાહ તઆલા ને દોનોં કો એક દુઆ સિખાઈ,

બહોત પ્યારી દુઆ હે, વો દુઆ અલ્લાહ તઆલા ને કુર્આન મેં નકલ ફરમાઇ હે:

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ۔

(الأعراف:٢٣)

દોનોં દુઆ કર રહે હેં કે: એ હમારે રબ! હમને હમારી જાનોં પર ઝુલ્મ કીયા, અગર આપ માફ નહીં કરેંગે, રહમ નહીં કરેંગે તો હમારી તો દુનિયા ઔર આખિરત સબ બરબાદ હો જાએગી, એ અલ્લાહ! રહમ કીજીયે, માફ કર દીજીયે.

યે બહોત પ્યારી દુઆ હે જો ખુદ અલ્લાહ તઆલા ને હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. કો સિખ્લાઈ થી ઔર જો મુસલમાન બંદા ઔર બંદી યે દુઆ પઢ઼ કર અલ્લાહ તઆલા કે સામને રોએગા તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે ગુનાહ ભી માફ કર દેંગે.

તૌબા કબુલ; લેકીન!

યે દુઆ દોનોં માંગતે ગએ ઔર રોતે ગએ, અલ્લાહ તઆલા કે સામને માફી માંગતે રહે, અલ્લાહ તઆલા ને ઉન દોનોં કી તૌબા કો કબુલ કર લીયા ઔર ઉન દોનોં કો માફ ફરમા દીયા; લેકીન સઝા અપની જગહ પર બાકી રહી કે દુનિયા મેં જાના હે, દુનિયા મેં ઝિંદગી ગુઝારની હે, દુનિયા મેં તુમ રહોગે, મૌત આએગી ઔર કબ્ર મેં દફન હોના હે ઔર ફીર દોબારાહ(દુસ્રી બાર) નિકલકર કયામત કે મેદાન મેં આના હે, યે સિલસિલા અબ દુનિયા મેં તુમ્હારે સાથ ચલતા રહેગા.

નબીયોં કી માસુમિયત પર ઈમાન લાના ઝરૂરી

હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ઔર તમામ અમ્બિયા માસુમ

હેં, યે અકીદાહ રખના નિહાયત ઝરૂરી હે. યહાં હઝરત આદમ અલ. સે કોઈ બડા ગુનાહ નહીં હુવા; બલ્કે મામૂલી સી ચુક(ભુલ) હો ગઈ, ખુદા તઆલા કે હુકમ કે ખિલાફ કરને કા દીલ મેં કોઈ ઇરાદાહ નહીં થા, શૈતાન કે વસ્વસે કી વજહ સે ભુલ ગએ જીસકો હમ અપની ઝબાન મેં ભુલ કે બાદ વાલા લફઝ ચુક હો ગઇ સે તાબીર કરતે હેં, યે ગલતી બાલ જૈસી થી; લેકીન જબ બાલ ભી આંખ મેં ગિરતા હે તો ખટકતા હે, ઈસી તરહ સે ગલતી ભી ખટકને લગી ઔર માફી માંગને કી શુરૂઆત હો ગઈ.

અબ દુનિયા મેં કયા હોગા?

મેરી દીની બેહનોં! હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ સે દુનિયા મેં આ ગએ, અલ્લાહ તઆલા ને જો ફરમાયા થા ઉસકા ખુલાસા યે હે કેઃ

જન્નત મેં ભુક નહીં લગતી થી, દુનિયા મેં ભુક ભી લગેગી.

જન્નત મેં પ્યાસ નહીં લગતી થી, દુનિયા મેં પ્યાસ ભી લગેગી.

જન્નત મેં ગરમી નહીં લગતી થી ઔર દુનિયા મેં ગરમી ભી લગેગી.

જન્નત મેં આપસ મેં મુહબ્બત ઔર ઉલ્ફત થી, દુનિયા મેં જાને કે બાદ લડાઇ, ઝઘડે, ફિત્ને હોંગે, ઇન્સાનોં મેં આપસ મેં ઝઘડે હોંગે, મર્દ મર્દ મેં, ઔરત ઔરત મેં, મિયાં બીવી મેં, અવલાદ મેં, ઇન્સાન ઔર શૈતાન મેં ઝઘડે હોંગે.

યે સબ ચીઝેં દુનિયા મેં પેશ આએગી.

દુનિયા મેં કામિયાબી કા રાસ્તા

અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયાઃ દુનિયા મેં જાઓ, મેં અપને નબીયોં કે ઝરિયે હિદાયત ઔર સહીહ દીન ભેજુંગા, જો મેરી

હિદાયત ઔર સહીહ દીન પર ચલેગા વો દુનિયા મેં કભી ગુમરાહ નહી હોગા ઔર જો મેરે દીન ઔર મેરે અહકામ સે મુંહ ફીરાએગા મેં ઉસકી ઝિંદગી કો તંગ કર દુંગા ઔર મેં ઉસકો કયામત કે દિન અંધા બનાકર ઉઠાઉંગા.

રોનેવાલી આંખેં અલ્લાહ તઆલા કો બહોત પ્યારી હેં

મેરી દીની બેહનોં! ગુનાહ કે મુઆમલે મેં કભી ગફલત(સુસ્તી) મત કરો.

દેખો! હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. સે એક છોટી સી ગલતી હો ગઈ; લેકીન વો દોનોં ઇત્મિનાન કે સાથ નહી બેઠે; બલ્કે ફૌરન(ઉસી વકત) અલ્લાહ તઆલા કે સામને રોના શુરૂ કર દીયા.

મેરી દીની બેહનોં! હમ ઇન્સાન હેં, કમઝોર હેં, ગલતી હો જાતી હે, ગુનાહ હો જાતે હેં; લેકીન ઉસકે બાદ હમ ચૈન સે ન બેઠેં, અપને અલ્લાહ તઆલા કે સામને મુસલ્સલ(લગાતાર) માફી માંગનેવાલે બનેં, રોનેવાલે બનેં, જિત્ની રાતેં, જિત્ને દિન રમઝાન કે બાકી હેં ઉસમેં ખુબ રોવો, માફી માંગો. અપને અલ્લાહ કે સામને રોને કી ઔર માફી માંગને કી પૂરી ઝિંદગી આદત બનાઓ, કોશિશ કરેં કે ગુનાહ ન હો; લેકીન શૈતાન અગર બેહકાકર ગુનાહ કરવા દેવે તો ઉસી વકત ઇન્સાન માફી માંગનેવાલા બને.

દુનિયા ઔર આખિરત કી હર ભલાઈ અલ્લાહ સે માંગની ચાહીયે

દુસ્રી ખાસ બાત યે કે હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. દોનોં ને અપની હર ઝરૂરત કે લીયે અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ કી,

દુસ્રી આયત મેં હે:

لَئِنْ اٰتَيْتَنَا صَالِحًا لَّنَكُوْنَنَّ مِنَ الشّٰكِرِيْنَ۔ (الأعراف: ۱۸۹)

તર્જુમાઃ (એ અલ્લાહ!) અગર આપ હમકો સાલેહ (મુકમ્મલ,તંદુરસ્ત) અવલાદ દેંગે તો હમ શુક્ર કરનેવાલોં મેં સે હો જાએંગે.

હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. ને યે દુઆ માંગી થી.

લિહાઝા! હમારી દીની ઝરૂરત હો કે દુનિયા કી ઝરૂરત હો હર ઝરૂરત હમ અલ્લાહ તઆલા સે માંગેં, અલ્લાહ તઆલા હમ સબકી ઝરૂરત કો અપને ગૈબી ખઝાને સે પુરા ફરમાએંગે ઇન્શાઅલ્લાહ.

અલ્લાહ તઆલા જો નેઅમતેં દેતે હેં ઉન પર હમ શુક્ર અદા કરનેવાલે બનેં, તિરમીઝી શરીફ કી હદીસ મેં હે કે નબીએ કરીમ સ.અ.વ. જબ ભી અલ્લાહ સે દુઆ માંગતે થે તો યે દુઆ ઝરૂર માંગતે થે:

رَبَّنَا اٰتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَّ فِى الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَّ قِنَا عَذَابَ النَّارِ۔ (البقرة)

એ હમારે અલ્લાહ! આપ હમકો દુનિયા મેં ભી અચ્છાઇ દીજીયે ઔર આખિરત મેં ભી અચ્છાઇ દીજીયે ઔર જહન્નમ કી આગ સે હમકો બચા કરકે રખિયે.

લિહાઝા! અલ્લાહ તઆલા સે દુનિયા કી ભલાઇ ભી માંગો, આખિરત ભી માંગો, દીન ભી માંગો, દુનિયા ભી માંગો, હર ચીઝ અલ્લાહ તઆલા હી સે માંગનેવાલે બનો, જૈસે હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ઔર માં હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા ને માંગા હે.

એક બહોત હી કિમતી બાત

ઔર એક બહોત કિમતી બાત જો ઈસ કિસ્સે કે અખિર મેં અલ્લાહ ને ઇરશાદ ફરમાઇ:

وَلَكُمۡ فِى الۡاَرۡضِ مُسۡتَقَرٌّ وَّمَتَا عٌ اِلٰى حِيۡنٍ۔ (الأعراف: ٢٤)

મેરી દીની બેહનોં! યે ખાસ બાત અલ્લાહ તઆલા ને હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ ઔર માં હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા કો સુનાઈ કે: એ આદમ ઔર હવ્વા! ઈસ દુનિયા મેં તુમકો થોડે દિનોં કે વાસ્તે રેહના હે, સિર્ફ થોડા સા વકત દુનિયા મેં મિલા હે.

દુનિયા મેં જન્નતી મેવા યાદ આયા

તફસીરી રિવાયતોં મેં હે કે જબ હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ કે ઇન્તેકાલ કા વકત કરીબ આયા તો જન્નતી મેવે કી ચાહત(તમન્ના) હુઈ, હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ કા આમ મામુલ થા કે જબ ભી કોઈ ઝરૂરત પેશ આતી તો અલ્લાહ તઆલા કે પાસ દુઆ કરતે, હઝરત આદમ અલ. ને અપને બેટો કો હુકમ દીયા કે: જાઓ અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ કરો ઔર મેવે કા સવાલ કરો.

આપ કી અવલાદ કાબા કી તરફ જાને કે લીયે રવાના હુઈ, રાસ્તે મેં હઝરત જિબ્રઈલ અલયહિસ્સલામ કી મુલાકાત હુઈ, ઉન્હોં ને સવાલ કીયા કે: કહા જા રહે હો?

બતાયા: અબ્બા કે લીયે જન્નતી મેવે કી દુઆ કરને કે લીયે જા રહે હેં.

ઈસ પર હઝરત જિબ્રઈલ અલ. ને ફરમાયા: મેરે સાથ વાપસ ચલો, હમ ઉનકે મતલબ કી ચીઝ લાએ હેં, હઝરત જિબ્રઈલ અલ. કે સાથ દુસ્રે ફરીશ્તે ભી થે, ઉન્હોં ને આકર આપકો સલામ કીયા ઔર

આપકી રૂહ કબ્ઝ કી.

હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ કા કફન દફન ઔર કબર

ઇન્તેકાલ કે બાદ ફરીશ્તે જન્નત કી ખુશ્બુ લાએ, જન્નતી કફન લાએ, તાક અદદ(એકી સંખ્યા) મેં ગુસલ દીયા ઔર હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ કા જનાઝાહ તૈયાર કીયા ગયા, હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ કી અવલાદ કી અવલાદ મેં સે સો(૧૦૦) અફરાદ(લોગ) જનાઝાહ ઉઠાકર લે ગએ, હઝરત જિબ્રઈલ અલયહિસ્સલામ ને ચાર(૪) તકબીર સે નમાઝ પળ્હાઈ, કિબ્લા કી તરફ સે કબ્ર મેં ઉતારા, બગ્લી કબ્ર(કબર કે અંદર સિધી તરફ ખોદના) ઔર કબ્ર કોહાન નુમાં(ઉંટ કી પિઠ જૈસા ઘાટ,બનાવ) બનાઈ ગઈ, એક રિવાયત કે મુતાબિક મિના મેં મસ્જીદે ખૈફ કે બિચ મેં આપકી કબ્ર હે.

હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ કી અવલાદ

તફસીરી રિવાયતોં કે મુતાબિક હઝરત આદમ અલ. કી ઔર હઝરત હવ્વા રદી. સે ચાલીસ(૪૦) અવલાદ હુઈ, હર મરતબા કી વિલાદત મેં જુડવે(تَوْأَمْ) પૈદા હુએ, હર મરતબા મેં લડકા, લડકી પૈદા હોતે.

કફ્ફારે કે સાઠ(૬૦) રોઝે કી હિકમત

કેહતે હૈં કેઃ હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ કા પુત્લા ઝમીન કે સાઠ(૬૦) અજઝા(અલગ અલગ જગહ) સે મિલાકર બના ગયા હે; ઈસલીયે ઇન્સાનોં મેં સાઠ(૬૦) અલગ અલગ તબિયતેં(મિઝાજ) હૈં ઔર કફ્ફારે મેં સાઠ રોઝે કી હિકમત ભી યહી બતાઈ જાતી હે.

બાઝ તફસીરી રિવાયતોં મેં હે કે આપકે ઇન્તેકાલ સે પેહલે આપકી અવલાદ કી અવલાદ મેં સે એક લાખ ઇન્સાન તક પૈદા હો

ચુકે થે.

આખિર એક દિન મૌત આનેવાલી હે

ઈસ દુનિયા મેં કીસી કો એક હઝાર બરસ કી ઝિંદગી ભી મિલ જાએ તો ભી આખિરત કે મુકાબ્લે મેં કુછ નહી હે, હમસે પેહલી ઉમ્મતોં મેં લોગ એક એક હઝાર બરસ કી ઉમ્ર કે હોતે થે, આઠસો બરસ કી ઉમ્ર કે હોતે થે; લેકીન વો ભી દુનિયા સે ચલે ગએ, કબ્ર મેં જાકર સો ગએ, ઈસ ઉમ્મત કી ઉમ્ર તો અલ્લાહ તઆલા ને બહોત છોટી બનાઇ હે, આજ ભી જિન્નાત કી ઉમ્ર બહોત લમ્બી હોતી હે, આઠસો, હઝાર, બારાહ સો સાલ કી ઉમ્ર હોતી હે; લેકીન ઉનકો ભી મૌત આતી હે, વો ભી કબ્રસ્તાન જાકર સો જાતે હેં.

તો હમારી ઝિંદગી તો બહોત છોટી હે, અલ્લાહ તઆલા યહી સમજાતે હેં કેઃ તુમ્હેં દુનિયા મેં બહોત થોડે દિનોં કે વાસ્તે રેહના હે, દુનિયા સે ફાયદા ઉઠાના હે, દુનિયા બહોત થોડી હે, પતા નહી કબ મૌત આ જાવે?

આખિરત કી યાદ દિલાનેવાલે બેહતરીન(ખુબસુરત) અશ્આર

એક અલ્લાહ કે વલી ને બહોત અચ્છે શૈર સુનાએ, આખિરત, કબ્ર ઔર મૌત કો સામને રખકર કે યે શૈર સુનો, ઇન્શાઅલ્લાહ બહોત ફાયદા હોગાઃ

આદમી કા જીસ્મ કયા હે જીસ પે શૈદા હે જહાં
એક મિટ્ટી કી ઈમારત,એક મિટ્ટી કા મકાં

કે ઇનસાન કા જીસ્મ કયા હે જીસ પર આજ દુનિયા મરતી હે? યે જીસ્મ એક મિટ્ટી કી ઈમારત હે ઔર એક મિટ્ટી કા મકાન હે.

આગે ફરમાતે હેં :

ખુન કા ગારા બનાયા,ઈંટ જીસ મેં હડ્ડીયાં

ચંદ સાંસોં પે ખડા હે યે ખયાલી આસ્માં
મૌત કી પુરઝોર આંધી જીસ દમ આકર ટકરાએગી
યે ઇમારત ખાક મેં મિલ જાએગી

યઅની એક ઇમારત હે ઔર મૌત કી એક આંધી હે, મૌત નામ કા એક તુફાન આએગા, આંધી આએગી ઔર યે હમારે જીસ્મ નામ કી ઇમારત ટૂટ જાએગી ઔર કબ્ર મેં જાકર સો જાના પડેગા.

મેરી દીની બેહનોં! યે દુનિયા હમેશા રેહનેવાલી નહી હે, માં હવ્વા રદી. ઔર હઝરત આદમ અલ. કો જબ અલ્લાહ તઆલા ને દુનિયા મેં ભેજા થા તબ હી કેહ દીયા થા કે યે દુનિયા હમેશા રેહને કે લીયે નહી હે.

ઈસલીયે આખિરત કી ફિકર કરો, કબ્ર કી ફિકર કરો, મૌત કી ફિકર કરો, જનાઝે કી ફિકર કરો, કયામત કી ફિકર કરો, અલ્લાહ તઆલા કે સામને જાને કી ફિકર કરનેવાલીયાં બનો.

દુનિયા મેં આને કે બાદ માં હવ્વા રદીયલ્લાહુ અન્હા ઔર હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ કી અવલાદ કા સિલસિલા શુરૂ હુવા ઔર ઉનકી અવલાદ કા કિસ્સા ભી અલ્લાહ તઆલા ને કુર્આન મેં બયાન ફરમાયા હે.

અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો આખિરત કી ફિકર નસીબ ફરમાએ, ઈસ પૂરે કિસ્સે મેં જો નસીહત ઔર ઇબ્રત(ઝિંદગી મેં અમલ મેં લાને) કી બાતેં હેં અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો સમજ કર ઉસ પર અમલ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ, આમીન.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી દો બીવીયોં કા મુબારક કિસ્સા (૧)

ઈકતીબાસ

યે ઝમઝમ માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કી કુરબાની કી બરકત હે, એક ઔરત ઝાત કી કુરબાની હે, એક જવાન ઔરત અપને દુધ પીતે બચ્ચે કો લેકર જંગલ મેં રહી, અલ્લાહ તઆલા ને ઉસકી બરકત સે ઝમઝમ કા પાની ઇન્સાનોં કો અતા ફરમાયા.

અલ્લાહ તઆલા ને ઝમઝમ મેં યે તાકત રખ્ખી હે કે જીસ નિય્યત સે પીયા જાએ અલ્લાહ તઆલા વો નિય્યત પુરી ફરમાતે હેં. હદીસ મેં આતા હે: ماءزمزم لما شرب" له ઝમઝમ કા પાની જીસ નિય્યત સે પીઓ અલ્લાહ તઆલા ઉસ નિય્યત કો પુરી ફરમાએંગે.

બહોત સારે હઝરાત ને ઝમઝમ કો શિફા કે લીયે ભી ઇસ્તેમાલ કીયા ઔર બહોત લોગોં કો ફાયદા ભી હુવા, ઝરૂરત હે યકીન કી.

ઔર દુનિયા કે બડે બડે ડોકટર ઈસ પાની કી મુખ્તલીફ(અલગ અલગ) લેબોરેટરી(Laboratory) મેં

જાંચ કર ચુકે હેં, વો ઈસ નતીજે પર પહોંચે હે કે:
ઈસ વકત દુનિયા મેં સબ સે ઉમદાહ(અચ્છા) પાની "ઝમઝમ" હે.

بسم اللہ الرحمن الرحیم

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ نَحْمَدُہٗ وَ نَسْتَعِیْنُہٗ وَ نَسْتَغْفِرُہٗ وَ نُؤْمِنُ بِہٖ وَ نَتَوَکَّلُ عَلَیْہِ وَ نَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنْ شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَ مِنْ سَیِّاٰتِ اَعْمَالِنَا ، مَنْ یَّھْدِہٖ اللّٰہُ فَلَا مُضِلَّ لَہٗ وَ مَنْ یُّضْلِلْہُ فَلَا ھَادِیَ لَہٗ وَ نَشْھَدُ اَنْ لَّآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ وَحْدَہٗ لَا شَرِیْکَ لَہٗ وَ نَشْھَدُ اَنَّ سَیِّدَنَا وَ شَفِیْعَنَا وَ حَبِیْبَنَا وَ اِمَامَنَا وَ مَوْلَانَا مُحَمَّدًا عَبْدُہٗ وَ رَسُوْلُہٗ، صَلَوَاتُ اللّٰہِ تَبَارَکَ وَ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَ عَلٰی اٰلِہٖ وَ اَصْحَابِہٖ وَ ذُرِّیَّاتِہٖ وَ اَھْلِ بَیْتِہٖ وَ اَھْلِ طَاعَتِہٖ، وَ بَارَکَ وَ سَلَّمَ تَسْلِیْمًا کَثِیْرًا کَثِیْرًا۔۔۔۔اَمَّا بَعْدُ!

હઝરત આદમ અલ. ઔર માં હવ્વા રદી. કે કિસ્સે કે બાદ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી દો બીવીયોં કા મુબારક કિસ્સા આપકો સુનાતા હું જો કુર્આન મેં બહોત સી જગ્હોં પર આયા હે.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કા મકામ ઔર મરતબા

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ભી અલ્લાહ તઆલા કે નબીયોં ઔર પૈગંબરોં મેં સે હેં, અલ્લાહ તઆલા ને ઉનકો બહોત ઉંચા મકામ ઔર દર્જા અતા ફરમાયા થા, ઈત્ના ઉંચા મકામ અતા ફરમાયા થા કે એક હદીસ કે મુતાબિક ઈસ દુનિયા મેં તકરીબન એક લાખ ચોબીસ

હજાર નબી આએ, ઉનમેં પેહલા નંબર હઝરત નબીએ કરીમ સ.અ.વ. કા હે ઔર દુસ્રા નંબર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કા હે, ઇત્ને બડે અલ્લાહ તઆલા કે નબી હે.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી દો બીવીયોં કા કિસ્સા કુર્આન મેં આયા હે, ઉસમેં સે એક બીવી કે બારે મેં એક કિસ્સા આપકો પિછલે સાલ સુનાયા યા જો અલ્હમ્દુલીલ્લાહ ખુત્બાતે મહમૂદ, જિલ્દઃ ચહારૂમ(૪) મેં ભી છપ ચુકા હે.

અલ્લાહ તઆલા કુર્આન મેં ઈરશાદ ફરમાતે હેં :

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَّا تُشْرِكْ بِيْ شَيْئاً وَّطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِيْنَ وَالْقَائِمِيْنَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ۔ (الحج: ٢٦)

તર્જુમાઃ ઔર જબ હમને ઈબ્રાહીમ અલ. કો ઘર(કાબા) કી જગહ બત્લા દી ઔર હમને યે હુકમ દીયા કે મેરે સાથ કીસી કો શરીક મત કરો ઔર મેરે ઘર કો તવાફ કરનેવાલોં કે લીયે ઔર(ઈબાદત કે લીયે) ખડે રેહનેવાલોં કે લીયે ઔર રૂકુઅ, સજદા કરનેવાલોં કે લીયે(ઝાહીરી ઔર બાતીની નાપાકી સે) પાક(સાફ) રખના.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કા શહર

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ઈરાક મેં "બાબુલ" એક શહર થા વહાં રેહતે થે, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને ઈરાકવાલોં કો દીન કી દઅવત દી; લેકીન વો લોગ ઈમાન નહી લાએ ઔર ઈબ્રાહીમ અલ. કે દુશ્મન બન ગએ.

એક વફાદાર ઔરતઃ હઝરત સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા

પૂરે ઈરાક મેં હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી બીવી સિર્ફ

ઉન પર ઈમાન લાઈ, ઉસ મુબારક બીવી કા નામ હઝરત સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા થા, યે આપકી રિશ્તેદાર થી, ચચા કી યા મામુ કી લડકી થી, ઉનકે સાથ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી શાદી હુઈ થી.

યે ઔરત બહોત વફાદાર ઔરત સાબિત હુઈ, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. પર ઈમાન ભી લાઈ ઔર જબ ઈરાક કે લોગોં ને હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કો મજબુર કીયા ઓર ઈરાક કે બાદશાહ નમરૂદ ને હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કો આગ મેં ડાલા, અલ્લાહ તઆલા ને આગ મેં આપકી હિફાઝત ફરમાઈ ઔર નમરૂદ ડર ગયા કે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી તૌહીદ કી દઅવત ચલતી રહી તો લોગ ઉનકી દઅવત કબુલ કર લેંગે તો ખુદ નમરૂદ ને હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કો ઈરાક સે નિકલ જાને કા હુકમ(Order) દે દીયા, ચુનાંચે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કો હિજરત કરની પડી ઉસ વકત યે સારા નામ કી બીવી ભી આપકે સાથ હિજરત કર કે ગઇ.

યે બહોત ખુબસુરત ઔરત થી ઔર અપને શૌહર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી બહોત હી ઝયાદાહ માનનેવાલી ફરમા બરદાર થી, ઈમાન ભી લાઈ ઔર હિજરત ભી કી.

ઔરત કો દીની કામોં મેં શૌહર કા સાથ દેના ચાહીયે

અલ્લાહ તઆલા હમારી દીની બેહનોં કો યે તૌફીક અતા ફરમાવે કે દીન કે કામ મેં વો અપને શૌહર કી મદદ કરનેવાલી બનેં. અલ્લાહ કે નબી હિજરત કર કે જા રહે હેં તો ઉસ ઔરત ને ઐસા નહી કહા કેઃ મેં તો યહી રહુંગી, મેરે માં બાપ યહાં રેહતે હેં; બલ્કે વો ઔરત હિજરત કર કે સાથ મેં ચલી ગઇ.

રફીકે હિજરત(હિજરત કે સાથી)

તીન આદમીયોં કી જમાઅત થીઃ

(૧) હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ

(૨) આપકી બીવી હઝરત સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા

(૩) આપકે ભતીજે હઝરત લૂત અલયહિસ્સલામ, વો ઈમાન લાએ થે.

બાઝ તારીખી રિવાયતોં સે પતા ચલતા હે કે હઝરત લૂત અલયહિસ્સલામ હઝરત સારા રદી. કે હકીકી ભાઇ થે.

યે તીન આદમી ઈરાક સે નિકલ કર ચલે, ચલતે ચલતે મિસ્ર(Egypt) પહોંચે.

મિસ્ર કા બાદશાહ સિનાન બિન અલ્વાન જિસ્કો ફિરઔન કા લકબ દીયા જાતા થા. બડા ઝાલીમ થા, ઉસને માં સારા રદી. કે સાથ ગલત કામ કરને કી કોશિશ કી, જિસ્કા કિસ્સા મૈને આપકો ગુઝીશ્તા સાલ સુનાયા થા જો ખુત્બાતે મહમૂદ, જિલ્દઃ ચહારૂમ(૪) મેં છપા હુવા હે.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી કોઈ અવલાદ નહીં થી

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. હિજરત કરકે, અપની બીવી સારા કો લેકર મુલ્કે શામ(S y r i a) પહોંચે, ઉસ વકત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી ઉમ્ર તકરીબન પંચાસી(૮૫) સાલ હો ગઈ થી ઔર હઝરત સારા રદી. કી ઉમ્ર સતત્તર(૭૭) સાલ હો ચુકી થી; લેકીન અલ્લાહ તઆલા કી અજીબ કુદરત કે ઇત્ની બડી ઉમ્ર હો ગઈ ઔર ઉનકે ઘર મેં કોઈ બચ્ચા નહી થા, કોઈ અવલાદ નહી થી.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કા મિસ્ર કે બાદશાહ કી લડકી સે નિકાહ

હઝરત સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા ને ખુદ એક દિન હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કો કહા કેઃ

એ અલ્લાહ કે નબી! હમારી શાદી કો ઇત્ને સાલ હો ગએ, કોઈ અવલાદ નહીં હોતી તો મેં આપકો એક પેશકશ(Offer) કરતી હું કે મેરે પાસ ખિદમત કરને કે લીયે એક લડકી હે. વો લડકી મિસ્ર કે બાદશાહ કી લડકી થી. કહા કે: યે લડકી જો મેરી ખિદમત કરતી હે ઉસકે સાથ આપ નિકાહ કર લીજીયે, અલ્લાહ તઆલા કે યહાં મુકદર હોગા તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે ઝરિયે આપકો અવલાદ અતા ફરમાએંગે.

ખુદ હઝરત સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા ને અપની ખિદમત કે લીયે જો મિસ્ર કે બાદશાહ કી લડકી થી જીસકા નામ હાજરા થા. ઉસ હાજરા કે સાથ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી શાદી કરવા દી.

શાદી કે બાદ મિયાં બીવી કો યે દુઆ માંગની ચાહીયે

અબ નબી કે ઘર મેં નઈ શાદી હુઈ, સાથ મેં દુઆ ભી હો રહી હે:

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصّٰلِحِيْنَ۔ (الصّٰفّٰت: ١٠٠)

એ અલ્લાહ! હમકો નેક અવલાદ અતા ફરમાઈયે.

યે એક નબી કી ફેમિલી કી દુઆ હે.

મેરી દીની બેહનો! શાદી કે બાદ મિયાં બીવી દોનોં કો યે દુઆ માંગની ચાહીયે.

અબ યે હઝરત હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા એક બાદશાહ કી લડકી થી લિહાઝા નબી કે ઘર મેં કૈસે રેહના ચાહીયે? તો હઝરત સારા રદી. ને ઉનકી તરબિયત કી ઔર સિખ્લાયા કે નબી કે સાથ કૈસે રેહના ચાહીયે. ઉસ તરબિયત કી બરકત સે દોનોં કી ઝિંદગી

બહોત અચ્છે તરીકે સે ગુઝર રહી થી.

સોકનો(દો બીવીયોં) કા આપસ મેં ઇખ્તીલાફ પેહલે સે ચલા આ રહા હે

હમ જાનતે હેં કેઃ દો સોકન જબ જમા હોતી હેં તો કુછ ન કુછ ઝઘડે તો હોતે હી હેં, સોકનોં કે દરમિયાન જો ખિંચાતાની હોતી હે વો ઇન્સાની તકાઝો(ઝરૂરીયાત) કી વજહ સે હોતી હે ઔર યે કોઈ ખાસ ઐબ(બુરા) નહી હે, ઉસમેં ઇન્સાની તાકત આજીઝ હોતી હે.

બહરહાલ! હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કે ઘર મેં ભી દો સોકનોં કે જમા હોને કી વજહ સે કુછ ન કુછ ગર્મા ગર્મી(ખિટ પિટ) શુરૂઅ હુઈ.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. સોચ રહે થે કે યે દોનોં કે દરમિયાન જો નારાઝગી ઔર ઝઘડા હે વો કૈસે ખત્મ(પૂરા) કરેં.

તો ઉનકે દીલ મેં એક બાત યે આઈ કે દોનોં કો અલગ અલગ કર દેના ચાહીયે, દૂર દૂર કર દેના ચાહીયે તો ઝઘડે ખત્મ હો જાએંગે.

હઝરત હાજરા રદી. પેહલે ખાદીમા થી અબ બીવી બન ગઈ

દુસ્રી બાત યે થી કે પેહલે હઝરત હાજરા રદી. હઝરત સારા રદી. કી ખિદમત કરતી થી, ઉનકે માતહત થી ઔર અબ જો હે હઝરત હાજરા રદી. હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી બીવી બન ગઇ; ઈસલીયે ઉનકા દર્જા(મરતબા) ઉંચા હો ગયા.

નેક અવલાદ ઈઝઝત કા ઝરિયા હેં

અલ્લાહ તઆલા કી શાન દેખિયે! હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ઔર હઝરત સારા રદી. કી શાદી કે બહોત સાલ હો ગએ; લેકીન ઉનકે યહાં બિલ્કુલ અવલાદ નહી થી ઔર હઝરત હાજરા રદીયલ્લાહુ

અન્હા સે શાદી હુઈ તો થોડે હી દીનોં મેં હઝરત હાજરા હામિલા હો ગઈ ઔર ઉનકે પેટ મેં બચ્ચા આ ગયા, જૈસે હી હઝરત હાજરા રદી. કો હમલ રેહ ગયા, પેટ મેં બચ્ચા આયા તો યે ભી ઉનકી ઈઝઝત કા ઝરિયા બન ગયા, ઉસ સે એક દર્જા ઉંચા હો ગયા કે સારા રદી. પુરાની બીવી હે ઔર ઉનકે યહાં અવલાદ નહી હે ઔર યે નઈ બીવી હામિલા હો ગઇ; ઈસલીયે ઉનકા દર્જા ઝયાદાહ ઉંચા હો ગયા.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કો ખાન એ કાબા(કઅબતુલ્લાહ) બનાને કા હુકમ

ઉસી ઝમાને મેં એક તિસ્રી બાત યે હુઈ કે અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે હુકમ હુવા:

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَن لَّا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ۔ (الحج: ٢٦)

તર્જુમા: ઔર જબ હમને ઈબ્રાહીમ(અલયહિસ્સલામ) કો ઘર(કાબા) કી જગહ બત્લા દી ઔર હમને યે હુકમ દીયા કે મેરે સાથ કીસી કો શરીક મત કરો ઔર મેરે ઘર કો તવાફ કરનેવાલોં કે લીયે ઔર(ઈબાદત કે લીયે) ખડે રેહનેવાલોં કે લીયે ઔર રૂકુઅ, સજદા કરનેવાલોં કે લીયે(ઝાહીરી ઔર બાતીની નાપાકી સે) પાક(સાફ) રખના.

નૂહ અલયહિસ્સલામ કે ઝમાને મેં જબ પાની કા તુફાન આયા થા તો અલ્લાહ તઆલા ને કાબા કો આસ્માન પર ઉઠા લીયા થા, સિર્ફ કાબા કી બુનિયાદ, પાએ(Foundation) બાકી રેહ ગએ થે ઔર ઉસ પર ભી લમ્બા ઝમાના હોને કી વજહ સે રેત(રેતી) આ

ગઈ થી, મિટ્ટી આ ગઈ થી, વહાં ટિલે જૈસા હો ગયા થા.

તો અલ્લાહ તઆલા ને હુકમ દીયા કેઃ એ ઈબ્રાહીમ! મેરે ઘર કાબા કો બનાઓ, મેરે ઘર કાબા કી તામીર કરો.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કા શહર

યે સબ બાતેં એક સાથ જમા હો ગઈ તો હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને સોચા કે ચલો! બહોત અચ્છા મૌકા(વકત) હે, અલ્લાહ તઆલા કા હુકમ ભી આ ગયા, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ઉસ ઝમાને મેં મુલ્કે શામ મેં–હિબ્રૂન નામ કા એક શહર હે વહાં–રેહતે થે જીસકો આજકલ "مدينة الخليل" કેહતે હેં.

"ખલીલ" યઅની હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ઔર "મદીના" કા મતલબ "શહર" યઅની હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કા મુબારક શહર.

મકામ ઔર મરતબા આદમી કે રહન સહન(અંદાઝ) કો ભી બદલ દેતા હે

અબ જબ યે સબ બાતેં હુઈ તો જૈસા કે મેંને અભી આપ કો બતાયા કે હામિલા હોને કી વજહ સે હઝરત હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કા દર્જા(મરતબા) થોડા ઉંચા હો ગયા, પેહલે વો ખિદમત કરનેવાલી થી, અબ બીવી હો ગઈ ઔર નબી કે ઘર મેં અવલાદ નહી થી ઔર નઇ બીવી કે પેટ મેં બચ્ચા આ ગયા તો હઝરત હાજરા રદી. કે બાત કરને કા તરીકા થોડા બદલ ગયા.

હઝરત સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા કી ધમકી ઔર કસમ

એક દિન હઝરત સારા રદી. ને હઝરત હાજરા રદી. કો ધમકી દી ઔર કહા કેઃ સિધી સિધી રેહ, વરના મેં તેરે નાક, કાન કાટ

ડાલુંગી.

ઔર હઝરત સારા ને ઉસ પર કસમ ખા લી કેઃ

એ હાજરા! અગર તુ સિધી સિધી બાત નહી કરેગી તો મેં તેરે જીસ્મ મેં સે દો તીન ઉઝવ(હિસ્સે)(Parts) કાટ ડાલુંગી.

યે ઈસલીયે કે પેહલે હઝરત સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા માલિકા થી ઔર હઝરત હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા ઉનકી ખિદમત કરતી થી; ઈસલીયે વો પુરાને તર્ઝ(અંદાઝ) મેં માં સારા રદી. ને ધમકી દી ઔર કસમ ખા લી.

જૈસે બહોત સે લોગ બચ્ચે પર ગુસ્સા હો જાતે હેં તો કેહતે હેં : કાન કાટ ડાલુંગા ઔર ફિર વો હી બચ્ચેં કિત્ને હી બડે હો જાએ બડોં કે બરતાવ મેં મુકમ્મલ તબ્દીલી આના મુશ્કીલ હે.

કસમ પુરા કરને કા અજીબ તરીકા

અબ ચું કે કસમ ખા લી થી; ઈસલીયે બાદ મેં ઉસ કસમ કો પુરા કરને કે લીયે હઝરત હાજરા રદી. કે કાન ઔર નાક મેં સુરાખ(છેદ)(Hole) કીયા ગયા, ઈસલીયે કે ધમકી દી થી નાક ઔર કાન કાટ ડાલને કી ઔર વો કાટના તો મુશ્કીલ થા ઔર કસમ ખાઈ થી, કસમ પુરી ન કરે તો કસમ ટૂટ જાએગી ઔર કફ્ફારા દેના પડેગા; ઈસલીયે અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે યે તરીકા બતાયા ગયા કે હઝરત હાજરા રદી. કે કાન ઔર નાક મેં સુરાખ(છેદ) કરો; તાકે કસમ પુરી હો જાએ.

સબ સે પેહલે કાન ઔર નાક મેં સુરાખ(છેદ) કરવાને વાલી ઔરત

સબ સે પેહલે ઈસ દુનિયા મેં હઝરત હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કે કાન ઔર નાક મેં સુરાખ(છેદ) કીયા ગયા થા જો હઝરત ઈબ્રાહીમ

અલ. કી નઈ ઔર છોટી બીવી થી. બાદ મેં ઔરતોં મેં યે સિલસિલા ચલા કે કાન મેં સુરાખ(છેદ) કરવાતી હેં ઔર વહાં પર બાલી પહેનતી હેં ઔર નાક મેં સુરાખ(છેદ) કરવા કે નથની પહેનતી હેં.

નાક મેં સુરાખ(છેદ) કરકે નથ(કાંટા) પહેનના જાઈઝ હે

આપકો સુનકર કુછ તઅજજુબ ભી હુવા હોગા.

ફતાવા મહમૂદીયા મેં મેરે પિરો મુરશીદ હઝરત અકદસ મુફતી મહમૂદ હસન સાહબ ગંગોહી રહ. ને ફતવા લિખ્ખા હે કે: જીસ તરહ કાન મેં સુરાખ(છેદ) કરવાના જાઈઝ હે, કાન મેં ઝેવર પહેનના જાઈઝ હે, ઈસી તરહ નાક મેં ભી સુરાખ(છેદ) કરવાના ભી જાઈઝ હે, ઉસમેં ભી નથ વગૈરહ પહેન સકતે હેં.

હઝરત ઈસ્માઈલ અલયહિસ્સલામ કી પૈદાઈશ હિબ્રૂન મેં

હઝરત હાજરા રદીયલ્લાહુ તઆલા અન્હા કો "હિબ્રૂન" શહર મેં રેહતે રેહતે બચ્ચા પૈદા હો ગયા ઔર ઉસ બચ્ચે કા નામ "ઈસ્માઈલ" રખ્ખા ગયા, યે પૈદાઈશ મુલ્કે શામ મેં હિબ્રૂન – જીસકો "હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કા શહર" કહા જાતા હે ઉસમેં હુઈ.

ઈન મુબારક હસ્તીયોં કી કબરોં પર હાઝરી કી સઆદત

અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! ઉસ શહર મેં બંદે કો હાઝરી કી સઆદત હાસિલ હુઈ હે, વહાં હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ, હઝરત ઈસ્હાક અલયહિસ્સલામ, હઝરત યાકુબ અલયહિસ્સલામ, હઝરત યુસુફ અલયહિસ્સલામ, હઝરત સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા વગૈરાહ કી તરફ મન્સુબ મઝારાત(કબરેં) હેં જીસકી તફસીલાત આપ બંદે કી કિતાબ દેખી હુઈ દુનિયા, જિલ્દ: દૌમ(૨) મેં પળ્હોગે.

બડી ઉમ્ર મેં બચ્ચા પૈદા હોના કોઈ બુરી બાત નહીં હે

મેરી દીની બેહનો! યહાં એક બાત સોચને કી હે કે જબ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કે યહાં યે બેટા પૈદા હુવા તો ઉસ વકત ઉનકી ઉમ્ર પચાસી(૮૫) સે ઝયાદાહ થી, બાઝ રિવાયતોં કે મુતાબિક નનાન્વે(૯૯) સાલ કી ઉમ્ર થી.

ઈસ સે માલુમ હુવા કે બડી ઉમ્ર મેં અવલાદ કા હોના કોઈ બુરી બાત નહીં હે, યે ભી અલ્લાહ તઆલા કે નબી કા તરીકા હે.

અગર કીસી મર્દ ઔર કીસી ઔરત કો બડી ઉમ્ર મેં અવલાદ હો તો ઉસકી વજહ સે તાઅના નહીં મારના ચાહીયે, તાઅના મારનેવાલે ગુનેહગાર હોંગે, યે નબી કી સુન્નત હે કે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કો બડી ઉમ્ર મેં અલ્લાહ તઆલા ને અવલાદ અતા ફરમાઈ.

અફ્રિકા મેં મોઝામ્બીક કે મપુટો શહર મેં હમારે એક મુખ્લીસ દોસ્ત હાજી નુરાની સાહબને પેહલી એહલીયા(બીવી) કે ઇન્તેકાલ(મૌત) કે બાદ જબ બડી ઉમ્ર મેં દુસ્રા નિકાહ કીયા ઔર ઉનસે અવલાદ હુઈ તો હમારે ઈલાકે કે મિઝાજ કે એતબાર સે લોગોં ને કુછ નાપસંદીદગી કે અંદાઝ મેં બાત કી તો હાજી સાહબને હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ વાલા વાકિયા સુના કર ઉન એતરાઝ કરનેવાલોં કો ખામોશ કીયા.

ઈસ્માઈલ નામ રખને કી વજહ ઔર ઉસકા મતલબ

અલ્લાહ તઆલા કે ફરીશ્તે ને ખુદ બતલાયા થા કે તુમ્હારે યહાં બેટા પૈદા હોગા ઉસકા નામ ઈસ્માઈલ રખના.

ઈસ્માઈલ યે ઇબ્રાની ઝબાન કા લફઝ હે જીસકા મતલબ ઉર્દુ મેં હોતા હે એ અલ્લાહ! મેરી દુઆ સુન લીજીયે ચું કે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. અવલાદ કે લીયે દુઆ માંગતે થે ઔર અલ્લાહ તઆલા ને

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી દુઆ સુન લી ઔર ઉનકે ઘર મેં અવલાદ અતા ફરમાઈ, ઈસ નિસ્બત સે ઉસ બેટે કા નામ ઈસ્માઈલ રખ્ખા ગયા.

બુરાક કયા હે?

જબ યે બચ્ચા પૈદા હો ગયા ઔર ઉસી ઝમાને મેં ખુદા કા હુકમ ભી આ ગયા તો એક દિન હઝરત જિબ્રઈલે અમીન અલયહિસ્સલામ બુરાક લેકર આયે.

બુરાક જન્નત કા જાનવર હે, યે ઘોડે સે થોડા છોટા ઔર ગધે સે થોડા બડા હોતા હે, ઘોડે ઔર ગધે કી બિચ કી સાઇઝ કા યે જાનવર હોતા હે, યે જન્નતી જાનવર હે.

હિબ્રૂન સે વાદી એ ગય્રીઝી ઝરઅ(બંજર જગહ) કી તરફ રવાનગી

હઝરત જિબ્રઈલ અલયહિસ્સલામ બુરાક લેકર આએ ઔર કહા કેઃ એ ઈબ્રાહીમ! બેઠ જાઓ.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ બેઠ ગએ, અપની બીવી હઝરત હાજરા રદી. કો બિઠાયા ઔર અપને દુધ પીતે બચ્ચે ઈસ્માઈલ અલયહિસ્સલામ કો બિઠાયા.

હઝરત હાજરા રદી. કો ઉસ વકત કુછ પતા નહીં થા કે યે કયા હો રહા હે, મુજે કહાં લે જા રહે હેં? કયું લે જા રહે હેં?

પુરાની બીવી હઝરત સારા રદી. કો હિબ્રૂન મેં રખ્ખા.

વો બુરાક ફલસ્તીન કે હિબ્રૂન સે રવાના હુવા, હઝરત જિબ્રઈલ અલ. બુરાક કી રસ્સી(દોરી, લગામ) હાથ મેં પકડ કર ચલતે થે, રાસ્તે મેં ચલતે ચલતે કોઈ શહર આતા, કોઈ આબાદી, કોઈ બસ્તી આતી તો હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. સવાલ કરતે થે કેઃ હમકો યહાં

ઉતરના હે? યહાં રેહના હે?

હઝરત જિબ્રઈલ અલ. ફરમાતે થે કેઃ નહી, આગે ચલો, આપકી મંઝીલ તો ઓર આગે હે, આપકો ઓર આગે જાના હે.

વાદી એ ગય્રીઝી ઝરઅ(બંજર જગહ)

યહાં તક કે ચલતે ચલતે આજ જહાં મક્કા મુકર્રમા હે વહાં પર પહોંચ ગએ.

ઉસ ઝમાને મેં મક્કા શહર નહીં થા, જંગલ થા, કાંટે થે, કાંટેદાર દરખ્ત થે, બબુલ–જીસકો ગુજરાતી મેં(બાવર) કેહતે હેં, કાંટે કે દરખ્ત થે ઔર વહાં કાબા ભી નહી થા, મક્કા શહર ભી નહી થા, દૂર દૂર તક ચટીયલ મેદાન થા, વહાં જાકર હઝરત જિબ્રઈલ અલયહિસ્સલામ ને બુરાક કો ઉતારા ઔર રોક દીયા.

વહાં એક છોટા સા ટિલા(ટેકરા) થા, ઉસ ટીલે કી મિટ્ટી મેં રેત કે અંદર કાબા શરીફ કે પાયે થે ઔર બહોત દૂર અમાલીન નામ કી કૌમ કે કુછ લોગ રેહતે થે, બાકી ખાસ મક્કા મેં કોઈ ઇન્સાન નહી થા, જંગલ ઝાડી, કાંટે સબ યહી ચીઝેં થી, ઉસ જંગલ મેં દૂર દૂર તક ઇન્સાન કી આવાઝ ભી સુનાઈ નહી દેતી થી, મિલોં તક સબ્ઝ ઘાસ કા નામ ઔર નિશાન તક નહી થા.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને જિબ્રઈલે અમીન સે પુછા કેઃ યહી હમારી મંઝીલ હે?

જિબ્રઈલ અલયહિસ્સલામ ને કહાઃ હાં! યહી આપકી મંઝીલ હે.

ચુનાંચે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને જંગલ મે સે કુછ ઘાસ, પત્તે, લકડીયા જમા કર કે એક છપ્પર(ઝોંપડી) બનાયા. જૈસે હમ લોગ ગરીબો કે ઘર દેખતે હેં ઔર છપ્પર(ઝોંપડી) મેં અપની જવાન બીવી હઝરત હાજરા રદી. ઔર દુધ પીતે બચ્ચે હઝરત ઇસ્માઇલ

અલયહિસ્સલામ કો રખ્ખા.

મિસ્ર કી શેહઝાદી સુન્સાન જંગલ કે એક છપ્પર(ઝોંપડી) મેં

મેરી દીની બેહનો! જૈસા કે આપ સુન ચુકેં કે માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા તો શેહઝાદી થી, મિસ્ર કે બાદશાહ કી લડકી થીઃ લેકીન ઉનકે શૌહર, અલ્લાહ તઆલા કે નબી હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને ઉનકો એક ઘાસ ઔર પત્તોં કે છપ્પર(ઝોંપડી) મેં રખ્ખા.

માં હાજરા રદી. ખુશી ખુશી વહાં રેહને કે લીયે તૈયાર હો ગઈ, યે નહી સોચા કે મેં બાદશાહ કી બેટી હું, મેં શેહઝાદી હું; બલ્કે અપને શૌહર, અલ્લાહ કે નબી હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને જહાં રખ્ખા વહી પર રેહને કે લીયે વો રાઝી હો ગઈ.

માં હાજરા રદી. ઉસ છપ્પર(ઝોંપડી) મેં રેહને લગી, ઉનકે પાસ એક થેલી મેં ખજુરેં થી ઔર એક મટકે જૈસા મશ્કીઝહ થા ઉસમેં પાની થા, માં હાજરા રદી. ઉસમેં સે ખાતી ઔર અપને છોટે બેટે ઇસ્માઇલ કો દુધ પિલાતી રેહતી.

જુદાઈ કા ગમનાક મંઝર

થોડા વકત ગુઝરા કે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ તો વહાં સે ચલને લગે.

કયા મંઝર હુવા હોગા?

એક જંગલ જહાં કોઈ ઇન્સાન નહી, કોઈ મકાન નહી, ખાને પીને કા સામાન નહી, ઐસે જંગલ મેં જવાન બીવી ઔર દુધ પીતે બચ્ચે કો રખકર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ચલને લગે.

હમેં કિસ કે હવાલે છોડકર જા રહે હો?

માં હાજરા રદીયલ્લાહુ તઆલા અન્હા પીછે ચલી ઔર પીછે જાકર કેહતી હે કે: એ અલ્લાહ કે નબી! યહાં જંગલ મેં હમેં છોડકર કહાં જા રહે હો?

યહાં કોઈ સાથ દેનેવાલા નહી, ખાને પીને કી કોઈ ચીઝ નહી.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ખામોશ, કુછ નહી બોલતે, ચુપચાપ ચલતે રહે.

માં હાજરા રદી. ને અપના સવાલ દોહરાયા કે: એ અલ્લાહ કે નબી! યહાં જંગલ મેં કિસ કે ભરોસે પર હમેં છોડકર જા રહે હો?

કયા અલ્લાહ તઆલા કા હુકમ હે?

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને કોઈ જવાબ નહી દીયા, ચલને લગે, એક બાર, દો બાર, તીન બાર સવાલ કીયા, કોઈ જવાબ નહી દેતે થે, ચુંકે વો શેહઝાદી થી, હોશિયાર થી; ઈસલીયે ખુદ સામને સે સવાલ કરતી હે કે: એ અલ્લાહ કે નબી! કયા અલ્લાહ તઆલા ને આપકો જંગલ મેં છોડકર જાનેકા હુકમ દીયા હે?

વો જાનતી થી કે અલ્લાહ કે નબી મુજ પર ઝુલ્મ નહી કર સકતે; ઈસલીયે ખુદ સવાલ કીયા.

તબ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને ફરમાયા:

હાં! મેરે અલ્લાહ કા હુકમ હે કે તુમકો જંગલ મેં છોડકર ચલા જાઉં.

અજીબ જવાબ: તબ તો વો અલ્લાહ તઆલા હમકો ઝાયેઅ(બર્બાદ) નહી કરેંગે

મેરી દીની બેહનો! જબ અપને શૌહર કી ઝુબાન સે યે જવાબ સુના તો હઝરત હાજરા રદીયલ્લાહુ તઆલા અન્હા ને અજીબ(Best) જવાબ દીયા.

અલ્લાહ તઆલા પુરી દુનિયા કી હમારી મુસલમાન બેહનોં કો ઔર હમારે મુસલમાન ભાઇયોં કો ઐસા પાકિઝા જઝબા(હિમ્મત) અતા ફરમાએ, આમીન.

માં હાજરા રદીયલ્લાહુ તઆલા અન્હા ને, એક ઔરત ઝાત ને કિત્ના પ્યારા જવાબ દીયા!

ફરમાયા કેઃ અગર અલ્લાહ તઆલા કા હુકમ હે તો આપ શોખ સે, ખુશી ખુશી ચલે જાઇયે, જીસ અલ્લાહ ને હુકમ દીયા હે વો અલ્લાહ પાક હમકો બર્બાદ નહીં હોને દેંગે, હમેં ઝાયેઅ(Waste) નહીં હોને દેંગે.

અલ્લાહ તઆલા કા હુકમ પુરા કરને સે કભી કોઈ બર્બાદ નહીં હોતા

એક ઔરત યે સમજ રહી થી કે અલ્લાહ તઆલા કા હુકમ પુરા કરને સે કભી કોઈ ઝાયેઅ ઓર બર્બાદ નહીં હોતા.

મેરી દીની બેહનો! અલ્લાહ તઆલા ઉમ્મતે મુહમ્મદીયા કે હર મુસલમાન મર્દ ઔર ઔરત કો યે બાત સમજા દે કે ખુદા કા હુકમ પુરા કરને સે કભી કોઈ ઝાયેઅ ઔર બર્બાદ નહીં હોતા હે ઔર ખુદ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ઐસે થે કે અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ કે સામને કીસી ભી ચીઝ કો ઝયાદાહ પ્યારી નહીં સમજતે થે, બસ અલ્લાહ તઆલા કા હુકમ હે ઉસકો પુરા કરો.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ દોબારાહ અપની પુરાની બીવી સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા કે પાસ ફલસ્તીન જાને કે લીયે રવાના હો ગએ, માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા છપ્પર(ઝોંપડી) મેં આકર બેઠ ગઈ, માસુમ(છોટા) બચ્ચા ગોદ મેં હે, ઉસકો દુધ પિલાતી હે.

સનિયા નામ કી જગહ પર બીવી બચ્ચે કી યાદ કા સતાના

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ આગે ચલે ઔર મક્કા મેં એક જગહ હે જીસકા નામ સનિયા હે.

યે સનિયા જગહ પેહલે મર્વા પહાડ કે બાઝુ મેં થી, અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! પેહલે મેને વો જગહ દેખી હે, અબ તો વો સબ જગહેં તોડ ફોડ કર કે ખત્મ કર દી ગઈ હેં.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ જબ ચલતે ચલતે વહાં પહોંચે તો બીવી ઔર બચ્ચે કી યાદ ને સતાયા, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ખડે રેહ ગએ ઔર ખડે હોકર – જહાં સે બીવી ઔર બચ્ચા નઝર નહી આ રહે થે વહાં ખડે ખડે – અલ્લાહ તઆલા કે સામને દુઆ માંગી.

માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા ભી દૂર તક દેખતી રહી થી; લેકીન જબ રાસ્તા બદલ ગયા, શૌહર નઝર આના બંદ હો ગએ તો બીવી આકર બૈઠ ગઈ.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી બેહતરીન ઔર અજીબ દુઆ

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ભી શાયદ દેખ રહે હોંગે; લેકીન જબ નઝર આના બંદ હો ગયા, રાસ્તા બહોત દૂર હો ગયા તો ખડે હો ગએ ઔર દુઆ કી કેઃ

મૌલા! મેં તો છોડકર આ ગયા હું; લેકીન અબ આપ હિફાઝત કરના, એ અલ્લાહ! બીવી ઔર બચ્ચે કો આપકે હવાલે કરતા હું.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને કાબા કી તરફ મુંહ કીયા ઔર દુઆ કે લીયે હાથ ઉઠાએ, વો દુઆ દો(૨) જગહ પર કુર્આન મેં

અલ્લાહ તઆલા ને નકલ ફરમાઈ હે, એક સુરએ બકરહ મેં :

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰـذَا بَلَداً اٰمِناً وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ اٰمَنَ مِنْهُم بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيْلاً ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلٰى عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ۔ (البقرة:١٢٦)

તર્જુમાઃ ઔર(વો વકત ભી યાદ કરો) જબ(હઝરત) ઈબ્રાહીમ(અલ.) ને અર્ઝ કીયા; એ મેરે રબ! આપ ઈસ શહરે(મક્કા) કો અમન વાલા બના દીજીયે ઔર ઈસ મક્કા કે રેહનેવાલોં મેં સે(ભી) જો અલ્લાહ ઔર કયામત કે દિન પર ઈમાન લાવે ઉનકો(કિસમ કિસમ કે) ફલોં સે રિઝક(ખાને કે લીયે) અતા ફરમાઇયે, (અલ્લાહ તઆલા ને દુઆ કે જવાબ મેં) ઈરશાદ ફરમાયાઃ જિસને કુફ્ર કીયા ઉસકો ભી મેં થોડી મુદત કે લીયે ફાયદા ઉઠાને કા મૌકા દુંગા, ફીર મેં ઉસ(કાફીર) કો(ઝબરદસ્તી) દોઝખ કે અઝાબ કી તરફ(ખિંચ કર) લે જાઉંગા ઔર વો(જહન્નમ) રેહને કી બહોત બુરી જગહ હે.

યે દુઆ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને માંગી, ઉસ દુઆ મેં હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને અલ્લાહ તઆલા કે સામને બહોત ઝરૂરી ઔર બહોત અહમ ચીઝેં માંગી.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયીહસ્સલામ યે અર્ઝ કર રહે થેઃ

એ અલ્લાહ! ઈસ જંગલ બયાબાન મેં અબ મેરી બીવી ઔર મેરી અવલાદ કો સંભાલનેવાલા કોઈ નહી હે, બસ એક આપકી ઝાત હે, એ અલ્લાહ! મેં અપની બીવી ઔર બચ્ચે કો આપકે હવાલે કરતા

હું, આપ મેરી બીવી ઔર બચ્ચે કી હિફાઝત ફરમાઇયે.

બહોત અહમ ઔર બહોત હી પ્યારી ઔર બહોત હી પાકિઝા દુઆ હે, ઈસ દુઆ કી એક એક બાત મેં આપકો સમજાતા હું.

ઔર ઈસ સે યે ભી નસીહત મિલી કે દુન્યવી અસ્બાબ સે ઝયાદાહ અસ્બાબ બનાનેવાલે અલ્લાહ તઆલા સે દુઆએં માંગની ચાહીયે.

બીવી બચ્ચોં કે સાથ મુહબ્બત યે ફિત્રી ચીઝ હે

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને અલ્લાહ તઆલા કી બારગાહ મેં જો દુઆ માંગી, યે દુઆ હમકો સિખા રહી હે કે અવલાદ ઔર બીવી બચ્ચેં પર શફકત(પ્યાર) કરના ઔર ઉનસે મુહબ્બત કરના યે ઇન્સાન કા ફિત્રી(કુદરતી) ઔર તબ્અી તકાઝા હે, જો આદમી અપની બીવી ઔર બચ્ચોં સે મુહબ્બત ન કરે વો ઇન્સાન કેહલાને કે કાબિલ નહીં હે, વો જાનવરોં જૈસા હે ઔર અલ્લાહ તઆલા કા હુકમ ભી હે કે અપની બીવી ઔર બચ્ચોં કે સાથ મુહબ્બત ઔર શફકત કા બર્તાવ કરો.

દુઆ મેં દીન ઔર દુનિયા દોનોં કા ભલાઈ કા સવાલ

ફીર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને જો દુઆ માંગી ઉસમેં અપની અવલાદ કે લીયે, અપની બીવી કે લીયે અલ્લાહ તઆલા સે દીન ભી માંગા ઔર દુનિયા ભી માંગી, દોનોં ચીઝેં માંગી.

દુસ્રી જગહ સુરએ ઈબ્રાહીમ મેં હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી દુઆ ઈસ તરીકે પર હે:

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ اٰمِناً وَّاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَّعْبُدَ

بَيْتِكَ [illegible] (ابراهيم:٣٥ـ٣٧)

તર્જુમાઃ ઔર(વો વકત ભી યાદ કરો) જબ ઈબ્રાહીમ(અલ.) ને કહાઃ એ મેરે રબ! આપ ઈસ શેહરે(મક્કા) કો અમન વાલા બના દીજીયે ઔર મુજકો ઔર મેરી અવલાદ કો બુતોં કી ઈબાદત સે બચાકર રખના.

એ મેરે રબ! ઈન(બુતોં) ને તો બહોત સારે લોગોં કો ગુમરાહ કર કે રખ દીયા હે(યઅની બુત ગુમરાહી કા સબબ બને હેં) પસ જો આદમી મેરે(તૌહીદ કે) રાસ્તે પર ચલે વો મેરા હે(યઅની હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી તૌહીદ વાલી જમાઅત મેં શામીલ હોને કા દઅવા કર સકતા હે) ઔર જીસ આદમી ને મેરા કેહના નહીં માના(ઉસ કા મુઆમલા આપ પર છોડતા હું કે હિદાયત દેકર આપ ઉસકો માફ કરદે ઈસલીયે કે) યકીનન આપ હી તો બહોત બડે માફ કરનેવાલે ઔર બહોત ઝયાદાહ રહમવાલે હેં (ઈસ દુઆ મેં ઇમાન વાલોં કે લીયે સિફારીશ ભી હે).

એ હમારે રબ! મેંને અપની બાઝ(એક) અવલાદ કો આપકે મુહતરમ(એહતેરામ કે લાયક) ઘર(કાબા) કે પાસ એક ઐસી વાદી(મેદાન) મેં – જહાં કીસી કિસમ કી કોઈ ખેતી નહીં હે. વહાં લાકર કે બસાયા હે(યે બસાને કા કામ ઈસલીયે કીયા) એ હમારે રબ! તાકે યે નમાઝ કાયમ કરેં, લિહાઝા બાઝ લોગોં કે દીલોં મેં ઉનકી તરફ કશીશ પૈદા કર દીજીયે.

(અગર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. દુઆ મેં બાઝ કી કૈદ ન લગાતે તો સારી દુનિયા આકર મક્કા મેં આબાદ હો જાતી ઔર મક્કા તંગ પડ જાતા)

ઔર ઉનકો ફલોં કા રિઝક અતા ફરમાઇયે કે વો લોગ શુક્ર કરનેવાલે બન જાએ.

(હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી યે દુઆ બત્લાતી હે કે અવલાદ કે લીયે ખાને પીને કા ઔર રાહત કા ઇન્તેઝામ તાકત કે મુતાબિક બાપ કે ઝિમ્મે હે)

યે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી દુઆ હે.

અલ્લાહ તઆલા કી રહમત કો મુતવજજેહ(આકર્ષિત) કરનેવાલે અલ્ફાઝ

મેરી દીની બેહનો! હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી જિત્ની ભી દુઆએં કુર્આન મેં આઈ હેં વો લફઝે "રબ" સે શુરૂઅ હોતી હેં :

ربنا، ربنا، ربی

ઈસ સે હમેં યે એક બાત સિખને કો મિલી કે જબ હમ અલ્લાહ તઆલા કે સામને દુઆ કરેં તોઃ એ મેરે રબ! એ મેરે રબ! એ મેરે રબ!

એ મેરે અલ્લાહ! એ મેરે અલ્લાહ!

બાર બાર બોલેં ઔર અલ્લાહ તઆલા કી રહમત કો અપની તરફ મુતવજજેહ કરેં, યે અલ્લાહ તઆલા કે લુત્ફો કરમ કો મુતવજજેહ કરનેવાલે અલ્ફાઝ હેં.

સુરએ બકરહ મેં હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી જો દુઆ હે વો ઉસ ઝમાને કી હે જબ મક્કા જંગલ થા ઔર સુરએ ઈબ્રાહીમ મેં જો દુઆ હે વો ઉસ ઝમાને કી હે જબ મક્કા શહર બન ગયા થા; ઈસલીયે દોનોં દુઆઓં કે અલ્ફાઝ મેં થોડા સા ફર્ક હુવા હે.

જંગલ કો શહર બના દીજીયે

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને અલ્લાહ તઆલા સે કહાઃ

એ અલ્લાહ! અભી તો યે મક્કા જંગલ હે; લેકીન ઈસ મક્કા કો આપ શહર બના દીજીયે; તાકે વહાં મેરી બીવી ઔર બચ્ચોં કો ગભરાહટ ન હો ઔર ઉનકી તમામ ઝરૂરીયાત આસાની સે પુરી હો સકેં.

શહર કો અમનવાલા બના દીજીયે

ઔર દુસ્રી દુઆ માંગીઃ

એ અલ્લાહ! ઈસ મક્કા કો અમન ઔર ઇત્મિનાન વાલા શહર બના દેના. યે દુઆ ભી પુરી હુઈ ઔર આજ તક કાબા કા કોઈ મુખાલીફ(દુશ્મન) મક્કા શહર પર ગાલીબ ન આ સકા.

હાથી વાલોં ને મક્કા પર હમ્લા કરને કી કોશિશ કી થી, અલ્લાહ તઆલા ને તમામ હાથી વાલોં કો બર્બાદ કર દીયા, ખત્મ કર દીયા જો સુરએ ફીલ મેં કિસ્સા(વાકિયા) હે.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને દુઆ મેં અલ્લાહ તઆલા સે યે ભી કહાઃ

એ અલ્લાહ! ઇસ કો અમનવાલા હરમ બના દીજીયે, યહાં કત્લ ન હો, લડાઇ ઝઘડા ન હો, જાનવરોં કો ભી અમન ઔર ઇત્મિનાન મિલે ઔર હરી હરી ઘાસ ઔર દરખ્તોં કો ભી અમન(સુકુન) મિલે.

ઇસી લીયે હરમ મેં જાકર હમ જાનવરોં કા શિકાર નહીં કર સકતે, હરે હરે પત્તે નહી તોડ સકતે, યે સબ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી દુઆ કી બરકત હે.

ફલોં કા રિઝક અતા હોને કી દુઆ

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને અપની દુઆ મેં અલ્લાહ તઆલા સે કહા કેઃ

એ અલ્લાહ! મેરી બીવી ઔર બચ્ચોં કો ફલોં કા રિઝક અતા

ફરમાઇયે, ફ્રુટ ઔર મેવે ખિલાઇયે.

મુલ્કે શામ કા એક શહર મક્કા મેં

અલ્લાહ તઆલા ને હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી દુઆ ઈસ તરહ કબુલ ફરમાઇ કે પૂરા મુલ્કે શામ–જો બહોત બરકત વાલા હે, વહાં ફલ ભી બહોત હોતે હેં, પાની ભી બહોત હોતા હેં, ખેતી ભી બહોત હોતી હે વહાં–સે એક પૂરા શહર ઉઠા કર કે મક્કા કે પાસ અલ્લાહ તઆલા ને પહોંચા દીયા, ઈસી કા નામ તાઇફ હે.

તાઇફ કા મતલબ

તાઇફ કા મતલબ તવાફ કરનેવાલા.

હઝરત જિબ્રઈલ અલયહિસ્સલામ ને મુલ્કે શામ સે એક શહર ઉઠાયા ઔર કાબા કા તવાફ કરવાયા તવાફ કરવા કે મક્કા કે પાસ લાકર રખ દીયા; ઈસલીયે ઉસકો તાઇફ કહા જાતા હે.

આપ દેખેંગે કે અરબ કે સેહરા મેં તાઇફ એક ઐસા શહર હે જિસ્કી ઝમીન ઔર આબોહવા(વાતાવરણ) બિલ્કુલ મુલ્કે શામ કી તરહ હે.

તાઇફ કી કુછ યાદેં

તાઇફ મેં મુફસ્સીરે ઉમ્મત હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને અબ્બાસ રદી. આરામ ફરમા રહે હેં ઔર તાઇફ મેં વો યાદગાર મકામાત(જગહેં) ભી હેં જહાં હઝરત નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને બાગ મેં થોડી દેર આરામ ફરમાયા થા, લહુ લુહાન કદમ કે સાથ જિસ પથ્થર પર બેઠ કર દુઆ કી થી ઔર અદ્દાસ રદીયલ્લાહુ અન્હુ ને જહાં અંગુર કા ખોશા પૈશ કીયા થા, યે સબ યાદગારેં મૌજુદ હેં.

ઔર તાઈફ સે હોતે હુએ કબિલએ બનુ સઅદ કે ઈલાકે મેં ભી જાતે હેં જહાં હઝરત હલીમા સઅદીયા રદી. રેહતી થી, જહાં હુઝુર સ.અ.વ. ને ભી બચપન મેં કયામ ફરમાયા થા.

અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! ઉન તમામ મકામાત(જગહેં) કી ઝિયારત નસીબ હુઈ હે, ઈન્શાઅલ્લાહ કભી ઉસકી તફસીલાત અર્ઝ કરુંગા.

તાઈફ મેં ફલ ઔર ફ્રુટ બહોત હોતે હેં ઔર આજ ભી હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી દુઆ કી બરકત સે પૂરી દુનિયા કે અચ્છે સે અચ્છે ફલ–ફ્રુટ માશાઅલ્લાહ મક્કા મુકર્રમા મેં આતે હેં.

મક્કા મેં આજ ભી ખેતી નહીં હોતી

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને દુઆ મેં યે નહીં કહાં કેઃ એ અલ્લાહ મક્કા મેં ખેતી હો; ઈસલીયે કે મક્કા મેં ખેતી હોગી તો કહીં મેરી અવલાદ ખેતી મેં લગકર દીન ન છોડ દેં, દુનિયાદાર ન બન જાએં,ઈસલીયે મક્કા કો ખેતી કી જગહ નહીં બનાયા; બલ્કે દુઆ કી કે ફલ મિલે.

ઈસલીયે આજ ભી મક્કા મેં ખેતી નહીં હોતી હે, મદીના મેં ખેતી હોતી હે ઔર મક્કા મેં તો અલ્લાહ તઆલા હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી દુઆ કી બરકત સે દુનિયાભર કે ફલ ઔર ફ્રુટ પહોંચાતે હેં.

એક ખાસ ઔર અહમ(Important) દુઆ

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને દુઆ મેં એક ખાસ બાત યે ભી કહી કેઃ

એ અલ્લાહ! મેંને મેરી જવાન બીવી ઔર દુધ પીતે બચ્ચે કો ઈસ જંગલ મેં ઈસલીયે છોડા હે તાકે કાબા કી હિફાઝત હો ઔર નમાઝ કા માહોલ કાયમ હો જાએ, ફરમાયાઃ

"ربناليقيموا الصلوة" તાકે નમાઝ કા માહોલ કાયમ હો જાએ.

ઔર સાથ મેં યે દુઆ માંગી:

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِن ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ۔(البقرة:١٢٨)

તર્જુમા: એ હમારે રબ! આપ હમકો આપકા પૂરા ફરમાં બરદાર બના દીજીયે ઔર હમારી અવલાદ મેં સે ભી એક ઐસી જમાઅત(ઉમ્મત) પૈદા કર દીજીયે જો આપકી પુરી ફરમાં બરદાર હો.

ઈસ દુઆ મેં ઇસ્લામ પર બાકી રેહના, ઇસ્તીકામત યઅની પિછેહટ ન કરને કી ઔર તરક્કી કી દુઆ ભી શામિલ હે, એક જલીલુલ્કદ્ર નબી અલ્લાહ તઆલા સે યે દુઆ અપની ઝાત કે લીયે ઔર અપની અવલાદ કે લીયે માંગે તો દુસ્રોં કો ભી ઈસ દુઆ કા ખાસ એહતેમામ કરના ચાહીયે, ખાસ કરકે ઈસ દૌર મેં હર ઇમાનવાલા હમેંશા ઈસ દુઆ કે માંગને કા એહતેમામ કરે.

યે દુઆ માંગ કર કે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ચલે ગએ.

તોશે કા ખત્મ હોના ઔર દુધ કા સુખ જાના

હઝરત ઇસ્માઈલ અલયહિસ્સલામ ઔર ઉનકી માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા દોનોં વહાં રેહ રહે હેં, જો પાની થા વો ખત્મ હો ગયા ઔર જો ખજુરેં થી વો ભી ખત્મ હો ગઈ.

ઈસ તન્હાઇ મેં હઝરત હાજરા રદી. બરાબર અલ્લાહ તઆલા કી યાદ મેં મશ્ગુલ રેહતી થી, યે ભી હમારી દીની બેહનોં કી સમજને કી બાત હે કે તન્હાઇ મેં હઝરત હાજરા રદી. અલ્લાહ તઆલા કી

યાદ મેં મશ્ગુલ થી, થોડા સા ભી અલ્લાહ તઆલા કી યાદ સે ગાફીલ(સુસ્ત) નહીં રેહતી થી ઔર આજ કલ અગર તન્હાઇ મેં વકત મિલતા હે તો હમ મોબાઇલ, ઇન્ટરનેટ પર અપના વકત બરબાદ કરતે હેં, અલ્લાહ તઆલા હમકો વકત કી કદ્ર નસીબ ફરમાએ, આમીન.

ખૈર! તો માં હાજરા રદી. અપને બચ્ચે કો દુધ પિલાતી; લેકીન આહિસ્તા આહિસ્તા માં હાજરા રદી. કો ભી ભુખ લગી, પ્યાસ લગી, ઇત્ની ભુખ ઔર પ્યાસ લગી કે માં હાજરા રદી. કા દુધ ઉતરના બંધ હો ગયા ઔર જબ દુધ નહીં આતા તો બચ્ચે કો ભી ભુખ લગી ઔર માસુમ બચ્ચા ઝમીન પર તડપ રહા હે, બેચૈન હે, ઐસી હાલત હો ગઇ કે અભી મર જાએગા.

હઝરત હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કી બેચૈની

માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા દૂર દૂર નઝર કરતી કે કોઈ ઇન્સાન નઝર આએ તો ઉસકે પાસ ખાના ઔર પાની માંગુ; લેકીન દૂર દૂર તક કોઈ ઇન્સાન નઝર નહીં આતા તો માં હાજરા રદી. ને સોચા કે સામને સફા પહાડ હે ઉસ પર જાઉં, પહાડ પર ચઢ કરકે દૂર દૂર તક દેખું, કોઈ ઇન્સાન નઝર આ જાએ તો ઉસસે કુછ માલુમાત હાસિલ હો ઔર ખાને પીને કા કોઈ ઝરિયા હો જાએ.

કભી સફા પર કભી મર્વા પર

માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કભી સફા પહાડ તો કભી મર્વા પહાડ પર ચળ્હી, દૂર દૂર તક કોઈ ઇન્સાન નઝર નહીં આયા, પહાડ પર જાતી ફીર બચ્ચા યાદ આતા તો નીચે ઉતર કર બચ્ચે કો દેખને આતી કે મેરે બચ્ચે કા કયા હાલ હે? દેખતી કે બચ્ચા તડપ રહા હે, ફીર જાતી, ફીર બચ્ચા યાદ આતા તો ભાગ કર વાપસ આતી, બસ

ઈસ તરહ સાત મરતબા ચક્કર પુરે હુએ ઔર હઝરત હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કા ઇમ્તિહાન ભી પુરા હુઆ.

અલ્લાહ તઆલા ને માં કા દીલ અજીબ બનાયા હે

દીની બેહનો! એક માં કે લીયે અપની ઝાત સે ઝયાદાહ પ્યારી બચ્ચે કી ઝિંદગી હોતી હે, માં કા દીલ અલ્લાહ તઆલા ને અજીબ બનાયા હે કે માં અપની ભુખ બરદાશ્ત કર લેતી હે; લેકીન બચ્ચે કી ભુખ માં સે નહીં દેખી જાતી.

માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કો અપની ભુખ સે ઝયાદાહ અપને માસુમ બચ્ચે કી ભુખ કી ફિકર થી, બેચૈન હોકર તડપ રહી હે,દૌળ રહી હે.

હજ ઔર ઉમરાહ મેં હઝરત હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કી નકલ

માં હાજરા રદી. ને જૈસે ચક્કર લગાયે બસ ઉસી તરહ(Same To Same) યહી તરીકા સફા ઔર મર્વા કે ચક્કર મેં હોતા હે, ઉમરાહ મેં ઔર હજ મેં સાત ચક્કર લગાતે હેં. જબ સફા યા મર્વા સે ઉતર કર નીચે આતે હેં તો કાબા કી તરફ મુંહ કરકે દેખના ભી મુસ્તહબ હે.

અબ તો વહાં ઐસી ઐસી ઇમારતેં બન ગઈ કે કાબા કમ નઝર આતા હે, વરના મુસ્તહબ યહી હે.

હઝરત જિબ્રઈલ અલયહિસ્સલામ કા આના ઔર ઝમઝમ કે ચશ્મે(પાની કા ફવ્વારા) કા શુરૂ હોના

ચુનાંચે જબ હઝરત હાજરા રદી. મર્વા પહાડ પર થી તો ઉન્હોં ને એક આવાઝ સુની કે કોઈ ઇન્સાન બોલ રહા હે; લેકીન કોઈ નઝર નહીં આતા કે કોન હે.

તો માં હાજરા રદી. ચુપ હો ગઇ ઔર ધ્યાન સે સુનને લગી,

ફીર આવાઝ આઈ; લેકીન નઝર નહીં આ રહા થા. માં હાજરા રદી. ને ઝોર(બુલંદ આવાઝ) સે કહા કેઃ

એ બોલનેવાલે! તુ કોન હે? અગર તેરે પાસ મદદ કા કુછ સામાન હે તો મેરી મદદ કર, મુજે ઝરૂરત હે, મેં પરેશાન હું.

થોડી દેર મેં દેખા તો એક ફરીશ્તા સામને ખડા હે, યે હઝરત જિબ્રઈલ અલ. થે ઔર હઝરત જિબ્રઈલ અલ. ને અપની એળી લગાઇ ઔર અપના હાથ લગાયા તો ઉસકી બરકત સે અલ્લાહ તઆલા ને વહાં પર પાની જારી(શુરૂ) કર દીયા.

ઝમઝમ(યઅની રૂક જા)

જબ યે પાની નિકલા તો માં હાજરા રદી. ખુશ હો ગઇ ઔર પાની કો હાથ મેં લીયા ઔર અપને મટકે મેં ભરને લગી, ખુદ પીને લગી; લેકીન પાની બહોત ઝોર સે(Fast) આ રહા થા તો જલ્દી જલ્દી રેત, મિટ્ટી ઔર પથ્થર સે ચારોં તરફ બોર્ડર બનાને લગી કે પાની બેહ ન જાએ ઔર કેહને લગી;

ઝમઝમ, રૂક જા, રૂક જા, એક જગહ ઠેર જા.

એ કાશ કે !

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીયલ્લાહુ અન્હુમા ફરમાતે હેં : યે બુખારી શરીફ કી હદીસ મેં આપકો સુના રહા હું. કે નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને ફરમાયાઃ

અલ્લાહ તઆલા ઇસ્માઇલ અલયહિસ્સલામ કી માં યઅની હઝરત હાજરા રદી.(હુઝુર સ.અ.વ. કી દાદી અમ્મા) પર રહમ ફરમાએ! અગર માં હાજરા રદી. ઝમઝમ કો ન રોકતી તો ઝમઝમ બેહતા હુવા એક પાની કા ચશ્મા હો જાતા, પાની કી નદી બન જાતી.(બુખારીઃ૩૩૬૪)

અલ્લાહુ અકબર!

એક ઔરત ઝાત કી કુરબાની કી બરકત

મેરી દીની બેહનો! યે ઝમઝમ માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કી કુરબાની કી બરકત હે, કયામત તક આનેવાલે ઇન્સાન જો ઝમઝમ કા પાની જો પી રહે હેં ઔર પિએંગે યે એક ઔરત ઝાત કી કુરબાની હે, એક જવાન ઔરત અપને દુધ પીતે બચ્ચે કો લેકર જંગલ મેં રહી, અલ્લાહ તઆલા ને ઉસકી બરકત સે ઝમઝમ કા પાની ઇન્સાનોં કો અતા ફરમાયા.

જિબ્રઈલ અલયહિસ્સલામ ને કહાઃ હાજરા! ગભરાઓ મત, અલ્લાહ તઆલા તુમ્હેં બરબાદ નહી કરેંગે, યહાં ખુદા કા ઘર કાબા હે, યે જો તુમ્હારા છોટા બચ્ચા હે, વો ઔર ઉસકે અબ્બા ઈબ્રાહીમ અલ. દોનોં મિલ કરકે ખુદા કા ઘર કાબા બનાએંગે ઔર યહાં ખુદા કા ઘર આબાદ હોગા, શહર બન જાએગા.

ઝમઝમ કે પાની કી બરકતેં

ચુનાંચે ઝમઝમ કે પાની કી બરકત સે માં હાજરા રદી. કો દુધ ઉતરના શુરૂ હો ગયા, માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કા તો કામ બન ગયા, પાની પિતી ઔર અપને બચ્ચે કો દુધ પિલાતી.

ઔર અલ્લાહ તઆલા ને ઝમઝમ મેં યે તાકત રખ્ખી હે કે જીસ નિય્યત સે પિઓ અલ્લાહ તઆલા વો નિય્યત પુરી ફરમાતે હેં.

હદીસ મેં આતા હેઃ

ماءزمزم لما شرب له۔ (ابن ماجه: ٣٠٦٢، عن جابر رضي الله عنه)

ઝમઝમ કા પાની જીસ નિય્યત સે પિઓ અલ્લાહ તઆલા ઉસ નિય્યત કો પુરી ફરમાએંગે.

કીસી કો ભુખ લગી હો વો ઝમઝમ પિએ તો અલ્લાહ તઆલા ભુખ દુર ફરમાએંગે.

બિમાર યકીન કે સાથ પિએ તો અલ્લાહ તઆલા શિફા અતા ફરમાએંગે.

ઝમઝમ કી બરકત સે શિફા

બહોત સે હઝરાત ને ઝમઝમ કો શિફા કે લીયે ભી ઇસ્તેમાલ કીયા ઔર બહોત સે લોગોં કો ફાયદા ભી હુવા, ઝરૂરત હે યકીન કી.

મેરે બડે ભાઇ સાહબ કો હાથ મેં હથેલી કે પિછે ચમડી પર એક ખાસ કિસમ કી બિમારી હોતી થી જિસમેં બડે પરેશાન રેહતે થે, બહોત ઇલાજ વગૈરાહ કીયા, ચમડી કે માહિર(જાણકાર) ડોકટરોં સે ભી ઇલાજ કા કોર્સ ચાલુ રહા; લેકીન જૈસા ઠીક હોના ચાહીયે થા વૈસા નહીં હો રહા થા, બસ કુછ વકત કે લીયે થોડા સા ફાયદા હો જાતા, જબ હજ કા સફર હુવા તો કુછ દીનોં તક મક્કા કી મિટ્ટી ઔર ઝમઝમ દોનોં કો મિલાકર ઉસકો હાથ પર લગાયા, અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! ઝમઝમ ઔર મક્કા કી મિટ્ટી કી બરકત સે વો બિમારી બિલ્કુલ હી ખત્મ હો ગઈ.

ઔર દુનિયા કે બડે બડે ડોકટર ઉસ પાની કી મુખ્તલીફ લેબોરેટરી મેં જાંચ કર ચુકે હેં, વો ઇસ નતીજે પર પહોંચે હેં કે:

ઇસ વકત દુનિયા મેં સબ સે ઉમદા(અચ્છા) પાની ઝમઝમ હે.

અલ્લાહ તઆલા મુસલમાનોં કો ઇસકી કદ્ર નસીબ ફરમાએ, આમીન.

આગે વાલા કિસ્સા ઇન્શાઅલ્લાહ આનેવાલી મજલીસ મેં સુનાએંગે, દુરુદ શરીફ પળહલો દુઆ કર લેતે હેં.

હઝરત ઈબ્રાહીમ

અલયહિસ્સલામ કી બીવી કા વાકિઆ (૨)

ઈકતીબાસ

માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા એક માં, ઉસકા એક હી બચ્ચા, જિસકો જંગલ મેં અકેલે રેહકર કે બડી કુરબાનીયોં સે પાલા, ઉસ માં કો બચ્ચે સે કિત્ની મુહબ્બત હોગી?

લેકીન ઉસ માં ને જવાબ દીયા કે: અગર અલ્લાહ તઆલા કા હુકમ હે તો ઝરૂર મેરે બેટે કો ઝબહ કરે, મુજે કોઈ ફિક્ર નહી હે.

શૈતાન યે સોચતા થા કે હાજરા રોએગી, ચિલ્લાએગી, જંગલ કી તરફ અપને બેટે કો બચાને કે લીયે દોળેગી; જબ ઉસને હઝરત હાજરા રદી. કા યે જવાબ સુના તો વો નાઉમ્મીદ ઔર માયુસ હો ગયા.

આજ હમેં અપને બચ્ચોં કો ચાલીસ(૪૦) દિન, ચાર મહિને જમાઅત મેં ભેજના ભારી પડતા હે, સાત સાલ, પાંચ સાલ હાફીઝ ઔર આલીમ બનને કે લીયે મદરસે મેં ભેજના ભારી પડતા હે ઔર વો માં થી જો સિર્ફ અલ્લાહ તઆલા કે લીયે અપને બેટે કે કટવાને કો ખુશી ખુશી તૈયાર હે.

અલ્લાહ તઆલા હમેં ભી તૌફીક દે કે હમ અપને બચ્ચોં કો દીન કે લીયે, હાફીઝ ઔર આલીમ બનને કે લીયે મદરસોં મેં ભેજેં, યે બચ્ચે જમાઅત મેં જાએંગે, હાફીઝ બનેંગે, આલીમ બનેંગે તો ઇન્શાઅલ્લાહ આપકો આખિરત મેં કામ આએંગે.

بسم اللہ الرحمن الرحیم

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ نَحْمَدُہٗ وَ نَسْتَعِیْنُہٗ وَ نَسْتَغْفِرُہٗ وَ نُؤْمِنُ بِہٖ وَ نَتَوَ کَّلُ عَلَیْہِ وَ نَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَیِّاٰتِ اَعْمَالِنَا ، مَنْ یَّھْدِہٖ اللّٰہُ فَلَا مُضِلَّ لَہٗ وَمَنْ یُّضْلِلْہُ فَلَا ھَادِیَ لَہٗ وَ نَشْھَدُ اَنْ لَّآاِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ وَحْدَہٗ لَا شَرِیْکَ لَہٗ وَ نَشْھَدُ اَنَّ سَیِّدَنَا وَ شَفِیْعَنَا وَ حَبِیْبَنَا وَ اِمَامَنَا وَ مَوْلَانَا مُحَمَّدًا عَبْدُہٗ وَرَسُوْلُہٗ، صَلَوَاتُ اللّٰہِ تَبَارَکَ وَتَعَالٰی عَلَیْہِ وَ عَلٰی اٰلِہٖ

وَ اَصْحَابِہٖ وَبَارَکَ وَسَلَّمَ تَسْلِیْمًا کَثِیْرًا ۔۔۔۔ اَمَّا بَعْدُ

فَأَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ، بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ۔

رَبَّنَا إِنِّیْ أَسْکَنتُ مِنْ ذُرِّیَّتِیْ بِوَادٍ غَیْرِ ذِیْ زَرْعٍ عِندَ بَیْتِکَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِیُقِیْمُوْا الصَّلاَۃَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَۃً مِّنَ النَّاسِ تَھْوِیْ إِلَیْھِمْ وَارْزُقْھُم مِّنَ الثَّمَرٰتِ لَعَلَّھُمْ یَشْکُرُوْنَ۔ (الابراھیم:۳۷)

તર્જુમાઃ એ હમારે રબ! મેંને અપની બાઝ(એક) અવલાદ કો આપકે મોહતરમ ઘર(કાબા) કે પાસ એક વાદી(મેદાન) મેં–જહાં કિસી કિસમ કી કોઈ ખેતી નહી હે. લાકર કે બસાયા હે(યે બસાને કા કામ ઈસલીયે કીયા) એ હમારે રબ! તાકે યે નમાઝ કાયમ કરેં, લિહાઝા બાઝ લોગોં કે દીલોં મેં ઉનકી તરફ કશિશ પૈદા કર દીજીયે.

(અગર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. દુઆ મેં "બાઝ" લફ્ઝ કી કૈદ ન લગાતે તો સારી દુનિયા આકર મક્કા મેં આબાદ હો જાતી ઔર મક્કા કી વુસ્અત(વિસ્તૃત) કૈસે હોતી?)

ઔર ઉનકો ફલોં કા રિઝક અતા ફરમાઇયે; તાકે વો લોગ શુક્ર કરનેવાલે બન જાએં.

(હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી યે દુઆ બત્લાતી હે કે અવલાદ કે લીયે ખાને પીને ઔર રેહને કી ઝરૂરીયાત ઔર રાહત કા ઇન્તેઝામ તાકત કે મુતાબિક બાપ કે ઝિમ્મે હે).

ગુઝિશ્તા સે પેવસ્તા

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી નેક બીવી માં હાજરા રદી. કા કિસ્સા ચલ રહા થા, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ સે

અપની બીવી કો લેકર મક્કા મુકર્રમા હિજરત કર ગએ, અપની જવાન બીવી ઔર દુધ પીતે બચ્ચે કો એક જંગલ મેં લે જાકર કે રખ દીયા.

અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે બત્લાએ હુએ મુબારક નામ

આપકો કલ એક બાત બત્લાઈ ગઈ થી કે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કે પેહલે બેટે કા "ઇસ્માઇલ" નામ ફરીશ્તે કે બત્લાને સે રખ્ખા ગયા થા.

તો કુછ મુબારક નામ ઐસે હેં જો ખુદ અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે રખ્ખે હુએ હેં, અલ્લાહ તઆલા કે બત્લાએ હુએ મુબારક નામ હેં, જૈસેઃ ઇસ્હાક, યાકુબ, યહ્યા, ઇસા, અહમદ.

યે સબ નામ હેં જો ખુદ અલ્લાહ તઆલા કે રખ્ખે હુએ ઔર અલ્લાહ તઆલા કે બત્લાએ હુએ હેં; ઈસલીયે હમકો અપને બચ્ચોં કે, અપની અવલાદ કે ઐસે નામ રખને ચાહીયે.

અલ્લાહ તઆલા કે નઝદીક બહોત પ્યારે નામ

હદીસ મેં આતા હે કેઃ

અબ્દુલ્લાહ, ઉબૈદુલ્લાહ, અ.રહમાન, મુહંમદ યે સબ નામ ભી અલ્લાહ તઆલા કો બહોત પ્યારે હેં; લિહાઝા ઐસે અચ્છે અચ્છે નામ હમેં રખને ચાહીયે.

બાકી કિસ્સા

કલ કિસ્સા યહાં તક પહોંચા થા કે ઝમઝમ કા પાની નિકલ આયા ઔર માં હાજરા રદી. ને ઉસકો ઇહાતે(બોર્ડર) મેં કર લીયા.

ખાન એ કાબા કી બુનિયાદ કી હિફાઝત કા અજીબો ગરીબ ખુદાઇ નિઝામ

ઉસ વકત કાબા એક ટિલે કી શકલ મેં થા ઔર અલ્લાહ તઆલા

કી અજીબ કુદરત કે બારીશ હોતી, પાની આતા, સૈલાબ આતા તો આસ પાસ સે બેહ કરકે ચલા જાતા ઔર જીસ ટિલે મેં કાબા શરીફ થા ઉસકે ઉપર પાની નહીં આતા થા.

યે ભી અલ્લાહ તઆલા કી અજીબ કુદરત થી, અલ્લાહ તઆલા ને ઈસ તરહ કાબા કી બુનિયાદ કી હિફાઝત ફરમાઈ થી.

માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા યહાં રેહને લગી, અપને બચ્ચે કી પરવરીશ કરતી રહી.

કબિલ એ જુરહુમ કી આમદ

ઇત્ને મેં એક કબિલા, એક ખાનદાન જીસ કા નામ જુરહુમ હે ઉસકે કુછ લોગ કુદા કે રાસ્તે સે મક્કા આએ.

યે કુદા એક મોહલ્લે કા નામ હે, આજ ભી મક્કા મેં કુદા નામ કા એક મોહલ્લા હે.

વો લોગ કુદા કે રાસ્તે સે મક્કા આએ ઔર જો નશીબી યઅની નિચાન વાલા ઇલાકા હે વહાં ઉતરે, યે જુરહુમ કબિલે કે લોગ પેહલે ભી બહોત સી મરતબા મક્કા આએ થે; લેકીન કભી મક્કા કે આસ પાસ કોઈ પરિન્દા નઝર નહીં આયા થા, ઈસ મરતબા જો જુરહુમ કે લોગ આએ તો ઉનકો એક પરિન્દા ઉડતા હુવા નઝર આયા, યે લોગ આપસ મેં બાતચીત કરને લગે કે કભી યહાં કોઈ પરિન્દા નઝર નહીં આતા હે, ઈસ મરતબા યે પરિન્દા નઝર આ રહા હે તો યહાં આસ પાસ પાની હોના ચાહીયે.

ઉન્હોં ને અપને એક યા દો આદમી કો ઢુંઢને કે લીયે ભેજા કે જાઓ ઔર જાકર જંગલ મેં આસ પાસ દેખો કે કહીં પર પાની હે?

યે દોનોં આદમી ઢુંઢને કે લીયે નિકલે, ઉન્હોં ને આકર દેખા કે માશાઅલ્લાહ ઝમઝમ કા પાની હે ઔર માં હાજરા રદી. ઔર

હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ઉનકે પાસ હે. તો આદમીયોં ને જાકર અપને કબિલે કે દુસ્રે લોગોં કો ખબર કી કે અબ તો યહાં જંગલ મેં પાની હે ઔર કોઈ ઔરત ઔર બચ્ચા ભી હે.

કબિલ એ જુરહુમ કા માં હાજરા રદી. સે વહાં રેહને કી ઇજાઝત લેના

સબ લોગ દેખને કે લીયે આએ, માં હાજરા રદી. પાની કે પાસ બેઠી હુઈ થી, જુરહુમ કબિલે કે લોગોં ને આકર કહા કેઃ અગર આપ ઇજાઝત દો તો હમ આપકે પાસ યહાં જંગલ મેં રેહને લગેં ઔર યહાં અપના મકાન બના લેવેં.

વો સમજતે થે કે યે પાકદામન ઔરત કોઈ મામૂલી નહી હે; બલ્કે અલ્લાહ તઆલા કી પ્યારી કોઈ મકબુલ બંદી હે જીસ કે લીયે રેતીલી ઝમીન મેં પાની કા ચશ્મા(લહર) જારી હુવા હે.

ઇજાઝત હે; લેકીન પાની પર હક્ક મેરા રહેગા

હઝરત હાજરા રદી. ને ફરમાયાઃ હાં! તુમ ભી આકર રહો, તુમ્હારે લીયે ઇજાઝત હે; લેકીન યે ઝમઝમ કા પાની હે ઉસ પર તુમ્હારા કોઈ હક્ક નહી રહેગા, તુમ પી સકતે હો, ઇસ્તેમાલ કર સકતે હો; લેકીન તુમ ઉસકે માલિક નહી બનોગે.

ઉન લોગોં ને કહા કેઃ હાં! હમ પક્કા વાદા કરતે હેં કે આપકી યે શર્ત પુરી કરેંગે ઔર આપકા બચ્ચા બડા હોકર અગર હમકો નિકાલના ચાહે તો હમ ફૌરન(તુરત) નિકલ જાવેંગે.

જંગલ મેં આબાદી

હઝરત હાજરા રદી. ને સોચા કે યે લોગ યહાં આકર રહેં તો જંગલ મેં કુછ સાથ દેનેવાલે મિલ જાએં ઔર યે જંગલ મેં શહર બન જાવે, આબાદી હો જાવે, ઔર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને ભી ઈસી

કી દુઆ માંગી થી.

ચુનાંચે યે કબિલ એ જુરહુમ કે લોગ ગએ ઔર અપને પૂરે કબિલે કો બુલાકર યહાં લે આએ ઔર ઉન્હોં ને અપને છોટ છોટે મકાન બના લીયે, ઉસકી વજહ સે મક્કા શહર બન ગયા.

સબ સે પેહલે મક્કા શહર કી બુનિયાદ રખનેવાલે

તો મક્કા શહર કી નઇ શુરૂઆત માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા ઔર હઝરત ઇસ્માઇલ અલયહિસ્સલામ સે હુઈ ઔર ફીર જુરહુમ કબિલે કે લોગ યહાં આકર રહે.

હઝરત ઇસ્માઇલ અલયહિસ્સલામ કા અરબી ઝબાન સિખના

હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. આહિસ્તા આહિસ્તા બડે હો ગએ, જવાન હો ગએ, હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ને જુરહુમ કબિલે કે લોગોં સે અરબી ઝબાન સિખી, ઉનકી ઝબાન અરબી નહી થી; કયું કે વો ફલસ્તીન સે આએ થે ઔર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. તો ઇરાક કે રેહનેવાલે થે.

હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કા નિકાહ

હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. બહોત ખુબસુરત ભી થે તો જૈસે જૈસે બડે હોને લગે તો પૂરે જુરહુમ કબિલે કે લોગ ઉનસે મુહબ્બત કરને લગે, ઉનકે સાથ અચ્છા બરતાવ કરતે. જબ હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. બાલિગ હો ગએ તો જુરહુમ કબિલે કે લોગોં ને અપને કબિલે કી એક લડકી કે સાથ હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કી શાદી કરવાદી.

માં હાજરા રદી. કા ઇન્તેકાલ ઔર ઉનકી કબર

થોડે દિનોં મેં માં હાજરા રદી. કા ઇન્તેકાલ હો ગયા, માં હાજરા રદી. કી કબ્ર કેહતે હેં કેઃ જો હતીમ વાલા હિસ્સા હે ઉસમેં હે.

એક બહોત હી અહમ સબક

અભી આગેવાલી હદીસ ભી બુખારી શરીફ કી હે, ઉસમેં એક બહોત અહમ સબક હે, ઈસી લીયે યે હદીસ મેં આપકો સુના રહા હું : હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. અપની ઈસ દુસ્રી બીવી હઝરત હાજરા રદી. ઔર બેટે ઇસ્માઇલ અલ. કે પાસ બુરાક પર બેઠકર કભી કભી તશ્રીફ લાતે થે, ફીર ચલે જાતે થે.

હલાલ રોઝી તલાશ કરના યે નબીયોં કા તરીકા રહા હે

બહોત દિનોં કે બાદ એક મરતબા હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કા આના હુવા તો પતા ચલા કે ઉનકી બીવી હઝરત હાજરા રદી. કા તો ઇન્તેકાલ હો ગયા હે ઔર બેટે હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કી શાદી હો ગઈ હે, હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ઉસ વકત ઘર મેં નહી થે, વો રોઝી રોટી કે લીયે બાહર ગયે હુએ થે; ચુંકે અબ બીવી હો ગઈ; લિહાઝા અબ ખર્ચે કી ફિકર હુઈ.

દરવાઝે કી ચોખટ બદલ ડાલે

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને આકર દેખા કે ઘર મેં તો બહુ હે, ઉસકો સવાલ કીયા કેઃ

બેટી તુમ્હારા શૌહર ઇસ્માઇલ કહાં ગયા?

ઔર તુમ્હારી ઝિંદગી કૈસી ચલ રહી હે?

વો પેહચાનતી નહી થી કે યે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. હૈં, મેરે ખુસર(સસુર), મેરે શૌહર કે અબ્બા હૈં.

ઉસને કહા કેઃ મેરે શૌહર તો કહી રોઝી કી ફિકર મેં ગએ હૈં ફીર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કે સામને શિકાયત કરને લગી કે હમ તો બહોત બુરી હાલત મેં રેહતે હૈં, બહોત તંગી હે, ખાને પિને કી ભી બહોત તકલીફ હે, બહોત ફરીયાદેં કી.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ સબ શિકાયતેં સુનતે રહે, સબ ફરીયાદેં સુનતે રહે, ફીર જબ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કા વાપસી કા ઈરાદા હુવા તો ફરમાયા કેઃ મેં જા રહા હું, જબ તુમ્હારે શૌહર ઘર પર આવે તો ઉનકો સલામ કેહ દેના ઔર યું કેહના કેઃ દરવાઝે કી ચોખટ બદલ ડાલે. યે કેહ કર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ચલે ગએ.

નબી કી નૂરાનિયત ઔર ખુશ્બુ કા એહસાસ

જબ હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. આએ તો ઉન્હોં ને મહસુસ કીયા કે ઘર મેં કોઈ આકર ગયા હે, હકીકત મેં વો હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી ખુશ્બુ થી; ચુંકે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. અલ્લાહ તઆલા કે નબી થે ઔર નબી ઘર મેં આકર ગએ તો નબી કી બરકત, નબી કી નૂરાનિયત, નબી કી ખુશ્બુ ઉનકો ઘર મેં મહસુસ હુઈ.

હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ઔર ઉનકી પેહલી બીવી કે દરમિયાન સવાલ—જવાબ

ઈસલીયે હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ને ફૌરન(ઉસી વકત) અપની બીવી સે પુછા કેઃ કોઈ ઘર મેં આયા થા?

બીવી ને જવાબ દીયા કેઃ હાં! એક બુઝુર્ગ આએ થે, ઐસી ઐસી શકલ ઔર ઐસી ઐસી સૂરત થી, ઐસા ઉનકા જીસ્મ થા.

હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ને પુછા કેઃ ઉસ બુઝુર્ગ ને આકર કુછ પુછા થા?

બીવી ને જવાબ દીયા કેઃ તુમ્હારે મુતઅલ્લીક(બારે મેં) પુછા થા કે ઇસ્માઇલ કહાં હેં?

ઇસ્માઇલ : તુમને કયા જવાબ દીયા થા?

બીવી : મેંને કહા કે વો તો બાહર ગએ હેં.

ઇસ્માઇલ : ફીર કયા પુછા?

બીવી : તુમ્હારી ઝિંદગી કૈસી ગુઝર રહી હે?

ઇસ્માઇલ : તુને કયા જવાબ દીયા?

બીવી : મેંને જવાબ દીયા કે હમ પર બહોત તકલીફ હેં, બહોત તંગી હેં.

ઇસ્માઇલ : કોઈ પૈગામ દીયા હે?

બીવી : ઉન્હોં ને મુજે યું કહા થા કે ઇસ્માઇલ કો સલામ કેહ દેના ઔર સાથ મેં યું કેહ દેના કે દરવાઝે કી ચોખટ બદલ ડાલે.

હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કા અપની બીવી કો તલાક દેના

હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ને ફરમાયા કેઃ વો આનેવાલે બુઝુર્ગ કોઈ ઓર નહી થે, વો મેરે અબ્બાજાન, અલ્લાહ તઆલા કે નબી હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. થે ઔર ઉન્હોં ને મુજે જો યે ચોખટ બદલને કા હુકમ દીયા હે તો ઉસકા મતલબ યે હે કે મેં તુજકો તલાક દે દું; લિહાઝા અબ તુજકો તલાક હે, તુ અપને ઘર પર ચલી જા, મુજે અબ તેરે સાથ નહી રેહના હે.

નાશુક્રી કી વજહ સે તલાક

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. અપની બહુ કો તલાક દેને કે લીયે કેહ કરકે ગયે; ઈસલીયે કે ઉસકી ઝબાન પર નાશુક્રી આઇ થી, અલ્લાહ તઆલા કી નેઅમત કી નાકદ્રી આઈ થી, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કો યે ચીઝ પસંદ ન આઈ કે એક નબી કે ઘર મેં રેહતે હુએ કોઈ ઔરત નાશુક્રી કરે. ઐસે તો નાશુક્રી કોઈ ભી કરે અચ્છી ચીઝ નહી હે.

નાશક્રી બડી ખતરનાક ચીઝ હે

મેરી દીની બેહનો! સોચને કા મકામ હે કે નાશુક્રી કિત્ની

ખતરનાક બુરી આદત હે; ઈસલીયે કભી અપની ઝબાન પર નાશુક્રી મત લાઓ, અલ્લાહ તઆલા જો નેઅમત દેવે ખુદા કા શુક્ર અદા કરકે ખાઓ, ખુદા શુક્ર અદા કરકે પેહનો, ખુદા કા શુક્ર અદા કરકે ઇસ્તેમાલ કરો.

આજ દુનિયા મેં બહોત સારે લોગ કેમ્પોં(ઝુપડ પટ્ટી) મેં ઝિંદગી ગુઝાર રહે હેં

અલ્લાહ તઆલા ને હમેં બહોત સારી નેઅમતોં સે નવાઝા હે, ઈસ વકત દુનિયા મેં હઝારોં મુસલમાન બેહનેં બેચારી કેમ્પોં મેં ઝિંદગી ગુઝાર રહી હેં, ઉનકે મકાન ઉજાર દીયે ગએ, બહોત મુસીબત મેં વો ઝિંદગી ગુઝાર રહે હેં, અલ્લાહ તઆલા ને હમકો બડી રાહત મેં રખ્ખા હે.

અલ્લાહ તઆલા કે નેક બંદો કી નૂરાનિયત ઔર બરકત

દુસ્રી બાત યે કે હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કો માલુમ ભી નહીં થા કે અબ્બા આકર ગએ; લેકીન અબ્બાજાન કે આને કી ખુશ્બુ, નૂરાનિયત ઔર બરકત ઉનકો અપને ઘર મેં માલુમ હુઈ, લિહાઝા ઉન્હોં નેં ઉસી વકત અપની બીવી સે પુછા કે કોઈ ઘર મેં આયા થા?

ઈસ સે યે બાત માલુમ હુઈ કે કોઈ અલ્લાહ કા નેક બંદા યા બંદી કીસી જગહ પર હો ઔર આકર ચલે ભી જાવેં તો ઉસકી નૂરાનિયત, ઉસકી બરકત ઘર મેં બાકી રેહતી હે.

હમારા સિલસિલા

હમ જો બય્અત કરતે હેં વો ચિશ્તીયા સિલસિલા હે:

મેરે પિર હઝરત મુફ્તી મુહમૂદ હસન ગંગોહી રહ.

ઉનકે પિર હઝરત શૈખુલ હદીસ મૌલાના મુહંમદ ઝકરીયા સાહબ રહ. ફઝાઈલે આમાલ વાલે.

ઉનકે પિર હઝરત મૌલાના ખલીલ અહમદ સાહબ સહારનપુરી રહ.

ઉનકે પિર કુતુબે આલમ હઝરત મૌલાના રશીદ અહમદ ગંગોહી રહ.

ઉનકે પિર હઝરત હાજી ઇમ્દાદુલ્લાહ મુહાજીરે મક્કી રહ.

ઔર ઉનકે પિર હઝરત મિયાંજી નૂરમુહંમદ જુન્જાન્વી રહમતુલ્લાહી અલયહિ, યે હમારા સિલસિલા હે.

છત્તીસ(૩૬) સાલ તક એક જગહ બેઠકર કુર્આન સિખાના

હઝરત મિયાંજી નૂરમુહંમદ જુન્જાન્વી રહ. ઇત્ને બડે અલ્લાહ કે વલી થે કે વહાં સહારનપુર થાના ભવન કે કરીબ લુહારી નામ કા એક છોટા સા ગાંવ હે, વહાં હઝરત મિયાંજી નૂરમુહંમદ જુન્જાન્વી રહ. ને તકરીબન(લગભગ) છત્તીસ(૩૬) સાલ એક જગહ બેઠકર બચ્ચોં કો કુર્આન પળ્હાયા ઔર વહાં બેઠકર કે અલ્લાહ તઆલા કા ઝિક્ર કીયા.

દેઢસો(૧૫૦) સાલ ગુઝરને કે બાવજુદ કમરે(રૂમ) મેં નૂરાનિયત

જિસ કમરે મેં બેઠકર કે હઝરત ઝિક્ર કરતે થે. ઉનકે ઇન્તેકાલ કે એકસો પચાસ(૧૫૦) સાલ સે ઝયાદાહ ઝમાના(વકત) ગુઝરને કે બાવજુદ, આજ ભી ઉસ કમરે મેં કુદરતી ખુશ્બુ નિકલતી હે.

મેં ખુદ વહાં હઝરત કે કમરે મેં ગયા હું ઔર વહાં બેઠકર મેંને ઝિક્ર ભી કીયા હે, અજીબ કુદરતી નૂરાનિયત ઔર ખુશ્બુ વહાં મહસુસ હોતી હે.

તો જહાં ભી કોઈ અલ્લાહ તઆલા કા નેક બંદા સિર્ફ આકર ગુઝર ભી જાતા હે વહાં કુદરતી તૌર પર નૂરાનિયત કા એહસાસ હોતા હે.

હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કા દુસ્રા નિકાહ

ખૈર! તો હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ને અપની બીવી કો તલાક દે દી ઔર ઉસકે બાદ ઉસી કબિલ એ જુરહુમ કી એક દુસ્રી ઔરત સે હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કા નિકાહ હો ગયા, નિકાહ કે બાદ દોનોં મિયાં બીવી ઇત્મિનાન સે રેહને લગે.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કા દોબારાહ(દુસ્રી મરતબા) મક્કા આના

એક દિન ફીર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ અપને બેટે કી ખબર લેને કે લીયે આએ તો ઈસ મરતબા ભી હઝરત ઇસ્માઇલ અલયહિસ્સલામ ઘર મેં મૌજુદ નહી થે ઔર ઘર મેં નઈ બહુ થી.

હઝરત ઇસ્માઇલ અલયહિસ્સલામ કી નઈ બીવી કે હુસ્ને અખ્લાક

પેહલી બહુ ને તો હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી તઅઝીમ(ઇઝઝત) ઔર મેહમાન નવાઝી નહી કી થી; લેકીન ઈસ નઈ બહુ ને હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. સે કહા કેઃ આપ સવારી સે ઉતરીયે, અંદર તશરીફ લાઇયે ઔર ખાના ખા લીજીયે, યહાં રહીયે. વો ભી પેહચાનતી નહી થી કે યે હમારે ખુસર(સસુર) હેં; લેકીન ઉસને એક બુઝુર્ગ કો દેખા, નૂરાની શકલ(ચેહરા) દેખી તો ઉસને ખુદ ઇકરામ(ઇઝઝત) કીયા.

શુક્ર ગુઝાર ઔરત

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને ઈસ નઈ બહુ સે પુછા કે : ઇસ્માઇલ કહાં હે?

ઉસને કહા કે : વો તો રોઝી રોટી કી તલાશ મેં ગયે હુએ હેં.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને પુછા કે : તુમ્હારી ઝિંદગી કૈસી ગુઝર રહી હે?

તો વો કેહને લગી કે : અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! બહોત અચ્છી તરહ હમારી ઝિંદગી ગુઝર રહી હે, ઉસને અલ્લાહ તઆલા કી તઅરીફ કી ઔર અલ્લાહ તઆલા કા શુક્ર અદા કીયા.

ગોશ્ત ઔર પાની મેં બરકત કી દુઆ

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને પુછા કે : તુમ કયા ખાતે હો?

ઉસને કહા કે : હમ ગોશ્ત ખાતે હેં.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને પુછા કે : કયા પીતે હો?

તો કહા : યહી પાની પીતે હેં, વહાં ઝમઝમ કા પાની થા.

તબ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને વહાં ખડે ખડે દુઆ કી કે : એ અલ્લાહ! ઇનકે ગોશ્ત ઔર ઇનકે પાની મેં બરકત અતા ફરમાઇયે.

ખુસર(સસુર) કો અપની બહુ ઔર અપને બેટે કે હાલાત માલુમ કરતે રેહના ચાહીયે

ઈસ સવાલ ઔર જવાબ સે એક બાત યે સિખને કો મિલી કે ખુસર કો અપને બેટે ઔર બહુ કી ખેર ખબર લેની ચાહીયે, ઉનકી ખેર ખબર પુછતે રેહના ચાહીયે કે કૈસી ઉનકી ઝિંદગી ગુઝર રહી હે. ઔર ઉનકે લીયે બરકત કી દુઆ ભી કરની ચાહીયે.

મક્કા કે ખાને પીને મેં બરકત કી વજહ

નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી દુઆ પર ઇરશાદ ફરમાયા કેઃ મક્કા મેં ખાને ઔર પીને મેં જો બરકાત હે યે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી દુઆ કી બરકત સે હે.

નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને ઇરશાદ ફરમાયાઃ જિસ વકત હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કે ઘર આએ થે ઉસ વકત ઉનકે ઘર મેં અનાજ નહી થા, અગર ઉસ વકત ઉનકે ઘર મેં અનાજ હોતા તો હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ઉસમેં ભી બરકત કી દુઆ

ફરમાતે.(ઇબ્ને કસિર:૪૨૯/૧,સુરએ બકરહ)

રોટી ઔર ચાવલ કે બગૈર સિર્ફ ગોશ્ત ખા લેના

એક ઔર હદીસ મેં નબીએ કરીમ સ.અ.વ. ને ઇરશાદ ફરમાયા કેઃ સિર્ફ ગોશ્ત ખાકર ઔર પાની પી કર રેહના યે મક્કાવાલોં કી મિઝાજ કી બાત હે, યઅની યે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી દુઆ કી બરકત હે.

બાકી દુનિયા મેં કોઈ આદમી ઐસા કરે કે સિર્ફ ગોશ્ત ખાએ ઔર પાની પીવે, સાથ મેં રોટી યા ચાવલ ન ખાવે તો વો બિમાર હો જાએગા, યે સિર્ફ મક્કાવાલોં કી ખુબી હે કે સિર્ફ ગોશ્ત ઔર પાની ઉનકી તબિયત કે મુવાફીક આ સકતા હે.

દરવાઝે કી ચોખટ બાકી રખના

જબ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. જાને લગે તો જાતે જાતે કહા કેઃ બેટી! તુમ્હારે શૌહર ઇસ્માઇલ આએ તો ઉનકો મેરા સલામ કેહ દેના ઔર યે કેહના કેઃ અપને દરવાઝે કી ચોખટ કો બાકી રખ્ખે, યે બાત કેહકર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. રવાના હો ગએ.

હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કે અપની દુસ્રી બીવી સે સવાલાત

જબ હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ઘર પર આયે તો અપની બીવી સે પુછા કે : કયા ઘર મેં કોઈ આયા થા?

બીવી ને કહા કે : એક બુઝુર્ગ તશ્રીફ લાએ થે, ફીર બીવી ને ઉસ બુઝુર્ગ કી બહોત તઅરીફ કી.

હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ને પુછા કે : ઉસ આનેવાલે બુઝુર્ગ ને મેરે મુતઅલ્લીક(બારે મેં) કુછ પુછા થા?

બીવી : પુછા થા તો મેંને કહા કે : વો તો રોઝી રોટી ઢુંઢને ગએ હેં.

ઇસ્માઇલ : ઔર કુછ પુછા થા?

બીવી : હાં! યું પુછા થા કે : તુમ્હારી ઝિંદગી કૈસી ચલ રહી હે?

તો મેંને જવાબ મેં કહા કે : હમ બહોત અચ્છી હાલત મેં હેં, અલ્લાહ તઆલા કા શુક્ર હે હમ બહોત ખુશ હેં.

ઇસ્માઇલ : ઉસ બુઝુર્ગ ને કોઈ વસીયત કોઈ નસીહત કી હે?

બીવી : હાં! વો આપકો સલામ કેહ ગએ હેં ઔર સાથ મેં યે હુકમ દે ગએ હેં કે અપને દરવાઝે કી ચોખટ બાકી રખના.

હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ને ફરમાયા કે : વો આનેવાલે બુઝુર્ગ મેરે અબ્બાજાન થે ઔર ચોખટ તુ હે, ઉન્હોં ને મુજે હુકમ દીયા કે મેં તેરે સાથ રહું, તુજે તલાક ન દું.

શુક્ર કી વજહ સે તલાક દેને સે મના ફરમાયા

મેરી દીની બેહનો! દુસ્રી બીવી કો જો હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને તલાક દેને સે મના કીયા ઔર બાકી રખને કે લીયે ફરમાયા; ઈસલીયે કે ઉસ દુસ્રી બીવી કી ઝબાન પર અલ્લાહ તઆલા કા શુક્ર થા, નેઅમત કી શુક્ર ગુઝારી થી.

શુક્ર ગુઝારી બહોત બડી નેઅમત હે

મેરી દીની બેહનો! યે શુક્ર ગુઝારી કિત્ની બડી નેઅમત હોગી, આપ અંદાઝા લગાઓ, યહી દુસ્રી બીવી હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કે સાથ પૂરી ઝિંદગી રહી ઔર નસલ(પેઢી) ચલતે ચલતે મેરે ઔર આપકે આકા, તાજદારે મદીના હઝરત મુહંમદ સ.અ.વ. પૈદા હુએ.

હુઝુર સ.અ.વ. હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કી અવલાદ મેં સે હેં ઔર ઇસ્માઇલ અલ. માં હાજરા રદી. કે બેટે હેં ઔર માં હાજરા રદી. મિસ્ર કે બાદશાહ કી બેટી થી, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને ઉનકે સાથ દુસ્રી શાદી કી થી.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી તિસ્રી મરતબા મક્કા કી હાઝરી

કુછ દિનોં કે બાદ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ફીર આએ તો દેખા કે હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ઘર પર હે ઔર એક બડે દરખ્ત કે નીચે ઝમઝમ કે કરીબ તિર દુરૂસ્ત(ઠીક) કર રહે થે, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કો આતે દેખા તો હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. બહોત ખુશ હો ગએ કે મેરે અબ્બાજાન આએ ઔર ખડે હોકર અપને અબ્બાજાન કી મુલાકાત કી, ગલે લગે, બાપ બેટે બડી મુહબ્બત સે મિલે.

ખાન એ કાબા કી તામિર

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને આકર કહા કે: બેટા! મેં એક કામ લેકર આયા હું ઔર વો યે હે કે હમ દોનોં બાપ બેટે કો મિલ કર અલ્લાહ તઆલા કા ઘર કાબા બનાના હે, ચુનાંચે અબ્બાજાન હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કે કેહને પર હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. તૈયાર હો ગએ ઔર બાપ બેટે દોનોં ને મિલ કર પૂરા કાબા શરીફ નયા તામિર ફરમાયા, તિસ્રે સફર કે મૌકે પર યે કામ હુવા હે.

નેક કામ કરકે ફખ્ર ઔર તકબ્બુર(ઘમંડ) નહીં કરના ચાહીયે

કાબા શરીફ કી તામિર હુઈ તો ઉસકી વજહ સે દીલ મેં બડાઇ કા ખયાલ આ સકતા થા કે મેંને અલ્લાહ તઆલા કે દીન કા બહોત બડા કામ કીયા; લેકીન હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કે દીલ મેં કુછ બડાઇ કા ખયાલ નહી આયા ઔર બડે લોગોં મેં બડાઇ ઉનકો મુતવાઝેઅ બના દેતી હે.

અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ સે કઅબતુલ્લાહ કી તામિર ઉસકે બાવજુદ ઉસકી કબુલીયત કી દુઆ

બલ્કે વો અલ્લાહ તઆલા કે સામને દુઆ કર રહે હેં:

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّکَ اَنْتَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ۔ (البقرة:۱۲۷)

તર્જુમા: (ઔર દોનોં હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ઔર ઇસ્માઇલ અલ. દુઆ કર રહે થે) એ હમારે રબ! આપ હમસે(કાબા કી તામિર કી ખિદમત કો) કબુલ કર લીજીયે, યકીનન આપ હી(હર એક કી દુઆ) સુનને વાલે(ઔર હર એક કી દીલી નિય્યત કો) અચ્છી તરહ જાનને વાલે હેં.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને દુઆ માંગી:

એ અલ્લાહ! મેરી નેકીયોં કો, મેરે અચ્છે કામોં કો કબુલ ફરમા લીજીયે:

મેંને તો અપની જવાન બીવી ઔર દુધ પીતે બચ્ચે કો હિજરત કરાઇ હે.

જંગલ મેં લાકર રખ્ખા.

કાબા શરીફ બનાયા.

મેરી ઈન સબ નેકીયોં કો કબુલ ફરમા લીજીયે.

હર નેક અમલ કી કબુલિયત કી દુઆ કરતે રેહના ચાહીયે

મેરી દીની બેહનો! મેં આપ સબકો કેહતા હું કે:

હમ નમાઝ પળ્હતે હેં.

તરાવીહ પળ્હતે હેં.

તહજજુદ પળ્હતે હેં.

સદકા ઔર ખૈરાત કરતે હેં.

તસ્બીહ પળ્હતે હેં.

કુર્આન પળ્હતે હેં.

તો સાથ સાથ મેં અલ્લાહ તઆલા સે યે દુઆ ભી કરો કે: એ અલ્લાહ! હમારી નેકીયોં કો કબુલ ફરમા લીજીયે.

ઔર ઉસકે લીયે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કી યે દુઆ બહોત પ્યારી હે જો કુર્આન મેં આઇ હે કે:

رَبَّنَاتَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّکَ اَنْتَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ۔ (البقرۃ:۱۲۷)

એ અલ્લાહ! હમારી તમામ નેકીયોં કો, હમારે તમામ અચ્છે કામોં કો આપ કબુલ ફરમા લીજીયે, આપ દુઆ કો કબુલ કરનેવાલે હેં, આપ હમારી દુઆઓં કો સુનતે હેં, હમારી દીલ કી નેકીયોં કો જાનતે હેં.

ઝબહ વાલા વાકિયા

એક મશ્હુર કિસ્સા માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કી ઝિંદગી મેં ભી એક મરતબા હુવા થા, અભી તો ઇસ્માઇલ અલયહિસ્સલામ બચ્ચે થે, બડે નહીં હુએ થે, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ આતે જાતે થે.

એક મરતબા હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ આએ ઔર અપને બેટે કો કહા: બેટા મેંને ખ્વાબ દેખા હે કે મેં તુજે ઝબહ કર રહા હું.

તો છોટે સે બચ્ચે હઝરત ઇસ્માઇલ અલયહિસ્સલામ ને કહા: અબ્બાજાન! અલ્લાહ તઆલા ને આપકો મુજે ઝબહ કરને કા હુકમ દીયા હે તો આપ મુજકો ઝબહ કર દીજીયે, મેં સબ્ર કરૂંગા.

યે બાત ભી કુર્આન મેં મૌજુદ હે:

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْیَ قَالَ یَا بُنَیَّ إِنِّیْ أَرٰی فِی الْمَنَامِ أَنِّیْ أَذْبَحُکَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرٰی قَالَ یَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ، سَتَجِدُنِیْ إِن شَاءَ اللّٰهُ مِنَ

الصَّابِرِيْنَ۔(الصافات:۱۰۲)

તર્જુમાઃ ફીર જબ વો લડકા(યઅની હઝરત ઇસ્માઇલ અલ.) ઉનકે અબ્બા(હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ.) કે સાથ ચલને ફીરને કે લાયક હો ગયા તો ઉન્હોં ને(યઅની હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને) કહાઃ એ મેરે બેટે! મેં ખ્વાબ મેં દેખતા હું કે મેં તુમકો ઝબહ કર રહા હું તો તુમ્હારી કયા રાઈ(મશ્વેરા) હે?

ઉસ(બેટે) ને કહાઃ એ મેરે અબ્બા! આપકો જો હુકમ દીયા જા રહા હે ઉસકો કર ડાલીયે, ઇન્શાઅલ્લાહ આપ મુજે સબ્ર કરનેવાલોં મેં સે પાએંગે.

અજીબ ખ્વાબ

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને ખ્વાબ દેખા થા કે કોઈ કેહનેવાલા કેહ રહા હે કેઃ એ ઈબ્રાહીમ! અલ્લાહ તઆલા કે નામ પર અપને બેટે ઇસ્માઇલ કો ઝબહ કરો, યે ઝિલ હિજ્જા કી આઠ(૮) તારીખ થી, સુબહ સે શામ તક હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કે દીલ મેં અલગ અલગ ખયાલાત આતે રહે, કભી વસ્વસા(ખયાલ) આતા કે યે કોઈ શૈતાની ખ્વાબ હે ઔર કભી યે ખયાલ આતા કે યે અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે કોઈ સચ્ચા ખ્વાબ હે જીસ પર મુજે અમલ કરના ચાહીયે, પૂરા દિન શક મેં ગુઝર ગયા; ઈસલીયે આઠ(૮) તારીખ કો "يَوْمُ التَّرْوِيَةِ" યઅની શક કા દિન કેહતે હેં, યે એક વજહ તસ્મિયા(નામ રખને કી વજહ) હે.

ફીર નૌ(૯) ઝિલ હિજ્જા કો વહી ખ્વાબ નઝર આયા ઔર આપ ને પેહચાન લીયા કે યે ખ્વાબ અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે હે; ઈસલીયે ઉસકો "يَوْمُ الْعَرَفَةِ" કા નામ દીયા જાતા હે ઔર કિસ તરહ

અમલ કરના હે ઉસકી ફિકર મેં યે પૂરા દિન ગુઝરા.

ફીર દસ્વી(૧૦) કો યે ખ્વાબ તિસ્રી મરતબા નઝર આયા ઔર ઉસી રોઝ હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કી કુરબાની કા વાકિયા હુવા; ઈસલીયે ઉસકો "يَوْمُ النَّحر"કુરબાની કા દિન કેહતે હેં.

બડે કી મુલાકાત કે લીયે

રિવાયતોં મેં હે કે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ નહી ચાહતે થે કે માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કે સામને બેટે કો ઝબહ, માં કા દીલ કૈસે બરદાશ્ત કરેગા?

લિહાઝા હઝરત હાજરા રદી. કે પાસ સે હટાકર દૂર કહી જંગલ મેં લે જાકર ઝબહ કા પ્રોગ્રામ બનાયા, હઝરત હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા સે કહા કે: અપને બેટે ઇસ્માઇલ કો તૈયાર કર દો, મેં ઉસકો કીસી બડે કી મુલાકાત કે લીયે લે જાતા હું.

અલ્લાહ તઆલા સે બડા કોન હો સકતા હે?

દીની બેહનોં! અલ્લાહ તઆલા સે બડા કોન હો સકતા હે?

માં ને જલ્દી જલ્દી અપને બેટે કો ગુસલ કરાયા, નયે કપડે પેહનાયે ઔર અબ્બાજાન કે સાથ ભેજ દીયા, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કે પાસ સે લેકર ચલે.

બાઝ રિવાયતોં મેં હે કે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. સે યે ફરમાયા કે: બેટા! છુરી ઔર રસ્સી લે લો, ચલો જંગલ કી તરફ, ઝાહિર હેં કે રસ્સી ઔર છુરી લેકર જંગલ કી તરફ જાના ઈસલીયે હોતા હે કે લકડી કાટને કા ઇરાદાહ હોગા, હઝરત ઇસ્માઇલ અલયહિસ્સલામ ને ઘર મેં સે લમ્બી રસ્સી ઔર તેઝ છુરી લે લી ઔર ચલ દીયે.

મિના મેં "مسجد الكبش" તક લે ગએ

અલ્લાહ તઆલા મુજે ઔર આપકો ઝિંદગી મેં બારબાર મક્કા મદીના લે જાવે, આમીન.

દેખો! હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. જહાં કાબા હે વહાં પર રેહતે થે ઔર કાબા કે પાસ સે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. લેકર કે ચલે ઔર મિના લે ગએ.

મિના મેં જબ હમ દાખિલ હોતે હેં તો જહાં શૈતાન કો તીન(૩) જગહ કંકર મારતે હેં વહાં મસ્જીદે ખેફ હે, ઉસકે કરીબ એક દુસ્રી મસ્જીદ થી, વો મસ્જીદ અબ ટૂટ ગઈ જીસકા નામ મસ્જીદે કબ્શ થા. કબ્શ એક જાનવર કો કેહતે હેં.

વહાં તક જંગલ મેં લે ગએ ઔર વહાં લે જાકર હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કો ઝબહ કરને કી કોશિશ કી થી.

શૈતાન મરદૂદ કા માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કો બેહકાને કી કોશિશ કરના

જબ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ હઝરત ઇસ્માઇલ અલયહિસ્સલામ કો લેકર ચલે ગએ તો શૈતાન મરદૂદ ઘર પર માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કે પાસ આયા ઔર આકર કેહને લગા કેઃ તુમ્હારા બચ્ચા ઇસ્માઇલ કહાં હે?

માં હાજરા રદી. ને કહા કેઃ વો તો અપને અબ્બા કે સાથ કીસી બડે કી મુલાકાત કે લીયે ગયા હે.

શૈતાન મરદૂદ માં હાજરા રદી. કો કેહને લગા કેઃ નહી! કીસી બડે કી મુલાકાત કે લીયે નહી ગએ હેં; બલ્કે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ તો તુમ્હારે બેટે કો કાટને કે લીયે, ઝબહ કરને કે લીયે લે ગએ હેં.

માં હાજરા રદી. કેહને લગી કેઃ કભી કોઈ બાપ અપને બેટે કો કાટતા હે?

શૈતાન કેહને લગા કેઃ ઈબ્રાહીમ કો ઉનકે અલ્લાહ ને ખ્વાબ મેં બેટે કો ઝબહ કરને કા હુકમ દીયા હે; ઈસલીયે વો ઝબહ કરને કે લીયે લેકર ગએ હેં.

માં હાજરા રદી. કા ઇમાન અફરોઝ(બેહતરીન) જવાબ

માં હાજરા રદી. એક માં, ઉસકા એક હી બચ્ચા, જીસકો જંગલ મેં અકેલે રેહકર કે બડી કુરબાનીયોં સે પાલા, ઉસ માં કો બચ્ચે સે કિત્ની મુહબ્બત હોગી?

લેકીન ઉસ માં ને જવાબ દીયા કેઃ અગર અલ્લાહ તઆલા કા હુકમ હે તો ઝરૂર મેરે બેટે કો ઝબહ કરે, મુજે કોઈ ફિકર નહી હે.

શૈતાન યે સોચતા થા કે હાજરા રોએગી, ચિલ્લાએગી, જંગલ કી તરફ અપને બેટે કો બચાને દૌળેગી; લેકીન જબ ઉસને હઝતર હાજરા રદી. કા યે જવાબ સુના તો વો નાઉમ્મીદ(માયુસ) હો ગયા.

કૈસે જઝબે વાલી વો માએં હુવા કરતી થી !

આજ હમેં અપને બચ્ચોં કો ચાલીસ(૪૦) દિન, ચાર મહિને જમાઅત મેં ભેજના ભારી પડતા હે, સાત સાલ, પાંચ સાલ આલીમ ઔર હાફીઝ બનને કે લીયે મદરસે મેં ભેજના ભારી પડતા હે ઔર વો માં થી જો સિર્ફ અલ્લાહ તઆલા કે લીયે અપને બેટે કે કટવાને કો ખુશી ખુશી તૈયાર હે.

અલ્લાહ તઆલા હમેં ભી તૌફીક દે કે હમ અપને બચ્ચોં કો દીન કે લીયે હાફીઝ ઔર આલીમ બનને કે લીયે મદરસોં મેં ભેજેં; યે બચ્ચે જમાઅત મેં જાએંગે, હાફીઝ બનેંગે, આલીમ બનેંગે તો ઇન્શાઅલ્લાહ આપકો આખિરત મેં કામ આએંગે.

શૈતાન હઝરત ઇસ્માઇલ અલયહિસ્સલામ કે પાસ

શૈતાન હઝરત હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કે પાસ સે માયુસ હોકર હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કે પાસ પહોંચા, ઉસ વકત હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. અપને અબ્બાજાન હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કે પિછે ચલ રહે થે, શૈતાન ને જાકર કહા કેઃ એ લડકે! કયા તુમ જાનતે હો કે તુમ્હારે અબ્બા તુમકો કહાં લેકર જા રહે હેં?

હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ને જવાબ દીયા કેઃ ઘાટી મેં ઘર કે ઈંધન(ઘર મેં જલાને કે લીયે) કી લકડી લેને જા રહે હેં.

શૈતાન ને કહા કેઃ નહી, ખુદા કી કસમ! તુમ્હારે અબ્બા કા ઇરાદાહ લકડી જમા કરને કા નહીં હે; બલ્કે વો તો તુમકો ઝબહ કરના ચાહતે હેં.

લડકે ને કહાઃ કયું?

શૈતાન ને કહાઃ તુમ્હારે અબ્બા કા ખયાલ હે કે ઉનકે રબ ને ઉનકો હુકમ દીયા હે કે વો તુમકો ઝબહ કર ડાલેં.

હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ને કહાઃ અગર એૈસા હે તો અબ્બાજાન કો રબ કા હુકમ ઝરૂર માનના હી ચાહીયે.

શૈતાન હઝરત ખલીલુલ્લાહ(ઈબ્રાહીમ અલ.) કે પાસ

જબ હઝરત ઇસ્માઇલ અલયહિસ્સલામ ને શૈતાન કી બાત નહી માની તો શૈતાન હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કે પાસ આયા ઔર કેહને લગાઃ

શૈખ! કહા જા રહે હો?

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને ફરમાયાઃ એક કામ સે સામને વાલી ઘાટી મેં જા રહા હું.

વો ઇબ્લીસ બોલાઃ મેં જાનતા હું કે શૈતાન ને ખ્વાબ મેં તુમ્હેં બેટે

કો ઝબહ કરને કા હુકમ દીયા હે.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ સમજ ગએ કે યે શૈતાન હે, ઇરશાદ ફરમાયાઃ ઓ દુશ્મન! મેરે પાસ સે હટ જા, મેં ઝરૂર અપને રબ કા હુકમ પુરા કરૂંગા.

શૈતાન કો બહોત ગુસ્સા આયા; ઈસલીયે કે ઉસકી તમામ તદાબીર(પ્લાનીગ) નાકામ(ફૈલ) હો ગઈ ઔર વાપસ ચલા ગયા.

કંકરીયોં કા મારના

કેહતે હેં કેઃ આજ જહાં તીન(૩) જમ્રાત બને હેં, જહાં હજ કે વકત મેં શૈતાન કો કંકરી મારને જાતે હેં, ઉન્હી જગ્હો પર શૈતાન હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કે સામને રૂકાવટ ડાલને આયા થા, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને ઉન તીનોં જગ્હોં પર શૈતાન કો સાત સાત કંકરી મારી થી.

ફીર કિસ્સા બહોત બડા હે, સિર્ફ માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા સે મુતઅલ્લીક જો બાતેં હેં વો મેં આપ સે કેહ દું, જબ જંગલ પહોંચ ગએ તો હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ અપના ઇરાદાહ પુરે તૌર(પુરી તરહસે) પર ઝાહિર ફરમાયા, હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ઉસી વકત તૈયાર હો ગએ, ખુદ અલ્લાહ તઆલા કુર્આન મેં ફરમાતા હેં :

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِيْنِ،وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يّٰاِبْرَاهِيْمُ،قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِىْ الْمُحْسِنِيْنَ،إِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِيْنُ،وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيْمٍ۔(الصافات:١٠٣ تا١٠٧)

તર્જુમાઃ સો જિસ વકત(અલ્લાહ તઆલા કા) હુકમ પુરા કરને કે લીયે દોનોં(બાપ બેટે) તૈયાર હો ગએ ઔર ઉન્હોં ને(ઈબ્રાહીમ

અલયહિસ્સલામ ને) અપને બેટે કો(ઝબહ કરને કે લીયે) પેશાની કે બલ(યઅની હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કી પેશાની ઝમીન પર થી) પછાડ દીયા ઔર હમને ઉનકો આવાઝ લગાઇઃ એ ઈબ્રાહીમ! (શાબાશ) તુમને તો ખ્વાબ પુરી તરહ સે સચ્ચા કરકે દીખા દીયા, હમ નેકી કરનેવાલોં કો ઈસી તરહ બદલા દેતે હેં.યકીનન વો તો એક ખુલા હુવા ઇમ્તિહાન થા ઔર હમને એક બડા જાનવર ઝબહ કરને કે વાસ્તે દેકર ઈસ(બચ્ચે) કો બચા લીયા.

અઝીમ(બડે અચ્છે) બાપ કે અઝીમ(બડે અચ્છે) બેટે

જંગલ મેં જબ લેકર ચલે ગએ ઔર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને અપને બેટે હઝરત ઇસ્માઇલ અલયહિસ્સલામ કો ઝબહ કરને કી તૈયારી કી ઔર ઝમીન પર સુલાયા તો હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. ને કહા કેઃ

અબ્બાજાન! મુજે રસ્સી સે બાંધ દો ઔર છુરી તેઝ કરકે જલ્દી સે ગરદન પર ચલા દો; તાકે જાન કા નિકલના આસાન હો જાએ ઔર અપને કપડોં કો સંભાલો, ઉસકો લપેટ દો; ઈસલીયે કે મેરા ખુન ઉડેગા તો આપકે કપડોં પર લગ જાએગા ઔર ખુનવાલે કપડે જબ મેરી માં દેખેગી તો ઉસકા કયા હાલ હોગા?

ઔર ઝમીન પર લેટે લેટે કહા કેઃ

અબ્બાજાન! આપ મુજે અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ સે ઝબહ તો કર રહે હો; લેકીન આપ જબ ઘર પર જાઓ તો મેરી માં કો મેરા સલામ કેહ દેના ઔર મેરે બદન કા કુર્તા મેરી માં કો દે દેના; તાકે યે કુર્તા માં કે લીયે બેટે કી જુદાઇ પર સુકુન કા ઝરિયા બને ઔર કુર્તા ઉનકે પાસ યાદગાર રહે.

યે બાતેં સુનકર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને અપને બેટે

કે ચેહરે પર બોસા દીયા ઔર ફરમાયાઃ બેટા! અલ્હમ્દુલીલ્લાહ! હક્ક તઆલા કા હુકમ પુરા કરને મેં તુમ મેરી કૈસી મદદ કર રહે હો!!

ફીર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને છુરી ચલા દી; લેકીન છુરી ને કાટા નહીં, ફીર દો તીન બાર તેઝ કરને પર ભી છુરી ને કામ નહીં કીયા તબ બેટે ને દરખ્વાસ્ત કી કેઃ અબ્બાજાન! મુજે મુંહ કે બલ લિટાકર ઝબહ કીજીયે; તાકે આપ મુજે ઝબહ હોતે હુએ ન દેખ સકેં ઔર મેરી નઝર છુરી પર ન પડે; તાકે અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ કો પુરા કરને મેં રૂકાવટ કા ઝરિયા ન બન સકે, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને ઐસા હી કીયા ઔર બેટે કી કમર પર બેઠ ગએ ઔર ઝોર સે બિસ્મીલ્લાહી અલ્લાહુ અકબર કેહકર છુરી ચલાઈ; લેકીન છુરી ને ગરદન કાટના તો દૂર કી બાત ઉનકી ચમડી પર થોડાસા ભી નિશાન તક નહીં હોને દીયા.

હર ચીઝ અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ કી પાબંદ હે

છુરી કાટને મેં, આગ જલાને મેં અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ કી મોહતાજ હે, દુનિયા યે સમજતી હે કે ઈન અસ્બાબ મેં ઝાતી તૌર પર કુવ્વત હે(યે ચીઝેં ખુદ કર સકતે હેં), યે બાત ગલત હે, અસ્બાબ મેં તાકત અલ્લાહ તઆલા પૈદા ફરમાતા હેં.

છુરી ઉસી વકત કાટને કા કામ કરેગી જબ અલ્લાહ તઆલા કા હુકમ હોગા.

આગ ઉસી વકત જલાએગી જબ અલ્લાહ તઆલા કા હુકમ હોગા.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કે કિસ્સે મેં હમને દેખ લીયા કે બડી આગ ઔર તેઝ છુરી અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ કે બગૈર કુછ

નહી કર સકતી.

તકબીરે તશ્રીક

અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ સે હઝરત જિબ્રઈલ અલયહિસ્સલામ જન્નત સે એક મેંઢા(દુમ્બા) – જો સિંઘવાલા થા – લેકર તશ્રીફ લાએ ઔર હઝરત જિબ્રઈલ અલયહિસ્સલામ, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ઔર હઝરત ઇસ્માઇલ અલયહિસ્સલામ ને તકબીર કહી, ખુદ મેંઢે ને ભી તકબીર કહી ઔર અબ યે તકબીરે તશ્રીક સબ કે લીયે હો ગઈ, ખાસ કરકે ઝિલ હિજ્જા કી નૌ(૯) તારીખ કી ફજર કી નમાઝ સે તેરહ(૧૩) તારીખ કી અસર તક તેઇસ(૨૩) નમાઝોં કે બાદ તકબીરે તશ્રીક પળ્હની હે.

ઔરતેં આહિસ્તા આવાઝ સે પળ્હેં, મર્દ ઝોર સે પળ્હેં, ચાહે અકેલે નમાઝ પળ્હે ચાહે જમાઅત સે નમાઝ પળ્હેં, અગર રકાઅત છુટ ગઈ હો તો સલામ ફેરને કે બાદ પળ્હેં.

ખુલાસા યે કે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કો જો હુકમ હુવા થા ઉન્હોં ને પુરા કરકે દીખાયા ઔર હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કી જગહ જન્નતી જાનવર કી કુરબાની હુઈ, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કા ઇમ્તિહાન પુરા હુવા ઔર વો કામિયાબ હો ગએ.

જન્નતી જાનવર

બાઝ તફસીર કી કિતાબોં મેં લિખ્ખા હે કેઃ હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામ કે બેટે હઝરત હાબિલ રદી.ને જીસ જાનવર કી કુરબાની કી થી વો જાનવર જન્નત મેં ઇત્ની સદીયોં સે ચળ(ખા) રહા થા ઔર ખાકર મોટા(બડા) હો ગયા થા, વહી જાનવર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કે સામને લાયા ગયા ઔર ઉસકી

કુરબાની કી ગઈ.

અબ યે કુરબાની ઉમ્મતે મુહમ્મદીયા કે લીયે ભી વાજીબ હો ગઈ.

ખૈર! વો તો હઝરત ઇસ્માઇલ અલ. કી જગહ પર જન્નત કા એક જાનવર ઝબહ હુવા; લેકીન એક બેટે કે દીલ મેં અપની માં કે બારે મેં ભી કૈસે કૈસે જઝબાત હુવા કરતે થે? યે પાકિઝા કિસ્સા સહી બુખારી કી હદીસ મેં આયા હે.

કમર પર પટ્ટા બાંધને કી શુરૂઆત

ઈસ કિસ્સે કી ઔર એક બાત બત્લાઉં, બુખારી હી કી હદીસ મેં આઇ હુઇ બાત હે કે ઔરતેં અપની કમર પર પટ્ટા બાંધતી હેં, ઉસકી અલગ અલગ શકલ હેઃ બેલ્ટ કી શકલ મેં યા કોઈ ઔર શકલ મેં તો કમર પર પટ્ટા, કમરબંદ બાંધને કી શુરૂઆત હઝરત હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા સે હુઇ હે.

કમર પર પટ્ટા બાંધને કી એક વજહ

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી પુરાની બીવી હઝરત સારા રદી. કે સાથ નઈ બીવી હઝરત હાજરા રદી. કી જબ અનબન(ખિટ પિટ) હોને લગી તો હઝરત હાજરા રદી. માં સારા રદી. કે ગુસ્સે સે બચને કે લીયે તેઝ તેઝ(જલ્દી જલ્દી) ચલકર કહી ચલી જાતી થી, ઉસ વકત ઉન્હોં ને અપની કમર પર પટ્ટા બાંધા; તાકે ઉસકી વજહ સે તેઝ(જલ્દી) ચલ સકે.

કમર પર પટ્ટા બાંધને કી દુસ્રી વજહ

બાઝ રિવાયાત સે પતા ચલતા હે કે હઝરત હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા અપની કમર પર લમ્બા કપડા બાંધતી થી, એક તરફ કા હિસ્સા કમર કે સાથ ઔર દુસ્રી તરફ વાલા હિસ્સા ઝમીન પર

લટકતા રેહતા. ઉસ ઝમાને મેં ચુંકે પક્કે રાસ્તે નહી હુવા કરતે થે, રેત હોતી થી, જબ આદમી રેત ઔર મિટ્ટી મેં ચલતા હે તો કદમ કે નિશાન પડ જાતે હેં ઔર કદમ કે નિશાન કે ઝરિયે કિસી કો ઢુંઢના ઔર પેહચાનના બહોત આસાન હો જાતા હે. માં હાજરા રદી. બહોત હાશિયાર થી; ચુંકે વો એક બાદશાહ કી બેટી થી; ઈસલીયે ઉન્હોંને યે તરકીબ(પ્રયુકિત) કી; તાકે કપડે કે દુસ્રે હિસ્સે સે કદમ કે નિશાન મિટ જાએં ઔર હઝરત સારા રદી. ઉનકો તલાશ ન કર સકે.

યે પૂરા કિસ્સા કુર્આન મેં હે ઔર હદીસ શરીફ મેં ભી હે વો આપકી ખિદમત મેં સુનાયા.

માં સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા કા દુસ્રા કિસ્સા

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી જો પેહલી ઔર પુરાની બીવી થી યઅની હઝરત સારા રદી. યે ભી બહોત નેક ઔર બડી અલ્લાહવાલી ખાતુન(ઔરત) થી જીનકા કિસ્સા ખુત્બાતે મહમૂદ કે ચોથે(૪) હિસ્સે(ભાગ) મેં છપા હુવા મૌજુદ હે, ઉનકા એક દુસ્રા કિસ્સા જો કુર્આન મેં આયા હે વો મેં આપકો સુનાતા હું.

અલ્લાહ તઆલા સુરએ હુદ મેં ઇરશાદ ફરમાતે હેં :

وَلَقَدْ جَاءَ تْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا سَلاَماً قَالَ سَلاَمٌ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ، فَلَمَّا رَأَ أَيْدِيَهُمْ لاَ تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لاَ تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمِ لُوطٍ، وَامْرَأَتُهُ قَآئِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَّرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوب، قَالَتْ يَا وَيْلَتَى أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَّهٰذَا بَعْلِي شَيْخاً إِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ

(الهود: ٦٩تا٧٥)

તર્જુમાઃ ઔર પક્કી બાત યે હે કે હમારે ભેજે હુએ(ફરીશ્તે) ઈબ્રાહીમ(અલ.) કે પાસ(ઇન્સાની શકલ મેં બેટા પૈદા હોને કી) ખુશખબરી લેકર કે આએ તો ઉન(ફરીશ્તોં) ને આકર કહા કેઃ સલામ, તો(હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને ભી) જવાબ મેં કહાઃ સલામ, સો(ઈબ્રાહીમ અલ. ને) દેર નહી લગાઈ કે એક ભુના(પકા) હુવા બછડા લે આએ.

ફીર જબ(ઈબ્રાહીમ અલ. ને) ઉન આનેવાલોં કે હાથોં કો દેખા કે ઉસ(ભુને હુએ બછડે) કી તરફ બળ્હતે નહી હેં તો ઉન્હોં ને(ઈબ્રાહીમ અલ. ને) ઉનકો અજનબી સમજા ઔર વો(ઈબ્રાહીમ અલ.) ઉનકી વજહ સે દીલ મેં ડર ગએ તો ઉસ પર વો(આનેવાલે) કેહને લગેઃ (ઈબ્રાહીમ!) તુ મત ઘભરા(ડર), યકીનન હમ લોગ લુત(અલ.) કી કૌમ કી તરફ ભેજે ગએ હેં.

ઔર ઉન(ઈબ્રાહીમ અલ.) કી બીવી(સારા) ખડી હુઈ થી, તો(ઉન બાતોં કો સુનકર) હસ પડી તો ફીર હમને ઉસ ઔરત કો ઇસ્હાક કી(પૈદાઈશ કી) ખુશખબરી દી ઔર ઇસ્હાક કે બાદ યાકુબ(પોતે કી પૈદાઈશ) કી ખુશખબરી દી.

તો વો ઔરત બોલીઃ હાય! કયા મુજકો બચ્ચા હોગા? હાલાંકે મેં તો બુઢ્ઢી હું ઔર યે મેરે શૌહર ભી બિલ્કુલ બુઢ્ઢે હો ચુકે હેં, યકીનન યે તો એક બડી તઅજ્જુબ કી ચીઝ હે. તો વો(આનેવાલે મેહમાન ફરીશ્તે) કેહને લગેઃ કયા તુમ અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ પર

તઅજજુબ કરતી હો? એ(ઈબ્રાહીમ કે) ઘરવાલો! તુમ પર તો(ખાસ) અલ્લાહ તઆલા કી રહમત ઔર ઉસકી બરકતેં હેં, યકીનન વો(અલ્લાહ તઆલા) તમામ તઅરીફવાલે હેં, બડી શાનવાલે હેં.

ફીર જબ(હઝરત) ઈબ્રાહીમ(અલ.) કી ગભરાહટ દૂર હો ગઈ ઔર ઉનકો ખુશખબરી મિલ ગઈ તો વો લુત(અલ.) કી કૌમ કે બારે મેં હમસે બહસ(Discussion) કરને લગે. યકીનન ઈબ્રાહીમ(અલ.) તો બડે હલીમ થે, બડે નરમ દીલ થે, અનાબત કરનેવાલે થે.

ઈસ મેં હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી પેહલી બીવી માં સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા કા કિસ્સા અલ્લાહ તઆલા ને બયાન ફરમાયા હે.

વફાદાર બીવી

આપકો જૈસા કે બતાયા થા કે માં સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા વો વફાદાર બીવી હે કે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કે સાથ ઉનકા ઇરાક મેં નિકાહ હુવા થા ઔર ઈબ્રાહીમ અલ. કો જબ ઇરાકવાલોં ને નિકાલા, ઔર આપને હિજરત કી તો માં સારા રદી. ભી હિજરત મેં આપકે સાથ થી.

મિસ્ર જાકર માં સારા રદી. ને અલ્લાહ તઆલા કે ફઝલો કરમ સે અપની ઇઝઝત બચાઇ ઔર મિસ્ર કે બાદશાહ કે બુરે ઇરાદે સે અલ્લાહ તઆલા ને ઉનકી હિફાઝત ફરમાઇ, ફીર વહાં સે વો ફલસ્તીન ચલે ગએ ઔર બય્તુલ મુકદ્દસ કે કરીબ હિબ્રૂન શહર મેં હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ઔર માં સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા બડે મઝે(ખુશી) સે ઝિંદગી ગુઝારને લગે, માં સારા રદી. કી ઉમ્ર

તકરીબન સતત્તર(૭૭) સાલ કી હો ગઈ થી; લેકીન ઉનકે ઘર મેં અવલાદ નહી થી ઔર માં હાજરા રદીયલ્લાહુ અન્હા કે ઘર મેં અવલાદ હો ગઇ થી.

ફરીશ્તે મેહમાન કી શકલ મેં

એક દિન હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ફલસ્તીન મેં થે કે તીન(૩) મેહમાન આએ.

યે મેહમાન કોન થે?

યે આનેવાલે મેહમાન ઇન્સાન કી શકલ મેં અલ્લાહ તઆલા કે ફરીશ્તે થે.

કોન ફરીશ્તે?

હઝરત જિબ્રઈલ અલયહિસ્સલામ.

હઝરત ઇસ્રાફીલ અલયહિસ્સલામ.

હઝરત મિકાઇલ અલયહિસ્સલામ.

ઈસ દુનિયા મેં સબ સે પેહલે મેહમાન નવાઝી કરનેવાલે

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કી આદત થી કે વો બડે મેહમાન નવાઝ થે, કભી ભી મેહમાન કે બગૈર ખાના નહીં ખાતે થે, મેહમાન નવાઝી કી શુરૂઆત ઈસ દુનિયા મેં હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. સે હુઈ હે.

મેહમાન નવાઝી કા અજીબ વાકિયા

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કા એક કિસ્સા મશ્હુર હે કે એક મરતબા હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કે ખાને કા વકત હુવા, કોઈ મેહમાન ઉનકે ઘર નહીં થા તો આપ મેહમાન કો તલાશ કરને નિકલે.

દેખો! કૈસે અલ્લાહ કે નબી થે કે મેહમાન કો તલાશ કરને કે

લીયે નિકલતે હેં.

આજ તો હમારે યહાં મેહમાન આતે હેં તો દુઆ કરતે હેં કે કબ જલ્દી જાવે.

રાસ્તે મેં એક અજનબી આદમી મિલા જીસકો પેહચાનતે નહીં થે, ઉસકો લેકર આએ કે મેરે ઘર ખાને કે વાસ્તે ચલો, ઉસકો દસ્તરખ્વાન પર બિઠાયા, જબ ખાના શુરૂ હુવા તો હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને ઉસ મેહમાન કો કહા કે બિસ્મીલ્લાહ પઢો ઔર "બિસ્મીલ્લાહ" પઢ કર ખાના ખાઓ.

ઉસને કહા કેઃ મેં તો "બિસ્મીલ્લાહ" જાનતા નહીં હું, યે અલ્લાહ કોન હેં, કયા હે? મેં નહીં જાનતા હું.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કો બહોત ગુસ્સા આયા ઔર ઉસ મેહમાન કો દસ્તરખ્વાન સે ઉઠા દીયા, જબ વો મેહમાન ઉઠકર બાહર ચલા ગયા.

અલ્લાહ તઆલા અપને બંદો પર કિત્ને મહેરબાન હેં

તો હઝરત જિબ્રઈલ અલ. આસમાન સે આએ ઔર કેહને લગે કેઃ

અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હેં કેઃ યે આદમી જો અલ્લાહ કો જાનતા નહીં હે, અલ્લાહ કા નામ પઢને કો તૈયાર નહીં હે, યે કાફીર હે ઉસકે બાવજુદ હમ ઉસકો પુરી ઝિંદગી ખાના ખિલાતે રહે, એક લુકમા દેને મેં ભી હમને બખિલી(કંજુસી) નહીં કી ઔર આજ સિર્ફ એક દિન તુમ ઉસકો નહીં ખિલા સકે?

મેરી દીની બેહનોં! અલ્લાહ તઆલા કિત્ને મહેરબાન હેં કે એક કાફીર કો હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને દસ્તરખ્વાન સે ઉઠા દીયા તો અલ્લાહ તઆલા ને જિબ્રઈલ અલ. કો આસમાન સે ભેજા.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ દૌળે ઔર ઉસ બુઢ્ઢે મિયાં કો સમજા બુજાકર લાએ ઔર ખાને કે લીયે બિઠાયા.

ઈસ બુઢ્ઢે આદમી ને સવાલ કીયા કેઃ આપ ને તો મુજે ઉઠા દીયા થા, ફીર કયું મુજે આપ બુલાને આએ? બત્લાઓ! જબ આપ બત્લાઓગે તો હી મેં ખાના ખાઉંગા; વરના નહી ખાઉંગા.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને કહા કેઃ જબ મેં ને તુજે ખાને સે ઉઠાકર રવાના કર દીયા તો મેરે અલ્લાહ ને મેરે પાસ ફરીશ્તે કો ભેજા ઔર કહા કેઃ એ ઈબ્રાહીમ! યે કાફીર બંદા હે, ફીર ભી હમને ઉસકો પુરી ઝિંદગી ખિલાયા હે ઔર આજ સિર્ફ એક દિન તુમ ઉસકો નહી ખિલા સકે? અલ્લાહુ અકબર!

ઐસે મહેરબાન અલ્લાહ કા મેં કૈસે ઇન્કાર કરું

વો કેહને લગા કેઃ મેરે અલ્લાહ કિત્ને કરીમ હેં? કે જીસને કુફ્ર કે બાવજુદ પુરી ઝિંદગી મુજકો ખિલાયા ઔર જબ નબી ને મુજે બિસ્મીલ્લાહ ન પઢને કી વજહ સે ઉઠા દીયા તો નબી કો મેરે પિછે દૌળાયા(ભગાયા) ઔર નબી ને આકર ફીર ખિલાયા તો મેં ઉસ અલ્લાહ પર ઇમાન લાને કે લીયે તૈયાર હું, ચુનાંચે વો બુઢ્ઢે મિયાં ઉસી વકત મુસલમાન હો ગએ ઔર બિસ્મીલ્લાહ પઢ કર ઉન્હોં ને ખાના ખાયા.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કા મેહમાનોં કે લીયે બછડા ઝબહ કરના

ખૈર! એક દિન હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કે યહાં તીન મેહમાન આએ તો જૈસે હી મેહમાન આએ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ઉસી વકત ઉઠે ઔર મેહમાનોં કો અપને સાથ ઘર લે ગએ ઔર ખાને બિઠા દીયા, યે આનેવાલે મેહમાન ઇન્સાન કી શકલ મેં અલ્લાહ

તઆલા કે ફરીશ્તે થે ઔર કુર્આન મેં હે કે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને જલ્દી જલ્દી એક બછડા ઝબહ કીયા ઔર ઉસકો ભુના(પકાયા) ઔર મેહમાન કે સામને લાકર રખ દીયા ઔર મેહમાન કો કહા કેઃ ખાઓ.

અજીબ મેહમાન

યે મેહમાન અજીબ થે, ખાના નહીં ખાતે, મેહમાન કે હાથ મેં તીર થે વો તીર તો ગોશ્ત પર લગાતે હેં; લેકીન ખાતે નહીં હે તો હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કો દીલ મેં ડર હો ગયા, ગભરાહટ પૈદા હો ગઈ.

ઉસ ઝમાને કા અજીબ રિવાજ

યે ગભરાહટ ઈસલીયે હુઈ કે ઉસ ઝમાને મેં યે રિવાજ થા કે કોઈ કીસી કો મારને જાતા, કોઈ કીસી કો તકલીફ દેને જાતા તો ઉસકે ઘર કા ખાના ઔર પાની પીના વો લોગ પસંદ નહીં કરતે થે, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કો ડર હુવા કે યે કોઈ ખતરનાક મેહમાન તો નહીં હે.

પેહલે કિમત લે લો તો હમ ખાના ખાએંગે

બાઝ રિવાયતોં મેં હે કે ઉન તીનોં મેહમાનોં સે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને ઇસ્રાર(Request) કીયા કે ખાના ખાલો.

મેહમાન કેહને લગે કેઃ હમ મુફ્ત(Free) કા ખાના નહીં ખાતે, આપ પેહલે કિમત લે લો તો હમ ખાના ખાએંગે.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ફરમાયાઃ હાં! ઈસ ખાને કી એક કિમત હે.

મેહમાન ને પુછા કેઃ કયા કિમત દેની પડેગી? હમ ઈસી વકત અદા કરેંગે.

ખાને કી અજીબ કિમત

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને કહા કે: ઈસ કી કિમત યે હે કે ખાના શુરૂ કરને સે પેહલે અલ્લાહ કા નામ પળ્હો ઔર ખાના ખાને કે બાદ અલ્લાહ તઆલા કી હમ્દ(તઅરીફ) ઔર શુક્ર અદા કરો.

અલ્લાહ તઆલા કા ખલીલ બનને કા આસાન નુસ્ખા(તરીકા)

હઝરત જિબ્રઈલ અલયહિસ્સલામ ને અપને દોનોં સાથી ફરીશ્તે ઇસ્રાફીલ અલ. ઔર હઝરત મિકાઇલ અલ. સે કહા કે: દેખો! યે બાત હે, ઈસી વજહ સે અલ્લાહ તઆલા ને હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ કો અપના ખલીલ ઔર દોસ્ત બનાયા હે.

ઈસલીયે મેરી દીની બેહનોં! ખાને સે પેહલે ભી અલ્લાહ કા નામ પળ્હના ચાહીયે ઔર અપને બચ્ચોં સે ભી ખાને સે પેહલે અલ્લાહ કા નામ પળ્હાના ચાહીયે ઔર ખાને કે બાદ ભી અલ્લાહ તઆલા કા શુક્ર અદા કરના ચાહીયે, યે હમકો તાલીમ દી ગઈ હે.

ખાને કી દુઆએં

હદીસ મેં ખાને કે બાદ કી બહોત સારી દુઆએં બત્લાઈ ગઈ હેં.

ખાને સે પેહલે કમ સે કમ "બિસ્મીલ્લાહ" પળ્હલો.

યા "بسم اللہ الرحمن الرحیم" પળ્હલો.

યા بسم اللہ و برکة اللہ"પળ્હલો.

ઔર ખાને કે બાદ યે દુઆ પળ્હો:

الحمد للہ الذی أطعمنا و سقانا و جعلنا مسلمین۔ (سنن و آداب: ۹۶)

એસીડીટી(**Acidity**) કી બિમારી સે હિફાઝત કે લીયે દુઆ

દુસ્રી દુઆ ભી હદીસ મેં આઇ હે:

اَلْحَمْدُلِلّٰہِ الَّذِیْ أَطْعَمَ وَسَقٰی وَسَوَّغَہٗ وَجَعَلَ لَہٗ مَخْرَجًا۔ (ایضا)

યે દુઆ યકીન(ભરોસે) કે સાથ પળ્હેંગે તો ઇન્શાઅલ્લાહ એસીડીટી કી બિમારી નહી હોગી.

તિસ્રી દુઆ ભી હદીસ મેં આઇ હે:

الحمدللہ حمدا کثیرا طیبا مبارکا فیہ ومبارکا علیہ کما یحب ربنا ویرضٰی۔

ઔર એક દુઆ યે આઇ હે:

اللّٰھم بَارِکْ لنا فیہ وَأَطْعِمْنا خیرا منہ۔ (ایضا)

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને હમેં સિખ્લા દીયા કે ખાને સે પેહલે ભી ઔર ખાને કે બાદ ભી હમેં દુઆ કા એહતેમામ કરના ચાહીયે.

જબ મેહમાન ખા નહી રહે થે તો હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કો ડર લગા ઔર તઅજજુબ ભી હુવા, ઉનકી બીવી માં સારા રદી. દરવાઝે કે પિછે ખડી થી, વો ભી મેહમાનોં કી ખિદમત કર રહી થી.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ને પુછા કે: આપ કયું નહી ખાતે હો?

બુઢાપે મેં અવલાદ કી ખુશખબરી

ઉન્હોં ને કહા કે: એ ઈબ્રાહીમ! આપ ગભરાઇયે નહી, હમ અલ્લાહ તઆલા કે ફરીશ્તે હેં ઔર ફરીશ્તે ખાના નહી ખાતે હેં, ફીર કહા કે: હમ તો આપકે ઘર એક બહોત બડી ખુશખબરી લેકર આએ હેં કે: આપકી યે જો પેહલી બીવી હે, જો બુઢ્ઢી હો ચુકી હે ઉસસે

અલ્લાહ તઆલા આપકો અવલાદ અતા ફરમાએંગે.

ખુદા કી અજીબ શાન

દેખો! ખુદા કી કુદરત! નઈ બીવી કો પેહલે અવલાદ હુઈ ઔર પુરાની બીવી કો બાદ મેં અવલાદ હુઈ.

અવલાદ કી ખુશખબરી, વો ભી બુઢાપે મેં !

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામ ઔર માં સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા બહોત ખુશ હો ગએ; ઈસલીયે કે બહોત દિનોં સે દુઆ માંગ રહે થે:

رب هب لی من الصالحین۔

એ અલ્લાહ હમકો નેક અવલાદ અતા ફરમાઇએ.

અલ્લાહ તઆલા ને દુઆ કબુલ કર લી ઔર ઐસી દુઆ કબુલ કી મેરી દીની બેહનો!

(૧) એક તો બુઢાપે મેં અલ્લાહ તઆલા ને અવલાદ અતા કી.

(૨) અવલાદ મેં ભી બેટા અતા ફરમાયા ઔર બેટે સે ઝયાદાહ ખુશી હોતી હે.

(૩) જો બેટા પૈદા હોગા ઉસકા નામ ભી અલ્લાહ તઆલા ને બત્લા દીયા કે ઉસ બેટે કા નામ ઇસ્હાક રખના.

(૪) ફરીશ્તોં ને યે ભી બત્લા દીયા કે તુમ્હારા બેટા લમ્બી ઉમ્ર વાલા હોગા, ઉસકી ઇત્ની લમ્બી ઉમ્ર હોગી ઉસકે યહાં ભી બેટા યઅની કે તુમ્હારા પોતા(બેટે કા બેટા) હોગા.

(૫) ઔર યે ભી બત્લા દીયા કે તુમ્હારે ઘર મેં જબ પોતા આવે ઉસકા નામ યાકુબ રખના

મેહમાન સે ભી પરદા કરના ચાહીયે

જબ યે અવલાદ કી બાત સુની તો પેહલે માં સારા રદીયલ્લાહુ

અન્હા દરવાઝે કે પિછે થી; લેકીન જબ પતા ચલ ગયા કે યે તો અલ્લાહ તઆલા કે ફરીશ્તે હેં ઔર ફરીશ્તોં સે પરદા નહીં હોતા ઉસી વકત સામને આ ગઈ.

ઈસ સે માલુમ હુવા કે આનેવાલે મેહમાન સે ભી હમેં પરદા કરના ચાહીયે, મેહમાન કે સામને બેપર્દગી ન હો, મેહમાન કે સાથ તન્હાઇ મેં ન રહેં.

માં સારા રદીયલ્લાહુ અન્હા કા તઅજજુબ સે હસના

ઔર માં સારા રદી. સામને આકર હસ પડી, ખુદ કુર્આન મેં હે:

وامرأته قائمة فضحكت۔

તર્જુમા: ઔર ઉનકી બીવી(સારા) ખડી હુઈ થી, સો, હસ પડી.

ઔર યે હસના ઈસ બાત પર હુવા કે ઈસ બુઢાપે મેં અવલાદ આએગી ઔર તઅજજુબ કરતે હુએ કેહને લગી:

قَالَتْ يٰوَيْلَتٰى ءَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوْزٌ وَّ هٰذَا بَعْلِىْ شَيْخًا اِنَّ هٰذَا لَشَىْءٌ عَجِيْبٌ۔

માં સારા રદી. કેહને લગી કે અરે હાય હાય! મેં તો બુઢ્ઢી ઔરત, મેરે શૌહર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. વો ભી બુઢ્ઢે હો ગએ ફીર હમારે ઘર મેં કૈસે બચ્ચા હોગા? યે તો બહોત તઅજજુબ કી બાત હે!

ફરીશ્તોં ને કહા:

قَالُوْٓا اَتَعْجَبِيْنَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ۔

એ સારા! અલ્લાહ તઆલા કે મુઆમલે મેં તઅજજુબ કરતી હો? તુમ તો અલ્લાહ કે નબી કી બીવી હો ઔર નબી કે ઘર મેં ઐસી નઈ નઈ ચીઝેં ઔર મુઅજીઝાત રાત દિન હોતે રેહતે હેં, ઈસ મેં કયા